

శంఖు మార్కు

లుంగీలు
చేతిగుడ్డలు

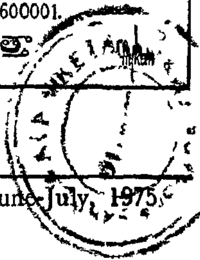
ధోవతులు
స్లాక్ అండ్
బ్లౌస్ గుడ్డలు

తయారుచేయువారు & విక్రయందార్లు:

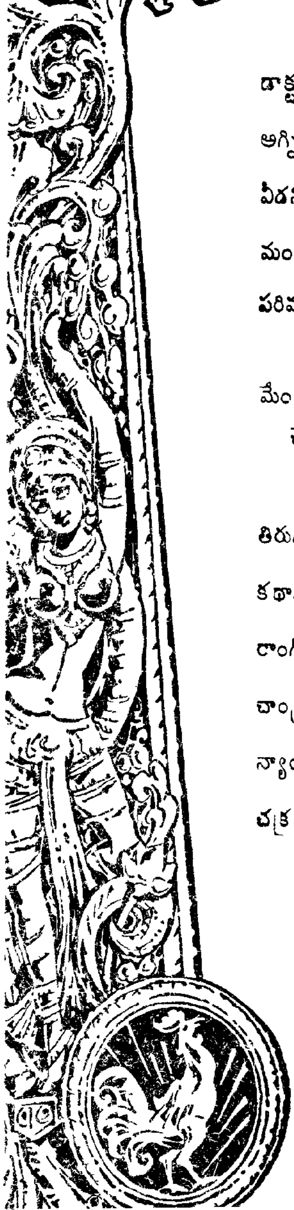
మొహమదు అబూబకర్ & కంపెనీ

౨౬, తంబుచెట్టి వీధి, మదరాసు-600001.

బ్రాంచీలు : మధురై • శ్రీలాన్ • కలకత్తా

ముఖచిత్రం : అగ్ని-మా

చిత్రకారుడు : వడ్డాది పాపయ్య

యువ సాలుచందా రూ. 36-

దీపావళి సంచికతో రూ. 42-0

యువ, హైదరాబాదు-50000

'జూన్' నెల యువ బాగుంది. 'కొండంత మబ్బు' నవల చాలా బాగుంది 'ప్రతిబింబం,' 'వాయుభక్షకుడు,' 'ఊర్మిళాదేవి నిద్ర' కథలు బాగున్నాయి. మీరు ప్రచురించే కథలన్నీ వేటి కవే వెరైటీగా వున్నాయి. 'చంద్రం'గారి కార్టూన్స్ చక్కని హాస్యాన్ని కలిగిస్తున్నాయి.

—కాండూరి భార్గవి
హైద్రాబాద్-47.

ఈ నెల 'జోక్స్' మమ్మలను నిజముగా కడుపుబ్బ నవ్వించాయంటే నమ్మండి. వడ్డాది పాపయ్యగారి వర్ణచిత్రాలు యువకు వన్నె తెస్తుందనడంలో ఆశ్చర్యంలేదు 'ప్రతిబింబము' కథ మాకు చాలా నచ్చింది. వాసిరెడ్డి సీతాదేవిగార్కి, ఇంత చక్కని కథను ప్రచురించిన మీకు మా హృదయపూర్వ క అభినందనలు.

— రమేష్ చంద్రకాంత్, గద్వాల.

జూన్ నెల యువలో "అగ్నిమాల," "బృందావనం," చక్రపాణి" సీరియల్స్ మధురంగా ఉన్నది. "కొండంత మబ్బు" నవల బావుంది కథలు చాలా బాగున్నవి. కథలు చదువుతుంటే మైమరచినట్లుంది.

ఇట్లు
"యువ" అభిమానులు,
మహమ్మద్ అఫ్జలుద్దీన్, రశీద్
పరకాలు.

చందాదారులకు ఉచితం

సెప్టెంబరులోగా యువకు చందాదారులుగా చేరువారికి దీపావళి సంచిక ఉచితంగా పంపబడును. అనగా దీపావళిసంచికతో యువ చందా 36-00 రూపాయలు మాత్రమే. దీపావళి సంచిక రిజిస్టరులో పంపగోరువారు అదనంగా రు. 1-50 పంపవలెను.

యువ రెండు సంవత్సరముల చందా 70 రూపాయలు. దీపావళి సంచికలు మా ఖర్చులతోనే రిజిష్టరుచేసి పంపెదము. చందాదారులు ఈ అవకాశం ఉపయోగించుకోవలెనని మనవి

ఇట్లు,
సర్క్యులేషన్ మేనేజరు,
యువ.

జూన్ నెల యువ చూడముచ్చటగా కనులకు విందుగా ఉంది. వడ్డాది పాపయ్యగారి కలంతో వెల్లువిరిసిన "వకుళాగ్ని భేతాళం" ముఖత్రం చాలా ఆకర్షణీయంగాను రంగుల హరివిల్లులా, ముగ్ధమనోహరంగా ఉండి మమ్మల్నెంతో ఆకర్షించింది. మా అభిమాన రచయిత కొడవగంటి కుటుంబరావుగారి "వాయు భక్షుడు" కథ చదువుటకు చాలా ఆసక్తి దాయకంగా ఉంది. కథ ఆరంభంలోనే మమ్మల్ని ఆకట్టుకుంది. ముగింపు నీతిని బోధించేదిగాను, సందేశాత్మకంగాను ఉంది. ప్రేమ, కానరానిశిక్ష, ప్రతిబింబం. ఊర్మిళదేవి నిద్ర, కథలు చదువుటకు చాలా ఇంపుగాయున్నాయి.

ఇల్లిందల సరస్వతిదేవిగారి "నవల" యువకు మధ్యగా యుండి; సరికొత్త మలుపులను తిరుగుతూ, రసవత్తరంగా సాగుతూ యువకే తలమానికమనిపించుకుంటుంది. అరికెపూరి [కోడూరి] కౌసల్యాదేవిగారి "బృందావనం" సీరియల్, శ్రోతల హృదయాలను ఎంతో ఉత్తేజపరుస్తూ, ఉత్సాహాన్ని వూహాలోకాన్ని కలిగింజేస్తుంది.

కార్టూన్స్ వెరీ బ్యూటిఫుల్ మాసానికి మాసము మంచి వెరైటీ పుస్తకమును (యువ) లక్షలాది తెలుగు చదువరులకు అందించుతున్నందుకు, మీకు మా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాభి అంజలులు.

— మహమ్మద్ జహీరు అహమదు,
ఎమ్.జెడ్.ఎ. ఫాతిమాజహీర్. వనపర్తి.

విజయవంతంగా నడుస్తోన్న

నటరత్న, పద్మశ్రీ ఎన్. టి. రామారావు ద్విపాత్రాభినయంతో నటించిన

సంగీతం : టి. చలపతిరావు

సుదర్శన్ 35 mm (ఎయిర్ కూల్డ్) హైదరాబాద్

మీరా (ఎయిర్ కూల్డ్) హైదరాబాద్

ప్యారడైజ్ (ఎయిర్ కూల్డ్) సికింద్రాబాద్

దుర్గా కళామందిర్ వరంగల్

వినోద్ ఖమ్మం

అశోక్ నిజామాబాద్

—శ్రీ నేషనల్ ఆర్ట్ పిక్చర్స్ రిలీజ్

Free! నిజాయితీ - నిశ్చయత ఉచితం !!

ఒక మహాపట్టణములోనున్న ఒక పేరుపొందిన వైద్యశాలలో శస్త్రచికిత్స చేయించుకొన్న వక్తికి ప్రాణవాయువు బదులుగా బొగ్గుపులుసువాయువును ఇచ్చి నందువలన ఆ వ్యక్తి వెంటనే మరణించాడు. Post Mortem చేయగా బొగ్గు పులుసువాయువు వలన మరణించినట్లు తేలినది. ఆ వ్యక్తి చావాలని ఎవ్వరూ కోరుకోలేదు. పొరబాటున బొగ్గుపులుసు వాయువు Tank మీద ప్రాణవాయువు అని లేబుల్ అంటించారు. ఆ వైద్యులు యదార్థముగానే పనిచేశారు. ఉత్పత్తి దారులు నిష్కపటమైన హృదయముతోనే రవాణ చేశారు. గాని లేబుల్ వలన భ్రమపడ్డారు.

ఒక ప్రాణాన్ని కాపాడాలని అనుకుంటే నిష్కపటమైన హృదయం సరిపోదు. జీవితములో అనేకమైన సంగతులు మానవదృష్టికి నిరపాయకరముగానే కన్పిస్తుంది. అందుకే చేసేపనిలో నిజాయితీతోపాటు దాన్నిగూర్చి నిశ్చయతకూడ తప్పకుండా వుండాలి. ఏదో కనబడిన మార్గం పట్టుకొని సాగిపోతే కోరుకున్న గమ్యం చేరలేము. మనశ్శాంతి నిత్యజీవం, సమాధానం, సంతోషం, భద్రత అనేవాటిని వెదుక్కుంటూ ఈనాడు అనేకులు తప్పుమార్గములో ప్రయాణము చేస్తున్నారు. దాని అంత్యం నిత్య నాశనం. నేనే మార్గం, నేనే సత్యము, నేనే జీవము నా ద్వారానే తప్ప ఎవ్వడునూ తండ్రియొద్దకు రాడని పలికిన క్రీస్తుగూర్చి తెలుసుకొన్నారా?

— చదలవాడ చంద్రమతీదేవి.

యువ ప్రచురణలు

1.	అరుణోదయం	(నవల)	కొ. కుటుంబరావు	2-00
2.	మారుపేర్లు	,,	,,	2-00
3.	కులంలేని మనిషి	,,	,,	2-00
4.	గడ్డు రోజులు	,,	,,	2-50
5.	నీకేం కావాలి	,,	,,	2-00
6.	నిలవ నీరు	(కథలు)	,,	2-00
7.	కాలభైరవుడు	,,	,,	2-00
8.	వరప్రసాదం	,,	,,	2-00
9.	మొండివాడు	,,	,,	2-00
10.	శిథిలాలయం	(నవల)	గోపీచంద్	2-50
11	అర్థమున్న కథలు	(కథలు)	అవసరాల రామకృష్ణరావు	2-50
12.	కరుణ	(నవల)	రవీంద్రనాథ్ ఠాకూర్	2-00
13.	వీరచత్రసాల్	(సంక్షిప్త నవల)		2-50
14.	మాధవీ కంకణం	,,		2-50
15.	రాజసింహ	,,		2-50
16.	కుంకుమభరిణ	(సంక్షిప్త నవల)		2-50
17.	ఆనంద మఠం	,,		2-50
18.	కపాల కుండల	,,		2-50
19.	గోరా	,,		3-00
20.	మాయావి	,,		3-00
21.	సీతారామ్	,,		2-50

పది కాపీలకు తక్కువ కాకుండా సొమ్ము ముందుగా పంపినవారికి ఖర్చులు మేమే భరించి పుస్తకాలు పంపుతాము. యువ ఏజంట్లకు 30% కమీషన్ ఇవ్వబడుతుంది. కావలసిన కాపీలకు కమీషన్ మినహాయించుకుని డబ్బు ముందుగా పంపవలసినదిగా ఏజంట్లను కోరుతున్నాము.

యువ పబ్లికేషన్స్,

హైదరాబాద్ - 500 001.

మనస్సుకు నచ్చేటివి

MONSIEUR
టెరీన్—కాటన్ షూటింగ్

DAVARIN
టెరీన్—కాటన్ షూటింగ్స్

ravikunj

DAVANJOY
టెరీన్—కాటన్ షర్టింగ్

దావణగెరె
టెక్స్‌టైల్ ఫాబ్రిక్స్

రంజిత్ మూవీస్
చీకటి వెలుగులు
ఈస్ట్‌మన్ కలర్
కథ-దర్శకత్వం: కె.ఎస్. ప్రకాశరావు నిర్మాత: కె. రంజిత్‌కుమార్
సోల్ డిస్ట్రిబ్యూటర్స్: లక్ష్మీ కంబైన్స్ లక్ష్మీ ఫిలింస్ రిలీజ్

యువ

సచిత్ర మాసపత్రిక

సంచాలకుడు చక్రపాణి

సంపుటి 32 | జూలై, 1975 | సంచిక 1

ప్రస్తుతం దేశంలో అమలులోవున్న విద్యావిధానాన్ని గురించి, ఇటీవల చాలా చర్చ జరుగుతూవున్నది. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత, గత 28 సంవత్సరాలలోనూ, మనదేశపు నాగరికతకూ, దేశపు నేటి పరిస్థితికీ, మన యువకుల అభిలాషలకూ, వారి అవసరాలకూ అనుగుణంగా దేశంలోని విద్యా విధానాన్ని రూపొందించాలని విద్యావేత్తలూ, రాజకీయ నాయకులూ ప్రయత్నాలు చేశారు. ఈ విషయంలో అంతులేని చర్చలు జరిగినవి. కొన్ని సవరణలు జరిగినవి కాని, ఈ సవరణలు దేశంలోని యువకులను ప్రయోజకులుగాచేసే విధానాన్ని అమలులోకి తెచ్చే సవరణలు కావు; కేవలము విద్యాబోధన ఎన్ని సంవత్సరాలు జరగాలి. పరీక్షలు ఎప్పుడు జరగాలి అనే విషయాలకు సంబంధించినవి. స్కూలు చదువును పదకొండు సంవత్సరాల బదులు పది సంవత్సరాలకు మార్చడం, మళ్ళీ పదకొండు సంవత్సరాలకు మార్చడం, తిరిగి పది సంవత్సరాలకు మార్చడం జరిగింది. కాలేజి చదువులో ఇంటర్మీడియేట్ రద్దు చేయబడి, పి.యు సి ప్రవేశపెట్టబడింది మళ్ళీ పి యు సి. మాయమై ఇంటర్మీడియేట్ వచ్చింది ఈ మార్పుకూడా దేశమంతటా అన్ని రాష్ట్రాలలోనూ జరగలేదు కొన్ని రాష్ట్రాలలో ఒకవిధంగానూ మరికొన్ని రాష్ట్రాలలో మరొక విధంగాను, కొన్ని యూనివర్శిటీలలో ఒక పద్ధతిలోనూ, తక్కిన యూనివర్శిటీలలో మరొక పద్ధతిలోనూ మార్పులు ప్రవేశపెట్టబడినవి ఒక

కాలేజీలోగాని, ఒక స్కూలులోగాని కొంతవరకు చదివిన విద్యార్థి, కారణాంత రాలవల్ల మరొక ప్రాంతంలో చదవవలసివస్తే, అలా చదవడానికి ప్రవేశార్హత లేకుండాపోయింది దీనివల్ల ఎంతోమందివిద్యార్థులు, వారితల్లిదండ్రులుచాలా ఇబ్బందిపడుతున్నారు. ఈఇబ్బందికన్న ముఖ్యమైన విషయం, చదువువల్ల విద్యార్థులకు కలుగుతున్న ప్రయోజనంఏమిటి, అనేది ప్రతి ఏడాదీ, రెండున్నరకోట్ల మంది హైస్కూలు చదువు పూర్తిచేసుకుంటున్నారు; ఒక కోటిమంది కాలేజీ చదువు పూర్తిచేసుకుంటున్నారు తమ ఆర్థిక పరిస్థితినిబట్టి పూర్తిచేసుకున్న చదువుతో, ఉద్యోగాలకోసం తిరుగుతున్నారు ఉద్యోగాలంటే, ఆఫీసులలో కుర్చీలలో కూర్చుని చేసే ఉద్యోగాలు ప్రతి ఏడాదీ సుమారు మూడుకోట్ల మందికి యిలాటి వుద్యోగాలు దొరకడం అసంభవం అంచేత, కొద్దో, గొప్పో చదువుకుని, ఆఫీసులలో ఉద్యోగాలకోసం ప్రయత్నించి, అవి దొరకక, నిరుద్యోగులుగా తిరుగుతున్న యువకుల సంఖ్య కోట్లలోవుంది. ప్రస్తుతపు విద్యావిధానమే ఇంకా కొన్ని సంవత్సరాలు అమలులో వుందంటే, ఇలాటి నిరుద్యోగుల సంఖ్య విపరీతంగా పెరిగిపోతుంది. ఏ విధమైన వ్యాపకమూలేని యువకులవల్ల దేశపు ఆర్థిక పరిస్థితి దెబ్బతినడమేకాక సాంఘిక వ్యవస్థకూడా చితికి పోతుంది.

ఈ విషయం దేశంలోని నాయకులకు తెలియనిదికాదు తెలిసికూడా, నాయకులు యీ సమస్యను సరిగా పరిష్కరించి, సరియైన విద్యావిధానాన్ని అమలులో పెట్టకపోవడమే శోచనీయమైన పరిస్థితి

విద్యావిధానాన్ని సంస్కరించి మనదేశపు పరిస్థితులకు అనుకూలమైన విధానాన్ని రూపొందించడానికి చర్చలు జరిగినప్పుడల్లా, రాజకీయనాయకులు జోక్యం కలుగజేసుకోవడంవల్లనూ, వారిఅభిప్రాయాలను అమలుజరపడానికి ప్రయత్నించడంవల్లనూ, సరియైన విద్యావిధానం తయారుకావడానికి వీలు లేకుండా పోతున్నది ఉపాధ్యాయుల నియామకంలోనూ, పాఠ్యగ్రంథాల నిర్ణయంలోనూ, విద్యార్థుల క్రమశిక్షణలోనూ, పరీక్షాపద్ధతులలోనూ రాజకీయనాయకులు జోక్యంకలుగజేసుకోడంవల్ల విద్యాసంస్థలు విద్యాలయాలుగా వుండటం బదులు, రాజకీయ కేంద్రాలుగా పరిణమించాయి రాజకీయ ప్రయోజనాల కొరకు విద్యార్థులను ఉపయోగించుకోకూడదని చెప్పడమూ, తమకు అవసరం వచ్చినప్పుడు తాము చెప్పినమాట తప్పడమూ దేశంలోని

రాజకీయనాయకులకు పరిపాటి అయింది. దీనివల్ల యువకులకు చాలామందికి డిగ్రీలువున్నా, విద్య, విజ్ఞానము తగినంతగా లేనిపరిస్థితి ఏర్పడింది

విద్యార్థికి విద్యార్జనముతప్ప మరొక ధ్యాస వుండకూడదు; విజ్ఞాన సముపార్జనతప్ప మరొక వ్యాపకము వుండకూడదు. ఈ ధ్యాసనుంచి విద్యార్థులను మళ్లించినవారు ఆ విద్యార్థులకూ, దేశానికి అపకారంచేసిన వారవుతారు ఈ ఒక్కమాటను మనస్సులో పెట్టుకొని రాజకీయనాయకులు ప్రవర్తించినట్లయితే, దేశంలోని విద్యావిధానం బాగుపడుతుంది, యువతరంబాగుపడుతుంది.

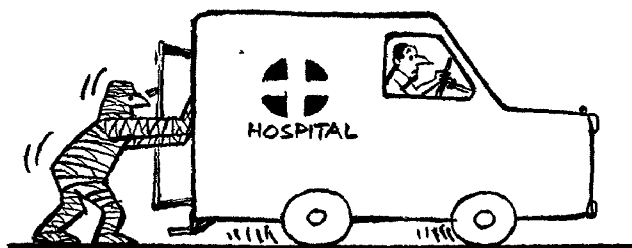
విద్యావిధాన సంస్కరణ విషయంలో ఇంక ఏమాత్రమూ జాగుజరగకూడదు దేశంలోని అన్ని యూనివర్సిటీలు ఒక పద్ధతిలో నడిచేటట్టూ, అని రాష్ట్రాలలోనూ ఒకే విధమైన, ప్రయోజనాత్మకమైన విద్యాబోధన జరిగేటట్టూ, హైస్కూళ్ల, కాలేజీల, యూనివర్శిటీల నిర్వహణలో ఉపాధ్యాయులకు తప్ప రాజకీయనాయకులకు జోక్యం వుండనట్టూ, దిట్టమైన విద్యావిధానాన్ని దేశమంతటా అమలుజరపడానికి వెంటనే ప్రయత్నం జరగాలి. అయితే, యీ ప్రయత్నం చెయ్యవలసినవారు, రాజకీయనాయకులే (అంటే ప్రభుత్వమన్నమాట). సరియైన విధ్యావిధానాన్ని తయారు చెయ్యవలసిన బాధ్యతను విద్యావేత్తలకు వదలి, అలాటి విధానాన్ని వారు రూపొందించిన తరువాత, ఆ విధానం అమలుజరిగేటట్టు చూడవలసినవారు రాజకీయ నాయకులే.

మనదేశ పరిస్థితులకు అనుకూలమైన విద్యావిధానాన్ని రూపొందించే ప్రయత్నం జరిగేటప్పుడు, సుమారు 23 సంవత్సరాలనాడు మదరాసురాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా వున్న రాజగోపాలాచారిగారు తయారుచేసి, ఆనాటి శాసన సభ్యుల, రాజకీయనాయకుల ప్రాతికూల్యంవల్ల అమలుజరుపలేకపోయిన విద్యావిధానాన్ని పరిశీలించడం అవసరం. ఆ విధానాన్ని గురించి, యీనాడు పత్రికలలో కొంత చర్చ జరుగుతున్నది. ప్రతి విద్యార్థినీ, విజ్ఞానం సంపాదించుకోవడమేకాక ఏదో ఒక వృత్తివిద్యలో సమర్థుణ్ణిచేసే పద్ధతి ఆ విధానంలో వున్నది. ఇలాటి విధానమే, కొన్ని ఇతర దేశాలలో అమలుపరచబడింది. ఈ విషయాన్ని విద్యావేత్తలు పరిశీలించడం అవసరం ఏ విధమైన కృషిచేసినా, యువకులను ప్రయోజకులనుగా తయారుచేసే విద్యావిధానాన్ని రూపొందించడం చాలా అవసరం.

ఆగష్టు నెల

భావపరిచయ పోటీ

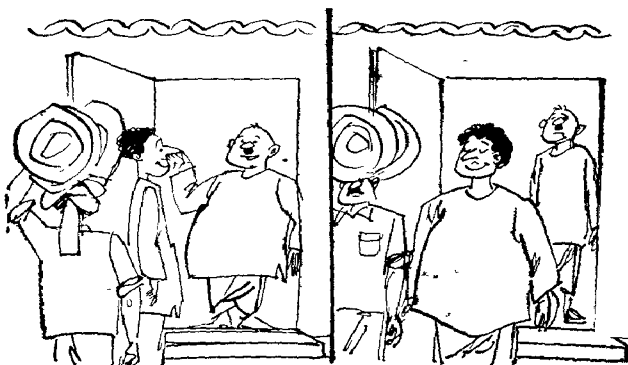
బహుమానం రూ. 10-00

ఈ కార్టూనుకు హాస్యయుత వ్యాఖ్య (Caption) కావాలి

జూన్ నెల

బహుమతి పొందిన వ్యాఖ్యలు

అత్యాదరణ అనర్థ హేతువు

— శ్రీమతి ఎమ్. సరస్వతి, కాకినాడ.

"బంధువని తలంచి రాబందు స్నేరదీసి
ఏనుగంటి వారు వీనుగాయె".

— కుమారి సి. స్వర్ణకుమారి, కడప.

1

నా మొదటి ఢిల్లీ యాత్రలో అది డిసెంబర్ చివరిరోజు.

"అర్ధరాత్రి పన్నెండు కొట్టగానే అందరంకలిసి కొత్తసంవత్సరానికి స్వాగతం చెప్పాలి." క్లబ్బులో డిన్నర్ తీసుంకొటూ అన్నాడు కుమార్ ఆ సాయింత్రం.

వందల ఎకరాల ప్రాంగణం. ముందు పెద్ద షామియానా. వెలిగిపోతున్న దీపాల తోరణాల కాంతుల్లో చిత్రవిచిత్రమైన దుస్తులతో, సోయగాలతో, అలంకారాలతో, సగం సగం కనిపించే వంపుల శరీరాలతో వేయి సెలయేళ్ళ కిలకిల

లను మరపించే నవ్వుల పొంగులతో నవనాగరికతను కరగించి వంటికి పూసు కున్న స్త్రీలోకం ఎదురుగుండా కనిపిస్తూ చేతికందక కవ్వించే అన్ని అందా లను భరించటం కష్టమనిపించింది.

ఒక మూలగా కనిపించింది మా టేబిల్. వందగజాల దూరంలో కొన్ని జంటలు డాన్స్ చేస్తున్నాయి. పరామర్శలు-పలకరింపులు-మందహాసాలు-ఛలో క్తులు-శిరఃకంపనలు-పరవళ్లుతొక్కుతూ విరిగిపడుతున్న నయాగారాలాంటి జీవితం!

"మా ఫ్రెండ్ హేమంత్. ఆయన అర్ధాంగి మిసెస్ మాలిని" అంటూ ఓ జంటను పరిచయం చేశాడు కుమార్ తెలుగులో.

అతను బెంగాలీలా వున్నాడు. ఆమె ఏ ప్రాంతానికి చెందిందో అర్థంకాలేదు.

ఆమె తెలుగులో మాట్లాడింది స్పష్టంగా.

"మీకు తెలుగు వచ్చా?'' అన్నాను.

"అక్షరాలా తెలుగు ఇల్లాలు. అసలు వూరు బాపట్ల. ఇక్కడ తెలుగు లెక్చరర్‌గా వుంటున్నది" అన్నాడు కుమార్.

భార్యాభర్తలిద్దరూ చూడటానికి ముచ్చటగా వున్నారు.

మూడవ ప్రపంచయుద్ధం దగ్గరనుంచి నగరంలో ఆడుతున్న సినిమాలదాకా అనేక విషయాలగురించి దొర్లుతున్నాయి సంభాషణలు.

"అరుణ యింకా రాలేదు," అన్నాడు హేమంత్.

"ఆవిడగారికోసం అలా కలవరించి పోతున్నారేం బాబూ" అంది విసుగ్గా మాలిని అదొకరకం కోపంతో...

"నీకు డాన్స్ వచ్చా?" అన్నాడు హేమంత్.

"రా"దన్నాను.

"మీ అరుణను నేర్పమనండి" అంది మాలిని.

కిలకిల నవ్వినట్లు కలుసుకుంటున్న గ్లాసులు-గలగలమంటూ కబుర్లు.

సమయం గడుస్తున్నకొద్దీ చెప్పేవారి సంఖ్య పెరిగి, వినేవారి సంఖ్య తగ్గు తోంది.

"ఏపిల్ జ్యూస్" అంది మాలిని.

"బ్లాక్ డాగ్‌తో గుడ్‌బై చెప్పు మాలినీ ఈ సంవత్సరానికి" అన్నాడు కుమార్.

"ఇందులో మొహమాటం లేదు. కావాలంటే తీసుకో" అన్నాడు హేమంత్.

"సరే—జస్ట్ టూ డ్రాప్స్" అంది నవ్వుతూ మాలిని.

గ్లాసులు కిలకిల నవ్వినట్లు కలుసుకున్నాయి. మళ్ళీ కబుర్లు.

"అరుణ నన్నెప్పుడూ ముద్దుగా 'మురారీ' అని పిలుస్తుంది తెలుసా" అన్నాడు హేమంత్ అసందర్భంగా.

"అరుణ డైవర్స్ చేస్తూందిట?"

"అన్నారెవరో. నిజమేనంటావా?''

"నృత్యప్రదర్శన లివ్వటానికి అమెరికా వెళ్తూందిట "

"నన్ను సెక్రటరీగా వెంట తీసికెళ్తే బావుణ్ణు-నిజం బ్రదర్? అటువంటి ఏంజల్ చీరలు మడతపెట్టటంలోకూడా ఆనందముంది. ఏమంటావ్?" అంటూ నా భుజంమీద చరిచాడు హేమంత్ బిగ్గరగా నవ్వుతూ తెరలుతెరలుగా దగ్గినట్లు.

"ఛీ! ఛీ! సిగ్గు లేకపోతే సరి!'' మాలిని కళ్ళు ఇంకా ఎర్రబడ్డాయి.

అందరూ మాట్లాడుతున్నారు. ఎవరు వింటున్నారో తెలియదు.

మరో పెద్దమనిషి కళ్ళజోడు సర్దుకుంటూ వచ్చి "బ్రహ్మాండమైన వార్త. నార్త్ అవెన్యూనుంచి వస్తూంటే దోవలో ఒకానొక విచిత్రమైన స్థలంలో కనిపించింది అరుణ - నా కళ్ళను నేనే నమ్మలేకపోయాను" అంటూ ప్రకటించాడు బిగ్గరగా.

"ఎక్కడ?" అన్నాయి పదిగొంతులు.

"శంకరమఠంలోకి వెళ్తూంది. నేనూ వెనకాలే వెళ్లాను. స్వామివారికి నమస్కరించి అక్కడే కూర్చుండిపోయింది. భగవద్గీతా రహస్యాన్ని స్వామివారు చెబుతున్నారు-ఈవిడగారు వింటూంది! మూడో ప్రపంచయుద్ధం రాక తప్పదు.''

"మరి ఈవేళ ఈ క్లబ్బులో ఆవిడ డాన్సుందిగా!"

''రాదేమో"

"అదుగో అరుణ!''

ఆమె రాక విపరీతమైన సంచలనాన్ని కలిగించింది. ఆ హాలులో అప్పుడు చూశాను అరుణను. నీలిరంగు నైలానుచీర కట్టుకుంది. వీపుమీద సగభాగానికి పైగా 'V' ఆకారంలో కత్తిరించిన చోళీలోంచి మెరుస్తూంది శరీరం.

సరాసరి వేదికదగ్గరకు వెళ్తూ మా బృందాన్నిచూసి కొంటెగా నవ్వుతూ చెయ్యి వూపింది.

రమ్మని సైగచేశాడు కుమార్. కేకపెట్టాడు హేమంత్. ఆమె వినిపించుకో లేదు.

ఆమె రాకతో అంతకుముందు వెలుగుతున్న దీపాలు వెలవెలపోయాయి. ఎదురైన వారందరూ పలకరిస్తున్నారు. ఆమె భంగిమలు మార్చిన చిరునవ్వు లతో బదులు చెబుతోంది.

నేను అరుణను గుర్తుపట్టాను.

* * *

2

"అరుణ నాకు ఇంచుమించు ఇరవై సంవత్సరాలుగా తెలుసు. మా వూరి జిల్లాబోర్డు హాస్పిటల్‌కు వాళ్ల నాన్న-డాక్టర్ నాయుడుగారు-ట్రాన్స్ఫరై వచ్చే సరికి అరుణ ఏడెనిమిదేళ్ల పిల్ల. మా ఇంట్లోనే సగభాగంలో వాళ్లు అద్దెకుండే వారు. ఆ వయసులో, ఆ పల్లెటూళ్లో ఎప్పుడూ తెల్లని ఇస్త్రీబట్టలు కట్టుకునేది అరుణ ఒక్కతే. "దొరసానుల అమ్మాయిలా వుంది," అనుకునేవాళ్ళు ఆమె డ్రాయింగ్ చూసినవాళ్ళంతా. డాక్టరుగారికి సహజంగా ఊళ్లో గౌరవముంది. దాన్నిబట్టి వాళ్లమ్మాయికీను. నాకు గుర్తున్నంతవరకూ, కలెక్టరు మాదిరిగా, పోలీసు యిన్‌స్పెక్టరు మాదిరిగా, కాకిరంగు దొరటోపీ పెట్టుకొని కనిపించేది డాక్టరుగారొక్కరే.

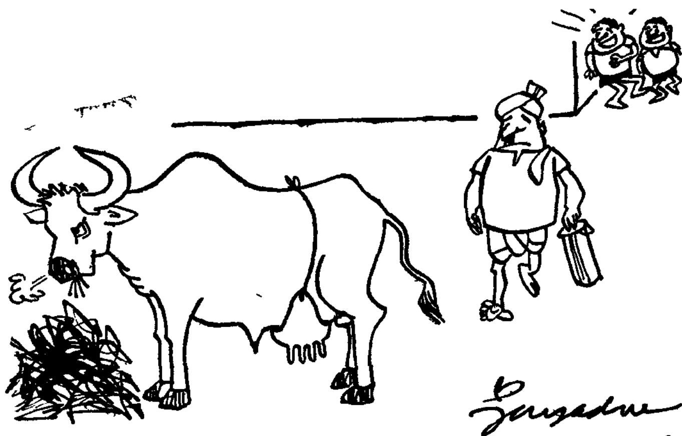
"వాళ్లు నిజానికి నాయుళ్లు కాదు-మరేదో కులం'' అన్నాడు కాంపౌండర్ శర్మ. డాక్టరుగారు ఈ మాట విని శర్మను డిస్‌మిస్ చేశారు. ఏ కులమైనా డాక్టరు గారు డాక్టరుగారే.

ఈ పరిస్థితుల్లో 'అందరిలాంటి పిల్లను కాదు' అనే అభిప్రాయం సహజంగా కలిగింది, అరుణకు. అప్పటికే అందరూ 'చక్కటి పిల్ల' అంటూండేవారు.

కొనతేలిన గడ్డం-పల్చటి బుగ్గలు-చురుకైన పెద్దకళ్లు-గడ్డంమీద కనిపించే మిరియపు గింజంత అందమైన నల్లటి పుట్టుమచ్చ-పచ్చటి నున్నటి శరీరం పౌడర్ పరిమళం-అన్నీ గుర్తుకువచ్చాయి.

ఆ డాక్టరుగారి రాకతో మా కుటుంబానికీ నాకూ కూడా ఆ వూళ్ళో కొంత ప్రత్యేకత ఏర్పడింది. మా నాన్నగారితో మాత్రమే ఆయన కాస్త చనువుగా మాట్లాడేవారు. అలాగే అరుణకూడా నాతోనే ఎక్కువ ఆడుకుంటూ వుండేది.

మొదటినుంచీ ఆమెలో అహంభావంపాలు ఎక్కువనుకుంటా. ఆమె మాటకు ఎవరు ఎదురు చెప్పినా "యింక నీతో మాట్లాడను'' అంటూ బెదిరించేది. చిత్ర మేమిటంటే ఆ బెదిరింపు రామబాణంలా పనిచేసేది.

డాక్టరుగారికికూడా అరుణ ఒక్కగానొక్క కూతురు. భార్యాభర్తలిద్దరికీ పంచప్రాణాలు బిడ్డంటే. తండ్రిమీద కోపంవస్తేకూడా బిగదీసుకుపోయేది అంతటి మనిషీ హడిలిపోయేవాడు. తండ్రిచేత గుంజీలు తీయించేది. లెంపలు వేసుకోమనేది.

అయిదోక్లాసు చదువుకున్నాం ఇద్దరం కలిసి. తెలుగులోనూ లెక్కల్లోనూ, నాకంటే తక్కువొచ్చాయి మార్కులు. అంతటితో వారంరోజులు నాతో మాట్లాడటం మానేసింది. నేను పలకరించిచూచి అటు వెళ్ళటం మానుకున్నాను.

ఒకరోజు రుసరుసలాడుతూ వచ్చి "నాతోపాటు ఇంగ్లీషు చదువు, చూద్దాం" అంది.

"నాకు రాదు" అన్నాను. "మరి ఆ గొప్పలెందుకు? సిగ్గులేకపోతే సరి?" అంటూ వెళ్ళిపోయింది.

అరుణ బాల్యం గురించి నాకు బాగా గుర్తున్న విషయాలలో మరొకటి— ఆమె ఎక్కువగా మగపిల్లలతో కలిసి ఆటలాడేది. మాతోపాటు పరిగెత్తేది. చెర్లోపడి ఈతలు కొట్టేది. "మా పిన్ని కారు నడుపుతుంది తెలుసా? పిన్ని మా నాన్నకంటే పెద్ద డాక్టరు. నేనూ నడుపుతా కారు పెద్దయ్యాక" అంటూండేది.

ఆమె తెలుగులో తప్పినప్పుడు డాక్టరుగారు మాస్టార్ని పిలిపించి "మా అమ్మాయి చదవాలేకాని, మీ పిల్లలందరికంటే తెలివికలది తెలుసా?" అంటూ కన్నెర్రచేయటం జరిగింది.

"అయ్యో! డాక్టరుగారూ, ఎంతమాట! వెధవ మార్కుల దేముందండీ? పెద్ద పరీక్షలకు పేపరు ఎలా రాసినా, అమ్మాయిగారికి ఫస్టుమార్కు వేయించకపోతే

నా తల తీయించండి," అంటూ మాస్టారు క్షమార్పణ చెప్పుకుని, లెంపలేసుకుని, నిద్రలేమికి మందు పుచ్చుకుని వెళ్ళిపోవటం అరుణ కళ్ళారాచూసి, మా అందరికీ చెప్పి, "మా నాన్నంటే ఎంత గొప్పవాడో అర్థమయిందా? మాస్టారికికూడా హడల్! నన్ను పెద్ద డాక్టరు పరీక్ష చదివిస్తాడట. మా పిన్నిలా నేనూ కారు నేర్చుకుంటా" అంది చక్రాల్లాంటి కళ్లు గిరగిరా త్రిప్పుతూ.

మా నోటివెంట మాట రాలేదు.

అరుణ తల్లిపేరు కోటీశ్వరమ్మ. ఎంతవరకూ చదువుకుందో తెలియదుకాని సగానికి సగం ఇంగ్లీషుమాటలు జోడించి మాట్లాడేది, పొట్టపొడిచినా ఇంగ్లీషు ముక్కలు రాని తోటి యిల్లాండ్రతోకూడా. ఒక స్వరూపంలేని ఆ వూరి మహిళా సమాజానికి ఆమె అధ్యక్షురాలు. మకుటంలేని మహారాణి. అంతకుముందు ఆ పీఠాన్ని అలంకరించి, తిరుగులేకుండా, కాపరానికి వచ్చినప్పటినుంచీ పరిపాలిస్తున్న మునసబుగారి భార్య రాఘవమ్మ కూడా డాక్టరుగారి భార్యనుచూసి, ఆమె ఇంగ్లీషు మాటలు విని బేషరతుగా లొంగి కుర్చీ ఖాళీచేసింది.

డాక్టరుగారి భార్య చౌకబారు చీరలే కడుతుందని రాఘవమ్మ ఎవరితోనో అన్నట్లు—ఆ ఎవరో మరెవరితోనో చెప్పగా తాను విన్నట్లు, ఎలిమెంటరీస్కూలు హెడ్‌మాస్టారి భార్య రహస్యంగా డాక్టరుగారి భార్య చెవుల్లో ఊదినప్పుడు మాత్రం రవ్వంత రభస జరిగినమాట నిజం. ఆ మాటవిని, మరొక సందర్భంలో రాఘవమ్మను నాలుగు చీవాట్లుపెట్టి "కావాలంటే మూడు వీరువాల పట్టుచీరలు తెప్పిస్తా రేపీపాటికి" అందట డాక్టరుగారి భార్య. మొత్తంమీద రాజీపడింది రాఘవమ్మ. అనతికాలంలోనే ఆ వూరికి కేంద్రమయింది డాక్టరుగారి కుటుంబం. మొట్టమొదటిసారి బ్యాటరీ రేడియో కొన్నది కోటీశ్వరమ్మ. అమ్మలక్కలంతా చేరేవారు వింటానికి. అటువంటి వాతావరణంలో పెరిగింది అరుణ!

అరుణా వాళ్ళ పిన్ని మద్రాసు గవర్నమెంటు హాస్పిటల్‌లో అసిస్టెంట్ సర్జన్‌గా పనిచేస్తూవుండటంతో వేసవి సెలవులలో అక్కడకు వెళ్ళి వచ్చే అవకాశం కలిగింది. ఒకసారి మద్రాసులో మూడునెలలుండి తిరిగివచ్చి "నాకు డాన్సు వచ్చు తెలుసా?" అంది.

ఆ ఏడు ఎలిమెంటరీస్కూలు హెడ్‌మాస్టారు బదిలీ అయిన సందర్భంలో డాక్టరుగారు ఊరిపెద్దలకు టీపార్టీ ఇచ్చి గ్రాంఫోను రికార్డుమీద అరుణచేత డాన్స్ చేయించారు. మున్సబుగారి దగ్గరనుంచి గొల్లముత్తయ్యదాకా ఎవరి ముక్కులమీద వాళ్ళు వేళ్ళేసుకున్నారు.

"మా అబ్బాయి కివ్వండి మీ అరుణను—చేసుకుంటాం" అన్నారు మునసబు గారు.

డాక్టరుగారు నవ్వి ఊరుకున్నారు.

"నేను తెల్లదొరను తప్ప యింకెవరినీ చేసుకోను - వీళ్ళంతా బ్రూట్స్" అంది అరుణ.

"బ్రూట్స్" అనే మాటకు మర్నాడు అర్థం తెలుసుకొన్న మునసబుగారు ఎంతో బాధపడి "పిల్ల తెలివయిందేకాని ఇది మొగుడితో కాపరం చెయ్యదండీ" అంటూ జోస్యం చెప్పారు రహస్యంగా కరణంగారి చెవిలో.

మున్సబుగారి భార్య రాఘవమ్మ తన కూతురు వెంకటలక్ష్మిని పట్నం తీసుకుపోయి, డాక్టరుగారమ్మాయికి మాదిరిగా క్రాపుచేయించి, గౌను తొడిగించి తీసుకురావడం గురించి అంతా వింతగా చెప్పుకున్నారు. క్రాపుచేయించుకు వచ్చిం తర్వాత వెంకటలక్ష్మితో మాట్లాడటం మానేసింది అరుణ. మర్నాడు బళ్లో క్రాపు నచ్చక, ఆ కత్తిరించిన జుట్టుతోనే బెత్తెడు పొడుగున పిలకలాంటి జడవేసుకొచ్చిన వెంకటలక్ష్మికి "ఎంకతోక" అని పేరు పెట్టింది అరుణ.

ఒక నెలరోజుల తర్వాత రాఘవమ్మకూడా భర్తతో సంకుల సమరంసాగించి బ్యాటరీ రేడియో కొనిపించింది. కోటీశ్వరమ్మమీద ఇష్టంలేనివాళ్లు మునసబు గారింటికి వెళ్ళేవారు రేడియో వింటానికి.

ఆ తర్వాత పదిరోజులకు మునసబుగారికి అజీర్తి, విరోచనాలు పట్టుకుని,కలరా అనే అనుమానం కలిగి, ప్రాణంమీది కొస్తే "మందివ్వ" నంటూ-భార్య సలహా మీద-భీష్మించుకు కూర్చున్నాడట డాక్టరుగారు. మునసబుగారు నాటువైద్యంతో బతికి, జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటును పట్టుకొని డాక్టరుగారికి ట్రాన్స్ఫరు చేయించారు. అంతటితో అరుణావాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు ఆ వూరినుంచి. మందివ్వకపోవటం అసలు కారణం కాదనీ, డాక్టరు పలుకుబడి పెరగటం, తన గొప్పతనం తగ్గటం సహించలేక మున్సబుగారు యిలా చేయించాడని, తరువాత కరణంగారు రహస్యంగా మా నాన్నగారితో చెప్పగా నేను విన్నట్లు గుర్తు.

"మేం ఈ ఊరినుంచి వెళ్ళగానే మునసబును పోలీసులు తీసుకెళ్ళి జైల్లో పెడతారు తెలుసా?" అంది అరుణ వెళ్ళిపోతున్న రోజున, పనిగట్టుకు మా యింటికి వచ్చి. వెళ్ళిపోయే రోజున అరుణ మరొక్కరితో మాట్లాడలేదు. నాతో మాట్లాడటం ఒక గొప్పగా భావించి పొంగిపోయాను అనాడు!"

3

"ఆ తర్వాత ఎప్పుడు కనిపించింది మళ్ళీ అరుణ నీకు?" అన్నాడు కుమార్ నేను చెప్పిన కథంతా విని.

"ఎనిమిదేళ్ళ తర్వాత. ఈ లోపుగా అప్పుడప్పుడు ఆ కుటుంబం గురించి చెదురుమదురుగా మా వూరిదాకా వచ్చిన వార్తలు నా చెవిన పడుతూండేవి.

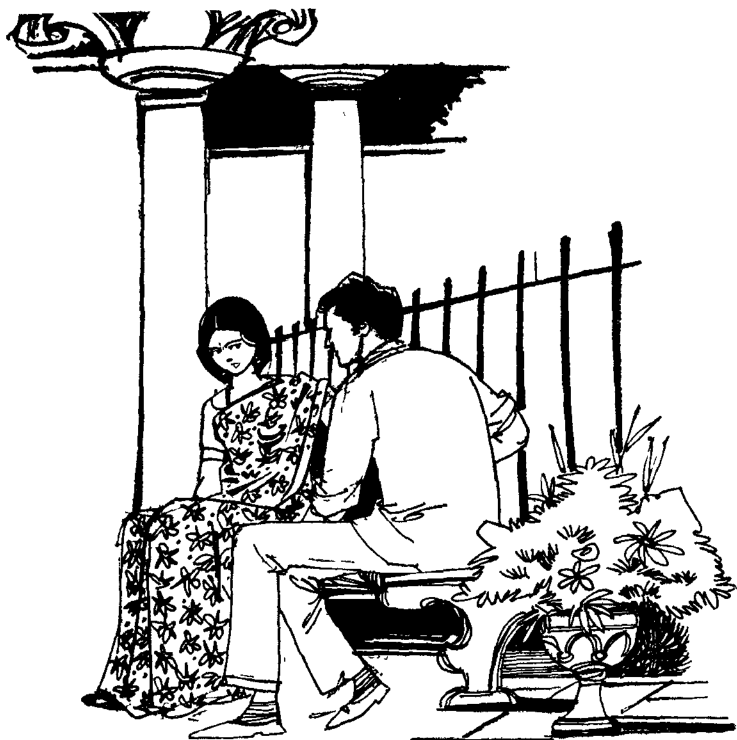
మా వూరు వదిలిపోయిన రెండు సంవత్సరాలకు డాక్టరు నాయుడు చచ్చిపోవడంతో ఆ కుటుంబం మద్రాసు లేచిపోయిందట. తర్వాత ఆర్థికంగానూ ఇబ్బందులు పడ్డారట. మద్రాసులో డాక్టరుగా వుంటున్న పిన్నమ్మ వాళ్ళని సరిగ్గా చూసేదికాదు. మునసబుగారు కోర్టుపనిమీద (అప్పుడు ఉమ్మడి రాష్ట్రం హైకోర్టు మద్రాసులో ఉండేది) భార్య రాఘవమ్మతో కలిసి మద్రాసు పోయినప్పుడు, ఎలాగో కోటీశ్వరమ్మగారి ఇల్లు వెతికి పట్టుకున్నారట. ఒకే చిన్న గదిలో బక్కచిక్కిన కోటీశ్వరమ్మ చాటలో ఆవాలుపోసి బాగుచేసుకుంటూ కనిపించిందట. రాఘవమ్మను కౌగలించుకుని ఏడ్చి "మా కుటుంబం ఇలా చితికిపోయింది వదినా" అంటూ బావురుమందిట. ఓ వందరూపాయలు సహాయం చేసినట్లు మద్రాసునుంచి రాగానే అందరికీ చెప్పింది రాఘవమ్మ. మా ఇంటికి వచ్చి ఆ మాట చెపుతున్న రాఘవమ్మ ముఖం నా కింకా గుర్తు. కొంత రిలీఫ్-రవ్వంత విముక్తి-ఏదో కనిపించింది ఆమె నిట్టూర్పులో.

ఆ తర్వాత నేను చదవటానికి విశాఖపట్టణం వెళ్లి, అంతర్విశ్వవిద్యాలయ నాటకపోటీలకు హైద్రాబాదు వచ్చాను. మా జట్టంతా సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం చూట్టానికి బయలుదేరాం. మాతోపాటు ఓ పాతికమంది ఆడపిల్లలు - మరొక కాలేజీకి చెందినవాళ్లు వచ్చారు. వారిలో కనిపించింది అరుణ. అరుణ కళ్ళ ముందు ఆకస్మికంగా కనిపించగానే త్రుళ్ళిపడ్డాను. అందులోనూ దూరదేశంలో —చాలాకాలం తర్వాత-చిన్ననాటి స్నేహితురాలు కనిపించటంతో ఒక అద్భుతమైన సంచలనం కలిగింది.

'అరుణా!' పిలిచాను.

పిలుపువిని ఒక్కక్షణం ఆగి చూసి నవ్వుతూ దగ్గరకు వచ్చింది. చాలా చలాకీగా వుంది. మా జనంలోంచి నేనూ, ఆడపిల్లల బృందంలోంచి అరుణా వెనకపడిపోయాం.

"ఎందుకొచ్చావ్ ఈ వూరు?" అంది పాలరాతిబొమ్మల దగ్గరవున్న సిమెంట్ బెంచీమీద కూర్చొంటూ.

"నిన్ను చూద్దామని" అన్నాను.

"కొయ్-ఎప్పుడు నేర్చుకున్నావ్ కోతలు?" అంది. నవ్వాను.

"నువ్వేం చేస్తున్నావు?"

"యం. బి. బి. యస్."

"మీ అమ్మగారు బాగుందా?"

"చనిపోయింది."

"ఎక్కడుంటున్నావ్?"

"హాస్టల్లో."

చిన్ననాటి కబుర్లు చాలా మాట్లాడుకున్నాం.

అరుణ బాగా మారింది. ఆమె గొప్ప అందగత్తె అనే విషయం మొదటిసారి గుర్తించాను. సన్నగా, పొడుగ్గా, పల్చగావుంది. ప్రపంచంలో ఏ శక్తినీ లెక్క చెయ్యని నిర్లక్ష్యం ఆమె కళ్ళల్లో స్పష్టంగా కనిపిస్తూంది. మేం కబుర్లలో పడ్డాం. మా నేస్తాలు వెళ్ళిపోయారు. ఆ తర్వాత మ్యూజియంలో ఇంకేం చూడలేదు.

నెమ్మదిగా నడుస్తూ బయటకు వస్తున్నాం. ఎవరో మమ్మల్ని వెంటాడు తున్నట్లు అనిపించింది. వెనక్కి తిరిగి చూశాను. రోడ్డుప్రక్క రోమియోలా ఓ కుర్రాడు బ్రెటుపాంటుతో, నల్లకళ్ళజోడుతో యికిలిస్తూ కనిపించాడు.

"రేపుంటావుగా!" అంది అరుణ.

"ఉంటాను."

"ఎక్కడ దిగావ్?"

''బృందావన్‌లో.''

"రేపు మధ్యాహ్నం కలిసి భోంచేద్దాం. పదింటికి పబ్లిక్‌గార్డెన్‌కి రా" అంటూ ఆ రోమియోతో కారెక్కి, నా జవాబుకోసం ఎదురుచూడకుండా అదృశ్యమైపోయింది అరుణ. నేను కాళ్ళీడ్చుకుంటూ బస్సుస్టాండుదాకా నడిచి తిరుగు ప్రయాణం ప్రారంభించాను."

"మర్నాడు వెళ్ళావా?"

"ముందు వెళ్ళకూడదనుకున్నాను. ఆకస్మికంగా, అంత నిర్లక్ష్యంగా ఆమె కారెక్కిపోవడం-అందులోనూ ఆ రౌడీలాంటి కుర్రాడితో—నాకు బాధనిపించింది."

"కాని వెళ్ళకుండా ఉండలేకపోయావుకదూ!" అన్నాడు కుమార్ వ్యంగ్యంగా.

''ఔను. నాకు తెలియకుండానే కాళ్లు అక్కడికి లాక్కెళ్ళాయి. వెళ్ళాను."

"ఆ తర్వాత ఏం జరిగింది?''

"ఏమీ జరగలేదు. డాక్టరు చదువుకు కావలసిన డబ్బంతా వాళ్ళ పిన్ని పంపిస్తూందట. మద్రాసులో డాన్సు నేర్చుకొందట. తర్వాత చదువులో పడిపోయిందట- 'చదువు అవగానే యిద్దరం అమెరికా వెళ్ళిపోతాం. అక్కడే సెటిలవ్వాలంటున్నాడు'" అంది అరుణ. ఇద్దరిలో ఆ రెండోవ్యక్తి ఎవరో అర్థంకాక అడిగాను.

'మా వుడ్‌బి —' అంది.

అర్థంకాక చూశాను

"నిన్న నన్ను కారులో ఎక్కించుకెళ్లాడు చూడు. అతనే" అంది గర్వంగా, నవ్వుతూ. ఆ వివరణ నాకు సంతోషం కలిగించలేదు. ఎందుకో మనస్సు చివుక్కుమంది. ''మగవాళ్లకు కూడా జెలసీ వుంటుందన్నమాట" అంది కాలు

తొక్కుతూ. నవ్వేశాను మళ్ళీ. హోటల్లో భోంచేశాం—బైబై చెప్పి వెళ్ళి పోయింది.''

"మళ్ళీ కనిపించలేదా?'' అన్నాడు కుమార్ మరొక సిగరెట్ అంటిస్తూ.

"ఆ సాయంత్రమే కనిపించింది. నాకు మతిపోయింది. ఆమె చెప్పినవన్నీ అబద్ధాలు."

"అంటే?"

"యూత్ ఫెస్టివల్‌లో డాన్స్ చేసి ఫస్ట్‌ప్రైజ్ గెలుచుకుంది. అద్భుతంగా చేసింది డాన్సు. ఎముకలు లేనట్లు-పాములా మెలికలు తిరుగుతూ జనాన్ని హాతలుగొట్టింది. కాని ఆమె చదువుతున్నది నర్సింగ్. నాకు అబద్ధం చెప్పి ఏం సాధించాలనుకుందో ఇప్పటికీ అర్థంకాదు. బహుమతి పుచ్చుకొని వేదిక దిగి వస్తున్నప్పుడు ఎదురువెళ్ళి అభినందనలు చెప్పాను. తెల్లబోయింది. రెండు క్షణాల తర్వాత తేరుకుని నవ్వింది. "అబద్ధం ఎందుకు చెప్పావ్?" అన్నాను. "నిన్ను ఉడికించటానికిలే" అంటూ వెళ్ళిపోయింది చిలిపిగా నవ్వుతూ.''

"ఆ తర్వాత ఎప్పుడు కనిపించింది మళ్ళీ?"

"రెండు సంవత్సరాల తర్వాత-మద్రాసులో. ఆఫ్రికా వెడుతున్నదట. ఇండియా అంటే విసుగెత్తిపోయిందట ఆవిడగారి 'వుడ్‌బి' అక్కడ డాక్టరుగా వుంటూ నెలకు మూడువేలు సంపాదిస్తున్నాడట. అంతా సెటిలైపోయిందట. ఇలాగే చాలా చెప్పింది. ఆశ్చర్యంగా విన్నాను."

"ఏం, నమ్మకం కలగటం లేదా?'' అంది.

"నిజం చెబితే ఎందుకు నమ్మను?" అన్నాను.

"నువ్వు నమ్మకపోయినా నీకుగాని, నాకుగాని వచ్చిన నష్టంలేదు. కాని నమ్ముతున్నట్టు నటిస్తే వచ్చిన ప్రమాదంకూడా ఏమీలేదు. ఆఫ్రికానుంచి నీకు మంచి ప్రెజంటు పంపిస్తా. అప్పుడు నీకే తెలుస్తుంది," అంటూ బుగ్గమీద చిటిక వేసి కిలకిలా నవ్వుతూ మహాజనంలో మాయమైపోయింది.

"పంపించిందా ప్రెజంట్?"

"పెళ్ళికి శుభలేఖ పంపించింది."

"పెళ్ళికొడుకు పేరు డాక్టర్ ఆనంద్ కదూ?''

"ఔను.''

"ఇవాళ వస్తున్నాడు అతనుకూడా...అరె-ఎనిమిదిన్నర దాటింది; యింకా రాలేదే'' అంటూ ఫోను దగ్గరకు వెళ్లాడు కుమార్.

అతను ఫోను అందుకునేలోపునే అది మ్రోగింది.

4

"ఇవేళ డిన్నర్ పార్టీ అంతా పాడయింది బ్రదర్. అరుణ రానంటూ ఫోన్ చేసింది" అన్నాడు కుమార్.

ఆశాభంగమనిపించింది.

"ఎందుకుట?" అన్నాను కొంచెంసేపాగి

"ఎవరో వాళ్ళ పిన్ని కూతురట. భర్తతోసహా తరలి వచ్చిందట." పల్చగా నవ్వుతూ అన్నాడు కుమార్.

"మరి హేమంతూ వాళ్ళూ?"

"వాళ్ళు ఎప్పుడూ టైముకు రారు."

ఆ పూట సాదాగా భోజనం చేశాం ఇద్దరం. మేడమీద బాల్కనీలో రెండు కుర్చీలు లాక్కొని కబుర్లలో పడ్డాం.

కుమార్ అన్నాడు "డాక్టర్ ఆనంద్-అంటే అరుణ భర్త-నాకు పది సంవత్సరాలుగా తెలుసు. చాలా బీదకుటుంబంలోంచి వచ్చాడు. అమలాపురం దగ్గర ఏదో పల్లెటూరనుకుంటా. ఏడెనిమిదిమంది అన్నదమ్ములూ, అక్కచెల్లెళ్ళూవున్న పెద్ద కుటుంబం. ఆ ఇంటికి అతనే పెద్ద. పెద్ద చదువులు చదవగలననే ఆశ పెట్టుకోకుండా స్కూల్‌ఫైనల్‌దాకా చదివాడు. ఆ తర్వాత ఏదో స్కాలర్‌షిప్ వచ్చిందట. బెజవాడలో ఇంటర్ చదివాడు. సాధారణంగా తిండి లేనివాళ్ళకు చదువుమీద వుండే శ్రద్ధ శ్రీమంతుల కుండదు. మంచి మార్కులొచ్చాయి. లెక్చరర్లు కొందరు ప్రోత్సహించి కొద్దిపాటి సహాయంచేశారు. మెడిసిన్‌లో చేరాడు. మేనమామ అప్పటికి కళ్లుతెరిచాడు. "నీ చదువుకు కావలసిన సహాయమంతా నే చేస్తాను" అన్నాడు. ఆయనకొక శూర్పణఖలాంటి కూతురుందట. వేపకాయంత వెర్రిపిల్లట. తనకు ఆమెను కట్టబెట్టాలనే ఔదార్యంతో ఆయన సహాయం చేస్తున్నాడని సంవత్సరం తిరగకముందే ఆనందే గ్రహించాడట. ఆ సమయానికి అతనికి యింకా స్కాలర్‌షిప్‌లు రావటం, చదువు సుఖంగా సాగే మార్గం కనిపించటం జరిగింది. ఇందులో ఎవరు ఎవరిని మోసం చేశారూ అంటే ఆ ప్రశ్నకు సమాధానం రాదు. చివరకు ఒకనాడు "మీ అమ్మాయిని మాత్రం నేను చేసుకోను మామయ్యా! మీరు సహాయంచేశారు కొంత. ఆ ఋణం మాత్రం సాధ్యమైనంత త్వరలో తీర్చుకుంటాను" అంటూ ఖండితంగా చెప్పాడు ఆనంద్ ఆ రోజుల్లో పరిచయమయ్యాడు ఆనంద్ నాకు హైదరాబాదులో.

ఎలాగైతేనేం పట్టుదలతో చదివి స్వయంకృషితో డాక్టరయ్యాడు. అందరూ అదృష్టవంతుడనుకున్నారు అతన్ని. కాని..."

"ఏం జరిగింది?"

"అరుణతో అతని స్నేహం శృతిమించింది."

"అంతే?"

"వివాహందాకా వచ్చింది. జీవితంలో అందరూ పుట్టుకతోనే అదృష్టవంతులు కారు. షేక్స్‌పియర్ చెప్పినట్లు కొందరు స్వయంకృషివల్ల అదృష్టాన్ని నిర్మించుకుంటారు. కొందరిని అదృష్టదేవత తనంతట తాను వచ్చి వరిస్తుంది. స్వయంగా అదృష్టసౌధాన్ని నిర్మించుకున్న మనిషి అరుణ. కాని దాన్ని నిలుపుకోలేకపోయింది. తలకు మత్తెక్కింది. చిన్ననాటి ఆశలూ, అనుభవాలూ ఆ మత్తుకు పదును పెట్టాయి. మెరుపుతీగలాంటి మనిషి అరుణ. అందులో అనుమానంలేదు. ఆమెతో క్షణకాలం మాట్లాడితే, ఎదుటివాళ్ళమీద ఆ ప్రభావం పూర్తిగా పడుతుంది. ఆనంద్ విషయంలోనూ అంతే జరిగింది. తన జీవితానికి ఆమెను చుక్కానిగా ఏరుకున్నాడు. ఆమె సలహా ప్రకారం బ్రతుకును తీర్చిదిద్దుకోవాలనుకున్నాడు ఎక్కడో ఆఫ్రికాలో ఉద్యోగం వస్తుందంటే వెళ్ళమని సలహా ఇచ్చింది అరుణ. ఇండియాలోకంటే డాక్టరుకు అక్కడ ఏడెనిమిదిరెట్ల జీతం వస్తుంది. 'అయిదారేళ్ళు అక్కడ పనిచేస్తే కావలసినంత డబ్బు. ఈలోగా నేనూ డాక్టరీ చదువుతాను. ఇద్దరం కలిసి ఏ ఢిల్లీలోనో నర్సింగ్‌హోమ్ పెట్టుకొని దర్జాగా బ్రతకొచ్చు' అంటూ సలహా చెప్పిందట. ఆనంద్ అంగీకరించి ఉద్యోగం కాగానే ఆఫ్రికా వెళ్ళిపోయాడు. ఈ అయిదేళ్ళూ నర్సింగ్ మానేసి ఢిల్లీలో డాక్టరు పరీక్షకు చదివింది అరుణ. మధ్య మధ్య వస్తూండేవాడు ఆనంద్.

ఈలోగా నేను ఢిల్లీకి బదిలీకావటం జరిగింది. ఆనంద్ వచ్చినప్పుడు మాత్రం అరుణను మా ఇంటికి తీసుకొచ్చేవాడు. చాలా సరదాగా గడిచేవి ఆ నాలుగు రోజులూ. ఆ తర్వాత ఆమెను గురించి రకరకాల కథలు చెవిన పడుతూం దేవి. మిత్రునిపట్లగల బాధ్యతకొద్దీ ఒకసారి చూచాయిగా హెచ్చరించాను అరుణను. అప్పటినుంచీ మా యింటికి రావడం మానేసింది.

అరుణ పరీక్షలైపోయాయి. డాక్టరయింది. హౌస్ సర్జనుగా మరొక సంవత్సరం పనిచేసింది. "ఆఫ్రికాలోనే స్థిరపడిపోదాం. నువ్వూ రావలసింది" అంటూ ఉత్తరం రాశాడు ఆనంద్. ఢిల్లీ వదిలిపోవడం అరుణకు ఇష్టంలేకపోయింది. దానికి అనేకమంది అనేక కారణాలు చెప్పేవారు. "ఏ సంగతీ చివరిసారిగా నిర్ణయం తెలియజేయవలసింది. ఇంత కాలం ఒక ఆలోచనలో బ్రతికిన తర్వాత విడిపోవడం మనిద్దరికీ క్షేమంకాదు." అంటూ హెచ్చరించాడట ఆనంద్.

"ఇక్కడ నువ్వూ నేనూ సుఖంగా బ్రతకటానికి కావలసిన సదుపాయాలన్నీ వున్నాయి. అంతకుమించి, డాక్టరు వృత్తిలో అద్భుతమైన ఆత్మసంతృప్తి కలిగించే విధంగా మన కర్తవ్యం నిర్వహించటానికి సౌకర్యాలు కూడా వున్నాయి. ఇక్కడకొచ్చి జీవితం ఎలా ఉంటుందో చూసి, అప్పటికీ తృప్తి కలగకపోతే అప్పుడు నీ సలహా తప్పక పాటిస్తాను. వెంటనే బయలుదేరి రావలసిందిగా చివరిసారి అర్థిస్తున్నాను!" అంటూ పి.యస్. వ్రాశాడట.

ఎన్నడూ ఒంటరిగా రాని అరుణ మా యింటికి వచ్చి ఈ సంగతులన్నీ చెప్పి "రేపు వెళ్ళిపోతున్నాను కుమార్. అందరూ, ఎన్ని అనుకున్నా నేనూ మనిషినే. అతను చేసిన సహాయం ఈ జన్మలో మరిచిపోయేటంత కృతఘ్నురాలిని కాదని గుర్తుంచుకో" అంది తృప్తిగా నవ్వుతూ.

నా మనస్సు తేలికపడింది బ్రదర్. మా ఆవిడా, పిల్లలూ అందరం కలిసి ఆమెకు వీడ్కోలు చెప్పాం. బొంబాయివెళ్ళి రెండురోజులు ఒక స్నేహితురాలితో గడిపి ఓడలో ఆఫ్రికా వెళ్ళాలని ఆమె ప్రయత్నం.

"బహుశా ఇంక ఇండియాకు తిరిగిరావడం పడదేమో" అంది వెళ్లేముందు.

"కాని వచ్చింది!"

"ఔను. అక్కడే జరిగింది వాళ్ళ వివాహం. వస్తూ కావలసినంత డబ్బు వెంటబెట్టుకొచ్చారు. విదేశాలనుంచి దిగుమతి అయిన కారుకూడా వచ్చింది. మంచి బంగళాకొని నర్సింగ్‌హోమ్ పెట్టారు. అంతటితో ఆ ప్రేమికులిద్దరూ సుఖంగా నూరేళ్ల జీవించారు, చల్లగా సంసారం చేసుకుంటూ - అంటూ కథ ముగించవలసిన పరిస్థితులే కనిపించాయి. కాని అలా జరగటంలేదు."

"నీకెలా తెలుసు?"

"భార్యాభర్తలిద్దరికీ పడటంలేదు. ఎవరన్నా ఎదురుగా వున్నప్పుడే వాళ్ళు భార్యాభర్తల్లా నటిస్తారు. విడిగా వున్నప్పుడు వాళ్ళు మాట్లాడుకోరు. ఎవరి బెడ్ రూమ్ వారిది. ఎవరి వ్యక్తిగతజీవితం వారిది. ఎంత రహస్యంగా దాచినా ఇటువంటి రహస్యాలు బయటపడకుండా వుండవు. అడవి మంటలై చిలవలు వల వలై వ్యాపిస్తాయి. అతిసాధారణంగా బ్రతికే మనుష్యులగురించి ఎవరూ పట్టించు కోరు. పదిమందినీఆకర్షించగల గొప్పతనమో, చెడ్డతనమో మనిషిలో వున్నప్పుడే ఆ వ్యక్తిని గురించి లోకం ఆలోచిస్తుంది. మాట్లాడుతుంది. అపవాదులు అల్లుకొని సంతృప్తి పడుతుంది."

ఆలోచనల్లో మునిగిపోయాను.

"మరో చిత్రంచూడు బ్రదర్! ఒక వస్తువుకోసం ప్రయత్నించటంలో వున్న ఆనందం, దాన్ని పొంది అనుభవించటంలో వుండదు. కొద్ది క్షణాలున్నా, దాని తృప్తి త్వరితంగా-అనుకున్న దానికంటే త్వరితంగా ఆవిరైపోతుంది. చూడుమరి! డాక్టర్ కావాలనుకుంది అరుణ. అయిదారేళ్లు ఎంత విచ్చలవిడిగా తిరిగినా శ్రద్ధగా చదవబట్టే సాధించింది. కాని బోర్డు పెట్టాక ఒక్క కేసుకూడా ట్రీట్ చేసిన పాపాన పోలా. వైద్యంకాక అన్ని విషయాలమీదనూ ఆవిడకు ఆసక్తి వుంది."

రాత్రి పదకొండు గంటలయింది.

మర్నాడు అరుణను చూడాలనే నిర్ణయంతో హోటల్‌కు బయలుదేరాను.

చిన్ననాడు, ఆ కుగ్రామంలో పాకబళ్ళో నాతోబాటు చదువుకున్న అరుణ-ఈ మహానగరంలో ఇన్ని ఆకర్షణలతో, అపవాదులతో వెలిగిపోతున్న (నలిగిపోతున్న?) అరుణ—

ఎంత మారింది!

5

అనుకున్న విధంగా అరుణ యింటికి మర్నాడు వెళ్ళలేకపోయాను. కుటుంబ విషయాలు కొన్ని పరిష్కరించటానికి రావలసిందని మా వూరునుంచి కబురు రావడంతో నేను ఢిల్లీ వదిలిపోవలసి వచ్చింది. తిరిగివచ్చేసరికి విన్న దుర్వార్త మూలాన అన్నిరకాల చైతన్యం కోల్పోయి నివ్వెరపోయాను చాలా సేపు. 'అరుణ మీద, విషంపెట్టి భర్తను చంపిన నేరానికి, కోర్టులో విచారణ జరుగుతోంది.'

వెంటనే జైలుకువెళ్ళి అరుణను చూశాను. గుర్తుపట్టింది చూడగానే. ఆ స్థితిలో

ఆమెను చూసినప్పుడు గుండె తరుక్కుపోయింది. నన్ను చూడగానే ఏడుస్తుం దనుకున్నాను. నవ్వింది!

ఎంత నిర్లిప్తమయిన నవ్వు?

హత్యచేయటానికా భగవంతుడు అంతటి అందమైన చేతులు సృష్టించింది! విశాలపేర్లు కనుక్కోటానికా డాక్టరు పరీక్ష ప్యాసయింది అరుణ! ఏం మాట్లాడాలో తెలియలేదు. ఆమే పలకరించింది. "యింత పాపం చేసినా నన్ను వెతుక్కుంటూ చూడటానికి వచ్చావా బాబూ" అంది జాలిగా.

చిన్ననాటినుంచీ నన్ను 'బాబూ' అని పిలిచేది అరుణ.

"ఎంత పని చేశావు అరుణా" అన్నాను పగిలిన గొంతుతో.

"అయిపోయినదాన్ని గురించి విచారించి ఏం లాభం బాబూ."

"ఇంకేం చేయగలం అంతకంటె?"

"జరగబోయేదాన్ని ఆయువున్నంతకాలం చూడటమే. ఊరు వెళ్ళావట?"

"ఔను."

"అంతా బావున్నారా? మన సొరకాయ మాస్టారింకా పిల్లల్ని కంటున్నారా? నేనే ఒకసారి వెళ్ళి మాస్టారికి వాసెక్టమీ చేసివద్దామనుకున్నా. ఈ లోపున జైల్లో పారేశారు. అన్నట్లు 'ఎలకతోక'కు ఎంతమంది పిల్లలు? నన్ను చూసి దానికి వాళ్ళమ్మ క్రాపింగ్ చేయించింది గుర్తుందా? తలుచుకుంటే యిప్పటికీ పొట్ట చెక్కలయ్యేలా నవ్వు వస్తుంది"

కిలకిల నవ్వింది అరుణ.

"కేసు ఏమౌతుందిట?"

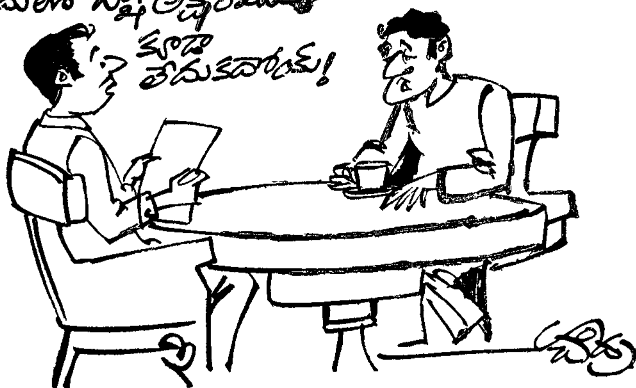
"ఆ గొడవెందుకు లెద్దూ—బ్రతికి ఎవరి నుద్ధరించాలి కనుక?"

"ప్లీడరేమంటాడు?"

"ఆశ లేదన్నాడు ఏడుపు మొహంపెట్టి. నేనే కళ్లుతుడిచి పంపించా."

అక్కడ కూర్చున్నంతసేపూ ఇలాగే మాట్లాడింది. ఏదో విముక్తి లభించిన ప్రాణిలా తేలికగా నిట్టూర్చింది. వచ్చేముందు "పెళ్ళిచేసుకుంటే—యింత అన్నం వండిపెట్టి నీకూ నీ పిల్లలకూ పెట్టి యింటిపట్టునవుండే ఆడపిల్లను మాత్రమే చేసుకో బాబూ. నాలాటిదాన్ని చేసుకున్నావా, నీపాట్లు ఆ భగవంతుడికే తెలియాలి," అంటూ హితవు చెప్పింది.

హోటలుకు తిరిగి వస్తుంటే హేమంత్ కనిపించాడు. కంటతడిపెట్టాడు. "నేను నమ్మను బ్రదర్! అరుణ అంతపని చేసిందంటే ఇందులో ఏదో రహస్య

ముంది. ఆమె ఇంతవరకూ ఆత్మరక్షణకు ఒక్కమాటా చెప్పలేదు కోర్టులో. ప్లీడరు ఎంత ప్రయత్నించినా లాభం లేకపోయింది. ప్రాసిక్యూషన్ చెప్పిందంతా నిజమంది ఒకసారి. వెంటనే విచారణ ముగించి శిక్ష వేయమంది. అసలు జీవితం మీదే లక్ష్యం లేనట్లు ప్రవర్తిస్తూంది."

"ఎందువల్లనంటావు?"

"ఏమో! ఎందుకో తనమీద తనే పగబట్టి కసితీర్చుకుంటున్న మనిషిలా కన బడింది. ఇన్నాళ్లూ గుండెల్లో దాచుకున్న అగ్నిగుండాలను, పెనుతుపానులను భరించలేక బ్రతుకునుండి పారిపోవటానికి ప్రయాత్నిస్తున్న బేలలా కనిపిం చింది."

"అరుణలో బేలతనం వుందంటావా?"

"పైకి కనిపించే రూపాలు వేరు బ్రదర్. ప్రతి మనిషికీ రెండు జీవితాలుం టాయి. పైకి కనిపించే మనిషితో సంబంధంలేని మరొక మనిషి లోపల వుండొచ్చు. ఈ రహస్యం సాధారణంగా గుర్తించలేం మనం."

"ఎలా రక్షించగలం మనం అరుణను."

"భగవంతుడే రక్షించాలి. అన్ని సాక్ష్యాలూ ఆమెకు వ్యతిరేకంగా వున్నాయి. నిద్రమందు మోతాదు మించి యివ్వడంవల్ల ప్రాణం పోయిందని శవపరీక్షలో తేలింది. ఆ మందు తానే స్వయంగా ఇచ్చినట్లు అరుణ అంగీకరించింది. అజ్ఞానం వల్ల అలా ప్రమాదం జరిగిందనడానికి వీలులేదు. ఆమె మెడిసిన్ చదివింది.

డాక్టరు వృత్తిలో వుంది. కాబట్టి బుద్ధిపూర్వకంగానే చేసిందని ప్రాసిక్యూషన్ వారి కదనం. డిఫెన్స్ బలహీనంగా వుంది. శిక్ష తప్పదు."

నిట్టూర్చాడు హేమంత్.

మర్నాడు తీర్పు వినటానికి కోర్టుకు వెళ్ళాను. హేమంత్, అతని భార్య మాలిని, కుమార్-అందరం, జరగబోయేది తెలిసికూడా, ఇంకా ఏదో జరుగుతుందనే వెర్రి ఆశతో కూర్చున్నాం, తక్కిన ప్రేక్షకులతో పాటు.

మూర్తీభవించిన న్యాయదేవతలా కూర్చున్న న్యాయమూర్తి తీర్పు చదివేముందు "ఇంతకాలం నువ్వు ఎవ్వరికీ అర్థంకాని మౌనాన్ని పాటించావు. డిఫెన్సు నిరుపయోగమైపోయింది. కాని తీర్పు చదివేముందు-చివరిసారిగా అడుగుతున్నాను. నువ్వు చెప్పుకోవలసింది ఏమైనా వుందా?'' అన్నాడు.

ఒక్కక్షణం ఆగి అరుణ తలెత్తి "చెప్తాను. నిజం చెప్తాను జరిగినదంతా చెబుతాను ఈ చివరి ఘడియల్లో యింకా అసత్యం చెప్పాలనే కోరికగాని, చెప్పవలసిన అవసరంకాని నాకు లేదు. నామీద దయచూపించి ప్రాణభిక్షపెట్టమని కోర్టువారిని అభ్యర్థించి ప్రాధేయపడటానికి నా జీవితగాథను వెల్లడించటంలేదు. నాలాగా ఏ అభాగినీ శలభంలా దీపశిఖకోసం పరుగులుతీసి భస్మమైపోకుండా కాపాడటానికి, ఈ కథ ఉపకరించగలదనే ఆశతో చెబుతున్నాను."

ఇసుకవేసినా నేలరాలని జనం కోర్టు ఆవరణలో నిండినా, ఊపిరిగాక మరొక సవ్వడి వినరాని శవంలాంటి నిశ్శబ్దం ఆవరించింది.

అరుణ తన కథ చెప్పటం మొదలుపెట్టింది.

6

''అందరూ చిన్నప్పటినుంచీ 'రంభలా చక్కటి పిల్ల' అనేవారేకాని, 'సీతమ్మలా బుద్ధిమంతురాలు' అని ఎవరూ అనటం నేను వినలా. ప్రపంచాన్ని పట్టి పీడిస్తున్న దురదృష్టాలు రెండు రకాలనుకుంటా నేను. ప్రతీదాన్నీ నమ్మే దురదృష్టం కొందరిది. దేన్నీ నమ్మలేని దురదృష్టం మరికొందరిది. ఈ రెండవ తరగతికి చెందిన సౌభాగ్యం నాది నామీద-అంటే నా సౌందర్యంమీద—నా తెలివితేటలమీద-నాకున్న నమ్మకంకాక, మరో విషయంమీద ఆవగింజంత నమ్మకంకూడా ఎన్నడూ నేను నిలుపుకోలేదు. చిన్ననాటినుంచీ నా జీవితం, దాన్ని తీర్చిదిద్దిన పరిస్థితులుకూడా ఈ విశ్వాసరాహిత్యానికి దోహదం చేశాయి. నా పాపాలకూ, పొరపాట్లకూ పరిస్థితులను నిందించాలనే ప్రయత్నంకాదిది.

జరిగింది చెప్తున్నాను.

చిన్ననాటినుండీ 'అందగత్తె' అని ఎవరయినా అంటే నా గుండె పొంగి పోయేది. బుద్ధి తెలిసినప్పటినుంచీ ఆ మాట వెలువడి నా చెవిన పడుతూవుండేది. 'అమ్మాయి చిక్కిపోయిందెందుకు? నల్లబడిందేమిటి?' అని అమ్మతో ఎవరన్నా అన్నక్షణంలో అప్రయత్నంగా ఏడుపొచ్చేది. తలుపులేసుకుని అద్దంముందు నిలబడి, ముఖాన్నీ, శరీరంలోని అణువణువునూ పరీక్షచేసుకునేదాన్ని. 'నే పదేళ్ళముందు పుట్టుంటే నాతో నీకు పెళ్ళయ్యేదికదా?' అన్నాడు వేలువిడిచిన మేనమామ, అరచెయ్యి గిల్లుతూ. అతి చిన్న వయస్సులోనే మగవాడి మాటల్లోని వెచ్చదనం అర్థం అయింది నాకు. ఫ్రాకులు వేసుకునే రోజుల్లో పిన్నిని చూడ టానికి మద్రాసువెళ్ళి క్లబ్బులో డాన్సుచేశాక, ఎంతమంది ఎన్ని రకాలుగా గిల్లారో నా బుగ్గలను! ఆ పొగడ్తలతో మనసు మత్తెక్కి, శరీరం వెచ్చబడి ఆవిరై మబ్బుల్లోకి ఎగిరిపోయినట్లుండేది!! ఆనాడు గవర్నర్ స్వయంగా కారులో యింటిదగ్గర దించిపోవడం, ఆ పసితనం జీర్ణం చేసుకోలేని గౌరవం కాదం టారా? మద్రాసు క్లబ్బులో డాన్స్ చేశాక వందమంది పెద్దలు షేక్‌హేండ్లిచ్చి, వీపు నిమిరి, బుగ్గలుగిల్లి, కళ్ళు చిట్లించి, కేకులు కొనిపెట్టి గౌరవించటం పదేళ్ళ పసిగుండె భరించగలదంటారా వశం తప్పకుండా?

నా పరిస్థితిని చెప్తున్నాను నాన్న డాక్టరని మీకు తెలుసు. కాని ఏం డాక్టరు? ఎంత జీతం? ఆ పల్లెటూళ్ళెటువంటివి? మద్రాసునుంచి అమ్మా వాళ్ళ దగ్గర కెళ్ళాలంటే ఏడుపొచ్చేది. ఆ పిచ్చిబడిని చూసినా మోటు మనుషుల్ని చూసినా వెగటు కలిగేది.

ఒప్పుకుంటాను—

ఆయనతో నాకు జరిగిన వివాహకాండలో నా స్వార్థం ప్రధానపాత్ర వహిం చింది. అమ్మా నాన్న పోవడం-పిన్ని అమెరికా వెళ్ళిపోవడంతో శ్రీమంతుడు కాని మామయ్య నాకు గార్డియన్ అయ్యాడు. పెద్ద చదువులు చదివి పిన్నిలా బ్రతకాలని నేను కంటున్న కలలన్నీ పేకమేడల మాదిరి కూలిపోయాయి. డాక్టరుని కాగలిగితే యింక జీవితంలో సమస్యలుండవనుకున్నాను.

ఇది మనుష్యులు తరచు ఎదుర్కొనే ఆత్మవంచనలలో మొదటిది. ఎదురు గుండా వర్తమానంలో కనిపిస్తున్న సమస్యను భూతద్దంలోంచి పదింతలుగా చూసి, అది పరిష్కారమైతే, యింక లోటులేదనిపిస్తుంది. జీవితపథమే సమస్యల తోరణమనే విషయం ఎప్పుడోగాని అనుభవంలోకి రాదు.

సరే అసలు కథలోకి వస్తాను.

ఆ నర్సింగ్‌లో చేరటంతో అనుకున్న ఆశలన్నీ పేకమేడలై పోయాయి. రోగాలతో, రోగులతో, మూల్గులతో, నెత్తురూ చీమూ విరజిమ్మే దుర్గంధంలో ఓడిపోతున్న నా జీవితంమీద నాకే జాలికలిగేది. పడుకుని అర్ధరాత్రి హాస్టల్‌లో చివాలునలేచి ఏడ్చేదాన్ని. ఏడ్చి ఏడ్చి అలసటతో నిద్రపోయి ప్రొద్దెక్కి లేచి మత్తుకళ్ళతో నవ్వుకుంటూ ఛలోక్తులు విసురుకుంటూ, లేని గొప్పలు చెప్పుకుంటూ, చెప్పుకుంటున్న గొప్పలు ఎదుటివారు నమ్ముతున్నారని ఆత్మవంచన చేసుకుంటూ, మధ్య మధ్య ఏ అవకాశం దొరికినా గజ్జెకట్టి నాట్యంచేసేదాన్ని. హాస్పిటల్‌లోనూ, కాలేజీలోనూ అందరూ నన్ను గుర్తుపడుతున్నారనీ, నడుస్తున్నప్పుడు నేను ఎదురుపడితే ఆగి వెనుకకు తిరిగి చూస్తున్నారనీ గమనించటంలో ఒక తృప్తి మిగిలేది.

'ఎలిజబెత్ టేలర్' అని పేరుపెట్టాడు ఒక్కముక్క అర్థంకాకపోయినా, రోజూ ఇంగ్లీషు సినిమాలుచూసే ఒక రోమియో. పైకి తిట్టాను. లోపల పొంగిపోయాను. పేర్లు పెట్టకుండా కొందరూ, తండ్రితాతల వంశగోత్ర వివరాలతో, మరికొందరూ ప్రేమలేఖలు వ్రాసేవారు. జవాబులు రాయకపోయినా వచ్చిన ప్రతీ ఉత్తరాన్నీ, అందులోని ప్రతీ అక్షరాన్నీ ఏకాంతంగా చదువుకుంటూ, రహస్యంగా నా నేస్తం మేరీకి చదివి వినిపిస్తూ ఆనందించేదాన్ని. పదిరోజులు ఏ ఉత్తరమూ రాకపోతే ఎందుకో దిగులనిపించేది. మా నాన్న వయసులోఉన్న డాక్టరొకడు పెళ్లాం పుట్టింటికి పోయిందంటూ టీకి పిలిచి చెయ్యి పట్టుకులాగాడు.

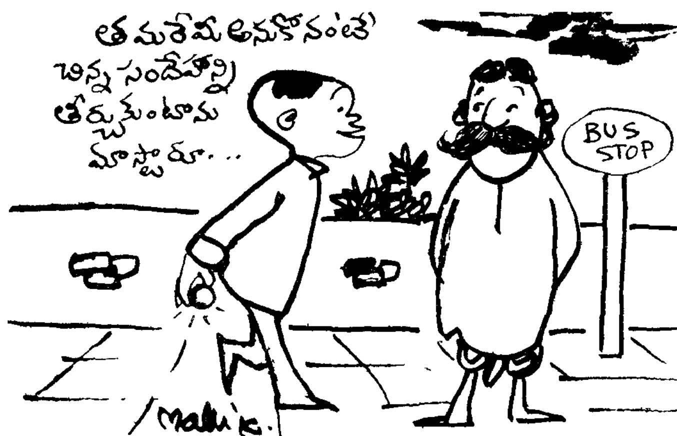
"ఇప్పుడుకాదు" అంటూ నవ్వేసి బయటపడ్డాను.

అప్పుడు నవ్వటానికిగల కారణం, అంతర్యం ఇప్పుడర్థమౌతోంది.

భయంకరమైన వ్యాధులన్నింటిలోకీ భయంకరమైంది స్వాతిశయం–

ఈ జబ్బు ఆడవాళ్ళకు అసలు రాకూడదు. నా మాట నమ్మండి.

ఇలాటి స్వల్ప పరిచయాలూ సరాగాలూ వదిలిపెడితే మొదటిసారి నా గుండెల్ని కదిలించి, ఆశల్ని పెకలించి మనస్సుకు రెక్కలుకట్టిన వ్యక్తి ఒక ఆవారా. అతనిపేరు మురారి. అలా చెప్పేవాడు చెవిలో. అది అతని అసలు పేరనే నమ్మకం నాకు లేదు. చూడటానికి బెంగాలీ హీరోలా వుండేవాడు. అయితే చురుకు పాలెక్కువ. వారంలో ఒకరోజు సెలవుండేది నాకు. ఆనాడు సాయంత్రం ఏ సినిమాకో పోవచ్చు ఎవరైనా. నేను వచ్చిపోయేవాళ్ళను చూస్తూ హాస్టల్ బాల్కనీలో ఓ పుస్తకం చేతపట్టుకుని కూర్చునేదాన్ని. అతను ముస్తాబై

క్రాపు ఎగదువ్వి టీషర్ట్ క్రింద టైట్‌పాంటు బిగించి కనిపించే దూరంలో టాపు లేని కారాపి నాకేసిచూస్తూ నిలబడేవాడు. చాలారోజులు చూశాను. అతని నిరీక్షణకు అర్థం తెలిసిపోయింది. ఒకసారి మేరీ, నేనూ సినిమానుంచి వస్తుంటే వెంటపడ్డాడు. సరదాకి తిట్టాను. నవ్వి "లిఫ్ట్ కావాలా?" అన్నాడు.

"నీకు అక్కచెల్లెళ్లు లేరా?" అన్నాను.

"అయ్యో—పెద్ద కుటుంబం మాది. అక్కలూ వున్నారు. చెల్లెళ్ళూ వున్నారు. అన్నదమ్ములూ వున్నారు. మేనమామలూ వున్నారు. కాని మేనమామలకు ఆడ పిల్లలు లేరు. బ్రహ్మచారి ముదరకూడదట రాణీగారూ. అందుకే ఈ పడిగాపులు దేవీ," అన్నాడు చిత్రంగా.

మంచి చొరవవున్న మనిషిలా కనిపించాడు.

ఆ రాత్రి మేరీ నేనూ అతనిగురించే చాలాసేపు మాట్లాడుకున్నాం.

"సినిమాల్లోనూ నవలల్లోనూ ఇలా ఎంతమంది కలిసి పెళ్ళిచేసుకోవటంలా?" అంది మేరీ.

"అయితే చేసుకో, ఆ రోడ్డుపక్క రోమియోను," అన్నాను.

"అతను లిఫ్ట్ ఇస్తానంది నా ముఖానికికాదు. నీకు తెలుసా," అంది.

"అటువంటి రౌడీవెధవలు, ఎంత డబ్బుంటే మాత్రం? లిఫ్ట్ యిస్తామనగానే ఎవరన్నా ఎక్కికూర్చుంటారా కారు?" అన్నాను లోపల మరొకలా అనుకుంటూ.

"నేనయితే ఎక్కేదాన్ని. రెండుమైళ్ళు నడకన్నా తప్పేది—'' అంది మేరీ.

"నేను చచ్చినా ఎక్కను-నిలువెత్తు ధనం పోసినా మాట్లాడను అలాటి

వాళ్ళతో'' అంటూ వెచ్చటి రగ్గు గుండెలపైకి కప్పుకుని, గోడవైపుకు తిరిగి పడుకున్నాను. నిద్రపట్టలేదు. సగం సగం నిద్ర. తియ్యతియ్యటి ఊహలు-అస్పష్టమైన కలల్లాంటి అలల పొంగులు-లేచి చన్నీళ్ళతో ముఖం కడుక్కొని లైటువేసి పుస్తకం తెరిచాను. అక్షరాలు అర్థంకాక ఆవలించి కళ్లుమూసుకుని, వళ్ళు విరుచుకుంటూ మంచంమీద వాలిపోయాను మళ్ళీ.

మళ్ళీ వారం వచ్చింది.

బాల్కనీలో కూర్చున్నాను

నాకు తెలియకుండా నా కళ్లు అతనికోసమే వెతుకుతున్నాయి!

చూసి చూసి విసుగుపుట్టింది.

బరువుగా చీకటి జారింది.

మరొకవారం-మరొకవారం-అతను కనిపించలేదు-చేతికందిన అవకాశం జారినట్లు, తెరుచుకున్న స్వర్గద్వారం ఒక్కసారి మూసుకుపోయినట్లు, విచ్చుకొన్న బొండుమల్లె క్షణకాలంలో వాడి ముడుచుకుపోయినట్లు, విరుస్తున్న పాలవెన్నెలను మింగిన కారుమబ్బులు చిమ్మచీకట్లను కురిపించినట్లు జలదరించింది శరీరం. ఆ తర్వాత సారాంశం చెప్పాలంటే, నెలరోజుల తర్వాత అతని కారులో ఎక్కి, ప్రక్కన కూర్చొని గండిపేట చెరువుచుట్టూ ప్రదక్షిణంచేసి రావటం జరిగింది. అలా పదివారాలు గడిచింతర్వాత అతని చుట్టూ భవిష్యత్తును అల్లుకోవటం ప్రారంభించాను. ఒక వారం తెచ్చినకారు మరొక వారం తెచ్చేవాడుకాదు. అతనితో పదిరకాల కార్లలో వూరేగాను. ఎంతటి జమీందారో అర్థం కాలేదు. అడిగాను ఒకసారి.

''నీకు కావలసింది నేనా? నా డబ్బా? " అన్నాడు మురారి సినిమా హీరోలా.

"నీవే మురారీ'' అన్నాను కాలరు సర్దుతూ అదే ఫక్కీలో.

మురారికీ, నాకూ ఒక విషయంలో పోలిక వుంది. ఉన్నదానికంటె జీవితం నుండి ఎక్కువగానే ఆశించాం. సెవాయ్ సినిమాహాలు ప్రక్కన ఒక మోటార్లు బాగుచేసే కార్ఖానా వుంది. అందులో నెలకు నూటయాభై రూపాయలకి పని చేస్తున్న పనిరాని, —పనిమీద శ్రద్ధలేని మెకానిక్ మురారి.

"రేపు నా పుట్టినరోజు. యిద్దరం కలిసి గడపాలి" అన్నాడు. నాకు సెలవు దొరుకుతుందనే నమ్మకంలేక, అతని ఫోను నంబరడిగాను. ఫోనుచేసి చెప్తానని చెప్పాను. ఆనాడు అతని కథ తెలిసిపోవలసింది. కాని ఫోనుచేసే అవసరం కలగలేదు. నా అజ్ఞానామృతాన్ని నేనే జుర్రుకుంటూ ఆ మైకంలో జరగబోయే

జీవితాన్ని అనుభవించే ఆత్మవంచనలోంచి వెంటనే బయటపడలేకపోయాను. అతని బక్కపల్చటి వళ్ళు, నవ్వుతున్నట్లుండే కళ్ళు, నల్లకళ్ళజోడూ, చెర్లిను స్లాకూ, నల్లపాంటూ, రకరకాల కార్ల పక్కన నవ్వుతూ నుంచోడం-అతని మూర్తి యింకా ఎదురుగా కనబడుతున్నట్లువుంది. గట్టిపడని హృదయంమీద మొదటిసారి గట్టిగా పడిన ముద్ర అది.

ఒకసారి ఒక ఇంపోర్టెడ్ కారులో కిద్వాయ్ గార్డెనుకు షికారుకువెళ్ళి మా గొడవలో మేం మునిగితెలుతున్న సమయంలో ఇద్దరు వస్తాదులు మరొకకారులో వచ్చి మురారిని జుట్టుపట్టుకు గుంజి, నాలుగు బాది ఆ కారు తీసుకుపోయారు. అంత మొండిమనిషిని నే చూడలేదు. వాళ్ళు వెళ్ళిపోయాక చాటునుంచి చూస్తున్న నేను బయటకొచ్చి 'ఏమిటిది?' అని అడిగాను. ఏదో మంచి హరికథ చెప్పాడు.

ఆ వస్తాదుల తిట్లు కొన్ని చెవిన పడటంతో అనుమానం కలిగింది. మాట్లాడకుండా అరమైలు నడిచి, నలభై పైసలిచ్చి (నా పర్సులోవున్న మొత్తం అదే) సిటీ బస్సెక్కి హాస్టలుకు చేరాను.

ఆ తర్వాత కొన్నాళ్ళకు హాస్పిటల్‌నుంచి యింటికి వస్తుంటే ఒకసందు మలుపులో మాసిన గడ్డంతో నలిగిన గుడ్డలతో కనిపించి 'అరుణా' అని పిలిచాడు మురారి.

ఆగాను.

"నా జీవితగాథ నీ దగ్గర దాచాను" అంటూ కవిత్వం మొదలుపెట్టాడు. జాలివేసింది. "నాకు తెలుసులే మురారీ" అన్నాను.

"చాలా పొరపాటు జరిగింది" అన్నాడు తల వంచుకుని.

"ఇద్దరం కలిసే చేశాంగా-గుడ్‌బై-" అంటూ వచ్చేశాను.

ఆ తర్వాత చాలాకాలం కనిపించలేదు మురారి. కనిపించలేదని విచారమూ రాలేదు నాకు.

చాలా సంవత్సరాల తర్వాత అతి విచిత్రమైన పరిస్థితుల్లో కనిపించాడు. ఈ లోగా అనేక అనుభవాలూ—ఆశలూ—విఘాతాలూ శరవేగంతో నన్ను వెంటాడాయి. మురారి స్థానంలో మరొకరు ప్రవేశించారు. అతను నాకు భర్త కాగలడనికానీ, తర్వాత నా జీవితంమీద అతని ప్రభావం ఉంటుందనికానీ ఆ రోజుల్లో ఎన్నడూ అనుకోలేదు నేను.

అతనే డాక్టర్ ఆనంద్!

7

ఆనంద్ అప్పుడు హౌస్‌సర్జన్‌గా పనిచేస్తూండేవాడు స్వభావసిద్ధంగా మిత భాషి. ఎక్కువమంది స్నేహితులతో కలిసి తిరగడంకాని, కబుర్లు చెప్పుకుంటూ కాలక్షేపం చేయటంగానీ అతని కలవాటులేదు. అతనితో ప్రవర్తించేటప్పుడు తోటి డాక్టర్లూ, నర్సులూ కూడా చాలా జాగ్రత్తగా వుండేవారు. అటువంటి వ్యక్తితో నాకు పరిచయం కావటం, అది నా జీవితంమీద యింతటి ప్రభావం ప్రసరించటం చిత్రమనే చెప్పాలి.

నన్ను హాస్టల్‌నుంచి వెళ్ళగొట్టారు. ఆడపిల్లల హాస్టలులో ఎటువంటి నియమ నిబంధన లుంటాయో మీకందరికీ తెలుసు. ఎంతోమంది యువకులను విశేషంగా ఆకర్షించే పవిత్రస్థలాలలో అదొకటి. ఆ రోడ్డుమీద ఆకలిచూపులతో రోజూ సాయింత్రం పదిసార్లు ప్రదక్షిణంచేసే కుర్రకారు మానసికంగా నాకు ఆత్మీయులయారనిపించేది. ఈ ఢిల్లీ వచ్చాక - ఇంత దూరంగా బ్రతుకుతున్నా ఆ చదువుకున్నరోజులూ, ఆ మొహాలూ, ఆ చిలిపిచేష్టలూ తలుచుకుంటే మన స్సుకు చక్కిలిగింతలు పెట్టినట్లుండేది. వీలు ఏమాత్రం చిక్కినా బయట ఎక్కడో భోజనం చేయటం, ఏదో సినిమాచూస్తూ గడిపేయటం, సిటీ దాటి పది మైళ్ళూ పాతికమైళ్లూ షికారుచేయటం-ఇదంతా అలవాటయింది.

ఒక మహాప్రవాహంలో అనేక తృణాలు కొట్టుకుపోతున్నప్పుడు, ఏ రెండు గడ్డిపరకలు ఒకదాన్ని ఒకటి అంటిపెట్టుకుని ఎంత దూరం ప్రయాణం చేస్తాయో ఎలా చెప్పగలం? ఏ చిన్న కెరటం చాలదు ఆ అల్పబంధాన్ని విడదీయ టానికి? పేరు చెప్పటమనవసరం. అతను ఐ. ఏ. ఎస్. పాసయి సుఖంగా ఉద్యోగం చేసుకుంటూన్నాడు. "నీతో రోజూ ఓ గంట గడిపితే టానిక్ త్రాగి నట్లుండేది!" అనేవాడు.

"నే వద్దన్నానా?" అనేదాన్ని నవ్వుతూ.

అతనూ నవ్వేవాడు.

ఒకరోజు సుఖంకాదు గదా? బ్రతికినంతకాలం ఈ టానిక్ త్రాగే మార్గం ఆలోచించుకో" అన్నానొకసారి సీరియస్‌గా.

అతను చాలా తెలివైనవాడు. (అతని తెలివితేటలకూ, పరీక్ష పాసై ఉద్యోగం సంపాదించటానికీ ఏదో సంబంధముందని కాదు నే చెప్పేది. తెలివితేటలే ప్రధాన మనుకుంటే మురారికంటే శక్తిగలమనిషి ఇంతవరకూ నాకు కనిపించలా.) ఏమయితేనేం-నేను ఆ మాట అనగానే ఎటువంటి భ్రమలూ పెట్టుకోవద్దనీ,

వివాహం విషయంలో తనకు వేరే అభిప్రాయాలున్నాయనీ చెప్పేడు, అంతకంటె సీరియస్‌గా.

"మరి నాతో తిరగటంలో నీ అభిప్రాయం?" అన్నాను

"కాలక్షేపానికి."

''అంటే ఆడపిల్ల నీ దృష్టిలో ఆటవస్తువన్నమాట?"

"నువ్వలా అనుకుంటే మనం మళ్ళీ కలుసుకోవలసిన అవసరంలేదు."

"నీతో తిరుగుతున్న కారణంగా నాకు హాస్టల్‌లోంచి వెళ్ళిపొమ్మని నోటీసిచ్చారు తెలుసా? ఇందులో నీ బాధ్యత లేదంటావా?"

అతను క్షణకాలం నివ్వెరపోయాడు.

''అరుణా నిన్నెన్నడూ మభ్యపెట్టలేదు నేను అసలటువంటి అభిప్రాయమే లేదు. జీవితాన్ని గురించి నాకెన్నో ఆశలున్నాయి స్వల్పమైన వ్యామోహాలూ, నిలకడలేని క్షణికమైన సుఖాలూ వాటికి అడ్డం రాకూడదనుకున్నాను," అంటూ లేచాడు, ఆ బ్రతకటం తెలిసిన యువకుడు.

నా కళ్ళలో నీరు తిరగటంచూసి ఆగి "నన్ను అర్థంచేసుకో అరుణా. జీవితాన్ని రెండు భాగాలు చేసుకోవాలనుకున్నాను. సగం కష్టపడి చదవటం. కావలసినవన్నీ సాధించటం-మిగిలిన సగం అనుభవించడం. ముందే-జీవిత సౌధాన్ని నిర్మించుకునే కాలంలో జీవన సారాన్ని పిండుకోవాలని ప్రయత్నిస్తే రసంపీల్చిన పిప్పిగాక యింకేం మిగలదు. అపార్థంచేసుకోకు. ఇప్పటికే శక్తికి మించి చాలా దూరం నడిచాను, నీతో. యింక ఓపికాలేదు. ధైర్యమూలేదు. గుడ్‌బై" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ తర్వాత మళ్ళీ కనిపించలేదు. అర్హత లేకుండా ఆశలను పెంచుకోవడంలో ఎంత విషాదముందో తెలియలేదు ఆనాటికి. ఇలాగే చాలా సంఘటనలు జరిగేయి. అంతకు ముందొకసారి భార్య పుట్టింటికెళ్ళిందంటూ టీకి పిలిచిన డాక్టరుగారు నాకు ఒకగది చూపించారు వాళ్ళ మేడమీద. విధిలేక అక్కడ చేరాను. కాని ఆయన ఒక రొదగా తయారయ్యాడు. 'అరూ' అంటూ పిలిచేవాడు. అతి ఆప్యాయంగా గదిలోకివచ్చి మంచంమీద కూర్చొని తాను మెడిసిన్ చదివే రోజుల్లో రంభలూ ఊర్వసులూ ఎలా క్యూలో నిలబడి తనకోసం తపస్సు చేసేవారో చెప్పేవాడు. వయసులో వున్నప్పుడైనా అతడు అందగాడనే మాట నాకు ఇప్పటికీ నమ్మకంలేదు ఆ డాక్టరుగారి ఆప్త శిష్యుల్లో మా ఆనంద్ ఒకడు. ఆ రూంలో చేరటంతో ఆనంద్‌తో పరిచయం బలపడింది. 'అతి సాదా మనిషి' అనిపించింది. ఎంత విచిత్రమైన విడ్డూరం విన్నా అతని ముఖంలో రవ్వంత ఆశ్చర్యమూ తొంగిచూసేదికాదు. వాగ్వివాదాలకు దిగేవాడుకాదు. ఎదుటివాళ్ళు చెప్పినదంతా విని 'ఔను' అనేవాడు తన కిష్టంలేకపోతే 'కావచ్చు' అనేవాడు. అసలు పూర్తిగా ఖండించవలసిన మాటవింటే 'నేనలా అనుకోవటం లేదు' అనేవాడు. పెళ్ళి కావలసిన వయస్సుదాటి చాలా సంవత్సరాలు గడిచినా ఆనంద్ ఎందుకు బ్రహ్మచారిగా వున్నాడో తెలిసేదికాదు. ఒకటి రెండుసార్లు అడిగితే చూచాయిగా, నవ్వి ఊరుకున్నాడు.

ఆ తర్వాత జరిగింది కొంత కుదించి చెప్తాను. "నీకు అభ్యంతరం లేకపోతే నిన్ను వివాహం చేసుకుంటాను" అన్నాడు ఆనంద్ అతి సాదాగా.

నేనేదో మాట్లాడబోగా "తొందరలేదు అరుణా! నువ్వు వెంటనే జవాబు చెప్పవలసిన అవసరంలేదు. అన్నీ ఆలోచించుకుని చెప్పు పదిరోజుల్లో" అంటూ అతని జీవితగాథ చెప్పాడు.

అతనిది పెద్ద మధ్యతరగతి కుటుంబం. అమలాపురం దగ్గర ఒక పల్లె

టూరు. నలుగురు చెల్లెళ్లూ, ఇద్దరు తమ్ముళ్లూ, ఒక విధవతల్లీ—వీరందరి చదువు లకూ, పెళ్ళిళ్లకూ తానే బాధ్యుడట. ముగ్గురు చెల్లెళ్లకూ-ఉన్న నాలుగెకరాలూ అమ్మి-పెళ్ళిళ్లు చేశాడట. తమ్ముళ్లు తరగతుల వారీగా చదువుతున్నారట. మరొక చెల్లెలికి తానే పెళ్ళిచేయాలట. అతని పరిస్థితి విన్నతర్వాత నామీద అతనికి గాఢంగా ఇష్టమయిందని అర్థమయింది. ఈ రెండు మూడు నెలల్లో నా కోసం చాలా ఖర్చుపెట్టాడు.

"కష్టాలూ, సుఖాలూ ఇద్దరం కలిసి పంచుకుందాం" అని చెప్పాను, అతని ముఖంచూసి. ఆ మాట చెబుతున్నప్పుడు మనస్పూర్తిగానే చెప్పాను. నమ్మండి. ఇది అక్షరాలా నిజం.

కృతజ్ఞతతో బరువెక్కిన కన్నీరు అతని చెంపలమీదుగా కారింది.

ఒకనాడు ఆనంద్ నా రూంకి వచ్చి "ఆఫ్రికాలో డాక్టర్లకి మంచి జీతాలిస్తా రట—నెలకు నాలుగువేలు. వెళ్ళమంటావా?" అంటూ ఒక పేపర్లో ప్రకటన చూపించాడు. వెంటనే వెళ్ళమని సలహా చెప్పాను. నర్సుగాచేరి బ్రతికినంత కాలం ఆ జీవితంతో తృప్తిపడే శక్తి నాకు లేదనిపించింది. "నీ భార్య నర్స్ అంటే నీకు మాత్రం గౌరవమా ఆనంద్?" అన్నాను.

ఆనంద్ కూడా ఆలోచించాడు. చివరకు నన్ను మెడిసిన్ చదివించటానికి ఒప్పుకున్నాడు.

రెండు నెలల తర్వాత ఆనంద్ ఇండియా వదిలిపోయాడు.

నేను హైదరాబాదు వదిలి ఢిల్లీలో మెడిసిన్‌లో చేరాను.

ఇది జీవితంలో మరొక మలుపు!

ఎక్కువగా మాట్లాడటం నాకు మొదటినుంచీ అలవాటు. ఈ అలవాటు అంత సుఖమైందికాదు. అంతేగాదు. ఇదొక వ్యసనంగా, జబ్బుగా మారే ప్రమాద ముంది. అందమయిన ఆడది వలకబోసే పొగడ్తలు ఎటువంటి యోగి హృద యంలోనైనా రాగోదయాన్ని కలిగించకలవు.

ఎక్కువ మాట్లాడటం గురించి మరోమాట. ఈ వ్యసనం ఆరోగ్యానికి లక్షణం కాదంటే నమ్మండి. దీని ఫలితాలు ఎలా వుంటాయని? ఎక్కువ మాట్లాడే మనిషి తన గొప్పలు చెప్పుకునే ప్రమాదముంది. ఉన్న గొప్పలు అయిపోయింతర్వాత లేని గొప్పలు చెప్పుకునే ప్రమాదముంది. యింకా టైముంటే అనవసరంగా యిత రులను గురించిన నిందలు మాట్లాడటం జరుగుతుంది. ఒకరన్న మాటలు మరొ కరి దగ్గర చెప్పటం జరుగుతుంది. ఈ వ్యసనమున్న మనుషులకు సుఖమో

దుఃఖమో వరదలైవచ్చి మీదపడితే, ఆ వాగుడు మరీ ఎక్కువయిపోతుంది. మెడికల్ కాలేజీలో ఒక స్టార్‌గా మారటానికి ఎంతో కాలం పట్టలేదు నాకు. నేను అంతకుముందు నర్సింగ్ చదువుతున్న విషయం ఒక జీవితరహస్యంలా దాచిపెట్టి, తెలుగుదేశంలో మాకున్న ఎస్టేట్లను గురించీ, కార్లగురించీ బంగళాలను గురించీ పదిమందికీ-వీలుదొరికినప్పుడల్లా చెప్తూండేదాన్ని. ఆనంద్ నెలకు అయిదువందలు పంపించేవాడు.

ఏవో కలల్లో అలల్లో చేరిపోతున్నట్లు జీవితం సుఖంగా ఒక చిత్రమైన ఉద్రిక్త వాతావరణంలో నడుస్తూంది. చిన్నప్పటి మాదిరి నా చుట్టూ ఒక పది మంది నేస్తాలు, సూర్యునిచుట్టూ గ్రహాలు తిరుగుతున్నట్లు ప్రదక్షిణాలు చేసే వారు.

ఒకసారి-అప్పుడు అంతర్జాతీయ పారిశ్రామిక ప్రదర్శనం జరుగుతోంది. ఆ ఎగ్జిబిషన్ చూడటానికి వెళ్లాం పదిమందికలిసి. ఒకటే అల్లరి. గంగిగోవు లాంటి - పల్లెటూరిబైతులా కనిపించే ఒక కుర్రాణ్ణి పట్టుకున్నాం. మేం మిల్క్ బారులో రోజ్‌మిల్క్ తాగుతూంటే ఎదురుగా నిలబడి గుటకలు మ్రింగుతూ మాకేసి చెదిరిన కళ్ళతో రెప్పలార్పకుండా చూస్తూ నిలబడ్డాడు. అతనికేసిచూసి అందరం విరగబడినవ్వి తర్వాత అమెరికన్ స్టాల్‌కి పోయాం. అక్కడా కని పించాడు దొంగచూపులు చూస్తూ. నాకు తమాషా చేయాలనిపించి నవ్వాను-క్రిందిపెదిమ కొరుకుతూ, కావలసిన అర్థంవచ్చేలా. "ఏమిటేవ్! వాణ్ణి వెంట బెట్టుకుని ఏ చంద్రమండలానికో, అశోకా హోటలుకో లేచిపోయేటట్టున్నావ్?" అంటూ బుగ్గలు పొడిచింది తార, జారిపోతున్న పమిట వయ్యారంగా పైకి లాక్కుంటున్నట్టు నటిస్తూ.

ఆ హీరో యింకా మాకేసే చూస్తూ మెలికలు తిరిగిపోతున్నాడు. ఎగ్జిబిషన్‌లో అంతా అర్ధరూపాయి టిక్కెట్టుతో చూసిరావటానికి రైలుపట్టాలువేశారు. కాళ్ళు నెప్పులుపుట్టి అందరం రైలెక్కుదామని, టిక్కెట్లకోసం క్యూలో నిలబడ్డాం. వెనక్కి తిరిగిచూస్తే ఆ హీరోకూడా కనిపించాడు. అతన్ని ఏడిపించాలనిపిం చింది. కావాలనే మరొకసీటు ఖాళీ వుండేలా జాగా వదిలిపెట్టాం. మేమందరం కూర్చొని, మా మధ్య కూర్చొనే ధైర్యం అతగాడికుందో లేదో కనిపెట్టటానికి నిరీక్షిస్తున్నాం. రైలు బయలుదేరేముందు అతను అటూ ఇటూ పదిసార్లుచూసి, సిగ్గు నమిలి చివరకు తెగించి మా మధ్యనే కూర్చున్నాడు ఒక్క దూకులో.

"ఏ వూరు మీది?" అంది తార.

"నెల్లూరు" అన్నాడు హీరో.

"మీ ఫ్రెండోయ్!" అంటూ నాకు తొడపాశెం వడ్డించింది తార. అందరూ నవ్వారు విరగబడి. తెలుగువాడని గ్రహించారన్నమాట. చెవికోసుకున్నా తెలుగు మాట వినిపించని ఆ ఎడారిలో ఆంధ్రపౌరుషాన్ని చూడగలిగాననే తృప్తితో కళ్ళు మెరిసినా అతగాడి ఆట కట్టించాలనే కోరిక కలిగింది నాకు. ఆ కోరిక చాటున దాగిన ఉద్వేగాలను వెంటనే గుర్తుపట్టలేకపోయాను. రైలు నడుస్తున్నంత సేపూ ఒకటేగోల. అందరూ అతణ్ణి ఏడిపిస్తున్నారు. నాకు జాలివేసింది. రైలు ఆగింది. నేను ఆ అల్లరికి చివరి మెరుగుగా "మా ఆంధ్రపౌరుషాన్ని నేను ప్రేమించానందోయ్! ఇద్దరం వెళ్ళిపోతాం–చెట్టాపట్టాలేసుకుని, ఏ కాశ్మీరో, ఏ హిమాలయాలకో, ఏ రెవీరాకో" అంటూ కేకపెట్టి చప్పట్లు చరిచాను.

"మా నేస్తాన్ని నీ చేతుల్లో పెడుతున్నాం చిట్టితంత్రీ, ఎలా చూసుకుంటావో" అంటూ బోరున ఏడ్చి విరగబడినవ్వి నేస్తాలందరినీ వెంటబెట్టుకుని వెళ్ళిపోయింది తార.

ఇద్దరం మిగిలాం.

ఆ జనంలో తప్పిపోయిన పాపలా బిక్కమొహం పెట్టాడు మా హీరో. అతని చెయ్యి పట్టుకున్నాను. పెనుతుఫానుకు కదిలిన తీగెలా కంపించాడా అర్భకుడు. అటూ ఇటూ తిరిగి 'హనీమూన్‌కి ఎక్కడికి పోదాం ప్రియా!' అన్నా అరచెయ్యి గిల్లుతూ. ఎగిరిపడ్డాడు.

"నేనుంటున్నది జనపథ్‌లో" అన్నాడు.

నాకు నమ్మకం కలగక "సరే పద" అన్నాను.

నిజమే, అతనుంటున్నది అదే హోటల్లో.

రూంలోకి వెళ్ళిన తర్వాత భోజనం తెప్పించాడు. అది డిసెంబర్, చలికాలం. కోల్డ్‌వేవ్ కాకపోయినా ఢిల్లీ చలి నరాల్ని కొరుకుతూంది. చీకటిపడినకొద్దీ వెచ్చటి అవసరాలు ఎదరపడుతున్నాయి. 'చాందినీ చౌక్‌లో కొన్న రగ్గిది' అన్నాడు. దాని పేరు రజాయి. సన్నటి పరుపులా వుంటుంది, ఎన్ని రగ్గులూ జయించని చలిని, ఆ రజాయి జయించగలదు.

కొంతమందిని చూస్తే నిష్కారణంగా జాలివేస్తుంది. ఏదో బేలతనం–దైన్యం –దిగులు వాళ్ళ ముఖాలమీద కనిపిస్తుంది.

"ఆరునెల్లకుముందు మా నాన్న పోయాక అంతా అమ్మించాడు మురారి. లక్షరూపాయలు చేతపుచ్చుకు బయలుదేరాం. ఇది మిగిలింది," అంటూ బొంకు

పుస్తకం నా ముందు గిరవాటు పెట్టాడు. అతని కథ అక్షరాలా నిజం. నా అభిప్రాయం మారింది. 'బాంక్‌లో మిగిలిన డబ్బు రెండు వందలా చిల్లర!'

"ఏం చేశారింతడబ్బు?" అన్నాను.

"మురారికి తెలియాలి. ఏదో బిజినెస్ అంటాడు" అన్నాడు.

"ఏం బిజినెస్?" అన్నాను.

"అది రహస్యం. ఎవరితోనూ చెప్పకూడదు. తెలిస్తే జైలులో పెడతారట," అన్నాడు.

మురారి పేరు నేను మరిచిపోవటానికి వీలులేనిది.

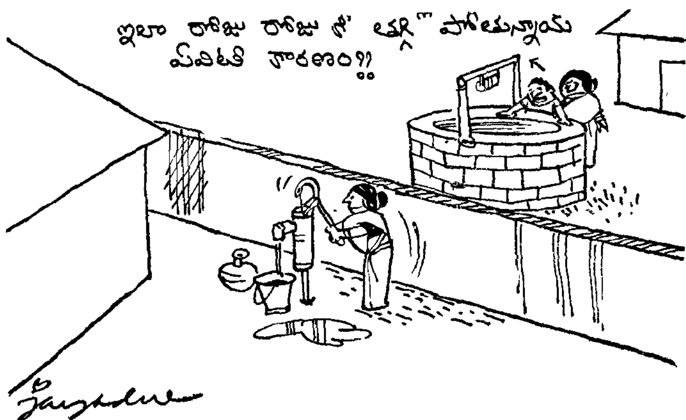
"ఎవరా మురారి?" అన్నాను.

"మా వూరే! హైద్రాబాద్‌లో ఏదో బిజినెస్ చేసేవాడట. ఫోర్త్‌ఫారం మూడుసార్లు తప్పి ఇల్లు వదిలి పారిపోయాడు. నాలుగు సంవత్సరాల తర్వాత ఒకోసారి ఒకోకారులో దిగేవాడు దొరబాబులా. ఏదో విదేశాలతో కమీషన్ బిజినెస్ చేస్తున్నాననేవాడు. మేమిద్దరం చిన్నప్పుడు కలిసి చదువుకున్నాం. చదువుమీద శ్రద్ధలేదుకాని బ్రహ్మాండమైన తెలివివున్నవాడు. ఊళ్లో అందరూ గౌరవించటం మొదలుపెట్టారతన్ని. మా వూళ్ళో డబ్బుగలవారందరూ ఆ బిజినెస్ చూపెట్టమనీ, భాగమిస్తామనీ అతని చుట్టూ తిరిగేవారు. "ఒకరితో కలిసి బిజినెస్ చేయటం నా తత్త్వంకాదు," అనేవాడు. ఒకసారి నా చెవిలో చెప్పాడు. "బాల్యస్నేహితుడివి గనక చెపుతున్నాను. రెండు లక్షలు పెడితే సంవత్సరం తిరిగేలోగా పదిలక్షలు చేసుకోవచ్చు. భాగం కలిస్తే ఇద్దరం చెరొక లక్షా పెట్టుకోవచ్చు. ఇదంతా రహస్యంగా జరగాలి. లేకపోతే చాలామందికి కోపాలు రావచ్చు," అన్నాడు. అతని మాటలు నమ్మకుండావుండే ధైర్యం నాకు లేకపోయింది. నాన్న పోవటంతో నేను యింటికీ, ఆస్తికీ సర్వాధికారి నయాను. అంతా అమ్మి లక్షరూపాయలు చేతపుచ్చుకొని ఢిల్లీకి బయలుదేరాం. అతని లక్షసంగతి నాకు తెలియదు. నాది హరించుకుపోయింది," అంటూ కంట తడి పెట్టాడు రెడ్డి.

అతని పేరు బాలముకుందరెడ్డి.

కళ్ళుతుడిచాను. మళ్ళీ అన్నాడు.

"ఎవరితో చెప్పుకోను నా బాధ! అతగాడు ఎక్కడ మునుగుతాడో, ఎక్కడ తేలి బయటపడతాడో తెలియదు. 'ఏం బిజినెస్ మనది?' అని అడిగాను చాలా సార్లు. 'అది రహస్యం. తెలిస్తే జైలుకెళ్తాం, యిద్దరం. నీ దగ్గర మాట దాగదు

తమ్ముడూ! అందుకని ఆ ప్రశ్న నువ్వు అడక్కూడదు నేను చెప్పగూడదు." అనేవాడు. పోయింది ఎలాగో పోయింది అని నోరు మూసుకు వూరుకున్నాను." అంటూ ఏడ్చాడు రెడ్డి.

ఆ మురారి ఎవరోకాదు.

ఒకనాటి 'నా మురారి!'

రెడ్డి చూపించిన ఫోటోలో కనిపించాడు. కొంచెం లావయాడు. అవే కళ్ళు. అదే జుట్టు. అదే నిర్లక్ష్యం. అదే చావ.

"నిన్నూ మోసంచేశాడన్నమాట ఈ రోగ్" అన్నాను.

"నీకు తెలుసా మురారి?'' అన్నాడు ఆశ్చర్యపడి.

ఏం చెప్పను సమాధానం?

"ఆనాటికి గట్టిపడని హృదయంమీద మొదటిసారిగా గట్టి ముద్రవేసిన మొదటి పురుషుడు మురారి" అని ఎలా చెప్పను?

రెడ్డీ దురదృష్టాలు నీ ఒక్కడివే అనుకోకు. ఎవరి దౌర్భాగ్యాలు వారివి. మురారి కథ చాలా చెప్పాలి. కాని కథలతో కబుర్లతో సమస్యలు పరిష్కారం కావు. అతడికి బుద్ధిచెప్పే మార్గం ఆలోచించు. అతడు హరించిన ఐశ్వర్యాన్ని తిరిగి చేజిక్కించుకునే ఉపాయం తెలుసుకో. అవసరమొస్తే అతనిని జైలుకు పంపించు" అంటూ సలహా చెప్పాను.

బెల్ మ్రోగింది.

ఎవరో వచ్చారు.

తలుపు తీశాడు రెడ్డి
లోపలకు వచ్చాడు మురారి!

8

"ఏమిటీ అకాలవసంతం?" అన్నాడు మురారి నవ్వుతూ.

"మళ్ళీ నిన్ను చూస్తాననుకోలేదు" అన్నాను.

"నేను యిక్కడికి రావటం కాకతాళీయం. కాకపోతే ఏం చేసేవాడివి?"

"ఏడులోకాలూ గాలించి పట్టుకునేవాణ్ని. అందులో ఇప్పుడు మనం నెలకు పదిసార్లు ఈ గ్లోబు చుట్టూ విమానాల్లో ఎగురుతున్నాం. ఇప్పుడు హాంకాంగ్ నించి వస్తున్నా. రేపు కెన్యా వెళ్ళాల. పారిస్‌చూశావ్? నీలాంటిది పారిస్‌లో ఉండాలసలు. హోనాలూలూలో ఓ బ్యూటీని చూశా. సడెన్‌గా నువ్వు గుర్తుకొచ్చావనుకో. డిన్నర్‌కి కంపెనీ యిస్తానంది. టైం లేకపోయింది. హాంకాంగ్ వస్తావేమిటి? భూతల స్వర్గంలే. పగలు ముసుగేసుకు నిద్రపోయి రాత్రి ప్రతికేజనం సగంమంది అక్కడ. తెలుగు మాష్టారు చెప్పారు 'రాత్రించరులు' అనేమాటకు అర్థం. అది శుద్ధ తప్పని హాంకాంగ్ నైట్‌క్లబ్‌లో తెలిసింది, మరొకసారి," అన్నాడు మురారి.

జానపదగాథల్లో కనిపించే ఇంద్రజాలంలాంటి మాటలు. అంతవరకూ మురారిని తిడుతున్న రెడ్డి అతను రాగానే సోఫాలో పిల్లికూనలా నక్కి కూర్చున్నాడు. నాకు మురారి తెలియడం అతనికి మరీ వింతగా కనిపించింది.

"ఎలా వచ్చావిక్కడికి?" అన్నాడు మురారి.

జరిగిన కథంతా చూచాయిగా చెప్పాను. అక్కడే వుండిపొమ్మన్నాడు ఆ రోజుకు. రాత్రి ఎనిమిదిగంటలకు హాస్టలుకు చేరకపోతే గొడవ జరుగుతుందని చెప్పాను.

"ఎలాగూ ఎనిమిది దాటింది. యింక వెళ్ళకపోయినా-వెళ్ళినా ఫలితం ఒక్కటే. అసలు నువ్వీ ఊళ్లో ఉన్నట్లు నాకు తెలియదు. తెలిస్తే ఉండనిచ్చేవాడినా ఆ పాడు హాస్టల్లో" అంటూ నాకు కూడా భోజనానికి ఆర్డరిచ్చాడు.

జెంటిల్‌మెన్ ఆఫ్ ది జ్యూరీ!

ఆ రాత్రి ఆ హోటల్లో భోజనంచేసి, మురారితో అర్ధరాత్రి రెండుగంటల దాకా కబుర్లు చెప్పి అక్కడే నిద్రపోయాను నేను ఆ చీకట్లో ఏం జరిగిందనే సందేహం (కథ చదువుతున్న పాఠకుడికే కలుగుతుంది, ఆ ఘట్టం ఇంతవరకు చెప్పి ఆపితే) మీకు కలగటంలో ఆశ్చర్యం లేదు. కాని కొన్ని పరిస్థితుల్లో,

అందులోనూ హత్యా నేరాన్ని నెత్తిమీద మోస్తున్న నాలాటి వ్యక్తి నిజంలా కనిపించని నిజం చెపితే ఎవరు నమ్ముతారు? అందుకని ఆ విషయం అక్కడే వదిలిపెడుతున్నాను.

మురారి మళ్ళీ నా జీవితంలో ప్రవేశించాడు. అతనిమీద పోయిన గౌరవం తిరిగి పదింతలు కావటానికి తగిన కారణం కనిపించింది.

అందుకే అనిపిస్తుంది. బ్రతికివున్న ఏ వ్యక్తిమీదగాని నీకున్న ఏ అభిప్రాయమూ చివరిది కాదని. ఏ క్షణంలో ఏ తెర తొలగి, ఏ అద్భుతం ఎదుటపడి నీ అభిప్రాయాన్ని మార్చుకోవలసిన అవసరం వస్తుందో చెప్పలేమేమో!

రెడ్డిని అలా ఎందుకు మోసం చేశావని అడిగాను మురారిని. అతను నవ్వి ఒక పెద్ద లెదర్ సూట్‌కేస్ తెరిచాడు. దానినిండా వందరూపాయల నోట్ల కట్టలున్నాయి!

"ఈ డబ్బు ఎంత ఉంటుందో తెలుసా?" అన్నాడు.

అంత డబ్బును ఒకేసారి అంతకు ముందెన్నడూ చూడలేదు నేను.

"నేను మోసంచేశానని రెడ్డి నీకు చెప్పాడా?" అన్నాడు

వారి మధ్య తగువు పెట్టిన పుణ్యం నా వెంట పడుతుందనే భయంకొద్దీ లేదన్నాను. కాని మురారి గట్టివాడు. శరీరం ఎంత గట్టిదో మనస్సంత గట్టిది. ఆ గట్టితనాన్ని మించిన పదునుంది మెదడుకు.

నేను అనుకున్నంతపనీ జరిగింది. రెడ్డిమీద కోపం వచ్చింది మురారికి. రెడ్డిని పిలిచాడు బిగ్గరగా. వరండాలో పడుకున్న రెడ్డి ఎంతసేపటికీ జవాబు చెప్పలేదు. "ఇంత రాత్రివేళ అతన్ని లేపకపోతే ఏమౌతుంది?" అంటూ వారించాను మురారిని.

"కాదు అరుణా! ఈ వెన్నెముకలేని చచ్చు ఏనుగుల సంగతి నీకు తెలియదు. అన్నీ కావాలి వీళ్ళకు. మనకంటే వెయ్యిరెట్లు ఆబ ప్రతిదానిమీదాను. కాని ఏ పని చేయటానికీ చావలేదు గట్టిగా టెలిఫోను మ్రోగుతే ఎగిరిపడే వాజమ్మలు! నీతోనేకాదు-ఎవరితోనూ చెప్పొద్దంటూ, దోవనపోయే ప్రతివాడికి తానెలా మోసపోయిందీ చెప్పి ఏడుస్తున్నాడట. వీడి వ్యవహారం ఫైసలు చేసుకోవాలి" అంటూ నిద్ర నటిస్తున్న రెడ్డిని జుట్టుపట్టుకొని ఈడ్చుకువచ్చి పెట్టె ముందు కూర్చోపెట్టి "నీకు రావలసిందీ, వడ్డీ, వడ్డీకి వడ్డీ, మార్వాడీ లెక్కల ప్రకారం ఎంత రావాలో అంత తీసుకుపో" అంటూ కేకలుపెట్టి తిట్టి, డబ్బిచ్చి అర్ధరాత్రి అతగాణ్ని సాగనంపాడు!

ఈ దిక్కుమాలిన ప్రపంచంలో మనుష్యులనూ, మనస్సులనూ, అర్థంచేసుకోవటం ఎంత కష్టం!

యువర్ ఆనర్!

మురారి నాకోసం వేరొక యిల్లు తీసుకున్నాడు. అతను ఢిల్లీ వచ్చినప్పుడల్లా ఏదో హోటల్లో దిగేవాడు. అప్పుడప్పుడు వచ్చి చూసి మాత్రం వెళ్తుండేవాడు.

"ఏం వ్యాపారం నువ్వు చేస్తున్నది?" అనడిగాను ఒకసారి.

"దొంగతనం" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"దొంగతనమా? నిజం చెప్పు మురారీ!"

"నిజం చెపితే నీ గుండె ఇప్పుడే ఆగిపోతుంది." అంటూ మాట మార్చాడు.

రెండు నెలల కాలంలో నా ఆలోచనల స్వరూపం మారింది. ఆనంద్ వ్రాసిన ఉత్తరాలు చదివే సహనం కూడా నీరసించింది. మురారి చుట్టూ నా భవిష్యత్తు ఆశల పందిరి అల్లుకోవటం మొదలయింది మళ్ళీ.

కాని——

మురారి పరిస్థితి విచిత్ర మనిపించేది. హైదరాబాదు పరిచయంలో ఎప్పుడూ నాకు దగ్గరకు, యింకా దగ్గరకు రావాలని ప్రయత్నించేవాడు. ఇప్పుడు ఆ సాహసం పోయింది. నేను దగ్గరకు జరిగినా ఇంకా దూరం జరుగుతూ, నా కోసం ఆరాటపడేమనిషిని గురించి ఎలా నిర్ణయాలు తీసుకోవడం?

ఒకనాడు నా కథంతా చెప్పాను. ఆనంద్ చేస్తున్న సహాయం సంగతికూడా.

"అదృష్టవంతురాలివి" అన్నాడు తలవంచుకొని, మెరుస్తున్న బూట్లమీద తన నీడను చూసుకుంటానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్లు చూస్తూ.

"అందే" అన్నాను.

మాట్లాడలేదు. మౌనంగా అలాగే కూర్చున్నాడు చాలాసేపు. అప్పటి అతని ముఖం నాకు యిప్పటికీ బాగా గుర్తు. ఏదో రోదన - మూలుగు - వేదన అతని ఊపిరిలోంచి బయటపడటానికి ప్రయత్నిస్తున్నది-బిగ్గరగా అతను నవ్వినప్పుడు కూడా.

"పట్టాలు తప్పిన రైలుబండి-నాటకం చూశావా?" అన్నాడు కొంతసేపటికి.

"మాట మార్చకు. నీ సమస్య నాకర్థంకావటం లేదు" అన్నాను.

"నీకేకాదు అరుణా! నా జీవితం నాకే అర్థం కావటంలా. ఎక్కడో ఒక రాకుమారి వుందట. ఆమెను నాలాటి దౌర్భాగ్యుడు ప్రేమించాడట. ఆమె ఎత్తు

ధనం నువ్వు సంపాదించుకువస్తే బిడ్డనిస్తానన్నాడట రాజు. అతడు నెత్తురు ధార పోసి సంపాదించుకు వచ్చాడట, చివరకు-అప్పటికి ఎంత జరిగిందో తెలుసా? రాజుగారి కోటలో పందిరి వేశారట. పెళ్ళి జరగబోతోందట. తన ప్రేయసికి పెళ్ళి చేస్తున్నారనే భయంతో అతడు పరుగు పరుగున వెళ్ళి 'ఆపండి' అంటూ కేకపెట్టాడట. కాని ఆ పెళ్ళి జరుగుతూంది ఎవరికో తెలుసా? అతని ప్రేయ సికి కాదు. ఆమె మనుమరాలికి! అంటే అతగాడు అంత ధనం సంపాదించుకు రావటానికి యాభై సంవత్సరాలు పట్టిందన్నమాట. ఈ లోగా ఆ రాకుమారికి పెళ్ళై సలక్షణంగా కాపరంచేసి అరడజనుమంది పిల్లల్ని కన్నదన్నమాట! ఆ అరడజనుమందీ వంతుల వారీగా, వరసక్రమంలో తలొక అరడజను మందినీ ఈ భూమండలానికి ప్రసాదించారన్నమాట! ఏమిటి, కథ బాగుందా?" అంటూ సిగరెట్ అంటించి నా ముఖంలోకి చూశాడు మురారి.

"కథ బావుంది కాని-నేనింకా ముసలిదాన్ని కాలేదన్న సంగతి నాకంటె నీకే బాగా తెలుసేమో" అన్నాను.

"నీ కర్థం కాలా! ఏ రాయి అయితేనేం, పళ్ళూడకొట్టుకుంటానికి? మనిషికీ మనిషికీ ఉన్న అడ్డుగోడలు సవాలక్ష చద్చాయి." అంటూ లేచాడు వెళ్ళటానికి.

కూర్చోమన్నాను. అర్జంటుగా మద్రాసు వెళ్ళాలన్నాడు" నా చేతి భోజనం తినిపోవాలి యివాళ," అంటూ పట్టుకు కూర్చోపెట్టాను.

"నీ చేతి భోజనమంటే ఆ మద్రాసు హోటల్లో అయ్యరొండిన చప్పిడి కూడేనా?"

"నాకు వంట చేతకాదుగా?''

"మరి నీ చేతి భోజన మంటే అర్థం?"

"నే వడ్డించిన భోజనం-అని. తెలిసిందా స్వామీ?"

"తెలిసింది రాణీగారూ. గండిపేటలో తిన్నాం గుర్తుందా ఒకసారి? అయ్యో! డాక్టరు చదువుతున్నా సిగ్గు మరిచిపోలేదే నువ్వు?"

"డాక్టర్లకు అటువంటివి వుండవంటావా?"

"నీకే తెలియాలి."

హోటల్‌నుంచి వచ్చిన క్యారియర్ భోజనంతోపాటు, ఎవరో ఇచ్చిన ఆవ కాయ జోడించి ఇద్దరం తిన్నాం తృప్తిగా.

ఆనాడు మురారి వెళ్ళిపోతూ "నీకో సలహా చెప్పాలనుకుంటున్నాను. 'వీడె వడు సలహా చెప్పటానికి అనే సాహసం నీకు లేదని నమ్మకం. నీకి చదువు

అనవసరం. హాయిగా ఆనంద్ దగ్గరకు వెళ్ళిపో. ఇద్దరూ సుఖంగా వుండండి స్వార్థం లేకుండా యింతవరకూ జీవితంలో నేను ఏ పనీ చేయలేదు. అసలు నిస్వార్థంగా ఏ మనిషి ఒక పని చేస్తాడనే నమ్మకముండేదికాదు. కాని నామీద నాకే, ఆ విశ్వాసం కలిగిందీనాడు. ఒక్క విషయం గుర్తుంచుకో. అసలే తెలుగు నాళ్ళం అందులోనూ తాటాకు మంటల్లాంటి మనస్సులు. ఏ చిరుగాలికీ తట్టుకో లేని దుర్బలత్వముంది నీలో. నేను చాలామందిని చూశాను. పై పై మెరు గుల్నీ, నవ్వుల్నీచూసి తృప్తిపడిస్తూ చెప్పే మాటలు విని మోసపోకు. అటువంటి చలాకీ పిల్లలు కప్పుకున్న పొగచూరిన గాజుపొర రవ్వంత తొలగించి చూడు. ఎంత కుళ్ళు, ఎంత నిరాశ, ఎంత జుగుప్స, ఎంత నైరాశ్యం బయటపడు తుందో మురికి వరదల్లో" అన్నాడు.

అంతా విని "పాతికేళ్ళకే ఇంత విజ్ఞానామృతాన్ని, కుండలకొద్దీ వర్షించే అనుభవం ఎలా సంపాదించావు మురారీ?" అన్నాను హేళనగా.

"వయస్సుకూ అనుభవానికీ సంబంధ ముందనుకుంటే, అదుగో ఆ రాతి బండ పక్కనే రోజూ ఒక అరగంట కూర్చో. ఏమన్నా జ్ఞానోదయమౌతుం దేమో చూద్దాం" అంటూ విసురుగా వెళ్ళిపోయాడు.

"పాపం అతని హృదయం ఎక్కడో దెబ్బతింది. అతన్ని పోగొట్టుకో కూడదు. పోగొట్టుకుంటే నాకు జీవితం లేదు." అనుకున్నాను రెప్ప లార్ప కుండా చూస్తూ.

కాని దెబ్బ తిన్నది అతని హృదయంకాదు.

10

అలా వెళ్ళిపోయిన మురారి మళ్ళీ చాలాకాలందాకా కనిపించలేదు. పరి గెత్తుతున్న రైలుబండి లాంటిది, ప్రపంచం: ఎవరు ఏ స్టేషనులో ఎక్కి ఎంత దూరం మనతో ప్రయాణంచేసి, ఏ స్టేషనులో దిగిపోతారో చెప్పలేం. మళ్ళీ ఏ కూడలిలో ఎదురుపడతారో అది కూడా చెప్పలేం.

నాకు తెలియకుండానే నా మనస్సు అతనికోసం ఆరాటపడేది. ఎంత సమాధానం చెప్పుకుందామన్నా మొరాయించి ఎదురు తిరిగేది.

ఒక వస్తువుకోసం-ఒక అనుభవంకోసం-ఆరాటపడటంలో, ప్రయత్నించ టంలో వున్న ఆనందం, దాన్ని అనుభవించటంలో లేదేమో! అందుకనే సాధిం చిన ఏ విజయంలోనూ అంతర్వాహినిగా వుంటుంది విషాదం ఎప్పుడూ. చదువు కుంటున్నంతకాలం అదొక వ్యాపకంగా వుండేది. చదువై పేరుకు ముందు

'డాక్టర్' అనే బిరుదు అతుక్కుపోయిం తర్వాత ఏదో పోగొట్టుకున్నట్లు అనిపించింది.

ఆఫ్రికా రమ్మంటూ ఉత్తరాలమీద ఉత్తరాలు రాస్తున్నాడు ఆనంద్. ఫ్రాన్సో, అమెరికానో అయితే వెంటనే వెళ్ళేదాన్నేమో; కాని ఆఫ్రికా అంటే ఎందుకో వెళ్ళటానికి బెంగనిపించింది.

ఢిల్లీ మహానగరం, అక్కడి స్నేహితులూ బాగా అలవాటైపోవడం మరొక కారణం కావచ్చు.

"ఇక్కడే ఇద్దరం కలిసి నర్సింగ్ హోమ్ పెట్టుకుందాం. నువ్వే ఇండియా రావలసింది," అంటూ జవాబు వ్రాశాను.

ఆనంద్ దగ్గరికి వెళ్ళటానికి సంకోచించటంలో కేవలం ఆఫ్రికా మీదున్న చులకనభావం మాత్రమే కారణం కాదనిపిస్తూంది. మనకు తెలియకుండానే మన అంతరాంతరాళాల్లో విస్పష్ట స్వరూపం లేని ఆశలూ, కోర్కెలూ, రాగద్వేషాలు బలహీనమైన అంతర్వాహినులై వుంటాయేమో. దానికి కారణం, బహుశా ఆనంద్ స్థానంలో మురారిని నిలుపుకుంటానికి, స్వార్థమాలిన్యాన్ని సంపూర్తిగా క్షాళనం చేసుకోలేని ఈ మనస్సు చేసిన ప్రయత్నం కావచ్చు. ఈనాడు తలుచుకుంటే ఆ అనుమానం నిజమనిపిస్తూంది.

మురారిని గురించిన వివరాలు తెలుసుకుంటానికి ప్రయత్నించాను. అతను చాలామందికి పరిచయం. పరిచయాలను గాఢ స్నేహాలుగా మారకుండా పదికాలాలపాటు చక్కగా నిలుపుకోవటం అందరికీ తెలిసిన విద్య కాదు. అది మురారికే తెలుసు.

ఆనాడు సాయంత్రం షాపింగ్‌కిపోయి తిరిగి వస్తుంటే కనిపించాడు 'అతను.'

"మురారీ" అంటూ పిలిచాను అతను కదలలేదు. వెనుకకు తిరగలేదు.

దగ్గరకు వెళ్ళి చూశాను. అతను మురారి కాదు

చిత్ర మనిపిస్తుంది.

ఈ ప్రపంచంలో ఇన్ని కోట్లమంది మనుష్యులున్నారు. కాని మూర్తులా ఒక మనిషిని పోలిన మరొక మనిషి ఉండటం ఎన్నడూ జరగదు, ఒకే హీరో రెండు వేషాలు వేసి ద్విపాత్రాభినయనం చేయవలసిన సినిమాలలో తప్ప. ఆనాడు నేను చూసిన వ్యక్తి పేరు చెప్పటానికి కొన్ని ఇబ్బందులున్నాయి. నాకు కాదు. అతనికి; అతనికి కావలసినవాళ్ళకి.

అతనితో మాట్లాడాలనిపించింది.

ఎలా మాట్లాడను?

'వనిత తానంత తా వలచిన' అంటూ ఎక్కడో చదివిన పద్యం జ్ఞాపకం వచ్చింది. సాధారణంగా ఏ స్త్రీ అటువంటి సాహసానికి ఒడికట్టదు. సాహసిస్తే ఆమెలోని స్త్రీత్వం నగమూ, వ్యక్తిత్వం పూర్తిగానూ అదృశ్యమైపోవడం జరుగుతుంది.

అతన్ని మళ్ళీ కలుసుకోకపోతే ఈ కథ మరొకరకంగా వుండేది. కాని కలుసుకోవటం జరిగింది నాతోపాటు చదువుకున్న మరొక డాక్టరుతోకలిసి అతను ఆ జనవరి 26 న రిపబ్లిక్‌డే పెరేడ్‌లో కనిపించాడు. చదువుకున్న రోజుల్లో అతన్ని ఎన్నడూ లక్ష్యం చేయనిదాన్ని ఆప్యాయంగా 'హలో' అంటూ పలకరించి, క్షేమ సమాచారాలు విచారించాను! అతను మెలికలు తిరిగి రవ్వంత సిగ్గుపడి, కళ్ళు చిట్లించి, తన స్నేహితుణ్ని పరిచయం చేశాడు. ఇద్దరినీ మర్నాడు టీకి ఇంటికి పిలిచి అడ్రస్ యిచ్చాను. లా కమీషన్‌లో పనిచేస్తున్న 'రూప' అనే అమ్మాయితోకలిసి నార్త్ అవెన్యూలో వుంటున్న రోజులవి. ఆనంద్ పుష్కలంగా డబ్బు పంపుతున్నా, 'రూప' దగ్గర అప్పులు చేయవలసి వచ్చేది. ఇచ్చేది కాని ఎన్నడూ అడిగేదికాదు. ఇంకా కొంత అప్పు మిగిలిపోయింది ఆమె దగ్గర్నుంచి వెళ్ళిపోయేనాటికి.

అప్పటికే మిలటరీలోకి డాక్టర్లు కావాలంటే అప్లికేషన్ పెట్టానుగాని వెళ్ళలేదు. వైద్యవృత్తిమీద అనురక్తి రోజు రోజుకూ సన్నగిల్లుతూ వచ్చింది. ఈలోగా నాలుగైదు చోట్ల డాన్సుప్రోగ్రాము లిచ్చాను. అభిమానుల సంఖ్య, ఆరాధించే యువకుల సంఖ్య పెరుగుతూ వచ్చింది.

ఆ మర్నాడు సాయంత్రం వాళ్ళిద్దరికోసం నిరీక్షిస్తూ కూర్చున్నాను. నాకు తెలియకుండానే మనసు తొందరించసాగింది. ఏదో తొందరపాటు-త్రొటుపాటు సంరంభం-సంచలనం మనస్సును సుడులు సుడులుగా తిప్పుతోంది. రోజూ చూస్తున్న సాయంత్రమే కొత్తగా కనిపించింది. తీయటి విషాలవంటి అనుభవాలు కూడా వుంటాయి జీవితంలో. ఆద్యంతాలు లేని అనంతవిశ్వంలో అవర్లి లగా రెక్కలు కట్టుకొని ఎగిరిపోతున్నట్లనిపించింది.

అస్పష్టమైన భ్రమ!! అందమైన ఆత్మవంచన!! ఎదుట సన్నగా వయ్యారంగా కదిలి చిరుగాలుల చక్కిలిగింతలు విసురుకున్న సరుగుడు చెట్లను చూస్తూ పునాదిలేని భవిష్యత్ జీవితసౌధాన్ని మనోఫలకంమీద చిత్రించుకుంటున్నాను.

అయిదు గంటలు కొట్టింది. రారనే దిగులుతో కదిలానొకసారి.

'ఎందుకీ నిరీక్షణ!' అనుకున్నాను.

జీవితం నిజానికి సుఖంగానే నడుస్తూంది. అనుకున్నదానికంటె ఎక్కువగానే దొరికింది అదృష్టం! స్నేహితులు, షికార్లు భయాలకవసరం లేని భవిష్యత్తు, పరిపూర్ణంగా వికసించి కళ్ళముందు విరియబూసిన మల్లెపందిరిలా కనిపిస్తున్న జీవితం.

కాని...

కాని...

కాని ఏదోలోటు—ఏదో అసంతృప్తి-అస్పష్టంగా నిండి గుండెలను పొంగిస్తున్న శూన్యం. ఎందులో వుందీ రహస్యం?

నేను ప్రేమించాను గాఢంగా.

ఎవరిని?

ఎవరినీకాదు.

కనీసం నా జీవితాన్ని కూడాకాదు.

నన్ను నేనే.

కష్టంకంటె, సుఖంకంటె జీవితం గొప్పదే. కాని జీవితాన్ని తొంగదీసేశక్తి కాలదన్నగల నిర్లక్ష్యం వ్యక్తిలో వుండదంటారా?

లేకపోతే ఏమిటి చెప్పండి? దిగంతాలదాకా విస్తరించిన సముద్రంలో దప్పిక తీర్చుకుంటానికి చుక్క మంచినీరు దొరకనట్లు - సంతలాంటి ప్రపంచంలో ఎప్పుడూ పదిమంది మధ్య మసలుతున్న నేను ఒంటరిదాన్ని మానసికంగా. ఆ విషాదాన్ని కప్పుతున్న చిరునవ్వుల దొంతరలను చూసి ఎంతమంది మోస

పోయారు? బుగ్గమీద వయ్యారంగా, చిరునవ్వుల నీడలో పుడుతున్న చిన్ని సొట్టలో సుడులుతిప్పుతున్న సుడిగుండాలను అద్దంలో చూసికూడా నేనుమాత్రం పోల్చుకోగలిగా నంటారా?

సత్యాన్ని సౌందర్యంతో పోల్చాడో కవి.

కాని—

పాపంలో మాత్రం సౌందర్యం లేదంటారా?

స్వార్థం అందంగా కనిపించే లక్షణాలు, భరించలేని మనిషి దైవం కాదంటారా?

ఎంత కళ్ళుమూసుకున్నా నిప్పులాంటి నిజం ఎదురుగా మండుతున్నప్పుడు కొంత వెలుగు లోపలికి దూసుకు వస్తుంది, రక్త నాళాలను ఛేదించుకుంటూ.

'ఆనంద్‌కు ద్రోహం చేస్తున్నావ్' అనే మూలుగు ఎక్కడో హృదయాంతరాళాలనుండి నాకు అస్పష్టంగా వినిపిస్తూనే వుంది.

ఆనాడు వారిద్దరూ వచ్చేసరికి ఆరుగంటలయింది. మనిషిని మళ్ళీ పరీక్షగా చూశాను. అవే కళ్ళు. అదే నుదురు. అవే చెక్కిళ్ళు. కాని మురారిలో లేని హుందాతనం అతనిలో ఉంది.

"ఇతను బెంగాలీ. తెలుగువాళ్ళంటే ఆకస్మికంగా అభిమానం పుట్టుకొచ్చి ఒక తెలుగు అమ్మాయిని వివాహం చేసుకున్నాడు" అంటూ నా మిత్రుడు వ్యాఖ్యానం చేసినప్పుడు నే తెస్తున్న ట్రే కింద పడవలసింది. మనస్సు వణికి శరీరాన్ని కంపింపచేసింది. అంతటితో ఆ పరిచయం ముగిసివుంటే బాగుండేది.

కాని—

అతను పనిచేసే చోటనే నాకు మెడికల్ ఆఫీసర్‌గా ఉద్యోగం దొరికింది. రెండు మూడు నెలలు సాదాగా, ఎటువంటి సంఘటనలూ లేకుండా గడిచిపోయాయి అతను చాలా ముభావం మనిషి. ఏదో మర్యాదకోసం తప్పనట్లు మాట్లాడేవాడు. ఉద్యోగం మానేసి ఆఫ్రికా వెళ్ళిపోదామనుకున్నాను. ఆనంద్ వ్రాసి వ్రాసి ఉత్తరాలు విసుగెత్తి వ్రాయడం మానేశాడు. డబ్బుమాత్రం ఎప్పటి మాదిరీ పంపించేవాడు.

ఒకనాడు 'అతను' డిస్పెన్సరీ ముందునుంచి వెళ్తూ కారు ఆపి "కలిసి వెళ్దామా?" అన్నాడు.

"ఎక్కడికి?"

"ఎక్కడికైనా సరే" అన్నాడు నా భాష అర్థమైనట్లు.

"ఎంతదూరం రాగలరు, నాతో?" అన్నాను.

"కనీసం గేటుదాకా" అన్నాడు.

"నాకు తెలుసు అది మీ లిమిట్. అంతకుమించిన దూరం నాతో రాలేరని తెలుసులెండి" అనేశాను.

నవ్వి వెళ్ళిపోయాడు.

వెళ్ళిపోయాడనే బాధపడ్డాను.

కావాలనుకున్న వస్తువు అందనప్పుడు వ్యామోహం మరీ ఎక్కువయిపోతుందేమో! ప్రమాదవశాన ఆ వస్తువు ఒక క్షణం చేతికందినట్లే అంది జారిపోతే ఆ వెర్రి బాధకు జీవనాడలు తెగిపోయినంత బాధ కలగదంటారా? మరొకసారి అతను కనిపించినప్పుడు "మీ మిసెస్‌ను ఎప్పుడు చూపెడతారు?" అని అడిగాను.

"అదొక బ్రూట్. మూగది, పైగా" అన్నాడు చిరాగ్గా.

"నిజంగానా?" అన్నాను.

"నిజమైనా బావుండేది. ఎవరినీ మీలాంటివాళ్ళను యింటికి పిలిచే యోగ్యత లేదు. ఒకరింటికి పోయే యోగ్యత అంతకంటే లేదు. చదువుకునేరోజుల్లో పుస్తకం పురుగులా వుండేది. పెళ్ళయాక వంటింటి పురుగై కూర్చుంది. సినిమాలు వంటికి పడవు. పిక్నిక్‌లంటే విసుగు. స్నేహితులంటే చిరాకు. యుద్ధానికి బయలుదేరుతున్నట్లు వంటింట్లోకి బయలుదేరుతుంది. అదొక సర్కస్ కంపెనీ. వంటవాళ్ళంటే అసహ్యంట. ఆ సర్కస్ అయ్యాక యజ్ఞం చేస్తున్నంత సీరియస్‌గా డైనింగ్ టేబిల్‌ముందు కూర్చుంటుంది. బావిలో కప్ప-అంటారు చూడు, అదీ వరస. ఛీ-ఛీ-ప్రాణం విసుగెత్తిపోతోంది అందరూ జంటగా వస్తారు క్లబ్బులకి. దాని వంటికి ఆ వాతావరణం పడదు.

ఈవిధంగా దుర్భరమైన నరకాన్ని జీవితంలో అనుభవిస్తున్నట్లు చెప్పి జాలిగా చూశాడు. సానుభూతిని అర్థిస్తున్న కళ్ళవి.

ఒత్తిడి ఎక్కువై కిక్కిరిసినగాలి, శూన్యంలోకి, ఏమాత్రం రంధ్రంచిక్కినా అవలీలగా చొచ్చుకుపోతుంది.

ఆనాడు అతనితో కలిసి తిరిగాను. కలిసి భోంచేశాను. కలిసి సినిమాకు వెళ్ళాము. ఇంటిదగ్గర దిగబెడుతూ అరచేయి నొక్కాడు గట్టిగా.

అవిధంగా మొదలయింది జీవితంలో మరొక ఘట్టం!"

మర్నాటికి కేసు వాయిదా పడింది. అరుణను వెంటబెట్టుకుని తీసుకుపోయారు పోలీసులు.

హేమంత్ నిట్టూరుస్తూ, నా భుజంతట్టి, 'పద బ్రదర్, దిగపెడతా' అన్నాడు. కారులో చాలాసేపు ఇద్దరం మాట్లాడుకోలేదు. హేమంత్ నుదుటిమీద పట్టిన చెమటను తుడుచుకుంటూ "అరుణ కథలో ఆ 'అతను' ఎవరో తెలుసా ?" అన్నాడు మా హోటల్ దగ్గర కారు ఆపి.

"తెలుసు" అన్నాను బరువుగా.

11

మర్నాడు మళ్ళీ కోర్టులో అరుణ తన కథ చెప్పటం ప్రారంభించింది — నన్ను చూసి, గుర్తించినట్లు దీనంగా పల్చగా నవ్వి

"నా భర్త ఆనంద్ ఈ పరిస్థితుల్లో ఆఫ్రికానుంచి తిరిగివచ్చాడు. కొంత డబ్బు నిలవచేసి తీసుకొచ్చాడు. సుఖంగా బ్రతకటానికి కావలసిన వసతులన్నీ దొరికాయి. చిన్న నర్సింగ్‌హోం పెట్టుకున్నాం. ఆనంద్‌కు జీవితంలో మరొక ఆసక్తి లేదు. హాస్పిటల్ అతని దేవాలయం. రోగులు అతని ఆరాధ్య దైవాలు. ఇరవైనాలుగు గంటలూ అతనికి వైద్యం చేయడంతోనూ, ఆ పెద్ద పెద్ద పుస్తకాలు చదవడంతోనూ సరిపోయేది.

అతని వ్యక్తిత్వం పట్ల గౌరవముంది నాకు.

కాని—

నాకు కావలసిన మనిషి అతను కాదనిపించేది.

స్నేహితులన్నా, క్లబ్బులన్నా, పార్టీలన్నా అతనికి వ్యామోహం లేదు. కాని నన్ను వారించేవాడు కాదు. వైద్యవృత్తి చేపట్టిన ప్రతివారికీ సహనం కావాలి" అది నాలో లేకపోయింది.

ఒకసారి ఒక సంఘటన జరిగింది.

వివాహమైన తర్వాత అతను నాతో గట్టిగా మాట్లాడటం అదే మొదటి సారి.

మా కాపరం మేడమీద.

మా నర్సింగ్‌హోం క్రింద వుండేది

ఒకావిడ ప్రసవించింది. ప్రమాదస్థితిలో వుంది. అర్ధరాత్రి లేపి ఆక్సిజన్ ఇవ్వమని చెప్పి, ఎవరో స్నేహితుడు విదేశాలనుంచి వస్తున్నాడంటూ అతను ఎయిర్‌పోర్టుకు వెళ్ళిపోయాడు. అలాగే ఆవలించి నిద్రపోయాను. అతను మర్నా

టికి కాని తిరిగిరాలేదు. వస్తూనే కోపంతో "మనం వైద్యం చేస్తున్నది మనుష్యుల్ని బ్రతికించటానికా? ప్రాణాలు తీయటానికా?" అంటూ మందలించాడు.

మాటమీద మాట పెరిగింది.

"మిస్టర్ ఆనంద్! మీరు సహాయంచేశారు. పెళ్ళి చేసుకున్నారు. అంత మాత్రాన నన్ను ఒక కీటకంగా జమకట్టి ఈ విధంగా కేకలుపెట్టటం నేను భరించలేను" అన్నాను చివరకు తీవ్రంగా.

అతను మౌనంగా నిలబడి నాకేసి చిత్రంగా చూసి వెళ్ళిపోయాడు. డాక్టరు డాక్టరుగా బ్రతికినంతకాలం చుట్టూ వుంటారు రోగులు. వారికి ఎంత సేవచేసినా ఇంకా చేయవలసింది చాలా వుంటుంది. కాని డాక్టరు మాత్రం మనిషికాడా? డాక్టరుకు మాత్రం జీవితం లేదా? ఆ జీవితానికి మాత్రం ఆశలూ, సుఖాలూ, ఉండకూడదా?—ఇవీ నా ప్రశ్నలు. ఆ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పకుండానే మరో గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు ఆనంద్.

ఆ సంఘటన తర్వాత ఆనంద్ నాతో కొంత ముభావంగా ఉంటున్నాడని అర్థంచేసుకున్నాను

రంగస్థలంమీద గజ్జెకట్టి నాట్యం చేసేటప్పుడు నాకు లభించే తృప్తి, థియేటర్‌లో ఆపరేషన్ చేస్తున్నప్పుడు అతనికి లభించేది. క్లబ్బులో కావలసిన స్నేహితులతో చక్కటి సాయం సమయాల్లో కాలక్షేపం చేస్తున్నప్పుడు నాకు

లభించే ఆనందం, రోగుల కష్టసుఖాలు విచారిస్తున్నప్పుడు అతని కళ్ళలో చూసేదాన్ని.

పదిమందితో కలిసే తత్వంకాదు అతనిది.

పదిమంది చుట్టూలేకుండా బ్రతికే స్వభావం కాదు నాది

ఎప్పుడన్నా విశ్రాంతికి శలవు తీసుకున్నా ఎక్కడో ఏకాంత ప్రదేశానికి పోయి ఒంటరిగా గడిపేవాడు. మేం పదిమంది కలిసి బయలుదేరేవాళ్ళం, విహార యాత్రలకు...అన్నిరకాల సరంజామాలతో. ఇంత చదువూ, సంస్కారమూ కలిగిన మనిషి ఆ విధంగా ఎలా బ్రతకగలుగుతున్నాడా అని ఆశ్చర్యపడే దానిని."

"అంటే భార్య ఆశించే సుఖశాంతులు నీ భర్తనుండి నీకు లభించలేదని నీ అభిప్రాయమన్న మాట!" అని ప్రశ్నించాడు న్యాయమూర్తి.

"పొరపాటు పడకండి యువరానర్! ఆ ప్రశ్న అడిగేముందు సుఖానికీ, శాంతికీ నిర్వచనమేమిటో ముందు కాస్త శలవియ్యండి. (ఆగి) ఎవరు చెప్ప గలరు ఆ మాటలకు అర్థం? ద్వేషించే అనుభవాలకోసం గూడా మనస్సు ఆరాట పడుతుందని నాకు తెలుసు అలాగే ప్రేమించే అనుభవాలకు దూరంగా పరిగెత్తే వాళ్ళు ఎంతమంది లేరీలోకంలో! పోనీండి జరిగింది చెప్తున్నాను. ఎందుకలా జరిగిందో, ఎవరి నేరమేమిటో నిర్ణయించవలసింది మీరు. నేను అనుకునే దాన్ని—భర్తను ప్రేమించాలనీ, పూజించాలనీ. కాని చేయలేకపోయాను. మనిషి అనుభవించే సుఖాలకూ, ఆచరించే పనులకూ సాధారణంగా అనుకునే టంత సంబంధముండ దనుకుంటా. నేనేకాదు. సర్వప్రపంచమూ గౌరవించి పూజింపదగ్గ మనిషి ఆనంద్. కాని భర్తను కేవలం గౌరవించి పూజించటంతో తృప్తిపడగలిగిన జీవితం కాకపోయింది నాది. ఏదో అసంతృప్తి, ఏదో లోటు కడుపంతా నిండిన శూన్యం—నన్ను ఆవరించినట్లనిపించేది, ఏకాంతంగా గడిపి నప్పుడల్లా. ఆనంద్ సమక్షంలో నా ఏకాంతానికి విముక్తి లభించేదికాదు

ఈ సమయంలో—ఇంతకు ముందు చెప్పిన మరొక మనిషిని—మురారిని ముమ్మూర్తులా పోలిన మనిషిని మళ్ళీ నేను కలుసుకోవటం జరిగింది. పోగొట్టు కున్న వస్తువు మళ్ళీ చేతికందినట్లనిపించింది. అతని పేరు చెప్పటంకంటె 'ముకేష్' అనే పేరుతో ఈ కథ చెప్తాను.

ముకేష్‌ను యింటికి టీకి పిలిచాను.

కృతజ్ఞతతో మెరుస్తున్న కళ్ళతో నా ఆహ్వానాన్ని అందుకున్నాడు. వచ్చాడు.

ఆ సమయంలో ఆనంద్ కూడా యింట్లోనే వున్నాడు. ఇద్దరినీ ఒకరి కొకరికి పరిచయం చేశాను. ఆ సన్నివేశాన్ని అతి నిర్లిప్తంగా భరించాడు ఆనంద్. ముభావంగా కాసేపు కూర్చుని పనివుందంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

అతను అలా వెళ్ళిపోవటం బాధనిపించింది.

'ముకేష్'ను కూర్చోమని చెప్పి అతన్ని అనుసరించాను. అలికిడి విని వెనక్కి తిరిగిచూసి మళ్ళీ పట్టించుకోకుండా ముందుకు నడిచి కారెక్కి కూర్చు న్నాడు. అతని కళ్ళను పులుముకున్న నీటిపొర స్పష్టంగా కనిపించింది నాకు.

"ఎక్కడికి వెళ్తున్నావ్?" అన్నాను ఇంకేమనాలో తోచక.

"తెలియదు" అన్నాడు.

"నీకు పరిచయం చేద్దామని ఒక పెద్దమనిషిని యింటికి పిలిచాను. ఆ విధంగా వెళ్ళిపోతే ఏమనుకుంటాడు?"

"నాకు తెలియదు."

"నీవు అతిధులను పిలిచినప్పుడు నేనూ అలా చేస్తే?"

"నాకు అతిధులంటూ ఉండరు.''

"నీకు లేని ఫ్రెండ్స్ నాకు ఉన్నారని బాధపడుతున్నావా?"

ఆ ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పకుండా కారు స్టార్టు చేసుకుని వెళ్ళిపోయాడు ఆనంద్.

ఆ తర్వాత నేను లేని నవ్వు తెచ్చుకుని, జరిగింది మరిచిపోయి, డ్రాయింగ్ రూములో కూర్చొని ముకేష్‌తో కబుర్లలో పడ్డాను. ఒక చిత్రమైన ఆకర్షణ కనిపించింది అతనిలో నాకు. ఆ ఆకర్షణ ఆనంద్ పడుతున్న బాధను విస్మ రింపచేసింది. అలాగే మాట్లాడుతూ చాలాసేపు కూర్చున్నాం. ప్రొద్దుపోయిం తర్వాత ముకేష్ వెళ్ళిపోయాడు. అతను వ్రాసుకున్న డైరీ మా గదిలో వదిలి వెళ్ళిపోయాడని తర్వాత తెలిసింది. ఒకరి డైరీలు చదవడం ఆరోగ్యకరమైన ఆసక్తి కాదని తెలిసికూడా మంచంమీద పడుకుని అది చదవకుండా వుండలేక పోయాను. చాలావరక్షూ స్వంత విషయాలు. అందులో అధికభాగం భార్యను గురించి. చివరి పేజీలో నాపేరు చాలాసార్లు కనిపించింది. నా ఆసక్తి పెరి గింది.

'నా అవసరాలనూ, ఆశలనూ అర్థంచేసుకున్న మనిషి ఈ ప్రపంచంలో అరుణకాక మరెవ్వరూ లేరనిపిస్తూంది.'

—ఒకచోట ఈ వాక్యం కనిపించింది.

ఇది ఎంత నిజమో నాకు తెలియదు. అతని అవసరాలెటువంటివో ఆశల రూపమేమిటో నాకు రవ్వంతకూడా తెలియదు.

మరొకచోట—

"చాలామంది స్త్రీలతో నాకు పరిచయముంది. ఇంత స్వల్పపరిచయంతో నాకు ఈ విధంగా ఆత్మీయురాలనిపించిన వ్యక్తి మరొకరు లేరు. ఆమెతో మాట్లాడుతున్నప్పుడు మొదటిసారిగూడా-జన్మజన్మల బాంధవ్యమున్నట్లు అని పించింది-"

'అరుణ ఆకర్షణలలో అతి బలీయమైంది ఆమె నవ్వు. అది అయస్కాంతంలా మనిషినీ, మనసునూ దగ్గరకు లాక్కుని కట్టివేయగలదు.'

'క్లబ్బులో కనిపించింది అరుణ. దిగబెడతానన్నాను. కారెక్కి కూర్చుంది. స్త్రీ స్పర్శలో వున్న వెచ్చదనం మొదటిసారి అనుభవించాననిపించింది. మధ్యలో ఒక స్నేహితురాలిని చూడాలంటూ దిగిపోయింది. రేపు టీకి రమ్మంటూ ఆహ్వాన మిచ్చింది. సెలయేరులా -ఒకోసారి జలపాతంలా మరొకసారి చిరుపవనంలా కనిపించి కదిలించేది అరుణ. మనిషి కదలికలో, మాటలధోరణిలో, నవ్వుల విరుపులలో ఏదో సౌలభ్యముంది. భూమండలాన్ని పరిపాలించవలసిన మహా రాణిలా కనిపించింది.'

ఇలాగే సాగింది డైరీ.

ఈ డైరీ వ్రాయడం అనేది ఒక కళగా నేర్చుకున్నారు తెల్లవాళ్ళు. చాలా గొప్పవాళ్లు. వాళ్ళల్లో-వ్రాసుకున్న డైరీలు అచ్చై సర్వప్రపంచం చేతనూ గౌర వించబడుతున్నాయి. తెల్లవాళ్ళు పోయారు. వారు అందించిన అనేక వారసత్వాలు మనకు మిగిలాయి. అందులో డైరీ వ్రాయడం ఒకటి.

కాని-

వారు వ్రాసింది వేరు. మనం వ్రాసుకునేది వేరు.

మన డైరీల్లో అంతా మన వ్యక్తిగతమైన బాధలు-సుఖాలూ-ఇష్టాలూ-అయిష్టాలూ-ఇవీ కనిపించేవి. అసలు డైరీ వ్రాయడం ఒక జబ్బుగా మారి బాధ పడేవారున్నారు. అందులో నేనొకదాన్ని. మనం సుఖపడితే ప్రపంచం స్వర్గం; మనం బాధపడితే ప్రపంచం నరకం. మన ఆయువు మూడితే భూమండలం పగిలి రాలిపోతుంది-ఇదీ మనలో చాలామంది డైరీలు వ్రాసేపద్ధతి. మనమీద -మన జీవితంలో మనకున్న వల్లమాలిన వ్యామోహం ఈ ధోరణికి మాతృక.

మన డైరీలలో కేవలం ఆత్మగతమైన అనుభవాలకుకాక మరో విషయానికి ఆస్కారముండదు. అది మరొకరి కంటపడదనే ధైర్యంతో రాస్తాం. ఎప్పుడో పడుతుంది. పడినప్పుడు ఫలితాలు ఎంత దారుణంగా వుంటాయో వ్రాస్తున్నప్పుడు మనం ఆలోచించం. ఎంత గుండెల్లో దాచుకునే పరమరహస్యాలుగూడా ఏ దుర్బలక్షణంలోనో, ఆవుకోలేని ఏ ఉద్రేకపు వరదల్లోనో బయటపడతాయి. ఇంక డైరీలు-మనస్సులకూ-ఆ లోపల లోపల దాచుకున్న నిగూఢమైన భావాలకూ రక్షణ కల్పించగలవా?

ఏమైనా ముకేష్ డైరీ చదువుతున్నప్పుడు నా మనస్సు పరవశించింది. మనని ముఖ్యులని భావించిన మనిషిని అభిమానించటం మానవ స్వభావం. మనను ద్వేషించిన మనిషిని అతడు దైవమైనా ప్రేమించలేము

డైరీ పూర్తిచేసి పడుకున్నాను. భోజనం చేయాలనిపించలేదు. గాజు పాత్రలో చేపలమాదిరి రంగు రంగుల ఆలోచనలు మనస్సును కదిలించి, కవ్వించి, ఆశలు రువ్వించి, అల్లకల్లోలం చేస్తున్నాయి.

అప్పుడొక చిత్రమైన కోరిక కలిగింది నాకు.

ఆనంద్‌కూడా డైరీ రాస్తాడు. అందులోకూడా నాపేరు తప్పకుండా చాలా సార్లు వస్తుందని తెలుసు. ఏం వ్రాశాడో నాగురించి. ఎటువంటి అభిప్రాయాన్ని నిలుపుకున్నాడో నామీద చూడాలనిపించింది. అదొక వెర్రికోరిక. కోరిక కాదు; తపన. లేచాను ఉవ్వెత్తున పొంగుతున్న గుండెలను అదిమిపట్టుకుంటూ. తప్పు చేస్తున్నాననే భయంతో చెదిరిపోయిన ధైర్యాన్ని కూడగట్టుకుంటూ.

ఆనంద్‌కు దేనికీ తాళాలు వేయటం అలవాటు లేదు.

తేలికగానే డ్రాయరులో దొరికింది డైరీ—

'నా గురించి ఏం వ్రాశాడు?'—ఇదే నన్ను వెన్నాడుతున్న ప్రశ్న.

ఒక మనిషిని మనం లక్ష్యం చేయకపోయినా అతనికి మనమీదగల అభిప్రాయాన్ని చాలా లక్ష్యం చేస్తాం...

పేజీలు తిరగేస్తున్నాను.

ఆఫ్రికానుండి బయలుదేరుతూ ఓడలో అతను వ్రాసిన మాటలు.

'దిగంతాలదాకా విస్తరించిన ఈ మహాసముద్ర తరంగాలపై వయ్యారంగా తేలిపోతున్న ఈ ఓడలో కూర్చొని ఆకాశంలోకి చూస్తూ అరుణనూ — ఆమె రూపాన్నీ పోల్చుకుంటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాను. ఆఫ్రికా వదిలిరావటం బాధగానే వుంది. ఇక్కడి మనుషులూ, వాతావరణమూ, అలవాటైపోయింది

పూర్తిగా. వారికి సేవలు చేయటంలో అనిర్వచనీయమైన ఆత్మ సంతృప్తి దొరికింది. నాకు తెలియకుండానే చెంపలవెంట నీళ్ళు కారుతున్నాయి. ఇది బాధో, సుఖమో చెప్పలేను. కాని ఆకాశమంత—ఎదుట విస్తరించిన మహా సముద్రమంత భవిష్యత్తు కళ్ళముందు కదులుతూ వుంది. ఆ కదలికకు ఆధారం నా అరుణ.

—ఈ వాక్యాలు చదువుతుంటే నా కళ్ళుకూడా చెమ్మగిల్లాయి. అనుకు న్నాను ఆ క్షణంలో 'ఎందుకు పెంచుకున్నావ్ ఆనంద్, ఇంతటి మమకారాన్ని, ఈ పాపిష్టిదానిమీద' అని

మరో పుట తిప్పాను—ప్రయాణ వివరాలు రాశాడు. 'ఒకొక్క ఓడ ఒక వింతప్రపంచం— ఇలాగే—'

తర్వాత—

తర్వాత—

'నేను ఉత్తరం వ్రాసినట్లు నా మిత్రుడు మంచి ఇల్లు కుదిర్చాడు. అరుణా నేనూ కాపురం పెట్టాం. ఆమె చాలా మారింది. ఆమెలో అంత అందముందని అంతకుముందు గుర్తించలేదు. అంతకు మించిన తెగువ—ఉద్రేకం—సాహసం కనిపించాయి. వేషభాషల్లో యింకా మార్పు కనిపించింది.

'స్వర్గం కరిగి రాలినట్లనిపించింది. జీవితంలో ఇన్ని ఒయాసిస్సు లున్నా యని అంతకుముందు గుర్తించలేదు నేను.'

... ...

... ...

'ప్రాక్టీసు బావుంది. కానీ...'

ఆ పేజీ అంతటితో ఆగిపోయింది.

ఎందుకాగిందో ఆ తర్వాత పేజీ చదివినప్పుడు తెలిసింది.

'నేను అరుణ విషయంలో భ్రమపడుతున్నానేమో అనిపిస్తూంది.

'డాక్టరు వృత్తి యివ్వగలిగిన ఆత్మ సంతృప్తిని అరుణ అర్థంచేసుకోలేక పోతున్నది".

'ఆమె నిర్లక్ష్యంవల్ల—ఇవ్వవలసిన సమయంలో ఆక్సిజన్ ఇవ్వనికారణంగా ఒక యిల్లాలు బిడ్డనికని మరణించింది. పోయిన మనిషి పోయింది. తల్లిలేని లోటును ఆ బిడ్డ జీవితంలో ఎంతవరకూ తీర్చగలదు?'

తలుపు కిర్రుమంది.

అడుగుల చప్పుడు వినిపించింది.

ఆనంద్!!!

నన్ను చూశాడు. నేను చదువుతున్న అతని డైరీని చూశాడు. ఆ క్షణంలో నా నీచత్వం పిశాచంలా జీవితమంతా నిండి వికటాట్టహాసం చేసినట్టనిపించింది.

"నా డైరీ రహస్యంగా చదివితే నీకు ఏమి ఉపయోగం?" అన్నాడు.

ఏం సమాధానం చెప్పను? కళ్ళముందే పలుకుబడి కరిగిపోయిన వ్యక్తిత్వాన్ని ఎలా భరించగలను? ఎలా చూపగలను నా ముఖం అతనికి.

నివ్వెరపోయి చూశాను అతని కళ్ళలోకి.

ఆ చూపును చూడలేక తలవంచుకున్నాను.

అతను తనగదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు ఏమీ జరగనట్లు "

12

"ఆనంద్ నాతో పోట్లాడివుంటే అంత బాధపడి వుండేదాన్నికాదు. కాని మౌనంగా నిలబడి, హేయమైన వస్తువును చూసినట్లు చూసి వెళ్ళిపోవడంతో కడుపుదేవినట్లయింది. కిటికీలోంచి బయటికి చూశాను. ఆకాశం నిండా కారు మబ్బులు. అంతలో మెరుపు. ఆనంద్ భోజనానికి రమ్మంటూ కబురుచేశాడు. వెళ్ళలేకపోయాను. మరికొన్ని రోజులు అలాగ ఒకరితో ఒకరు సాధ్యమైనంత తక్కువ మాట్లాడుకుంటూ గడిపాం.

ఒకరోజున ముకేష్ ఫోను చేశాడు "మా ఇంటికి మీరిద్దరూ భోజనానికి రండి" అంటూ.

ఎలాగైనా ఆనంద్‌తో మాట్లాడాలని తొందరపడుతున్న మనస్సు—అర్థం వస్తున్న అభిమానాన్ని పక్కకు తోయలేని మనస్సు— నా మనస్సు—ఎలా సాహసించిందో చూడండి.

"ముకేష్ భోజనానికి రమ్మన్నాడు మనిద్దరినీ ఈ రాత్రికి" అన్నాను.

దీర్ఘంగా చదువుతున్న పుస్తకంనుంచి చూపు మరల్చకుండానే 'ఊ' అన్నాడు.

ఆ ధ్వనికి అర్థం కనిపించలేదు.

కొన్ని క్షణాలు అలాగే నిలబడ్డాను.

"నామాటకు సమాధానం చెప్పటానికి కూడా మీకు ప్రాణం వొప్పటం లేదన్నమాట?" అన్నాను తీవ్రంగా.

"ఏమిటి?" అన్నట్లు చూశాడు.

"ముకేష్ డిన్నరుకి పిలిచాడు" అన్నాను మళ్ళీ.

"మంచిది" అన్నాడు తలవంచుకుంటూ.

"నువ్వు వస్తున్నావా?"

"నువ్వు వెళ్తున్నావా?"

"వెళ్ళాలి—మరి నువ్వు?"

"నా కిష్టంలేదు".

"ఎందుకని?"

"ఎందుకైనా గానీ యిటువంటి గొడవలు నాకిష్టముండవు."

"పోనీ, నన్ను వెళ్ళమంటావా?''

"నిజంగానే అడుగుతున్నావా?"

"ఔను"

''నా కిష్టంలేదు."

"ఎందుకని?''

"అది నా స్వభావం. నేను చదువుకోవాలి." అంటూ మళ్ళీ పుస్తకంలో తల దాచుకున్నాడు.

ఆ నిర్లక్ష్యంలోని అవమానాన్ని భరించలేకపోయాను.

"నేనన్నా—నా స్నేహితులన్నా నీకు ఇంత అసూయా ద్వేషాలెందుకు?" అన్నాను తీవ్రంగా.

"దయయుంచి నన్ను విసిగించకు" అన్నాడు తలెత్తకుండా. •

నా కాళ్ళకింద భూమి క్రుంగిపోతున్నట్లనిపించింది. డిన్నర్‌కు వెళ్ళిపోయాను విసురుగా. ఆ రాత్రి భార్యను పరిచయంచేశాడు ముకేష్. ఆమె మర్యాదలు లోపంలేకుండా చేసింది. కానీ ఆ మర్యాదలలో ఆత్మీయతగానీ, ఆపేక్షగానీ, కనిపించలేదు. మేం బాలామందికంటె ఉన్నవాళ్ళమే, అప్పటి పరిస్థితుల్లో. కాని ముకేష్ బంగళానూ, అక్కడున్న వైభవాన్నీ చూచాక బాలా దురదృష్టవంతురాల ననిపించింది. నేను అక్కడున్న కొద్దిగంటల్లో నాఅదృష్టం చాలా అల్పమైనదనిపించింది. మొత్తంమీద డిన్నర్ కులాసాగానే గడిచిపోయింది. మా యింటిదగ్గర దిగబెట్టి వెళ్ళాడు ముకేష్. తర్వాత ఎన్నడూ ఆ డిన్నర్ పార్టీనిగురించి ఆనంద్ ప్రశ్నించలేదు.

ఒకనాటి ఉదయం ఆనంద్ అన్నాడు "ఆ బిడ్డను మనం పెంచుకోవడం మంచిది" అని.

"ఏ బిడ్డను?"

"నీ అశ్రద్ధవల్ల తల్లిని పోగొట్టుకున్న బిడ్డను" అన్నాడు ఆనంద్.

"నీకేమన్నా మతిపోయిందా ఆనంద్?"

"ఆ పాపకు అన్యాయం జరిగితే పోతుంది. ఆమె తల్లి నీవల్ల ప్రాణాలు పోగొట్టుకుంది. ఆ బాధ్యతల్ని నువ్వు స్వీకరించటం ధర్మం."

"అంత బరువు నేను నెత్తిన పెట్టుకోలేను."

"నా మాట విను అరుణా! ఆ బిడ్డకోసం మాత్రమే కాదు. నీ క్షేమానికి కూడా అది అవసరం."

"అందేం?"

"ఏ బరువూ బాధ్యతలూ లేకుండా దారం తెగిన గాలిపటంలా బ్రతకటం నీకలవాటైపోయింది. ఇలాగే బ్రతికితే ఏనాటికైనా నీకు పతనం తప్పదు."

"నేను పతితనైపోతాననా నీ అభిప్రాయం?"

"నా అభిప్రాయమేమయినా అటువంటి మాటలు నేననలేను."

"నేను సుఖంగా బ్రతుకుతున్నాననేగా నీ బాధ?"

"నిన్ను పెళ్ళిచేసుకుంది బాధపెట్టటానికి కాదు."

"మరి నీ మాటలకూ, చేష్టలకూ అర్థం ఏమిటి? కన్నబిడ్డలనే చూసుకొనే శక్తిలేక అందరూ దాయీలను పెట్టుకుని బ్రతుకుతున్నారు. ఎవరికో పుట్టిన బిడ్డను మనం పెంచుకుని ఈ సంసారాన్ని నరకం చేసుకోవలసిన అవసరమేమిటి?"

"అవసరమేమిటో నీ కిప్పుడర్థంకాదు.''
"ఎప్పుడూ అర్థంకానవసరంలేదు.''
''ఆ బిడ్డను పెంచుకుందామనే నిశ్చయించుకున్నాను.''
''నాకిష్టం లేకపోయినా సరేనా?''
''నీ కిష్టంలేకపోతే నేనే పెంచగలను.''
"నీ యిష్టం.''

మాట అన్నతర్వాత ఎటువంటి పరిస్థితులలోనూ నిలబెట్టుకొనే స్వభావం ఆనంద్‌ది. అంతపనీ అతను చేయగలడనటంలో నాకు అనుమానం కలగ లేదు.

ఈవిధంగా మా దాంపత్యం మరొక ఘట్టం చేరుకుంది. ఆ బిడ్డకోసం ఒక దాయిని ప్రత్యేకంగా యింట్లో ఏర్పాటుచేశాడు నా భర్త. సాధారణంగా భార్యా భర్తలను దగ్గరకు తీసుకువచ్చే బంధంగా బిడ్డ ఉపకరిస్తుంది. కాని ఆ పెంపుడుబిడ్డ మా మధ్యగల దూరాన్ని ఎక్కువచేశాడు.

ఆనంద్ నాకు దూరమైనకొద్దీ-నేను ముకేష్‌కు దగ్గరగా జరుగుతూ వచ్చాను.

13

ఆ విధంగా నా జీవితగాధలో ముకేష్‌కు ఒక ప్రధాన భూమిక లభించింది. ఆ పాపను నేను ప్రేమించలేకపోయాను. నిజానికి ద్వేషంపుట్టి క్రమక్రమంగా పెరుగుతున్నదన్నా తప్పులేదు. ఒకనాడు ఇంట్లో దాయీ లేదు. ఎక్కడికో వెళ్ళి రాలేకపోయింది. అంతవరకూ బిడ్డలను పెంచిన తల్లులకు నేను సలహాలిచ్చాను. కాని స్వయంగా బిడ్డలను పెంచిన అనుభవం నాకు లేదు. పాప ఏడవటం మొదలుపెట్టింది. ఆనంద్ కింద నర్సింగ్‌హోమ్‌లో వున్నాడు. నర్సింగ్ హోమ్‌లోకి వెళ్ళటం నేను చాలా తగ్గించాను. ఆనంద్ శ్రద్ధకూడా సన్నగిల్లింది ఆదాయం తగ్గుతున్నది. నాకు కావలసిన డబ్బు దొరుకుతూనే వుంది. 'నర్సింగ్ హోమ్‌కు ఎందుకు రావటంలేదు?' అని అతడు అంతవరకూ అడగలేదు. ఆ నిర్లక్ష్యవైఖరి నా కోపాన్ని ఎక్కువచేస్తున్నది. మనస్సు చికాకై పోయింది. బాంక్‌లో డబ్బు తరిగిపోతున్నదని అర్థంచేసుకున్నాను. దారిద్ర్యం ఎంత భయంకరమైందో దాన్ని అర్థంచేసుకున్నవాళ్ళకే తెలుస్తుంది. భవిష్యత్తు కళ్ళ ముందు మెదిలింది. కంపించింది మనస్సు. ఈ చికాకులో పాప ఏడుపు మరీ గోలగా వినిపించింది. ముందు రెండు బిస్కట్లు చితిపి నోట్లోపెట్టాను. పలమా

రింది. ఏడుపు ఎక్కువయింది. ఎవరూ లేరనే ధైర్యంతో ఎత్తుకున్నాను. సిల్కు చీరను పాడుచేసింది. వళ్ళు మండిపోయింది. ఉయ్యాలలో కుదేసి నాలుగు బాదాను. ఆ సమయంలో—అది నా దురదృష్టం—ఆనంద్ అడుగుపెట్టాడుగదిలో. ఆ దృశ్యాన్ని చూశాడు కోపంతో అతని శరీరం వణికింది.

"నువ్వు మనిషివనుకున్నాను," అన్నాడు.

"కాదు పశువును."

''అర్థమయింది'' అంటూ బిడ్డనెత్తుకుని కిందకు దిగిపోయి, ఒక నర్సుకు అప్పగించాడు. నేను ఆ ఇంట్లో నిలవలేకపోయాను. ముకేష్‌కి ఫోనుచేసి రమ్మన్నాను. వెంటనే వచ్చాడు. అతని కారులోఎక్కి పోనిమ్మన్నాను. 'ఎక్కడికి?' అన్నాడు. 'తర్వాత చెప్తాను' అంటూ తొందరపెట్టాను. కారు బయలుదేరింది. గేటు దాటుతూ వెనుకకు తిరిగి చూశాను. కిటికీ లోపలినుంచి తదేకంగా నివ్వెరపోయి చూస్తున్న ఆనంద్ ముఖం లీలగా కనిపించింది."

గమ్యం లేకుండా కారు ఆవిధంగా చాలాదూరం పరిగెత్తింది. ఏదో పోగొట్టుకున్నాననే భయం నా మనస్సులో లీలగా మెదిలింది. ఎదురుగుండా క్లబ్ స్నేహితులెవరో కనబడి ముకేష్ కారును గుర్తుపట్టి ఆపుచేశారు. నాకూ పరిచయమున్న ముఖాలే అవి. నన్నూ పలకరించారు.

"సర్కార్ మాజిక్ షో క్లబ్బులో...వెనక్కు తిప్పండి కారు'' అన్నారు.

"వెళ్దామా?'' అన్నాడు.

"పద," అన్నాను.

కారు వెనకకు తిరిగింది. క్లబ్‌లో షో మొదలుకాగానే లైట్లు ఆర్పివేశారు. ఆడిటోరియం అంతా చీకటి. ఎదురుగుండా ఏం జరుగుతున్నదీ నాకు కనిపించలేదు. ముకేష్ వెచ్చటిచెయ్యి నా చేతిని నొక్కింది. నేను గమనించనట్లు అట్లాగే కూర్చున్నాను. నా అరచేతికి తన అరచేతిని జోడించాడు గట్టిగా. నేను అభ్యంతరం చెప్పలేదు. అలాగే రెండుగంటలకాలం గడిచిపోయింది. వెనుకకు బయలుదేరాం.

"ఎక్కడికి వెళ్దాం?'' అన్నాడు ముకేష్.

''మీ యింటికి పోదాంపద" అన్నాను.

''ఎందుకు?''

''ఆనంద్‌తో పోట్లాడివచ్చాను. మా యింటికి పోవడం నాకిష్టంలేదు."

అతను మాట్లాడలేదు.

కారు మరొకదిశగా నడుస్తున్నదని గ్రహించాను.

"ఇటు ఎక్కడికి?'' అన్నాను.

అతను మాట్లాడలేదు. మళ్ళీ అడిగాను గట్టిగా.

"ఈ రాత్రికి హోటల్లో వుందాం. రేపు ఆలోచిద్దాం'' అన్నాడు.

"హోటల్‌లోనా?''

"మా ఆవిడ బ్రూటు. మన స్నేహాన్ని అర్థంచేసుకోలేదు.''

''ఇందులో ఏముంది అర్థం చేసుకోవటానికి?''

''ఏమైనా, పెద్ద సీన్ క్రియేట్ చేస్తుంది. అదీ భయం.''

"అంత భయమా!"

''భయం కాదు.''

"మరి?"

ఆ ప్రశ్నకు అతను సమాధానం చెప్పలేకపోయాడు. నేను హోటల్‌కి రాననీ, తిరిగి మా ఇంటిదగ్గరే దించవలసిందనీ అన్నాను. ఆ మాట అతనికి రుచించలేదు. ఏదో చెప్పబోయాడు. చివరకు అతి బలవంతంమీద మా ఇంటి దగ్గర దిగబెట్టి వెళ్ళిపోయాడు. పరాయికొంపలో జొరబడుతున్న మనిషిలా నా ఇంట్లో నేను అడుగుబెట్టాను.

పడకగదిలోకి తొంగిచూశాను.

భయంవేసింది.

పసిబిడ్డను గుండెంమీద పడుకోబెట్టుకొని నిద్రపోతున్నాడు ఆనంద్.

దీపశిఖపై మోజుపడే శలభంలా మారింది నా మనస్సు.

భోజనం చేయకుండా పడుకున్నాను. మెలకువ వస్తుందనే భయంతో రాని నిద్ర. నిద్రలేమితో ఎర్రబడిన కళ్ళు. తెల్లవారి అద్దంలో నా ముఖం చూసు కున్నప్పుడు నా మనస్సు ఎగిరిపడింది. ఆనంద్ స్నానంచేసి కాఫీత్రాగి నర్సింగ్ హోమ్‌కు వెళ్ళబోతున్నాడు. పిలిచాను. ఆగాడు.

''నీతో మాట్లాడాలి'' అన్నాను.

"చెప్పు" అన్నాడు.

చెప్పలేకపోయాను, అతని చూపు తగిలింతర్వాత. మనిషి చూపులోని అంత ర్యాన్ని పశువులు కూడా అర్థంచేసుకుంటాయేమో! ఏ భాషకుంది శక్తి ఆ భావాన్ని చెప్పటానికి!

పది క్షణాల తర్వాత "మన సమస్యల గురించి" అన్నాను.

"చర్చలతో జీవిత సమస్యలు తీరిపోతాయంటావా అరుణా?"

"మరి ఎలా తీరగలవో చెప్పు?"

"ఎలా తీరగలవో తెలిస్తే ఏ మనిషి ఈ విధంగా నరకం అనుభవించడు."

"నువ్వు నరకం అనుభవిస్తున్నావా?"

"ఇంకేమనాలి? మరో మాటలేదు నాకు తెలిసినంతలో."

"ఇదంతా నా వల్లనేనా?"

"నీకే తెలియాలి."

"మరి దీనికి పరిష్కారమేమిటి?"

"అదీ నీకే తెలియాలి" అంటూ నా మాటకు ఎదురు చూడకుండా క్రిందకు వెళ్ళిపోయాడు. ఛగ్గున మండింది నా మనస్సు. క్రిందకు వెళ్ళలేకపోయాను. పైన నిలవలేకపోయాను. సాయంత్రం దాకా ఎలాగో ఒపిక్లబ్బుకు వెళ్ళిపోయాను. కారుతో అతనికి సాధారణంగా అవసరముండదు. గేటుదాకా వెళ్ళి ఆగి

వెనుకకు తిరిగి చూశాను. అతను వద్దంటే ఆగిపోదామనుకున్నాను. అతని జాడ కనిపించలేదు. ముందుకు నడిచింది కారు అచేతనంగా.

యువరానర్!

పతనమైపోతున్న మనిషి జీవితం కొండశిఖరం మీదనుండి విరిగి క్రిందకు దొర్లుతున్న రాతిబండలాంటిది. నా బ్రతుకూ అలానే అయింది. నే ద్వేషించిన అనుభవంకోసమే నా మనస్సు ఆరాటపడసాగింది. క్లబ్బులోకి వెళుతూ నే ప్రదర్శించిన హావభావాలూ, ప్రకటించిన భంగిమలూ, తలుచుకుంటే, ఈనాడు నాకే ఆశ్చర్యం వేస్తుంది

"అలా నవ్వే అదృష్టం అందరికీ వుండదు అరుణా! నీ గొప్పతనం అదే" అన్నాడు ఒక మిత్రుడు.

"సుఖపడటం అందరికీ తెలియదు. అదొక ఆర్ట్ బ్రదర్" అన్నాడొక ఇంగ్లీషు వేదాంతి.

"అమెరికానుండి ఒక డెలిగేషన్ వస్తూంది ఎల్లుండి. నువ్వు డాన్స్‌చేయాలి. ఇంకా చాలా వున్నాయి అయిటమ్స్. కాని నీది ఫస్ట్." అన్నాడు క్లబ్ సెక్రటరీ.

ఆనాడు మళ్ళీ గజ్జె కట్టాను. వళ్ళుతెలియని ఉద్రేకంతో ఎగిరి విరిగిన జలపాతంలా కదిలింది శరీరం. మత్తెక్కిన ఆడిటోరియం కూడా శివమెక్కినట్లు కంపించింది కరతాళ ధ్వనులూ-ప్రశంసలూ-షేక్‌హాండ్లూ-కళ్ళుచిట్లింపులూ-కొరుక్కుంటున్న పెదిమలూ - రెండర్థాలొచ్చే అతితెలివి మాటలు - విందుల పేరుతో ప్రత్యేకించి యిళ్ళకు ఆహ్వానాలూ—

కరిగిపోయిన కల మళ్ళీ నిజమై వచ్చి కళ్ళముందు నిలిచినట్లనిపించింది. చచ్చి బ్రతికిన నెమలి మళ్ళీ పురివిప్పి కళ్ళముందు రంగుపొంగులతో నాట్యం చేసినట్లు భ్రమకలిగింది. పోగొట్టుకున్న జీవితం తిరిగి చేతికంది ఆశలపందిరి అల్లుకుంటున్నది.

"అమెరికాకు మా ఆహ్వానం. మీలాటి కళాకారులు ప్రపంచానికే గర్వకారణం," అన్నాడు వంకరచూపులు నిలుపుతున్న ఓ అమెరికన్. నా అదృష్టాన్ని అందరూ పొగిడారు. అందరికీ అటువంటి అవకాశం రాదని ఆకాశాని కెత్తారు.

"నన్నూ తీసుకెళ్లండి మీ సెక్రటరీగా" అన్నాడొక అల్ట్రామోడరన్.

"నేను మీ పి. ఏ. ను" అన్నాడు మరొక హీరో.

ముకేష్ కారులో ఇంటికి బయలుదేరాను. నాట్యంతో నలిగిన శరీరంలోని మనస్సు ఒరిగి రవ్వంత కన్నుమూశాను. కారు సరాసరి తన యింటికే తీసుకు పోయాడు ముకేష్. ఆగింతర్వాత కాని ఆ సంగతి తెలియలేదు నాకు. ''ఎందుకు మీ యింటికి యింత రాత్రి,'' అనడిగాను.

"ఒకనాడు మా యింటికి వస్తానన్నావు. తీసుకు వెళ్ళలేకపోయాను. ఇవ్వాళ్ళ ఆ అవకాశం వచ్చింది. అన్నాడు, రవ్వంత ఉద్రేకాన్ని దాచుకుంటూ.

"మీ ఆవిడంటే భయమన్నావ్?"

"ఇప్పుడు భయంలేదు. రా! భోంచేద్దాం! ఇప్పటికే పొద్దుపోయింది."

గూర్ఖా వంగి శాల్యూట్ చేశాడు.

ఇద్దరం లాన్స్‌దాటి బంగళాలో అడుగుపెట్టాం. బట్లర్ వచ్చి ఆహ్వానించాడు. మేడమీదకు నడిచాం. ముకేష్ ప్రవర్తనలో కొంత మార్పు కనిపించింది. తొట్రుపాటు, తొందర కనిపించాయి. కూర్చోపెట్టి బట్టలు మార్చుకువచ్చాడు. నన్నూ మార్చుకోమన్నాడు. అవసరంలేదనీ, భోజనంచేసి యింటికిపోతాననీ చెప్పాను.

"ఇంత రాత్రివేళ?" అన్నాడు ఆర్ద్రోక్తిలో.

"ఫర్వాలేదు'' అన్నాను.

మరికొంత మర్యాదగా బలవంత పెట్టాడు. "మీ ఆవిడ ఏదీ? కనిపించదేం?" అన్నాను సందర్భాన్ని మార్చాలని.

"కలకత్తా వెళ్ళింది ప్లెయిన్‌లో'' అన్నాడు.

నా నెత్తిన పిడుగు పడినట్లయింది.

14

"వింత జంతువులా చూశాను. అతని కళ్ళలోకి. ఎర్రబడి జ్యోతుల్లా వెలుగుతున్న అగ్నిగుండాలవి. 'నీకోసం కాలి మండి ఆవిరైపోతాను అరుణా' అంటూ దగ్గరకొచ్చాడు. అతని నాలిక మెలికబడుతున్నది. పెదిమలు వణుకుతున్నాయి. నేను ఎటువంటి ప్రమాదంలో చిక్కుకున్నానో అర్థమయింది. అర్ధరాత్రివేళ విశాలమైన ప్రాంగణంలో ఒంటరిగా నిలిచిన ఆ బంగళానుండి అతని సహాయం లేకుండా బయటపడటం అసంభవమనిపించింది. అంతలో పక్కగదిలోకి వెళ్ళి పదిక్షణాల తర్వాత తిరిగివచ్చాడు. అంతలో కిటికీతెరిచి బయటికి చూశాను. పాపంలా, శాపంలా కురుస్తున్న చీకటికి పావికన్నీటిలాంటి వానజల్లు తోడైంది. ఆ పరిస్థితిలోని-నిజం చెప్పినా-జరిగిన యదార్థాన్ని ఉన్నదున్నట్లు చెప్పినా

మీరు నమ్మరు. ఎవ్వరూ నమ్మరు. మనిషిమీద లేని నమ్మకం ఆ మనిషి చెప్పే మాటలమీద ఎలా వుంటుంది?

అతని ధోరణి క్షణక్షణానికీ మారిపోతున్నది. కావాలని, అజ్ఞానంతో పులి బోనులో జొరబడిన మేకనై పోయాను. నామీద నాకే జాలివేసింది. ఆనంద్ గుర్తుకువచ్చాడు. 'పాపం! గుండెలమీద ఆ పసిపాపను పెట్టుకుని నిద్రపోతు న్నాడేమో' అనుకున్నాను ఆడపిల్ల జీవితం అరిటాకువంటిదనే సూక్తిలోని అర్థం కళ్ళముందు నిలిచింది. సర్కస్ సింహాలను ఆడిస్తూ, కవ్విస్తూ బెదిరించే మనిషి వాటి నోళ్ళల్లో నిర్భయంగా తలపెట్టి గర్జించగల మనిషి ఎన్నడో ఒక నాడు ఆ సింహాలనోళ్ళల్లోనే నలిగిపోతాడంటారు. ఈ ఆలోచనలు చుట్టు ముట్టిన కొద్దీ, నా శరీరం వణికింది, దుర్భరమైన భయంతో.

"ఎందుకలా భయపడతావ్ డియర్" అన్నాడు లేచి తూలుతూ.

"నిన్ను చూస్తే భయంగావుంది" అన్నాను.

"నిన్ను భయపెట్టటానికికాదు డియర్ ఇక్కడకు తెచ్చింది" అంటూ సోఫా మీద పడ్డాడు విరిగినకొండలా.

"మరెందుకు?" పెదిమల్లోంచి ఎలాగో వూడిపడ్డాయి మాటలు.

"బాధపెట్టటానికికాదు. సుఖపెట్టటానికి" అంటూ లేచి మళ్ళీ సోఫాలో కూల బడ్డాడు. సిగరెట్టు ముట్టించాడు. శూన్యంలోకి చూస్తున్నట్లు, పైన తిరుగుతున్న ఫాన్‌కేసి కాసేపు చూశాడు.

"మనిషి ఎందుకు బ్రతుకుతున్నాడో తెలుసా?" అన్నాడు వేదాంతిలా.

లేదాను.

కూర్చోమంటూ జ్ఞానోపదేశం మొదలుపెట్టాడు.

"నాకూ అర్థంకాలేదు అరుణా, ఇన్నాళ్ళూ. ఇందాక క్లబ్బులో నీ డాన్స్ చూస్తున్నప్పుడు విరిగి, విరిగి, ఎగిరి ఎగిరి, సుడులుతిరిగి, విద్యుచ్ఛక్తిని చుట్టూ విసురుతున్న నీ సౌందర్య శక్తిని చూస్తున్నప్పుడు, అప్పుడర్థమయింది. జీవిత రహస్యం అప్పుడు తలకెక్కింది. ఆ రహస్యం చెప్తున్నా విను. మనిషి ఎందుకు బ్రతుకుతాడో తెలుసా? జీవించటానికి. జీవితాన్ని అనుభవించటానికి. ఆ అనుభ వాన్ని ప్రేమించడానికి. ఆ ప్రేమోద్వేగంలో కాగి కాలి చల్లబడటానికి. అర్థ మయిందా? తలకెక్కిందా? నాకు బాగా తలకెక్కిందిలే. పాపం చేస్తున్నానని నువ్వు భయపడవలసిన అవసరంలేదు. ఏది పాపం? ఏది పుణ్యం? ఏది నీతి? ఏది అవినీతి? ఎవరు నిర్ణయించేది. కాలం కరిగిపోతుంది. సౌందర్యం విరిగి

పోతుంది. యౌవనం తరిగిపోతుంది. మనముందే కళ్ళకు కనిపించకుండా కరిగి పోతున్న కాలం తిరిగిరాదని తెలిసీ కళ్ళు తెరవకపోతే ఎలా చెప్పు?" అంటూ నా ప్రక్కనే కూర్చుంటానికి ప్రయత్నించాడు.

ఎంతఅందమైన ఆత్మవంచన? సౌందర్యం భగవంతునికి మారురూపమంటారు ఉన్మాదులైన కవులు. నే చెప్తున్నా నమ్మండి. పాపానికికూడా అందంగా కనిపించే శక్తివుంది. పాపంలో ఆకర్షణవుంది ఆ ఆకర్షణకు లొంగనివాడే మనిషి. లొంగిన మనిషికి పతనం తప్పదు. నేను కళ్లుతెరిచాను. ఆనంద్ దగ్గరకు వెళ్ళి అతని పాదాలకు నా తల బ్రద్దలుకొట్టుకుని క్షమించమని వేడు కుందామనుకున్నాను.

"అరుణా! యింకా ఏం చెప్పాలి నీకు?" అన్నాడు.

"నన్ను ఇంటికి పంపించు" అన్నాను.

"యింటికి పంపటానికి యింత దూరం తీసుకురావాలా?"

"నాకు తెలియదు. నిన్ను వేడుకుంటాను నన్ను మోసంచేయకు. ఈ పాపం నేను చేయలేను. చేసి భరించలేను. భరించి బ్రతకలేను."

''ఎవరు మోసంచేసింది? నువ్వా? నేనా?" అన్నాడు కోపంగా.

"నేను నిన్ను మోసంచేశానా?"

''నిస్పందేహంగా! నన్ను కవ్వించావు. కదిలించావు.చావలేక ఏ వ్యామోహాన్నీ స్పష్టించుకోలేక గానుగెద్దులా తిరుగుతున్న నాకు జీవితంమీద వ్యామోహంకలిగేలా గారడీ చేశావు. నాతో పార్టీలకొచ్చావు. క్లబ్బులచుట్టూ తిరిగావు. నా భార్యతో నాకు వచ్చిన మనస్పర్థలకి నీవు కారణం. ఇంతచేసి ఇప్పుడు నీతులు చెప్తున్నావు. అరుణా! ఇంత నష్టపోయింతర్వాత నిన్ను పోగొట్టుకోలేను," అంటూ దగ్గర కొచ్చాడు.

నేను వెనకకు జరిగి "ఇంత జరుగుతుందనుకోలేదు. దైవంలాంటి భర్త. ఎన్నో తప్పులనూ ఎంతగానో బాధపెడుతున్న నా అజ్ఞానాన్నీ క్షమించాడు. కాని ఈ పాపం జరిగితే దేవుడుకూడా నన్ను క్షమించలేదని నాకు తెలుసు" అన్నాను.

"అంత తెలిసినదానివి ఇంతవరకూ ఎందుకు రానిచ్చావ్ మన కథ?''

"ఏమో! ఆడుకున్నానేమో జీవితంతో! నా చుట్టూ తిరుగుతున్న జీవితాలతో. అర్థంలేని సుఖాలను ఆశించానేమో! సరదాకి వచ్చాను పార్టీలకు. కాలక్షేపానికి వచ్చాను క్లబ్బులకు. ఇంత పాపంచేసే ధైర్యం నాకిప్పుడు లేదు. నన్ను

క్షమించు" అంటూ విసురుగా బయటకొచ్చి పరుగు పరుగున రోడ్డుమీదపడి, కొంతదూరం నడిచి, కొన్ని అనుమానాలకు లొంగి, ఒక పోలీసుస్టేషనుతో చిక్కుకున్నాను."

15

"యువర్ ఆనర్!

నిప్పుకు దహించే గుణముంది. అలాగే పాపానికి కూడా. ఆ అర్ధరాత్రి— కాళరాత్రి చీకటిలో, పాపం కరిగి కన్నీరై కురుస్తున్నవర్షంలో, నిర్మానుష్యమైన రోడ్డుమీదపడి ఒంటరిగా పరుగులు తీస్తున్న ఆడదాన్ని ఎవరు అనుమానించరు? 'అరుణా' అంటూ కేకలుపెడుతూ వెంటపడిన ముకేష్ దుర్బలత్వం ఆవరించి బంగళా మెట్లమీదనే కూలబడిపోయాడు. శరీరంలోని శక్తినంతా కూడకట్టుకుని పరుగులుతీశాను. ముకేష్‌చేతికి లొంగితే, అతనికి చిక్కితే, ఎంతవరకూ సాహసించగలడో అర్థంచేసుకున్నాను. ఎంతదూరం పరిగెత్తానో నాకు తెలియదు. విజిల్స్ వినిపించాయి. ఒక పోలీస్‌వాన్ నా ముందు ఆగింది.

"ఎవరు నీవు?" అతి కఠోరమైన ప్రశ్న!

ఏం సమాధానం చెప్పాలి? ఏం చెప్పినా ఆ పరిస్థితుల్లో ఎవరు నే చెప్పే నిజాన్ని గుర్తించగలరు? ఏదో చెప్పటానికి ప్రయత్నించాను. పెదిమలు కదిలినా వాళ్ళకు స్పష్టంగా మాట వినిపించలేదు. వాన్‌లో ఎక్కించుకొని తీసుకొని పోయారు. ఆ రాత్రి, ఒక పతితమాదిరి, పాపంచేసి పట్టుబడిన నేరస్తుని మాదిరి ఆ నరకకూపంలో ఎలా గడిపానో, చేయరాని పాపానికి బలికాకుండా నన్ను నేను ఎలా రక్షించుకున్నానో ఎలా చెప్పను. తెల్లవారింది. ఒక యుగంకరిగింది. ముకేష్‌కి ఫోన్ చేయించాను అతడే పోలీసు అధికారితో మాట్లాడి కారులో ఎక్కించుకుని వాళ్ళ యింటికి తీసుకువెళ్ళాడు. ఆ బట్టలతో, ఆ ముఖంతో యింటికిపోయి ఆనంద్‌ను చూడలేకపోయాను.

"క్షమించు'' అన్నాడు ముకేష్.

"ఇద్దరం చేశాం పాపం ఒకరినొకరు క్షమించే అధికారం ఇద్దరికీ లేదు."

"ఇంత జరుగుతుందనుకోలేదు."

"నిప్పుతో ఆడనేకూడదు. ఆనక కాలిందని బాధపడి ప్రయోజనమేమిటి?"

మర్నాడు ముకేష్ ఎంతో మర్యాదగా ప్రవర్తించాడు. క్షణికమైన ఉద్రేకానికి లొంగి చేయరాని సాహసం చేశానంటూ కళ్ళుతుడుచుకున్నాడు. నిజమే! ఉద్రేకం ఎటువంటిది? మనిషి వివేకాన్నీ, విచక్షణా జ్ఞానాన్నీ హరిస్తుంది.

జరిగిందంతా మరిచిపోయినట్లు అసలేమీ జరగనట్లు కబుర్లు చెప్పుకున్నాం. సాయింత్రం బట్టలు మార్చుకుని, విశ్రాంతి తీసుకుని, మళ్ళీ యింటికి బయలు దేరి వెళ్ళాను. ముకేష్ దిగబెట్టి వెళ్లాడు. మేడమీద బాల్కనీలోంచి ఆనంద్ మమ్మల్ని నిర్లిప్తంగా చూశాడు. అప్పటికి సరిగ్గా ఇరవైనాలుగు గంటల తర్వాత ఇల్లు చేరాను 'ఎక్కడకు వెళ్లావు' అని అడగలేదు ఆనంద్. అడగకుండా ఎలా చెప్పటం? అడిగినా ఏం చెప్పాలి?

అతని బెడ్‌రూంలోకి తొంగిచూశాను ఒక రాత్రివేళ. (నేను మరొక గదిలో పడుకున్నాను, మనసొప్పక.) లైట్లు వెలుగుతూనే వున్నాయి. తెలుగు 'ని' ఆకారంలో ముడుచుకుని పడుకున్నాడు. ఎండిపోయి ముడుచుకుపోయిన జీవితమది. నీరు అందక ఎండిపోతున్న తన జీవనలతను ఎన్నడో గుర్తించాడు ఆనంద్. ఆ ప్రాణ జలాన్ని అందించవలసింది నేను. నా బాధ్యతను నేను విస్మరించాను. ఆ పసిపాపను గుండెమీద పడుకోబెట్టుకొని ఆ పసిగుడ్డు చిరునవ్వుల్లో దప్పిక తీర్చుకుందామనుకున్నాడు కాని ప్రయోజనం లేకపోయింది. కొద్ది నెలల్లో కొన్ని సంవత్సరాల వయోభారం అతని నెత్తిన కూర్చొని ముఖంపై ముడతలుగా మారి

నిలిచిపోయింది. అలాగే అతనిముందు నిలబడి ఆ దీవపు వెలుగులో అతని ముఖాన్ని చూస్తూ నిలబడినప్పుడు నా శరీరమంతా మనస్సై, పశ్చాత్తాపమై కరిగి కన్నీరయిపోంగింది. శోకభారాన్ని నిలుపుకోలేక పెద్దపెట్టున ఏడ్చాను. అతనికి నిద్రాభంగం కలిగి, కదిలి, కళ్ళుతెరిచి, నన్ను చూశాడు.

· "ఎందుకు ఏడుస్తున్నావ్?" అన్నాడు.

"పాపం చేశాను."

"వంటికి పూసుకున్న బురదను కన్నీటితో కడుక్కోలేవు అరుణా! ఇంకా నీ కళ్ళల్లో నీరుందంటే ఆశ్చర్యంగా వుంది! ఖర్చుపెట్టుకోకు, మిగిలిన ఆకాసిని కన్నీటిబొట్లనూ. నాలాగే నువ్వూ మ్రోడై పోతావు ఎండిపోయి. అనక కావాలను కున్నప్పుడు ఒక్క చుక్కకూడా వుండదు, ఎంత వెదికినా కన్నుల్లో."

"నన్ను క్షమించండి" అంటూ కాళ్ళకు తల బద్దలుకొట్టుకున్నాను.

చల్లటికాళ్ళు! రాతిబండలా చైతన్యం కోల్పోయిన శరీరం!! గాజుకుప్పెల్లా కాంతితప్పిన కళ్ళు!!!

ఆగిపోయింది కాలం.

"వెళ్ళు. రేపు మాట్లాడతా" అన్నాడు చివరికి.

"కాదు ఇప్పుడు చెప్పు. నన్ను చిత్రవధ చెయ్యి. నా పాపాన్ని, ఈ జీవితాన్ని నేనే భరించలేకపోతున్నాను. ఆనంద్! ఆనంద్!! నిన్ను అడగక ఇంక ఎవరిని అడగగలను? ఈ నరకాన్ని ఎవరికి పంచిపెట్టను? నన్ను బ్రతికించు. బ్రతికించుకో. నీకోసం బ్రతుకుతాను. నిన్ను పూజిస్తాను. నువ్వు ఎలా వుండమంటే అలా వుంటాను. విసిగిపోయాను ఆనంద్, ఈ విలాస్లాలతో. నేను పొందింది ఏమిటో పోగొట్టుకున్నది ఏమిటో అర్థంచేసుకున్నాను. ఒక్క అవకాశం—ఈ ఒక్క అవకాశం ఇప్పించు నాకు. ఏ భార్యా భర్తకు చేయని సేవలు చేస్తాను. అలా ప్రేమిస్తాను. నా భర్తవు మాత్రమే కాదు నువ్వు. నా జీవితానివి. నా దైవానివి. నిజం చెప్తున్నా ఆనంద్! నువ్వనుకున్నంత పాపాత్మురాలిని కాదు నేను. అంతటి పాపం చేయలేదు నేను," అంటూ కలవరించాను. పలవరించాను. వాదించాను. రోదించాను.

చివరికి అతనన్నాడు.

"పాపం చేయలేదు నువ్వు. చేసింది నేను."

"నువ్వు పాపం చేస్తావా ఆనంద్? ఆఖరిక్షణంలో కూడా ఆ మాట అనలేను నిన్ను."

"నీకు తెలియదు నేను చేసిన పాపం."

"చెప్పండి: నేను తట్టుకోగలను."

"నువ్వు తట్టుకోగలవని నాకు తెలుసు. కాని క్షమించగలవా?"

"అంతటి శక్తి నాకుందని భయపడటంలేదు. ఏమిటి నీ పాపం?"

"నిన్ను ప్రేమించడం." అంటూ తలవంచుకున్నాడు.

"ఆ పాపం: ఎంత చిత్రమైంది? అందుకు నన్ను క్షమించమంటాడు: ఎలా క్షమించగలను? అలాగే భయంకరమైన నిశ్శబ్దంలో ఒకరికొకరు కావలసి వచ్చినా-ఒకరినొకరు భరించలేక కూర్చున్నాం శూన్యంలో.

"నాకు నిద్ర వస్తున్నది, ఇన్నాళ్ళుగా రానిది. కనీసం ఆ అదృష్టానికైనా అడ్డంరాకు." అన్నాడు తల పట్టుకుని.

"ఇప్పుడు నన్నేం చేయమంటావ్?"

"ఇప్పుడు నేనేం చెప్పలేను. నన్ను కాస్త ఆలోచించుకోనీ. రేపు చెప్తాను. కాసేపు పడుకోనీ దయుంచి. ఇటువంటి నిద్రకోసం చాలా రోజులుగా ఎదురు చూస్తున్నాను."

లేచి ఆవలిగదిలోకి వెళ్ళిపోయాను.

అతని ప్రక్కన పడుకునే ధైర్యం లేకపోయింది.

హోరుగాలి మూలిగింది.

ఆ మూలుగులో వినిపించిన మాటలు.

"సమయం మించిపోయింది."

తెల్లవారుతున్నదంటే భయంవేసింది.

కాని—తెల్లవారింది."

16

ఉదయం నిదురలేవగానే అయ్యగారు రమ్మన్నారని దాది చెప్పింది. తత్తర పాటుతో అలాగే వెళ్ళాను. కూర్చోమన్నాడు. కాఫీ తెప్పించి స్వయంగా తన చేతులతో ఇచ్చాడు. మౌనంగా కాఫీ తాగాం. నా శరీరాన్ని ముఖాన్ని, కొత్త మనిషిని పరికించి చూసినట్లు చూశాడు. మౌనానికి, నిశ్శబ్దానికి ఎంతటి శక్తి వుందో అర్థమయింది. నా కళ్ళలోకి సూటిగా చూశాడు. ఆ చూపు భరించలేక తలవంచుకున్నాను.

మరికొంత నిశ్శబ్దం.

"నేను ఒకసారి మా వూరు వెళ్ళిరావాలనుకుంటున్నాను," అన్నాడు అతి నిర్లిప్తంగా.

"ఎందుకు?" అన్నాను తలవంచుకునే.

"ఎందుకు, ఎక్కడికి వెళ్తున్నావని నిన్ను ఎన్నడూ అడగలేదు నేను. కేవలం నీకు సమాచారం తెలియాలి గనక చెప్తున్నాను."

"అధికారముందని అడగలేదు ఆ ప్రశ్న నిన్ను. పోవద్దని ప్రాధేయపడటానికి అడిగాను."

"ప్రాధేయపడటం నీ తత్వం కాదని నాకు తెలుసు."

"అబద్ధం చెప్పటంలేదు. కాని మనిషితత్వం ఎల్లకాలం ఒకేమాదిరిగా ఉంటుందా? ఎంతమంది మనుషుల్లో ఎన్ని రకాలమార్పులు చూడటంలేదు మనం?"

"మనిషి మారగలిగిన విషయం ప్రవర్తనలో, తత్వంలో కాదు. మనిషిలో మనిషి ఉంటాడు. ఆ లోపలి మనిషి పుట్టిననాటినుంచి చచ్చేదాకా మారటం జరగదు. బయటమనిషికే ఎన్ని మార్పులు వచ్చినా ఆ లోపలి మనిషిని గుర్తుపట్టటం కష్టం. నిజానికి ఆ లోపలి మనిషితో ప్రపంచానికి సంబంధముండదు. కాని గుర్తుపట్టి పోల్చుకోగలిగినప్పుడు ఏం జరుగుతుందో, ఆ సంఘటన ఎటువంటి ఫలితాలకు దారితీస్తుందో చెప్పలేం. అందుకే ఆత్మీయుల మనస్సుల నిజస్వరూపాన్ని తెలుసుకుంటానికి ప్రయత్నించటంలో చాలా ప్రమాదముంది. నా విషయంలో—నీ విషయంలో అంతే జరిగింది."

"అయితే నా నిజాన్ని నువ్వు తెలుసుకున్నానంటావు?"

"అనుకుంటున్నాను."

"నీకు తెలిసింది నిజంకాదు."

"ఈ అనుభవం నిజంకాకపోతే మరి ఏది నిజమో నాకు తెలియదు."

"నన్ను నమ్ము. తప్పులుంటే దిద్దుకుంటాను. వెళ్ళబోకు."

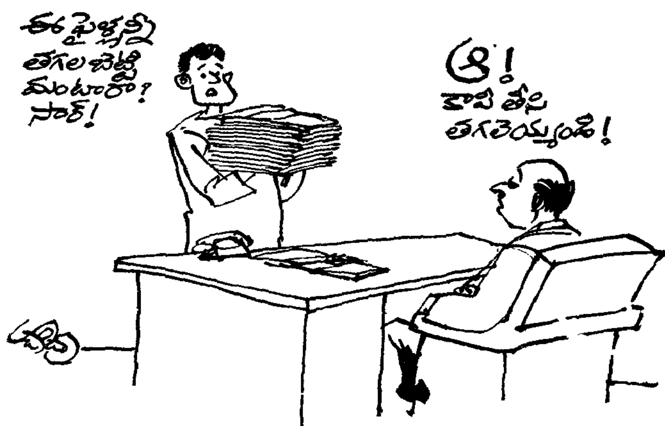
"నా మనస్సుకు కొంత విశ్రాంతి కావాలి."

"నా మనస్సు ఎలా వుందో నీకు తెలియదు. ఈ బాధ—ఈ జీవితం—ఈ వైకల్యం నువ్వు లేకుండా నే భరించలేను. ప్లీజ్! వెళ్ళకు."

"నేనూ భరించలేకనే వెళ్తున్నాను."

"నువ్వు వెళ్తే నేను ప్రపంచంనుండి శాశ్వతంగా వెళ్ళిపోతాను."

ఆ మాట చెప్పి ఏడ్చాను.

అతడు కళ్ళుతుడిచి "మరీ వెర్రిదానివి కావటానికి ప్రయత్నించకు. నువ్వు తెలవుకావు. ధైర్యముంది. సాహసం, తెగింపూ అన్నీ వున్నాయి. కావలసిన దాన్ని అడిగి తీసుకోగలవు అధికారంతో. అవసరంలేనిదాన్ని తన్ని వేయగలవు" అన్నాడు.

'నువ్వు వెళ్తె నేను బ్రతకలేను. మళ్ళీ నీ కంటికి కనిపించను.''

"అరుణా! ఎందుకలా బెదిరిస్తావ్? నిన్నేం బాధపెట్టాను నేను? ఎన్నడు చెల్లలేదు నీ మాట ఈ ఇంట్లో? నేనేమడుగుతున్నాను నిన్ను? నా బ్రతుకు నన్ను బ్రతకనిమ్మంటున్నాను."

"నే అడ్డుపడ్డానా నీ సుఖానికి?"

"ఇది అడ్డుకాక మరేమిటి? కొన్నాళ్ళు విశ్రాంతి తీసుకునే అధికారంకూడా నాకు లేదంటావా? అంతా నీ మాటప్రకారమే చెల్లాలంటావా? నువ్వు కొందరినే ప్రేమించగలవు. మరెందరినో ద్వేషించగలవు? ఉన్నంతలో అందరినీ సుఖ పెట్టవలసిన బాధ్యతుంది నాకు. నీ విషయం తప్ప మరొక విషయం ఆలో చించవు నువ్వు. నీ స్నేహితులు ...నిన్ను పొగిడే భక్తులు...నీ పార్టీలు...నీకు వచ్చే రకరకాల ఆహ్వానాలు...నాట్యంలో నీకున్న ప్రతిభ...నీ డాన్స్.. పది మందీ చూసి చేసే కరతాళధ్వనులూ...నీవు గడించిన ఖ్యాతి– అపఖ్యాతులూ... ఇవన్నీ నాకు ఏం సుఖాన్నిచ్చాయంటావు? లోకంలో అందరూ నీగురించి చెప్పుకుంటు న్నారు...మంచీ చెడ్డా, అవి ఎందుకు నాకు? నాకు కావలసిన అరుణ ఎటువంటిది? నామీద, నా జీవితంమీద, నా ఆశలమీద, కోరికలమీద, నా బాధలపట్ల, రవ్వంత సానుభూతి చూపించగలిగిన అరుణ...నాకోసం బ్రతుకుతున్నట్లు కనీసం భ్రమ

పెట్టగలిగిన అరుణ ... అటువంటి మనిషి కావాలనుకున్నాను. భగవంతుడు ఇద్దరినీ ఒకచోట చేర్చాడు. ఇద్దరం కలిసి బ్రతకాలనుకున్నాను. డబ్బుమీద... పేరుమీద ... అధికారంమీద నాకు వ్యామోహంలేదు. నా దుర్బలత్వం కావచ్చు అది. దౌర్భాగ్యం కావచ్చు దురదృష్టం కావచ్చు. కావలసింది అడగలేదు. దొరికిందాంతో సంతృప్తి పడటం నాకలవాటైపోయింది. దూసుకుపోయే ... నీది. పరుగులుతీసే మనిషివి నీవు. నాశక్తి పరిమితం. శక్తి లేదనే బాధకూడా లేదు. కాని ఎంతదూరం పరిగెత్తగలను నీతో? నిజమే! ఈనాటికీ అనిపిస్తుంది నువ్వే కావాలని. కాని ఇంత విశృంఖలంగా, వేగంగా, పరిగెత్తే మనిషిని నేను భరించగలనా? అర్థంచేసుకో అరుణా! తప్పు జరిగిందని తెలిసినప్పుడు చేయవలసింది ఏడవటంకాదు. దాన్ని దిద్దుకొనే శక్తి మనలో ఎంత వుందో పరీక్షించుకోవాలి. ఉంటే దిద్దుకోవడానికి ప్రయత్నించాలి. లేనినాడు ఫలితాన్ని తృప్తిగా అనుభవించాలి. పాపం చేసిన మనిషికి శిక్ష అనుభవించకుండా విముక్తిరాదు. ఏమో! నాకేం తెలుసు; ఏ జన్మలో ఏ మహాపాపం చేశానో!"

ఆనంద్ కళ్ళవెంట నీళ్ళు!

ఎన్నడూ చూడని దృశ్యం!!

నా నోట మాట రాలేదు.

మనసులేని మట్టిబొమ్మలా నిర్వేరపోయాను.

"కాస్త ప్రశాంతంగా ఆలోచించు ఆనంద్" అన్నాను మరో మాట రాక.

"ప్రశాంతంగా ఆలోచించవలసింది నువ్వు. ఎంతవరకూ ఈ జీవితాలను సరిదిద్దుకోగలమో ముందు నువ్వే...నువ్వే ఆలోచించాలి అరుణా."

"వెళ్ళక తప్పదా?"

"తప్పదు. బాధపడకు. తప్పకుండా వస్తాను."

"ఎప్పుడు?"

"పదిరోజుల్లో రావడానికి ప్రయత్నిస్తాను. కాకపోతే నెలరోజులు పట్టవచ్చు.

"ఆనంద్!"

"కళ్ళు తుడుచుకో. కన్నీళ్ళు...నావైనా మరొకరివైనా నే భరించలేను. నీకు మాటయిస్తున్నాను. తప్పకుండా తిరిగి వస్తాను నా మాట నమ్ము."

"నీ మీదనే ఆశలు పెట్టుకున్నాను ఆనంద్."

"నేనూ అదే అనుకుంటున్నాను. నీ విషయంలో, అరుణా."

కానీ, ఒక మాటివ్వాలి! నే తిరిగి వచ్చేసరికి నువ్వు మారాలి. నా అరుణవు కావాలి. కనీసం నాకు అటువంటి భ్రమ కలిగించాలి. ఇన్నాళ్ళూ నిన్ను భరించాను. ఎలా భరించగలిగానో నాకు తెలియదు సహనం నా రక్తంలో వుంది కణాలుగా కరిగి. కానీ, అవీ నీరసించాయి. వాటి ఓపికకూడా తగ్గిపోయింది ఆ సంగతి గుర్తుంచుకో. నువ్వు సుఖంగా బ్రతుకు. నన్ను బ్రతకనీ ... సుఖం అవసరంలేదు. తలవంచవలసిన అవసరంలేని మనిషిగా కనీసం" అంటూ చేయి పుచ్చుకుని క్రిందకు తీసుకువెళ్ళి ఉయ్యాలలో పడుకుని కేరింతలు కొడుతున్న పాపాయిని ఎత్తుకుని నా చేతులకందించాడు.

"ఈ పాప నీ బిడ్డ. సముద్రం మదనంలోంచి అమృతం పుట్టినట్లు...ఈ దుర్భరమైన సంఘర్షణలో ... పాపంలోంచి పోయిన ప్రాణం బలికాగా...ఈ రత్నం నాకు దొరికింది. నీవు లేని ఒంటరితనాన్ని ఈ పాప గుండెల్లో కరిగించి లేని తృప్తి ఉందని భ్రమపడగలిగిన శక్తిని సంపాదించాను. ఎలా చూసుకుంటావో ఈ బిడ్డను!" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు ఆనంద్!

విమానాశ్రయందాకా వెళ్ళి సాగనంపుదామనుకున్నా. రావద్దన్నాడు.

"మళ్ళీ?"

"తప్పకుండా వస్తా."

వెళ్ళిపోయాడు ఆనంద్.

పాప కేరున ఏడ్చింది. గుండెలకు హత్తుకున్నాను. ఇంటిమీద వ్యామోహం కలిగింది. ఎంతో చేయవలసింది–సంసారాన్ని దిద్దుకోవలసింది, చాలా కనిపించింది. తత్తరపాటుతో పాపను అలాగే పట్టుకుని పైకి నడుస్తున్నాను.

"అరుణా?'' పిలుపు వినిపించింది.

వెనకకు తిరిగి చూశాను.

ముకేష్! కాదు! కాదు!!

మురారి!"

17

"ఆ సమయంలో, ఆ సందర్భంలో! మురారినిచూసి నివ్వెరపోయాను. ఏం మాట్లాడాలో తెలియక, ఎలా ఆహ్వానించాలో తెలియక, ఏవిధంగా తిరస్కరించాలో అర్థంకాక మనస్సు పెనుతుఫానై పెద్దపెట్టున రోదించింది.

"మరిచిపోయావా అరుణా?"

"ఏం ప్రశ్న?" ఆ ప్రశ్నకు ఎక్కడుంది నాలో సమాధానం?"

"లోపలికి రా—పైకి" మూలిగినమాటలు.

ముందు నేనే-వెనుకనే అతను అనుసరించాడు.

అంతకుముందు ఎందరో అతిథులూ, స్నేహితులూ, రకరకాల పరిచయాలతో సాఫీగా సరాసరి కూర్చొని సిగరెట్ పొగలతో గదిలోని వాతావరణాన్ని కలుషి [illegible]హా కబుర్లాడుకుంటూ కాలక్షేపం చేసిన ఆ డ్రాయింగ్‌రూం ఒక రైల్వే ప్లాట్‌ఫారంలా ఉండేది. ఆనాడు మురారిని చూడగానే అదీ మూగపోయింది. కూర్చోమన్నాను కూర్చున్నాడు. మా పెళ్ళినాటి ఫోటోను రెప్పలార్పకుండా చూశాడు. తర్వాత నా గుండెలను బల్లిలా కరుచుకున్న బిడ్డను చూశాడు. దగ్గరకు తీసుకుని ఎత్తుకున్నాడు. ఏడ్చింది పాప. నేను ఏడవలేకపోయాను. అనుకున్నప్పుడల్లా మనసారా నవ్వుతూ, అనిపించినప్పుడల్లా కడుపారా ఏడ్చే అదృష్టం పసిపాపను దేవతగా తీర్చిదిద్దుతుంది. ఆ పసితనాన్ని ఆవిరిచేసుకున్న నేను ఏంచేయగలను? బిడ్డను ముద్దాడి నా చేతుఃకందించాడు. అతని స్పర్శతో భగ్గున మండాయి నా చేతులు. ఈ చేతులతోనే అంతకుముందు ఎందరెందరికో ఎన్నెన్నో రకాల షేక్‌హాండ్లిచ్చాను. ఆనాడు లేని అధైర్యం మురారి చేయి తగిలినప్పుడు కలిగింది!

యువరానర్!

పాపానికీ, పుణ్యానికీ సరిహద్దులు మనమే నిర్ణయించుకోవాలేమో! ఆ నిర్ణయం మన దృక్పథంమీద ఆధారపడి వుంటుంది. అందుకే మురారిని ఆహ్వానించలేక పోయాను. ఆపేక్షను చూపెట్టలేకపోయాను, నా వైఖరి మురారికి అర్థంకాలేదు.

"నన్నుచూసి సంతోషపడతావనుకున్నాను అరుణా!" అన్నాడు దీనంగా. జాలివేసింది.

ఒకనాడు నా మంచినికోరి, నా భవిష్యత్తునుకోరి సలహాచెప్పి శూన్యంలోకి అదృశ్యమైన మురారి రాక నాకు సంతోషం కలిగించలేదని ఎలా చెప్పగలను?

"అలా ఎందుకనుకున్నావు మురారీ?" అన్నాను లేనినవ్వు తెచ్చుకుంటూ.

"నాకు భగవంతుడు ఎన్ని దురదృష్టాలిచ్చినా ఒక అదృష్టంకూడా ఇచ్చాడు.

"ఏమిటది?''

"నువ్వు నా రాకకి ఎంత సంతోషించావో—కనీసం ఆ మాత్రం తెలుసు కొనే శక్తి."

"ఛా! అదేంలేదు. ఏవో సంసారపు గొడవలతో కాస్త మనస్సు చికాకు పడింది. అంతే!"

"మీ ఆయన్ను చూపించవ్?"

"ఊరు వెళ్ళాడు."

"ఎప్పుడు రాక?"

"పదిరోజులు పట్టొచ్చు."

"చంపావ్ పో! పదిరోజులే! అంత వ్యవధిలేదే మనకు!"

"ఎందుకని?"

"నిజం చెప్పమంటావా అరుణా! అబద్ధాలాడటం మన సెకండ్ నేచరై పోయింది "

"నిజమే చెప్పు."

"లోగడ మనం కలుసుకున్నప్పుడు ఒక మాటడిగావు. గుర్తుందా? ఏం చేస్తున్నావని? దానికి నేనేం సమాధానం చెప్పాను?"

"దొంగనన్నావు నవ్వుతూ."

"నవ్వుతూ అన్నా ఆ మాట నిజం."

"ఊఁ!"

"అక్షరాలా."

"ఏమిటా వేళాకోళం మురారీ?"

"నిజం అరుణా! అంత చదువుకున్నదానివీ, ప్రపంచం తెలిసినదానివీ ఎందుకంత ఆశ్చర్యపడతావు? జానపద గాథల్లోలా దొంగలు భయంకరంగా, రాక్షసులమాదిరి వుంటారనుకుంటున్నావా? ఇది ఇరవయ్యో శతాబ్దం. సమర్థుడైన దొంగ-దొరకంటె దొరబాబులా వుండొచ్చు. ఈ నాగరికత మేలిముసుగులో పాపం ఎంత అందంగా దాక్కుంటుందో గ్రహించలేకపోయావా? నువ్వే చెప్పు దొరకూ దొంగకూ గల తేడా ఈ మహానగరాల్లో, ఈ సంతల్లో, ఈ రైళ్లల్లో, ఈ క్లబ్‌లలో ఎవరైనా ఎంతవరకూ గుర్తుపట్టగలరు? నువ్వేమిటి? అన్నది ప్రశ్న కానేకాదు. నువ్వు ఎలా కనిపిస్తున్నావ్? అదీ ప్రశ్న దాన్నిబట్టి నీకు ఏపద్ధతిలో ఆతిథ్యమివ్వాలో అవతిమనిషి నిర్ణయించుకుంటాడు. అది గ్రహించాం మనం చాలా పెందరాళే. అందుకే ఈ వేషం తప్పలేదు. "మరో రహస్యం ఈ వేషంతో దొంగతనాలు చేయటం చాలా తేలిక.

"ఏమిటి నువ్వుచేస్తున్న దొంగతనం?"

"రత్నాల వ్యాపారం. మర్యాదకు ఆ పేరు పెట్టాననుకో. ఒక దేశంనుండి మరొక దేశానికి దొంగతనంగా రత్నాలను చేరవేయడం. పట్టుబడితే దొంగ. తప్పించుకు తిరిగినంతకాలం దొర. మనంచాలాకాలం తప్పించుకుతిరిగాం. దొర లను దొరగా చెలామణీ అయ్యాం. హాంకాంగ్‌లో నేనొక ప్రిన్స్‌ని. బాంకాక్‌లో పెద్ద రత్నాల వ్యాపారిని. రకరకాల పేర్లు రంగురంగుల వేషాలు బ్రతికి నంతకాలం భవిష్యత్తును ఓవర్‌డ్రాఫ్ట్ చేసుకోవటం అలవాటైపోయింది. ఈ విధంగా సంపాదించి కావలసినంత నిలవచేసికొని ఒక మారుమూల ప్రదేశంలో స్థిరపడి భార్యాబిడ్డలతో సుఖంగా బ్రతకాలనుకున్నాను. ఎవరికీ పట్టుబడకుండా ఎంతోకాలం తప్పించుకు తిరిగాను. డబ్బు సంపాదించానుగాని దాచుకోలేక పోయాను. ఏదో బ్రతికానన్న తృప్తి మిగిలింది-దాన్ని తృప్తి అనుకోగలిగితే. పోలీసులు నామీద నిఘా వేశారు. నీడలా వెంటతిరుగుతున్నారు. ఇవాళ ఎయిర్ పోర్టులో ప్లేన్ దిగగానే నా పరిస్థితి నాకు అర్థమయింది. బేడీల గలగలలు వినిపించాయి. జైలు తప్పదని గ్రహించాను. పోయేముందు నిన్నూ నీ సంసా రాన్నీ ఒక్కసారి చూడాలనిపించింది. వీలుంటే తప్పించుకుందామనేవుంది. కాని ఆ వీలు ఇంతవరకూ కళ్ళముందు కనిపించటంలేదు. ఈ ఇంట్లోకి రావటం చూస్తే-నీ ఇంటి చుట్టూ మారువేషాలతో పోలీసులున్నారని గుర్తుంచుకో ఇది నా పరిస్థితి. కొంతమందికి అబద్ధం చెప్పలేం. అందుకే నిజం చెప్పాను. ఒకరోజు ఇక్కడ తలదాచుకోవాలని ప్రయత్నం. అదైనా నీకు అభ్యంతరం లేకపోతేనే, ఏమంటావ్?"

మురారి పరిస్థితి అర్థమయింది నాకు. కాని నా పరిస్థితి మురారికి తెలియదు. ఉన్నదున్నట్లు చెప్పి "మురారీ! నాకే నీడలేని పరిస్థితి ఏర్పడింది. నీకేం చేయ గలను? నాకే మనశ్శాంతిలేదు. నీకు ఎక్కడనుంచి ఇవ్వగలను ఆ శాంతి? నువ్వు చెప్పింది నిజం. కాని ఏం చేసుకోను ఆ నిజాన్ని? నీ రహస్యాన్ని? వెళ్ళు మురారీ! నిన్ను నేను భరించలేను. నడుమువిరిగిన మనిషి బరువెత్తలేడు. మన్నించు. ఆ శక్తి లేకపోతే మరిచిపో" అని చెప్పాలనుకున్నాను.

కాని—

యువరానర్! నే చెప్పిందేమిటి?

"మురారీ! ఉండిపో! ఎన్నిరోజులు యిక్కడ ఉండాలనిపిస్తే అన్నిరోజులు" అన్నాను; నాకు తెలియకుండానే ఈ మాటలు!

"ఒక్కరోజు చాలు!"

"నీ యిష్టం! నేనూ మనిషినే మురారీ! నీ ఆవదనుచూసి నిన్ను పొమ్మన లేను. నీ అభిమానానికి కృతజ్ఞత చూపెట్టగల శక్తి ఇంకా రవ్వంత మిగిలింది నాలో"

అన్నాను యువరానర్!

''ముహూర్మాటికీ,"

చెప్పండి! మీరే చెప్పండి. నాలోని మానవత్వం ఎంతవరకూ దిగజారిందో ఈ మాటలవలన? నా ధర్మాన్ని ఎంతవరకూ అధిగమింతోనో ఆ చేతలవల్ల!.
మురారి కళ్ళు కృతజ్ఞతతో మెరిసినై.

"ఈ పాప—ఎన్నాళ్లయింది?"

"రెండు నెలలు."

"నువ్వు చాలా ఆరోగ్యవంతురాలివి. తండ్రిపోలికనుకుంటాను."

నవ్వాను.

"మళ్ళీ నవ్వు" అన్నాడు మురారి.

గలగలా నవ్వాను.

"అలా అందరూ నవ్వలేరు అరుణా" అన్నాడు

ఆ మాట అంతకుముందు చాలామంది అన్నారు!

కాని—

మనిషి నవ్వులో దాగిన రోదనను ఎంతమంది అర్థంచేసుకోగలరు?

ఆ రోజు మా యింట్లో వున్నాడు మురారి!

అంతకుముందు చాలామంది అతిధులు మాయింటికి వచ్చారు. కాని రోజుకు రోజు యింట్లో మనిషిలా ఆతిథ్యం స్వీకరించినవారు లేరు. నేనే స్వయంగా వడ్డించాను భోజనం. నర్సులూ, దాయీల గుసగుసలు మేకులై బాకులై గుండెలలో దిగుతున్నాయి. నా సాహసానికి నాకే ఆశ్చర్యమనిపించింది. ఎంత వద్దనుకున్నా గడిచినరోజులు కళ్లముందు కదిలినై. గదిలోకాక - వరండాలో కావాలని, మంచం వేశాను. దాయీనికూడా నాదగ్గర పడుకోమన్నాను.

"ఈ రాత్రి అంతా నీతో కబుర్లు చెప్పాలి అరుణా" అన్నాడు మురారి.

ఆవలింపు నటించి "రేపు మాట్లాడుకోవచ్చు మురారీ. నిద్రవస్తున్నది," అన్నాను.

మురారిది మంకుపట్టు. కావాలనుకున్నది దొరికేవరకూ వదిలిపెట్టడు. నేను, పిలుస్తున్నా వినిపించుకోకుండా, నా గదిలోకి వెళ్ళిపోయాను దాయీ మా మంచాల ప్రక్కనే పడుకుంది. నిద్రపడుతున్న సమయంలో మెళకువవచ్చింది. అలికిడి-తలుపు తెరుచుకుంది. పిశాచంలాంటి మూర్తి కనిపించింది కళ్లముందు. ఆత్మీయులే పరిస్థితుల ప్రభావంవలన పిశాచాల మాదిరి కనిపించడం భరించ గలిగిన దురదృష్ట మంటారా చెప్పండి యువరానర్"

"అరుణా"

అదే అందమైన పిలుపు. శైశవపు కుసుమాన్ని చిగిర్చి, యౌవనపు పడగ లెత్తుతున్న రోజులలో జీవనలాలనను చిలకరించిన, అతని పిలుపు! మురారి పిలుపు! విని వేయిపడగల తాకిడికి పగిలిన గుండెలై నా హృదయం చిన్నా భిన్నమైపోయింది.

'మురారీ' అంటూ పీడకలనుండి విముక్తిపొందిన ప్రాణిలా గావుకేక పెట్టాను. దాయి ఎగిరిపడిలేచి-ఎదుటనున్న దృశ్యంచూసి పారిపోయింది గది లోంచి "ఎందుకలా కంగారుపడతావు అరుణా! ఏ పాప చింతనతోనూ రాలేదు నీగదికి. పోనీ, నోరారా నిన్ను చెల్లీ అని పిలుస్తాను. అప్పటికైనా నమ్మగలవా నన్ను? నువ్వు నా చెల్లెలివేకాదు. తల్లివి. ప్రాణానివి."

విరిగిన చెట్టులా కూలిపోయాను మంచంమీద.

తల నిమిరాడు దగ్గరకొచ్చి మురారి.

కిటికీ అద్దాలమీద ఏవో నీడలు కదిలాయి.

''ఏమిటి నీ బాధ? ఎటువంటివి నీ సమస్యలు? చెప్పు చెల్లీ? నేనెలాగూ తెగించాను. గాలిపటంలా ఎగిరి ఎగిరి కూలిపోతున్నాను. కూలిపోయేముందు నీకేం చెయ్యగలను? నీ సుఖశాంతులకోసం నేను రక్తం ధారపోస్తే అది అమృతమై నా జీవితాన్ని పునీతం చేయగలదమ్మా'' అంటూ ఓదార్చటానికి ప్రయత్నించిన మురారికి నా కన్నీటి రహస్యం తెలియదు.

"మురారీ" అన్నాను అతని చేయిని ప్రక్కకి తొలగిస్తూ.

"చెప్పమ్మా. ఎవరికీ, ఎందుకూ పనికిరాకుండా ఇన్నాళ్ళూ బ్రతికాను. మన కోసం మనం బ్రతకడంలో సుఖముందని భ్రమపడతాం. ఆ బ్రతుకు ఎలా నడుస్తుందో తెలుసా? గమ్యంలేకుండా, ఎంతదూరం ఎగిరినా ఎయిర్ పోర్ట్ కనిపించకుండా ఎగిరే విమానంలా? ఇంధనం వున్నంతసేపూ ఎగురుతుంది. తర్వాత కూలిపోతుంది. ఎదుటి మనిషికోసం మన కళ్ళనుంచి రాలిన ఒక్కొక్క నీటిబొట్టూ అమృతమై మన ఆత్మలకు బలాన్నిస్తుంది. ప్రతిమనిషికీ ఎప్పుడో ఎదురౌతుంది ఈ ప్రశ్న. సమాధానం దొరకకపోతే జీవితమంతా భయంకరమైన. దుర్భరమైన శూన్యంలా వెక్కిరిస్తుంది. అందుకే అరుణా! నీకు సహాయం చేయవలసిన అవసరం నీదికాదు నాది. నా బ్రతుక్కికూడా ఒక అర్థముందని తృప్తిపడటానికి."

చివరికన్నాను.

"మురారీ! నా పరిస్థితి నీకు చెప్పలేను. నాకు చెయ్యవలసిన సహాయాన్ని నువ్విప్పుడే చేశావు.''

"ఏం చేశాను?"

ఎదుటివాళ్ళకోసం బ్రతకడం మనిషికి ఎంత అవసరమో చెప్పావు. అదే పదివేలు. మరొక సహాయం మిగిలింది నువ్వు చెయ్యవలసింది. నువ్వు వెంటనే యిక్కడనుంచి వెళ్ళిపోవాలి.''

''అరుణా!''

"అసహ్యించుకోకు. ఈ స్వార్థానికి అర్థంచెప్పలేను. దయయుంచి నా కోరిక మన్నించు.''

మురారి లేచాడు.

''నన్ను క్షమించు మురారీ.''

''మనందరినీ క్షమించవలసింది ఆ దేముడు. వాడంటూ వుంటే నేనెవరిని అరుణా? ఎన్నడూ ఎవరి విషయంలోనూపడని భ్రమ నీ విషయంలో పడ్డాను. మనిషి—మన భ్రమలలో ఎంత కాదన్నా, మనిషే. మనిషిని దేముడనుకోవటం, స్వార్థాన్ని జయించడం సాధ్యమనుకోవడం మన అజ్ఞానం. కాని ఈ చిత్రం చూడు. మనిషి జీవితం సగం తప్పులు చేయడంలోనూ, మిగిలిన సగం ఆ తప్పులను దిద్దుకోవడంతోనూ, సరిపోతుంది. కాని ఆ మాత్రం అందరిలాంటి అదృష్టంకూడా కాదు నాది. తప్పులు దిద్దుకునే వ్యవధి నాకు లేదు. నేను వస్తే తలుపులు మూయగలిగినశక్తి నీకు లేదనుకున్నాను. కాని భ్రమపడ్డాను. గుడ్ బై.''

వెళ్ళిపోతున్నాడు మురారి.

''మురారీ!''

కేక పెట్టాను నవనాడులనూ చీల్చుకుంటూ.

కాని మాట పైకి రాలేదు.

మురారి వెళ్ళిపోయాడు. పాప అలాగే నిద్రపోతున్నది.

టెలిఫోను మోగింది.

గుండెలను ఎవరో సుత్తిపెట్టి బాదుతున్నట్లనిపించింది.

దాయి వచ్చి చెప్పింది.

''అమ్మా, ఫోన్.''

''నేను ఎవరితోనూ మాట్లాడను. పెట్టెయ్యి.''

''అయ్యగారమ్మా—ఎయిర్ పోర్టునుంచి.''

''ఆనందా?''

''పరిగెత్తాను ఫోనుదగ్గరకు వెర్రిదానిలా.''

18

''యువరానర్!

ఆనంద్ వస్తున్నాడు. అతనికోసం ఎన్నడూ ఎదురుచూడని మనిషిని నేను. శరీరమంతా మనస్సైపోయి నిరీక్షిస్తున్నది. విమానం చెడి వెనకకు తిరిగిందట. ప్రయాణం ఆగిపోయిందట. ఇంటికి వస్తున్నాడట.

నన్ను ఎయిర్ పోర్టుకి రావద్దన్నాడు. పావుగంటలో యింటిదగ్గర వుంటానని మాట ఇచ్చాడు.

కారు ఆగింది.

హారన్ వినిపించింది.

తడబడుతున్న కాళ్ళతో, తందరిస్తున్న గుండెలతో ఎదురు వెళ్లాను. ప్రశాంతంగా అతని పెదిమలమీద కదిలిన చిరునవ్వు నాకు కొంత మనో ధైర్యాన్నిచ్చింది. ఎంతటి చల్లటినవ్వు! ఒక్కరాత్రి పదేళ్ళుమీదపడిన వృద్ధాప్యం అతనిలో కనిపించింది. అప్పుడు పాతిక సంవత్సరాలు వెనకకుపోయిన యువకునిలా కనిపించాడు. పోయిన మనిషి మళ్ళీ బ్రతికి కళ్ళముందు మెదిలి నట్టయింది.

అదొక అద్భుతమైన అనిర్వచనీయమైన అనుభవం. అతని పాదాలముందు మోకరిల్లి కన్నీటితో కడిగాను. లేవనెత్తి అక్కున చేర్చుకుని తలనిమిరి చెక్కిళ్లు తుడిచాడు. అతని మెత్తని మాటలలో సేదతీరి, తేలికపడింది—తడిసి బరువెక్కిన నా హృదయం.

"విమానం చెడిపోవటానికి అర్థం ఏమిటో తెలుసా! నిన్నూ నన్నూ భగవం తుడు క్షమించాడు. నీ దగ్గరకు తీసుకువచ్చాడు నన్ను అరుణా. ఇది దైవ నిర్ణయం!" అన్నాడు తృప్తిగా నిట్టూర్చి.

ఏం మనిషి!

ఏం మనస్సు!

కళ్ళు తెరిచి ఎదురుగావున్న స్వర్గాన్ని పోల్చుకోలేకపోయాను.

ఆనంద్! ఆనంద్!! నా ఆనంద్!!!

"అరుణా! వెర్రిదానా—రా—పైకిపోదాం."

ఆనాడు నేను అనుభవించిన పారవశ్యాన్ని, ఎన్నడూ చవిచూడని జీవన మాధుర్యాన్ని అనుభవించాను. బ్రతుకు ఆవిరైపోతున్నప్పుడే అర్థమవుతుంది జీవన మాధుర్యం. మనుషులు జీవితంనుండి శాశ్వతంగా తొలిగిపోయే ప్రమాదం ఏర్పడినప్పుడే అర్థమవుతుంది వారు మనకెంత అవసరమో. ఇంక జీవితంలో క్లబ్బులో కాలుపెట్టనని వాగ్దానం చేశాను. 'నువ్వుకాక ఇంకెవరూ నాకు అవసరం లేదు' అంటూ ప్రమాణంచేశాను. భవిష్యత్తుని గురించి ఎన్నో కథలు చెప్పాను. తృప్తిగా పడుకొని జాలిగా 'ఊ' కొడుతూ అలాగే నిద్రపోయాడు. కలతలెరు గని నిద్రపోగలగటం ఎంత అదృష్టం! ఎప్పుడు నిద్రపోయానో నాకే తెలి యదు. పరిగెత్తి పరిగెత్తి అలసిపోయిన జీవితం ఆదమరచి, అతని గుండెల్లో నిద్రపోయింది పాపలా. పాప శాపాల గాలిసోకని పసిపాపలా.

ఆ శాంతిసౌఖ్యాలు నావై పోయాయనుకున్నా. 'ఈ గది నాది. ఈ ఇల్లు నాది. ఈ మనిషి నావాడు. ఈ రోగులు నా బిడ్డలు' అంటూ సగంతెలివితో కలవరించాను.

అదొక మధురమైన సుఖస్వప్నం.

కాని—

యువరానర్!

కలగంటున్నంతసేపూ ఆ మిథ్య నిజమనే భ్రమ కలుగుతుంది. కాని కళ్ళు తెరిచి చూస్తే ఏం కనిపిస్తుంది? యదార్థజగత్తు.

తెల్లవారింతర్వాత తెలిసింది.

నా కల నిజం కాదని, కాలేదని, కాబోదని.

నర్సు వచ్చి లేపింది.

'డాక్టరుగారు ముందుగదిలోకి రమ్మంటున్నారు' అంది.

నాకు అర్థంకాలేదు. ఆ అమృతంలాంటి అజ్ఞానపు మత్తులో ఆవలించాను. వళ్ళు విరుచుకున్నాను. గాలికి రెపరెపలాడుతున్న తెరలు తొలగించి బయటకు చూశాను. ఇంటిముందు ఒక పోలీసుజీపు కనిపించింది.

నా నెత్తిన పిడుగుపడింది.

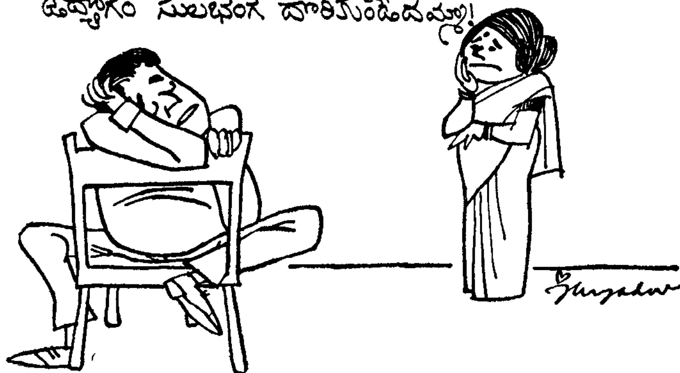
నడుస్తున్న శవంలా అడుగులు వేశాను ముందుగదిలోకి.

యువరానర్!

ఆ కాకీదుస్తులమనిషి, నాకు యముడై కనిపించాడు.

నమస్కరించాడు ఆ పోలీసు అధికారి, మర్యాదగా.

బలి పశువులా తలపంకించి సోఫాలో కూలబడ్డాను. ఎదుట కూర్చొన్న ఆనంద్ ముఖాన్ని తలెత్తిచూడలేకపోయాను. మామూలుమాటలు లాంఛనప్రకారం అని "మురారి మీకెలా తెలుసు?" అన్నాడు అధికారి. తలవంచుకున్నాను. మళ్ళీ అడిగాడు. జవాబురాక పదే పదే అడిగి "ఈ పరిస్థితిలో నిజాన్ని దాచిపెట్టడం మీకే ప్రమాదం. ఇది సామాన్యమైన కేసుకాదు. ఆ మురారిని పట్టుకుంటానికి సంవత్సరాలుగా మా బలగం వేలకువేలు ఖర్చుపెట్టి ప్రాణాలకు తెగించి పని చేసింది. ఇప్పటికి దొరికాడు. మీరు నిజం చెప్పకుండా మౌనం పాటిస్తే, మిమ్మల్ని గూడా అనుమానించవలసి వస్తుంది. డాక్టర్! మీ క్షేమంకోరి చెప్తున్నాను. ఒక అధికారిగా మిమ్మల్ని ఆదేశించడంలేదు. ఒక మిత్రునిగా మిమ్మల్ని అభ్యర్థిస్తున్నాను," అన్నాడు లాలనగా.

చెప్పాను యువరానర్.

జరిగిన కథంతా చెప్పాను.

ఆనంద్ ప్రాణంలేని పాషాణంలా కూర్చుని వింటున్నాడని తెలిసి!

చివరకు పోలీసు అధికారి ఆనంద్‌తో "మీకభ్యంతరం లేకపోతే ఆవిడను ఏకాంతంగా ఒక ప్రశ్న అడగకతప్పదు" అన్నాడు.

ఆనంద్ సమాధానం చెప్పలేదు.

"అడగండి! ఆనంద్ వున్నా ఫర్వాలేదు. ఆయన దగ్గర దాచవలసిన రహస్యం ఈ పరిస్థితిలో నాకు లేదు" అన్నాను.

"ఆ రాత్రి..." అంటూ ఆగి ఆనంద్‌వంక చూశాడు అధికారి.

"అడగండి. ఏ రాత్రి?" అన్నాను.

"మీరు పోలీసు స్టేషనులో పట్టుపడిన రాత్రి-మీకు గుర్తుందికదూ? మర్నాడు మిమ్మల్ని విడిపించుకుపోయింది ఈ మురారే కదూ?" అన్నాడు అధికారి.

నేను సమాధానం చెప్పకముందే "క్షమించండి. మీ పని కానివ్వండి," అంటూ ఆనంద్ ఆగదిలోంచి వెళ్ళిపోయాడు. కాసేపటికి మరికొన్ని ప్రశ్నలడిగి అధికారి కూడా వెళ్ళిపోయాడు. ఆనంద్‌కోసం బెడ్‌రూంలోకి వెళ్ళాను నేను."

19

"యువరానర్!

ఆ సంఘటన మా దాంపత్యజీవితంమీద ఎటువంటి ప్రభావాన్ని ప్రసరింప చేసిందో నేను వేరే చెప్పవలసిన అవసరంలేదు. పాపం నిప్పులాంటిది. అది వెంటనే మండి పరిసరాలను భస్మంచేయకపోవచ్చు. కాని రాజుకుంటుంది, దాని

యిష్టంవచ్చినప్పుడు. సమయం మించిపోయిం తర్వాత సర్వనాశనం కాకుండా పతనాన్ని నిరోధించలేం.

తప్పులుచేసి తలలు బొప్పెలుకట్టి, అనుభవంలో తాము నడుస్తున్నమార్గం సరియైనది కాదు అనీ తమ మార్గం మరొకటున్నదనీ తెలుసుకుంటారు కొందరు. వెనకకు మరలి, తమ గమ్యాన్ని తెలుసుకొని అందుకోగలిగినవారు కొంతలో కొంత అదృష్టవంతులు. మరొకరకం మనుష్యులుంటారు. ఒకరు చెప్పిన మాట లను అర్థంచేసుకోలేరు వారు. ఒకరి అనుభవాలలోని ఆంతర్యాన్ని గ్రహించ లేరు. "నిప్పు కాలుతుంది" అని ఎవరన్నా హితువు చెపితే "ఎలా కాలుతుం దో చూద్దాం!" అనుకుంటూ దానికోసం వెతుక్కుంటూపోయి అంటుకుంటారు. అది దహిస్తుంది. నెత్తురును ఉడికిస్తుంది. మనస్సుకూ శరీరానికీ గాయం చేస్తుంది. అప్పుడు మహాపరిశోధనచేసి సృష్టి సత్యాన్ని వెలికితీసినట్లు, ఆ అనుభవాన్ని అందరికీ చెప్తారు!

ఈ కథ నేను చెప్పటానికి అదే కారణం. కాంతిని ప్రసాదిస్తున్నదనే వ్యామో హంతో, మమకారంతో, మంటను కౌగలించుకునే ప్రయత్నంలో ఎవరూ పడ కూడదనే చెప్తున్నాను.

"ఏం జరిగింది? ఎందుకు జరిగింది? ఎవరు మురారి? ఎందుకొచ్చాడు మనిం టికి? ఆ రాత్రి ఏం జరిగింది? ఏం తప్పు చేశావు? ఎందుకు ఇరుక్కున్నావ్ పోలీస్‌స్టేషన్లో? మర్నాడు నిన్ను విడిపించిన వ్యక్తి ఎవరు? ఏమిటి సంబంధం మీ ఇద్దరికీ?"

—ఇటువంటి ప్రశ్నలెన్నో అడిగే అధికారముంది అతనికి.

కాని—

ఆనంద్ ఒక్కమాటకూడా నన్నడగలేదు.

కొందరికి కోపం ప్రకటించే శక్తికూడా వుండదు. ఎదుటివారిమీదగల కోపాన్ని తమమీదనే ప్రదర్శించుకుంటూ క్రమక్రమంగా తమజీవితాన్నే తాము ముక్కలు ముక్కలుగా నరుక్కుంటారు. 'అసలు ద్వేషించే శక్తికూడా లేదా ఆనంద్‌కు?' అనిపించింది.

మూడురోజులు ఎలా గడిచాయో చెప్పలేను.

కాని—

ఆ మూడురోజులే నా భవిష్యత్తును నిర్ణయించాయి.

దుర్భరమైన నిశ్శబ్దం మూలిగింది, ఆ మూడురోజులూ మా ఇంట్లో.

ఆనంద్ నర్సింగ్‌హోమ్‌కు మాత్రం వెళ్ళివస్తున్నాడు. అర్జున్‌సింగ్ అనే మరొక డాక్టరును పిలిచాడు. ముందుగదిలో కూర్చుని వాళ్ళిద్దరూ చాలాసేపు మాట్లాడుకున్నారు. ఆనంద్ తన గదిలోంచి బయటకురావడం మానేశాడు. భోజనంకూడా అక్కడే. ఎటువంటి పరిస్థితుల్లోనూ నా భోజనం గురించి దాయిని అడిగి తెలుసుకునేవాడు. "బాబుగారు ఏమన్నారు?" అని అడిగాను దాయిని.

"ఆయన మాట్లాడటంలేదమ్మా" అంటూ సమాధానం చెప్పింది.

"భోజనం చేశారా?''

"అక్కడ టేబిల్‌మీద పెట్టి పొమ్మన్నారు."

"తినమని అడగలేదా?"

"ఆయన్ను చూస్తేనే భయంగా వుందమ్మా."

"నా గురించి ఏమీ అడగలేదా?"

"అసలు మాట్లాడటమే లేదమ్మా."

రెండవరోజు సాయంత్రం నేను ధైర్యంచేసి ఆయన గదిలోకి వెళ్లాను.

"ఆనంద్ నిన్ను క్షమించమనీ, నన్ను రక్షించమనీ అడగటానికి రాలేదు. క్షమాభిక్ష అర్థించే శక్తికూడా నాకు లేదని, నీకు తెలుసు. కాని..." అంటూ ప్రారంభించాను. ఆనంద్ లేచి చదువుతున్న పేపరొకటి నాచేతికందించి "మురారి దొరికాడు" అనే శీర్షికతో ఒక వార్త. "డాక్టర్ ఆనంద్ యింట్లోంచి ..." —ఆ తర్వాత అక్షరాలు కనిపించలేదు. క్రమ్మిన నీటిపొర అంధురాలిని చేసింది నన్ను.

''అమ్మా! మీకోసం ఎవరో వచ్చారు" అంటూ దాయి పిలిచింది.

కళ్ళు తుడుచుకుని "బాబుగారు ఎక్కడ?" అన్నాను.

"క్రింద నర్సింగ్‌హోమ్‌లోకి వెళ్ళారమ్మా. మిమ్మల్ని ఈ గదిలోకి రావద్దన్నారు.''

ముందుగదిలోకి వెళ్ళాను.

"ఈ స్మగ్లింగ్ కేసులో మీరు కొన్ని రహస్యాలు బయటపెట్టగలరనే ఆశతో మా ఎడిటర్ ప్రత్యేకంగా నన్ను పంపించాడు మేడమ్. ఇందులో మీ ప్రతిఫలం..."

కోపంవచ్చిందంటే చాలదు. ఏదో వచ్చింది. కాని అశక్తురాలిని. రెండు చేతులూ జోడించి నమస్కరించాను. "అయ్యా! ఈ పగిలిపోయిన గుండెలమీద ఇంకా రాతిబండలు విసరకండి. వెళ్ళిరండి" అంటూ ప్రార్థించాను.

"మీ పేరు బయటకి రాకుండా కథ నడపగలం. మురారి జీవిత రహస్యాలు—"

"వెళ్ళండి" అంటూ బిగ్గరగా కేకపెట్టాను.

ఆ పత్రికా విలేఖరి వెళ్ళిపోయాడు.

మళ్ళీ నిశ్శబ్దం.

ఫాన్ తిరుగుతున్న సవ్వడి ఒక్కటే నాకు తోడయింది.

మళ్ళీ అలికిడి.

తలెత్తి చూశాను.

ముకేష్ భార్య కనిపించింది బుసలుకొడుతూ!

ముకేష్ భార్య నాకు చాలా రోజులుగా పరిచయం. దంపతులిద్దరూ మా యింటికి అప్పుడప్పుడు వచ్చేవారు. ఆమె పేరు శ్రీమతి అని చెప్పుకుందాం. భర్త బలవంతంమీద ఆవిడకూడా క్లబ్బులకు రావడం, అప్పుడప్పుడు అప్రయత్నంగా బయటపడే అయిష్టంతోనే అందరితో కులాసాగా కబుర్లు చెప్పటానికి ప్రయత్నించేది. ముకేష్ నాపై మొదటినుంచీ కనబరుస్తున్న ఆసక్తిపట్ల ఆమె మొదటిరోజుల్లో సూచనప్రాయంగానూ, రానురానూ స్పష్టంగానూ చివరకు నిర్లక్ష్యంతోనూ అనుమానాలూ, అయిష్టాలూ ప్రకటిస్తూ వచ్చింది. ఒకసారి, ఒక సందర్భంలో—అప్పుడు నేనూ క్లబ్బులోనే వున్నాను. —"నీలాగా అరుణ బ్రూట్ కాదు." అనేశాడు ముకేష్. శ్రీమతి పడగెత్తిన పాములా బుసలుకొడుతూ నామీద అసూయనూ, భర్తపట్ల ద్వేషాన్నీ వెళ్ళగ్రక్కి వెళ్ళిపోయింది.

ఆ తర్వాత ముకేష్ అన్నాడు. "మా ఆవిడ మహాచెడ్డ అనుమానం మనిషి," అంటూ ఇంకా చాలా తిట్టాడు. ఏమైనా నా వలన భార్యాభర్తల మధ్య మనస్పర్థలు చెలరేగాయనే మాట నిజం.

"ఈ మగవాళ్ళ సంగతి నీకు తెలియదు కాని. పరాయి ఆడదాని అందం పదింతలుగా కనిపిస్తుంది వీళ్ళకళ్ళకు. భార్యను భరించలేని భారంగా మోస్తూంటారు. ఇదే ఏ అమెరికానో అయితే విడాకులిచ్చి మొగుడి పీడ వదిలించుకునే శక్తి ఆడదానికుంటుంది. ఈ దిక్కుమాలిన దేశంలో పుట్టాంకనక మగవాడు ఎన్ని అగడాలుచేసినా అన్యాయాలు సాగించినా దిక్కులేని అనాథల్లాపడివుంటున్నాం" అంటూ నేను వినాలని అల్లంతదూరంలో కూర్చొని లెక్చర్ ప్రారంభించింది

"మా ఆవిడ నాకు విడాకులిస్తానంటుంది'' అన్నాడు ముకేష్ నవ్వుతూ ఒక సారి.

"నేనూ ఇద్దా మనుకుంటున్నా మా ఆయనకు" అన్నాను నేనూ నవ్వుతూనే.

"అయితే యిద్దరం—మనిద్దరం కలిసి_చంద్రమండలానికి ప్రయాణం కట్ట వచ్చునన్నమాట!"

ఇద్దరం నవ్వేశాం బిగ్గరగా!

"ఏం శ్రీమతీ యిలా వచ్చావ్?'' అన్నాను.

''ఎందుకొచ్చానో నీకు తెలియదా?''

''చెప్పు—"

నువ్వు పరిచయం కాకముందు మా సంసారం చాలా సుఖంగా నడిచింది. కాని మా దురదృష్టం కొన్ని పరిచయాలు పిశాచాలమాదిరి వెంటబడి మనుషుల్ని మనసుల్ని పట్టి పీడిస్తాయి.

"నువ్వు వచ్చిన పనేమిటో చెప్పు తల్లీ. నీతో పోట్లాడేశక్తి లేదు నాకు. నీ ఉపన్యాసం వినే ఓపికా లేదు. ఈ స్థితిలో నువ్వు జ్ఞానోదయం చేయవలసిన అవసరంకూడా లేదు.'' అన్నాను కటువుగా.

శ్రీమతి కోపంతో మండిపోయింది.

"అరుణా! నీ యింటిలో కాలుపెట్టినంత మాత్రాన నువ్వు యింత కటువుగా మాట్లాడవలసిన అవసరంలేదు. నిజానికి కటువుగా మాట్లాడవలసింది నేను. సుఖంగా సాగుతున్న మా సంసారంలో చిచ్చుపెట్టావు. నేను యింట్లో లేని సమయంచూసి మా యింట్లోనే కాపురం పెట్టావు. అంతటితో చాలక ఆయనను వ్యామోహంతో అంధుణ్ణిచేసి—నా చీర కట్టుకొచ్చావు. అది నా పెళ్ళినాటిచీర. ఆయన మక్కువతో కొనిపెట్టిన చీర. ప్రాణప్రదంగా దాచుకుంటున్న చీర. ఆయనకు యివ్వడానికి బుద్ధిలేకపోతే నీకు కట్టుకుంటానికి ఎలా సిగ్గులేకుండా పోయింది?''

''శ్రీమతీ నన్ను కరుణించు. అలా మాట్లాడకు.''

''నిన్ను కరుణించే శక్తి నాకెక్కడిది అరుణా! పరిచయమైన క్రొత్తలో నీ మాటలు నమ్మి నీ నటనకు మోసపోయి, తోబుట్టువులాంటిదాన వనుకున్నాను. కాని మేకవన్నె చిరుతపులివని తెలిసింది తర్వాత. కరుణించమనీ, నా కాపు రాన్ని నిలబెట్టమనీ, నాకు పతిభిక్ష పెట్టమనీ అర్థించవలసింది నేను. నీకు నేనేం

అపకారం చేశాను? నువ్వు తిరగదలచుకుంటే ఎంతమంది మగవాళ్ళు నీ చుట్టూ తిరగడంలేదు? ఆ క్లబ్బుకూ ఈ మహానగరానికీ అందాలరాణిగా వెలామణీ అవుతున్న అదృష్టవంతురాలివి కదా? ఈయనగాక ఇంకెవరూ దొరకక పోయారా నువ్వు తలుచుకుంటే? ఆయనపై నీ కన్ను పడటం నా దురదృష్టం అరుణా."

ఆ మాటలు భరించలేక రెండుచేతులూ జోడించి "శ్రీమతీ దయుంచి వెళ్ళు. నా యింటికి వచ్చి నన్నిలా హింసపెట్టే అధికారం నీకు లేదు'' అంటూ ప్రార్థించాను.

శ్రీమతి నన్ను కనికరించలేదు. "నా ఇంటికివచ్చి నా పెళ్ళినాటిచీరను తీసుకుపోయే అధికారం నీకుకూడా లేదు" అంది తీవ్రంగా.

లోపలికిపోయి పెట్లో దాచిన ఆ చీరను తెచ్చి ఆమె చేతుల్లోపెట్టి ''నన్ను నమ్ము శ్రీమతీ! నా అజ్ఞానం నన్ను దహిస్తున్నది. ఇప్పుడిప్పుడే కళ్ళు తెరుస్తున్నాను. నీకు మాట యిస్తున్నాను. ప్రమాణం చేస్తున్నాను. నీ భర్తతో ఎన్నడూ యింక జీవితంలో మాట్లాడను. నేను ఇంతకుముందు నువ్వనుకుంటున్న పాపం చేయలేదని చెప్పినా నువ్వు నమ్మలేవు. నా వల్ల నీకు జరిగిన-జరిగిందని నీవనుకుంటున్న అపకారానికి నన్ను క్షమించు."

శ్రీమతి వెళ్ళిపోయింది. పోలీసు అధికారి ఫోన్‌చేసి చెప్పాడు- "మీరు భయపడవలసిందిలేదు. మురారి నేరాలన్నీ ఒప్పుకున్నాడు. అందులో మీ ప్రమేయమున్నట్లు ఆధారాలేమీ దొరకలేదు'' అంటూ.

ఫోన్ క్రిందపెట్టాను. ''అయ్యగారు రమ్మంటున్నారు" అంది నర్సు. ఆనంద్ గదిలోకి వెళ్ళాను. కూర్చోమన్నాడు. కూర్చున్నాను ప్రాణంలేని ప్రతిమలా.

''అరుణా! నేను నీతో మాట్లాడటం చివరిసారి ఇదే. మనం కలిసి బ్రతకటం అసంభవం యింక. కాని కొన్నిరోజులు యిక్కడ ఉండకతప్పదు.''

''వెళ్ళిపోదామనుకుంటున్నావా?"

''ఈ పాటికే వెళ్ళవలసినవాణ్ణి. కాని ప్రాణంమీద తీపిపోయినంత తేలికగా జీవితాన్ని చుట్టుకున్న బాధ్యతలనుండి విముక్తి దొరకదు. అందుకని కొన్ని రోజులుంటాను. కాని నే చెప్పేది జాగ్రత్తగా విను. ఈ ఇంటిని రెండు భాగాలుగా చేస్తున్నాను. అవలి మూడుగదులూ నీవి. ఈ రెండుగదులూ నాకు చాలు. నన్నింకా హింసించాలనే అభిప్రాయం లేకపోతే, ఎన్నడూ నా గదిలోకి రావడా

నికి ప్రయత్నించకు. మనం సంసారం వెలగబెట్టిన ఈ కొద్దికాలంలో నాతో కలిసి భోజనం చేయడానికి నీకు అప్పుడప్పుడు తీరికదొరికేది. ఇప్పుడు నీకా తీరిక పుష్కలంగా దొరికినా, ఆ అవకాశం మాత్రం వుండదు. మనం కలిసి వుండటం గురించికాక, మరో విషయం నాతో మాట్లాడవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడితే క్లుప్తంగా ఉత్తరంవ్రాసి డ్రాయింగ్ రూంలో టేబిల్‌మీద పెట్టు. బాధ్యతల బరువు కారణంగా కలిసివుండవలసిన ఈ నాలుగురోజులూ నన్ను హింసించ టానికి ప్రయత్నించకు. ఏడుపులతో, కన్నీటి వర్షాలతో, సీనులు ప్రదర్శించ డంతో నా నిర్ణయం మారదు.''

చాలా నిర్లిప్తంగా, ఏదో కథ చెప్తున్నట్లు ఈ మాటలు చెప్పాడు ఆనంద్.

"విడాకులివ్వాలని నీ అభిప్రాయమా?''

''నాకు వివాహంమీద నమ్మకముండేది. విడాకులమీద లేదు. ఇప్పుడు వివాహంమీదకూడాలేదు. విడిపోవటానికి విడాకులే ఇవ్వవలసిన అవసరంలేదు." అంటూ జేబులోంచి అయిదు వంద రూపాయలనోట్లను తీసి ''ఇంతకంటే నీకు ఇవ్వగలిగిందిలేదు నేను. నువ్వెక్కడన్నా ఉద్యోగం చూసుకోవడం మంచిది.

ఆఫ్రికానుంచి నాకు కొంత మొత్తం రావాలి. ఎప్పుడు వస్తుందో తెలియదు. వస్తే తప్పకుండా కొంత నీకు-నువ్వెక్కడున్నా పంపుతాను. పాపను ఒక అనాథ శరణాలయానికి యిస్తున్నాను" అన్నాడు.

నా చెక్కిళ్ళమీదనుంచి రక్తంకారి నేల రాలుతూంది.

"ప్రయోజనంలేదు అరుణా! నీ కన్నీటిలో కూడా మాలిన్యం కరిగి కనిపిస్తూంది. అనవసరంగా ఉద్రేకం తెచ్చుకుని శక్తిని ఆవిరి చేసుకోకు."

"నేను ఒంటరిగా బ్రతకలేను."

''ఒంటరిగా బ్రతకవలసిన అవసరం నీకేముంది? యౌవనం కప్పుకున్న సౌందర్యం నీది. ఆ ఆయుధాన్ని ధరించినంతకాలం - ఎన్నడూ నువ్వు ఒంటరి దానివి కావు. కాలేవు. ఇంక నువ్వు వెళ్ళవచ్చు" అంటూ లేచి పక్కగదిలోకి వెళ్ళి పోయాడు ఆనంద్."

20

"నిజం చెప్తున్నాను యువరానర్!

నాలాటివాళ్ళకు సౌందర్యం దురదృష్టం.

నిలకడలేని నీరై పరిగెత్తింది నా మనస్సు.

గదిలోంచి బయటకు రావడంలేదు ఆనంద్. నర్సింగ్‌హోమ్ క్రమక్రమంగా అప్పటికే పలచబడిపోయింది. మిగిలిన యిద్దరు రోగులనూ సింగ్ హాస్పిటల్‌కు బదిలీచేయించాడు. రాత్రింబవళ్ళూ నిద్రపోతున్నాడని దాయి చెప్పింది. "భోజనం పెడుతున్నానమ్మా. అంటుకోవడమేలేదు. బండనిద్ర పోతున్నారు'' అని చెప్పింది.

"ఇవాళ నిద్రలేవగానే నాతో చెప్పు—" అన్నాను.

పెద్ద ఉత్తరం వ్రాశాను. క్షమించమనీ ఒక్కసారి అవకాశం ఇచ్చి చూడమనీ.

దాయి తీసుకెళ్ళి యిచ్చిందట ఆ ఉత్తరం.

"చదివారా?" అని అడిగాను.

"చించిపారేశారమ్మా కవరు విప్పకుండానే'' అంది.

"ఏం చేస్తున్నారిప్పుడు?" అన్నాను.

"మళ్ళీ నిద్రపోయారమ్మా" అంది.

అనుమానం కలిగింది.

అతని గదిలోకి వెళ్లాను.

టేబిల్‌మీదున్న మాత్రలు చూశాను. ఆనంద్ నోట్లోంచి చొంగ కారుతున్నది. చైతన్యం పోయింది. తీవం హరించింది. జీవితంనుంచి పారిపోవడానికి అతడు పడుతున్న బాధ అర్థమైంది.

ఉండీ లేనిదాన్నైపోతున్నాను. అతని కష్టాలనూ, కన్నీటినీ, జీవితాన్నీ పంచుకోవలసిన నేను—ఆ శక్తిని కోల్పోయిన నిస్సహాయురాలినైపోయాను. మరొక్కసారి అతనితో మాట్లాడాలని నిశ్చయించుకున్నాను. ఆ విషప్రభావం నుంచి ఆయన బయటపడటంకోసం కాచుకు కూర్చున్నాను.

మర్నాడు మళ్ళీ మనిషి కదిలినప్పుడు దాయి చెప్పింది.

అతని గదిలోకి వెళ్లాను ధైర్యంచేసి.

"ఎందుకొచ్చావు పాపిష్టిదానా?" అని ప్రశ్నించింది అతని చూపు.

"ఆనంద్! నువ్వు మాట్లాడవద్దు. దయుంచి నే చెప్పే నాలుగు మాటలూ విను. ఇక ముందెన్నడూ నీ గదిలోకి రావడానికి కాని, మాట్లాడటానికికాని ప్రయత్నించను. ఎలాగూ విడిపోతున్నాం. ఇది చివరి కోరిక. నా ప్రార్థన మన్నించు" అన్నాను.

నా కంటిలో తడి కనిపించలేదు. కన్నీళ్ళను దుబారా చేసుకున్న దురదృష్టమది.

పది క్షణాలు మత్తుగా నన్ను పరికించిచూశాడు.

ఆనంద్ తత్వం నాకు బాగా తెలును.

తొందరపడి నిర్ణయానికిరాడు.

వచ్చింతర్వాత ఆ నిర్ణయానికి తిరుగులేదు.

కాని—

"చెప్పు" అన్నాడు.

అతని నాలిక తడబడింది. శరీరం తూలుతున్నది. ఇంకా మందుమైకం వదిలినట్లులేదు. ఆ మైకంలో వుండబట్టే నా కోరిక మన్నించాడు. విషంకూడా ఒక్కోసారి అమృతంలా పనిచేస్తుందంటారు. ఎంతటి దురదృష్టంలోదూ అదృష్టముండటమంటే ఇదేనేమో? ఏదో చెప్పాలని నిశ్చయించుకున్నాను. ఏవిధంగా ప్రారంభించాలో అర్థంకాలేదు.

"చెప్పు" అన్నాడు మళ్ళీ.

"నన్ను క్షమించమని అడగటానికి రాలేదు ఆనంద్."

"మరి?"

"నిన్నన్నా నువ్వు క్షమించుకోమని చెప్పటానికి వచ్చాను."

"తలకెక్కటంలేదు నాకు."

తూలిపడిపోయాడు ఆనంద్. పట్టుకోబోయాను. "దూరం-దూరం" అంటూ ఎలాగో లేచి కూర్చున్నాడు.

"ఆనంద్! ఈ ఇంట్లో నేను ఉండలేకపోతున్నాను."

"వెళ్ళిపో."

"ఎక్కడికి?"

"నీ యిష్టం."

"అలాగే వెళ్తాను కాని ఒకమాట. చేయనిపాపానికి ఈ దారుణమైన శిక్ష నువ్వెందుకనుభవించాలి? నీకు తగిన మనిషినిచూసి మళ్ళీ వివాహంచేసుకో. నాకోసం ఎందుకు పాడుచేసుకుంటావు జీవితాన్ని? నేను అడ్డురాను. మనస్ఫూర్తిగా చెపుతున్నాను. మళ్ళీ పెళ్ళిచేసుకుని సుఖపడు."

"మళ్ళీ పెళ్లా? ఈ వయస్సులోనా? నిజానికి నీకే చెపుదామనుకున్నా ఈ మాట."

"అంతమాటనకు. నా సంగతి మరిచిపో ఆనంద్!"

మరో మాత్ర మింగాడు.

వద్దని వారించే ధైర్యం లేకపోయింది.

"ఎందుకు మింగుతున్నావీ విషం ఆనంద్! అన్నీ తెలునుండి?"

"అన్నీ తెలియడంలో సుఖంలేదు అరుణా! అజ్ఞానం అమృతం."

"నాకోరిక మన్నించవన్నమాట? ప్రాణంపోతున్న సమయంలోకూడా నా తప్పులు క్షమించవన్నమాట?"

"నా తప్పులు ఎవరు క్షమిస్తారు అరుణా?"

"నీ పగవాడుకూడా ఆ మాట అనడు. నువ్వేంచేశావ్ తప్పు?"

"నిన్ను పెళ్ళిచేసుకోవటం!"

"దానికి పరిష్కారం?"

"లేదు."

"ఉంది."

"ఔను, ఉంది. అదుగో." అంటూ తూలుతూ మరో మాత్ర మింగాడు.

"ఏమిటి నీ బాధ ఆనంద్?"

"నువ్వు!"

"పోనీ ఈ యింట్లోనించి నే వెళ్ళిపోతేనన్నా నువ్వు సుఖపడగలనంటావా?"

"ఏమో!"

"ఆ ప్రయత్నంకూడా చెయ్యి. రేపే వెళ్తున్నాను."

"కాదు ఇప్పుడే వెళ్ళు."

"అలాగే" అంటూ ఆనంద్ ఇచ్చిన అయిదు వందలూ తిరిగి తెచ్చి ఇచ్చాను.

"ఏమిటిది?" అన్నాడు ఆనంద్.

"నువ్వు ఇచ్చిన డబ్బు."

"ఎందుకు తిరిగి ఇస్తున్నావ్? నీలాటివాళ్ళు చేతినిండా డబ్బులేకుండా క్షణం బ్రతకలేరు. తీసుకుపో."

"నీకు ఋణపడటం నాకు ఇష్టంలేదు."

"ఈ డబ్బు తిరిగి ఇవ్వడంలో నీ ఋణం తీరిపోతుందా?"

"తీరదు."

"మరి?"

"ఇప్పటికే చాలా ఋణపడ్డాను. ఇంకా ఎంతని పెంచుకోమంటావు ఈ భరించలేని, భరించరాని భారాన్ని? తీసుకో."

"అటుపెట్టి వెళ్ళు" అంటూ మంచంమీద వాలిపోయాడు.

సూట్ కేస్‌లో నాలుగు చీరలు పెట్టుకొని బయటికొచ్చాను.

అప్పటికి చీకటిపడింది. చేతిలో చిల్లిగవ్వలేదు. ఎవరి దగ్గరకు వెళ్లాలి? ఎక్కడ తలదాచుకోవాలి? టాక్సీ కనిపించింది. ఆపి, ఎక్కి, పోనిమ్మన్నాను. "ఎక్కడికి?" అన్నాడు ఎటో చెయ్యి చూపెట్టాను. టాక్సీ బయలుదేరింది."

21

"ఆనాటి అనుభవం వేయిజీవితాల సారం. చిన్ననాడు చదువుకున్న నీతి పద్యాలు ఎంతనిగూఢమైన జీవితార్థాలను వెల్లడి చేస్తున్నాయో మనం గమనించం. "తమ తమ నెలవులు తప్పిన తమ మిత్రులె"...పద్యం గుర్తుకొచ్చింది. దోవలో నర్స్ కనిపించింది. పనిచేసినంతకాలం నా కనుసన్నలలో మెలిగిన నర్స్. టాక్సీ ఆపి పిలిచాను దగ్గరకొచ్చింది. డబ్బుకావాలన్నాను. తన ఇబ్బందులన్నీ ఏకరువుపెట్టి పదిరూపాయలున్నాయని ఇచ్చి "ఇప్పుడెక్కడుంటున్నారు?" అంది.

ఆ ప్రశ్న నాకర్థం కాలేదు.

"ఎందుకలా అడిగావు?" అన్నాను.

"అహ! డాక్టరుగారి దగ్గరనుంచి మీరు వెళ్ళిపోయారని ఎవరో అంటే."

ముఖాన కొరడా ఝరిచినట్లనిపించింది.

పురుగుతాకిన ప్రాణిలా విలవిలలాడుతూ టాక్సీలో కూలబడ్డాను. "ఎక్కడికి?" అన్నాడు టాక్సీవాలా. చెయ్యిచూపాను. వాడికిఏదో అనుమానం కలిగింది. టాక్సీ శరవేగంతో పోతున్నది. "ఆ పిల్ల మీ దోస్తా?" అన్నాడు టాక్సీవాలా.

"ఎవరు?" అన్నాను.

"ఇందాకా మీతో మాట్లాడింది?"

"ఔను."

"రాత్రి హోటలుకు తీసుకువెళ్ళింది నేనే," అన్నాడు యికిలిస్తూ.

ఏం చెప్పను నా బాధ?

"క్లబ్బుకు పోనీ" అన్నాను.

ఆ క్లబ్ పేరు విని అతడు క్షణకాలం తటపటాయించినట్లు కనిపించాడు. ఆడది ఒంటరిగా ఇల్లువదిలి రావటంలోగల సుఖం ఎటువంటిదో చెప్పటానికే ఈ సంఘటనలు చెప్తున్నాను.

టాక్సీవాడికి డబ్బులిచ్చి పెట్టె బాయికి అప్పగించి లోపలకు నడిచాను. నన్ను చూసి వెంటనే ఎక్కువమంది గుర్తుపట్టలేకపోయారు. విపరీతంగా-ఇంచుమించు స్వరూపాన్ని గుర్తుపట్టలేనంత మార్చివేసే విధంగా మేకప్ చేసుకోవటం మనకు -ఆడవాళ్ళకు ముఖ్యంగా-అనుకున్నంత సుఖంకాదు. ఆ మేలిముసుగులేకుండా ప్రపంచంముందు కనిపించవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడినప్పుడు - అప్పుడు తెలుస్తుంది ఆ బాధ. ఆ క్లబ్బుకు అంతకుముందు నేను అనేకసార్లు వచ్చాను. ఆ విధంగా ఎన్నడూ రాలేదు. శరీరం నలిగింది. బట్టలు నలిగాయి. మనస్సు నలిగింది. జీవితమే నలిగింది. ఆ స్థితిలో నన్నుచూసి-అంతకుముందు పేపర్లోపడిన వార్తలు చదివి-అడవి మంటలమాదిరి వ్యాపించిన రకరకాల కథలువిని నివ్వెరపోయినా నన్నుచూసి ఆశ్చర్యాలనూ అనుమానాలనూ కప్పిపుచ్చుకుంటూ అలవాటు ప్రకారం మర్యాదగా ప్రదర్శించటానికి వాళ్ళు చేస్తున్న ప్రయత్నం నాకు మరొక కొంగ్రొత్త అనుభవం. కూర్చోమంటూ ఆహ్వానించారు కొందరు విధిలేక. 'ఆనంద్ ఏమంటున్నాడు?' అన్నదొకగొంతు మరొకమాట పెగిలిరాక. 'అమెరికా ఎప్పుడు వెళ్తున్నారు మేడమ్?' అన్నాడు ఆత్మవంచనలో, పరవంచనలో సిద్ధహస్తుడైన మరొక హీరో-తను సెక్రటరీగా నా వెంట వస్తానంటూ.

"ఎలా నవ్వుతూ తిరిగాను ఆ వాతావరణంలో అంతకాలం?''-నన్ను నేనే ప్రశ్నించుకున్నాను.

ముకేష్ వచ్చాడు భార్యతో. భార్యాభర్తలు రాజీపడినట్లున్నారు. చేతులు కలుపుకుంటూ, విరగబడి నవ్వుకుంటూ వచ్చారు. నన్నుచూసి దూరంనుంచి క్షణకాలం కొయ్యబారి అంతలో తేరుకుని గుర్తుపట్టనట్లు దూరంగా వెళ్ళిపోయారు.

"సుఖపెట్టగలిగిన శక్తి నీకున్నప్పుడే నిన్ను అందరూ వాంఛిస్తారు.'' అని ఎవరో గొంతెత్తి అరిచినట్లనిపించింది.

నన్ను చూసి నవ్విన పెదిమలే ముడుచుకుంటున్నాయి.

ఆహ్వానించిన మనస్సులే తిరస్కరిస్తున్నాయి.

మర్యాదగా నా నుండి తప్పించుకుపోవాలని వాళ్ళు—నా స్నేహితులు చేసే ప్రయత్నాలు చూసి 'పాపం' అనిపించింది.

అలాగే కూర్చుండిపోయాను.

ఒకరొకరే వెళ్ళిపోయారు

ఒంటరిగా మిగిలాను.

సహారా ఎడారి మధ్య ఎండి వాడిపోతున్న ఒంటరిపువ్వులా చివరకు నేను మాత్రం మిగిలాను ఆ టేబిల్ముందు. లేచాను. బరువుగా నడిచాను. క్లబ్బు బాగా పలచబడిపోయింది. క్లబ్ గడియారం పన్నెండు కొట్టింది. బయటకు నడుస్తున్నాను. ఇంట్లో దొరకని సుఖాలను వెతుక్కుంటూ ఇల్లాలుపెట్టే బాధల నుండి పారిపోయి క్లబ్బులో మత్తుగా దాక్కున్న కొందరు ఒక పందిరిక్రింద కూర్చొని ఎవరి రాజ్యాలను వారు సృష్టించుకుని విశృంఖలంగా పరిపాలించుకుంటున్నారు

నా పేరు వినిపించింది.

"అరుణ ఇంతకుముందే నీకు తెలుసన్నమాట!" ఆశ్చర్యపోయి ఊపిరి బిగపట్టి అడుగుతున్నాడొక మోక్షకామి.

"ఆనంద్తో పెళ్ళితతంగం జరగకముందే. ఒకసారి-అబ్బో! అది చాలా పెద్దకథ. చెప్పటానికి ఎంత మగజన్మ ఎత్తినా నాకే సిగ్గుగా వుంది." అంటున్నాడు విజయగర్వాన్ని నటిస్తున్న ఆ నెపోలియన్.

నన్ను వాళ్లు గుర్తుపట్టలేదు

అసలు ప్రపంచాన్ని గుర్తుపట్టే పరిస్థితిలో లేరు వాళ్లు నలుగురూ.

ఇంకా రవ్వంత పరిమాణంలో మిగిలిన అభిమానం రెచ్చి బుసలుకొట్టింది నాలో. సరాసరి వెళ్ళి వాళ్ళ టేబిల్ ముందు నిలబడ్డాను. వాళ్ళ సామ్రాజ్యాలు

విరిగిపోయాయి. కళ్లు రుద్దుకుని చూశాడు నెపోలియన్ అతన్ని ఈ మధ్యనే ఎప్పుడో చూశాను. ఏదో వెకిలిగా మాట్లాడబోయి చివాట్లు తిన్నాడు పదిమంది ముందూ. పోయిన పరువును నిలబెట్టుకునే ప్రయత్నం ఇంకా మానలేదు పాపం.

"ఆనంద్‌తో పెళ్ళితతంగం జరగకముందు మన మధ్య జరిగిన కథ ఏమిటో కొంచెం చెప్పండి దయుంచి. నాకూ తెలియదు వింటేగాని'' అన్నాను తీవ్రంగా.

రష్యానుంచి వెనకకు తిరిగాడు నెపోలియన్.

''క్షమించు అరుణా! నీ విషయంకాదు" అంటూ.

క్లబ్బులోంచి బయటపడ్డాను. మరొక టాక్సీ ఎక్కాను.

"ఎక్కడికి?" అన్నాడు టాక్సీవాలా.

ఈసారి తెలిసింది ఎక్కడికో.

శారివ్ మెడికల్ షాపు" అన్నాను.

అది ఇరవయినాలుగు గంటలూ-కేవలం-మా సేవకోసం తెరిచివుండే మందుల • ట్టు.

ఆ సమయంలో ఆ మందు దొరకటానికి కారణం నేను డాక్టర్‌ని కావటమే. ఆనంద్ ముందు అది మ్రింగి విముక్తిని సాధించి అతని కళ్ళముందే రాలిపోదామని నిశ్చయించుకున్నాను. మళ్ళీ వెళ్ళాను యింటికి. అతను నిద్రపోతున్నాడు. మెళకువ రావడానికీ, రక్తంలో జీర్ణించిన విషం హరించటానికి ఇంజక్షన్ ఇచ్చాను. అతనికి తెలివిరావటానికి కొంత సమయం పట్టింది. ఈలోగా-

యువరానర్!

కొన్ని కొన్ని సమయాలలో చాలా కఠినంగా మన శరీరమే మనమీదనే పగ తీర్చుకుంటుంది. అలసిపోయి, అలాగే నిదరపోయింది నన్ను జయించి రవ్వంత సేపు కొంతసమయం కరిగింది. విదిలించుకొని లేచి చూశాను. తెచ్చిన మందు సీసా ఖాళీగా టేబిల్‌మీద ఒక మూల కనిపించింది. తన మాత్రలు మింగబోయి నా మందు మ్రింగాడు ఆనంద్.

అంతా అయిపోయింది.

తర్వాత జరిగింది మీకు తెలుసు.

యువరానర్! ఇదీ కథ. నిజం చెప్పాను. బ్రతుకుమీద మమకారంకొద్దీ కాదు. నా జీవితం చదివి-నేను చేసిన తప్పులు మరొకరు చేయకుండా, భగవంతు డిచ్చిన జీవితాన్ని ప్రేమించి సార్థకంగా అనుభవించటం నేర్చుకుంటారని. మీరు ఏ తీర్పు చెప్పినా-ఏ నిర్ణయాన్ని ప్రకటించినా - నాకు ఆసక్తిలేదు.''

పడిపోయింది అరుణ.

తీర్పు మర్నాటికి వాయిదావేశారు.

22

ఆ తర్వాత ఏం జరిగింది?

అది మీ ప్రశ్న.

అరుణ చచ్చిపోయింది.

నిర్దోషిగా కోర్టువారు విడుదలచేశారు.

కాని—

మళ్ళీ బతికింది. మరొక మనిషిగా దివినుంచి భువికి దిగివచ్చిన దేవతలా.

ఆనంద్ డబ్బు వచ్చింది ఆఫ్రికానుంచి. దానిని ధర్మనిధిగాచేసి హాస్పిటల్ తెరిచింది అరుణ.

రండి చూడండి ఆ దేవాలయం. వినండి ఆ మాటలు:

''డాక్టరమ్మగారూ! మీ ఋణం ఈ జన్మలో తీర్చుకునేదికాదు.''

''మళ్ళీ బతికించారమ్మా నా బిడ్డను.''

''నాకు పతిభిక్ష పెట్టారు తల్లీ.''

''నా భార్యను బతికించారు. నా బిడ్డలకు తల్లిని ప్రసాదించారు. డబ్బుతో తీర్చుకుంటున్నాననికాదు. లక్షలు సంపాదించాను. ఆమెను బ్రతికించారు కనక ఈ డబ్బుకు అర్థం కనిపించింది. ఈ పాతికవేలూ...''

''ఎందుకండీ ఈ డబ్బు నాకు?''

''మీకోసంకాదు. ఇది తుపాకీమందు. మీ చేతుల్లో దీని శక్తి పదింతలు. రోగాలమీద యుద్ధం ప్రకటించి ఎంతమందికో ప్రాణభిక్షపెట్టగలరు; అమ్మా నన్ను కరుణించి స్వీకరించండి.''

అరుణ కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి.

ఆ డబ్బు తీసుకుపోయి ఆనంద్ పాదాలముందు పెట్టింది.

పదేళ్ళ పాపడు వచ్చాడు.

ఆ బిడ్డను—ఆనంద్ బిడ్డను కౌగలించుకుని-గుండెలకు హత్తుకుని ''ఆనంద్ ఇప్పటికైనా క్షమించానను'' అంది.

ఫొటోలోని మూర్తి నవ్వింది తృప్తిగా.

అరుణ కన్నులనుండి పొంగిననీరు అమృతధారగా వర్షించింది ఆ పాపడి తలపై ఆశీస్సులై.

మాలిన్యంలేని కన్నీరు!

స్వార్థాన్ని జయించిన మనిషి అరుణ! దేవత!!

అగ్నిమాల

దాసరి సుబ్రహ్మణ్యం

(గత సంచిక తరువాయి)

8

ఒకటి రెండు రోజులు గడిచేలోపలే అగ్నిపాలుడికి, వకుళమాల ప్రవర్తనలో వస్తున్న మార్పు అర్థమయింది. ఆమె తన విషయంలో ప్రదర్శిస్తున్న భావం, కేవలం ఆదరమో, అభిమానమో కాదనీ...అది తప్పక ప్రేమభావమై వుంటుందనీ అతడనుకున్నాడు. కాని,

వకుళమాల దృష్టిలో తాను విష్ణుమిత్రు డనే వ్యక్తి; ఆమె ప్రేమిస్తున్నది ఆ వ్యక్తినే!

తను విష్ణుమిత్రుడు కాదనీ, అగ్నిపాలుడనే ఒక సంస్థానాధిపతి అనీ, ఆమెకు తెలియటం జరిగితే, అప్పుడు వకుళ తనను ప్రేమించగలదా?

వకుళమాల తనపై చూపుతున్నది ఒట్టి గౌరవభావం కాదని అగ్నిపాలుడికి పూర్తి నమ్మకం కుదిరింది. నిష్కాపట్యం, నిష్కల్మషం అయిన ఆమె నిర్మలహృదయం, విష్ణుమిత్రుడనే యోధుణ్ణి ప్రేమిస్తున్నది. తను యోధుడు కావచ్చేమోకాని, విష్ణుమిత్రుడు మాత్రం కాదు. కనుక, అగ్నిపాలుడనే వ్యక్తిని గురించి వకుళమాలకు ఎంత వరకు తెలుసో, అతణ్ణి గురించి అభిప్రాయం ఏమిటో తను ముందుగా తెలుసుకోవటం మంచిదని, అగ్నిపాలుడు నిశ్చయించుకున్నాడు. అంతేకాక, అవజ్ఞవర్మను గురించి ఆమె వెలువరించే అభిప్రాయాలుకూడా తను ఎరిగివుండటం మంచిది.

ఇలాంటి ఆలోచనలతో సమయం కోసం ఎదురుచూస్తున్న అగ్నిపాలుడికి ఒకనాటి సాయంకాలం ఉద్యానవనంలో వకుళమాల ఒంటరిగా కనిపించింది. అతడు అక్కడవున్న పూలమొక్కలను గురించీ, లతలను గురించీ కొంచెంసేపు మాట్లాడి, ముందుండి దారితీస్తూ, ఆమెను నదీతీరానికి తీసుకుపోయాడు.

ఇద్దరూ తీరానవున్న మెట్లమీద కూర్చున్నారు. తను సంభాషణ ఎలా ప్రారంభించటమా అని అగ్నిపాలుడు మథనపడుతున్నంతలో, అదృష్టదేవత పలికించిందా అన్నట్టు వకుళమాలే ఆ విషయం ప్రస్తావించింది.

"ఈసారి మా వర్మమామకు మామూలుకన్న ఎక్కువ కోపం వచ్చినట్టుంది. ఇవ్వాళ తెల్లవారుజామున వెళుతున్నట్టు నౌకర్లకు మాత్రంచెప్పి, బయలుదేరి పోయాడు," అన్నదామె.

"మీ మామయ్య, మీ ఇంటికి వచ్చిన అతిథులందరితోనూ యిలాగే ప్రవర్తిస్తూంటాడా?" అని అడిగాడు అగ్నిపాలుడు.

"అందరితో అలా...అంత దురుసుగా, మకురుతనంగా ఎందుకు ప్రవర్తిస్తాడు? నాతో కొంచెం చనువుగా మాట్లాడే వాళ్లను చూస్తేనే అతడికి తిక్కరేగుతుంది. ఆ మధ్య అవజ్ఞవర్మ అనే ఆయన ఒకరు వచ్చారు. ఆయనకూ, మా బేతాళవర్మ మామయ్యకూ విడదీయలేని స్నేహబంధం అల్లుకుపోయింది," అన్నది వకుళమాల.

"అవజ్ఞవర్మా! నవభోజుడి ఆస్థానంలో వాడు కాదుగదా!" అన్నాడు అగ్నిపాలుడు అమాయికంగా ముఖం పెట్టి.

"అవును, ఆ ఆస్థానంలో వాడే! మీ

రతణ్ణి ఎరుగుదురా?" అన్నది వకుళ మాల.

"నేను కొంతకాలం చంద్రగిరి నగరంలో వున్నానని చెప్పానుగదా. అప్పుడు అతడితో పరిచయం అయింది. అతడు మీ నాయనగారి ఆహ్వానంమీద యిక్కడి కొచ్చాడా?" అన్నాడు అగ్ని పాలుడు.

"ఆహ్వానమా?" అంటూ వకుళమాల ముఖంమీద చిరుకోపాన్ని కనబరచింది. తరవాత ఒక క్షణకాలం మౌనంగా వూరుకుని, " ఆ నవభోజరాజుకు గౌరవ మర్యాదలగురించి ఏపాటి తెలుసో — నాకు తెలియదు. కాని, ఆయన పంపగా వచ్చేవాళ్ళకు మాత్రం వాటి గురించి ఏమీ తెలిసినట్టు లేదు," అన్నది.

"వకుళా? నీమాటలు నాకర్థంకాలేదు. అవజ్ఞవర్మ, నవభోజరాజు పంపగా వచ్చాడా?" అన్నాడు అగ్నిపాలుడు.

వకుళమాల కొద్దిసేపు నదీజలం కేసి చూస్తూవూరుకుని, ఏదోచెప్పబోయి ఆగి, అవునన్నట్టుగా తలవూపింది.

"ఐహంళా, నవభోజుడు, మీ నాన్న గారి రాజభక్తిని శంకించి, ఆ సంగతి తెలుసుకునేందుకు, అవజ్ఞవర్మని యిక్కడికి పంపివుంటాడు, అంతేనా?" అన్నాడు అగ్నిపాలుడు.

వకుళమాల జవాబివ్వకుండా తల పక్కకు తిప్పుకున్నది. అగ్నిపాలుడు కొంచెంసేపాగి, "వకుళా! అతడి రాక అంత రహస్యంగా వుంచదగిందా? నాతో కూడా చెప్పరానంత నిగూఢ రహ స్యమా?" అన్నాడు బతిమాలుతున్నట్టు.

"అందులో అంత రహస్యం ఏమీ లేదు. అతడు వచ్చిన పనేమిటో, నా నోటిమీదుగా చెప్పాలంటే..." అంటూ వకుళమాల సిగ్గుపడుతూ తల వంచు కున్నది.

"ఓహో, ఏమిటదీ? పెళ్ళిసంబంధం కాదుగదా?" అంటూ అగ్నిపాలుడు చిరునవ్వు నవ్వాడు.

ఆ ప్రశ్నతో వకుళమాల మరింతగా సిగ్గుపడిపోయింది.

''అవజ్ఞవర్మతో నాకు కొద్దిపాటి పరి చయమే అయినా, అతణ్ణి గురించి చాలా విన్నాను. చంద్రగిరి నగరంలో అంత గొప్పరసికుడు లేడని ప్రతీతి." అన్నాడు అగ్నిపాలుడు.

"బుద్ధి ఒక్కటి తప్ప, ఆ నవ భోజుడి ఆశ్రితులకు తతిమ్మా గుణాలన్నీ వున్నట్టున్నవి!" అన్నది వకుళమాల.

"ఆ నవభోజుడి ఆశ్రితులందరూ బుద్ధి హీనులు కాదనుకుంటాను!'' అన్నాడు అగ్నిపాలుడు భయపడుతూనే.

"బుద్ధిహీనులు కాకపోతేనేం...అంతా వక్రబుద్ధులు! రాజాజ్ఞ నెరవేర్చేందుకు భార్యకోసం వెతుక్కుంటూ బయలుదేరే నీచులను గురించి ఏమనుకోవాలి?'' అన్నదామె.

"అలాంటివాళ్ళను గురించి ఏమను

కోవాలోకూడా నువ్వే చెప్పావు, వకుళా?" అంటూ అగ్నిపాలుడు లేని నవ్వు తెచ్చుకుని. "ఇలాంటి కార్యాల్లో నాకు తెలిసిన సంగతొకటి వుంది, చెప్పమంటావా?" అన్నాడు.

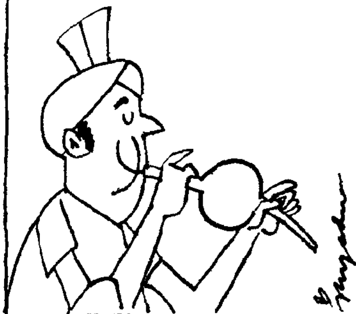
వకుళమాల తల వూపింది.

"నా స్నేహితుడొకడున్నాడు — ప్రస్తుతం అతడు వేంగీరాజ్యంలో వుంటున్నాడు. అతడు పెళ్ళాడినతీరు బహు విచిత్రమైనది," అన్నాడు అగ్నిపాలుడు.

"చెప్పండి, ఆ విచిత్రమేమిటో!" అన్నది వకుళమాల కుతూహలంగా.

"అతడు సరిగా నాయీడువాడే. ఒకనాడు కొందరు స్నేహితులం కూర్చుని లోకాభిరామాయణం మాట్లాడుకుంటూండగా... పేరెందుకు; ఒకానొక కన్య విషయం ఒకరు చెప్పారు. ఆవిడ తనను వివాహమాడవచ్చిన ఎంతెంతవారినీ నిరాకరిస్తున్నదనీ, ఆమెను మానవమాత్రుడెవడూ చేపట్టలేరనీ ఒకరన్నారు. దానిమీద వాదోపవాదాలు బయలుదేరినై. ఆ కన్యవంశాన్ని గురించీ, అందచందాలను గురించీ, సౌశీల్యాన్ని గురించీ ఏమాత్రం వంక పెట్టేందుకులేదు. నా స్నేహితుడు ఆ కన్యను భార్యగా తెస్తానన్నాడు. అందరూ పందెం అంటే పందెం అన్నారు. ఆ తరవాత ఆ స్నేహితుడు బయలుదేరివెళ్ళి నెలరోజుల కల్లా, ఆ కన్యను వివాహమాడి ఇంటికి తిరిగొచ్చాడు," అన్నాడు అగ్నిపాలుడు.

"ఈ పందెం వేసినవాళ్ళు, పందెం కట్టిన వాళ్లూ...వీళ్ళలో మీరుకూడా వున్నారా?'' అన్నది వకుళమాల తడబడుతూ.

"ఊహూఁ, నేను అంతా చూస్తూ

కూర్చున్నాను," అన్నాడు అగ్నిపాలుడు, ఏదో ముప్పు రాబోతున్నదని భయపడుతూ.

"ఏ కన్యనైనా ప్రేమించి, అందుకోసం అవసరం అయితే ఏ త్యాగమైనా చేసి భార్యగా చేసుకోవటం విన్నానుగాని, కేవలం పందెం గెలిచేందుకు అర్ధాంగిని తెచ్చుకున్నవాళ్ళను గురించి నే వినలేదు. లోకంలో ఎన్నిరకాల అవినీతిపరులూ, వంచకులూ వున్నారు!'' అన్నది వకుళమాల.

"నేను ముఖ్యంగా చెప్పదలుచుకున్న సంగతి వదిలేసి, తక్కిందంతా చెప్పేశాను. నా స్నేహితుడు పందెంకోసం, ఆ కన్య వున్నచోటుకు వెళ్ళినా, ఆమెను చూచిం తరవాత... మనసారా ప్రేమించాడు," అన్నాడు అగ్నిపాలుడు.

"అంత అప్సరస కాబోలు!" అన్నది వకుళమాల

"నిజం చెప్పవలసివస్తే, ఆవిడ అంత అప్సరసేం కాదు. ముఖ్యంగా ఆమె సౌశీల్యం, గుణగణాలూ నా స్నేహితుణ్ణి ఆకర్షించినై."

"అలా అని ఆమెతో చెప్పివుంటాడు!" అన్నది వకుళమాల కాస్త కటువుగా.

సంభాషణ తాను అనుకున్నదానికి వ్యతిరేకంగా పరిణమిస్తున్నదని, అగ్నిపాలుడు గ్రహించి, "ఏదైనా, ఆ స్నేహితుడు ఆ కన్యను మోసంచేసి వివాహం ఆడలేదని మాత్రం నాకు తెలుసు. ఇంతకూ...ఆ అవజ్ఞవర్మ సంగతి సాంతం చెప్పలేదు. అతడిక్కడ ఎన్నిరోజులున్నాడు?'' అన్నాడు.

"ఆ రోజులుకూడా నేను గమనించలేదు...వారంరోజులు కావొచ్చు. మీ స్నేహితుడు పందెం గెలిచేందుకు, ఒక కన్యను మోసగించేందుకు తయారైతే, యీ అవజ్ఞవర్మ రాజాజ్ఞాపాలన కోసం అందుకు సిద్ధపడ్డాడు,'' అన్నది వకుళమాల.

''ఆ కన్య యీ కన్యేనా?" అన్నాడు అగ్నిపాలుడు చిరునవ్వుతో వకుళమాల ముఖంకేసి పరీక్షగా చూస్తూ.

వకుళమాల నిలువెల్లా సిగ్గు కమ్ముకొనగా, అగ్నిపాలుడినుంచి కొంచెం ఎడంగా జరిగి, "చీకటి పడుతున్నట్టుంది. ఇక వెళదామా?" అన్నది వణుకుతున్న కంఠస్వరంతో.

అగ్నిపాలుడి హృదయంలో ఆనందం వెల్లివిరిసింది. ఈ పట్టున ఆమెతో తానెవరైందీ చెపితే ఏమవుతుంది? పందెం ప్రసక్తి ఏమీలేదు! తాను నిజంగా... మనసారా ఆమెను ప్రేమించాడు. కాని, తాను ఫలానా అని ఆమెకు తెలిస్తే, ఆ తరవాత తన మాట నమ్ముతుందా?

అగ్నిపాలుడు ఎటూ తేల్చుకోలేక, ఏమీ పాలుపోక కొట్టుమిట్టాడుతుండగా, వకుళమాల లేచి నిలబడి భవనంకేసి బయలుదేరింది. తలవంచుకుని మెల్లిగా అడుగులు వేస్తూ పోతున్న వకుళమాల

శేసి, అగ్నిపాలుడు తదేకదృష్టితో ఓ క్షణంకాలం చూసి, పెద్దగా నిట్టూర్చి లేచి, నాలుగడుగుల్లో ఆమెను సమీపించాడు.

"వకుళా! నేనేమీ నీ మనస్సుకు కష్టం కలిగించలేదుగదా?" అన్నాడు అగ్నిపాలుడు ఎంతో ఆప్యాయత వ్యక్తం చేస్తూ.

"నా మనస్సుకు కష్టం కలిగించటమా! మీరు అనరానిమాటలు ఏమన్నారని నేను కష్టపడతాను?'' అన్నదామె.

"నా స్నేహితులను గురించీ, వాళ్ళు వేసుకున్న పందెం సంగతీ..."

అగ్నిపాలుడు మాట పూర్తిచేయకముందే, వకుళమాల నవ్వి, "మీ స్నేహితులు ఎలాంటివారో నాకు కొంచెం చూచాయగా తెలిసింది. కాని, మీరు వాళ్ళలాంటివాళ్ళు కాదని నమ్ముతున్నాను. నేనిందులో ఏమీ పొరబడటంలేదుగదా?" అన్నది కనుబొమలు ముడివేస్తూ.

అగ్నిపాలుడు వెంటనే జవాబిచ్చేందుకు తడబడ్డాడు. కొంచెం ఆగి, "నన్ను నమ్ము, వకుళా! నేను వాళ్ళలాంటి తేలిక స్వభావం కలవాణ్ణి కాను. నా జీవితంలో యీనాటివరకూ ... నిన్ను చూచేవరకూ ఎవరినీ ప్రేమించలేదు," అన్నాడు.

ఆ క్షణంవరకూ అంతర్గతంగా పొరాడుతున్న ఆ ప్రేయసీ ప్రియుల మనోభావాలకు, అగ్నిపాలుడు హఠాత్తుగా ఒక రూపం కల్పించి—తనకే గాక, ఆమెకూ సాక్షాత్కరింపజేశాడు.

"నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను!" అన్నంత సూటిగానూ చెప్పిన అగ్నిపాలుడి మాటలకు, వకుళమాల మనసు ఆర్ద్రత చెందింది. ఆమె అడుగులు తడబడినై. మిట్టపల్లాలుగావున్న ఆ నదీతీరభూమి మీద, సంధ్యచీకట్లు కమ్ముతూండగా, సిగ్గుదొంతరలు ముంచెత్తుతూండగా, ఆమె అగ్నిపాలుడికేసి ఓమారు చూసి, లేడిపిల్లలా ఛెంగున భవనంకేసి పరిగెత్తింది.

అగ్నిపాలుడు అలా పరిగెత్తుతున్న వకుళమాలకేసిచూస్తూ, స్థాణువులా వున్న చోటునే నిలబడిపోయాడు.

9

బేతాళవర్మ కావటానికి రాజాప్రసేనుడికి కొంచెం దూరపు బంధువైనా, చిన్నతనంలో తల్లిదండ్రులను కోల్పోయినప్పటినుంచీ, అతడు ప్రసేనుడి ఇంటనే పెరిగాడని చెప్పవచ్చు. ఆ కారణంగా అతడికి, తనకన్న అయిదారేళ్ళు వయసులో చిన్నదైన వకుళమాలతో చాలా సామీప్యతా, చనువూ ఏర్పడింది. బంధురీత్యా అతడు ఆమెకు మామవరస అవుతాడు. ఆ కారణంకూడా అతడికి చాలా కాలంగా వకుళమాలను తన భార్యగా చేసుకోవాలన్నకోర్కెకు ఎంతోదోహదం చేసింది.

ప్రసేనుడు చంద్రగిరి ప్రభువైన

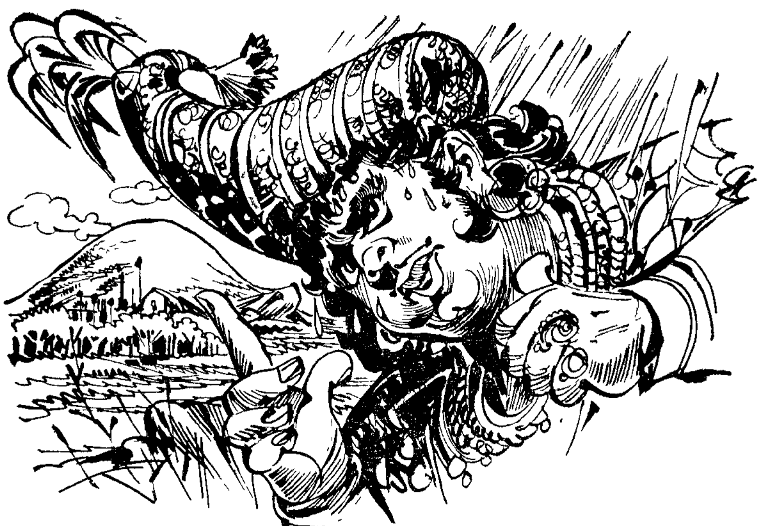
నవభోజుడిని ద్వేషించటానికి అనేక కారణాలున్నవి. ఆ ద్వేషాన్ని అతడు ఏనాడూ గుప్తంగా వుంచలేదు. అట్లని అతడు మహాబలసంపన్నుడైన నవభోజుడితో బహిరంగంగా పోరుసల్పటం అంటే, అది ఆత్మహత్యా సదృశమే అవుతుంది! ఇవన్నీ ఎరిగివున్న ప్రసేనుడు, నవభోజుగంటే దూర దూరంగా వుంటూ మాత్రమే వచ్చాడు. నవభోజుడికికూడా ప్రసేనుడి మనోగత భావాలు తెలుసు. అయినా, అతడూ కావాలని ప్రసేనుడినిబహిరంగంగా ఏనాడూకవ్వించలేదు. హైహయ వంశస్థుడైన ప్రసేనుడికి చంద్రగిరి రాజ్యపు ఎల్లల కావల బంధుమిత్రులు— వారిలోనూ బలవంతులైనవారున్నారు. ఈ కారణాలన్నీ ఎరిగివుండబట్టే నవభోజుడు తన సామంతులలో ఎవరికైనా ప్రసేనుడి ఏకైక పుత్రికతో వివాహం నెరపటం ద్వారా అతణ్ణి తనకు మిత్రుడుగా చేసుకోవాలని ప్రయత్నించాడు.

బేతాళవర్మకు యీ రాచరికపు మచ్చరాలూ, విరోధాలూ, అంతఃకలహాలను గురించి ఏమీ తెలియదు. తన కాబోయే మామ అని ఎవరినైతే భావిస్తున్నాడో, అతడివెంట, అతడి భావాలకు అనుగుణంగా కాలం గడుపుకు వస్తున్నాడు-అంతే!

అగ్నిపాలుడి రాక - బేతాళవర్మ దృష్టిలో, విష్ణుమిత్రుడి రాక, అతడి ఊహలకూ, ఆశలకూ పెద్ద అఘాతంగా పరిణమించింది. 'తనదే! తన కాబోయే భార్యే!' అని యింతకాలంగా బేతాళవర్మ ఎవరినైతే భావిస్తున్నాడో, ఆ వకుళమాల అగ్నిపాలుడి ప్రవేశంతో యిట్టే మారిపోయినట్టు అతడు ఊహించటమో, గ్రహించటమో జరిగింది.

నిజానికి వకుళమాలకు బేతాళవర్మ మీదఏనాడూప్రేమభావం లేదు. అమాయకుడూ, వాచాలుడూ; ఆమె దృష్టిలో సాధువర్తనుడూ అయిన వర్మమామ అంటే, ఆమెకొక విధమైన జాలి. స్వగృహంలో అతడి ఉనికి ఆమెకు పొద్దుపోయేందుకు సహకారి. అప్పుడప్పుడూ అకారణంగా అతడు కనబరచే కోపతాపాలను ఆమె అంతగా గణించేది కాదు—అంతా తాత్కాలికం; క్షణాలలో అన్నీ మర్చిపోతాడు, అనుకునేది. గతంలో మాత్రం అంతా ఆమె ఊహించినట్టే జరుగుతూండేది. కాని, ఇప్పుడు వకుళమాల పాణిగ్రహణానికి అగ్నిపాలుడు తనకు ప్రత్యర్థి అని బేతాళవర్మ గ్రహించాడు. ఆ నిమిషంనుంచీ అతడిలో విపరీతమైన మార్పులు కలగసాగాయి.

ఆనాడు నదీతీరంనుంచి కోపంతో వెళ్ళిపోయిన తరవాత, ప్రసేనుడితో అయినా చెప్పకుండా బేతాళవర్మ ఆ రోజు తెల్లవారుజాముననే గృహం వదిలి ఎక్కడెక్కడో తిరిగాడు.

అగ్నిపాలుడు — విష్ణుమిత్రుడనే రాజద్రోహి అని బేతాళవర్మ గట్టిగా విశ్వసించాడు. కూర్మశైలం దగ్గిర జరిగిన పోరులో అతడు గాయపడి, ప్రసేనుడి గృహానికి శరణార్థిగా వచ్చాడు. అతడి ఉనికి బయటివారెవరికీ తెలియదు. బహుశా, నవభోజుడి సైనికులు అతడి కోసం, దేశంఅంతా గాలిస్తూ వుండి వుండాలి! తిరుగుబాటుకు ముఖ్యనాయకుడైన కాలభోజుడు వారి చేతిలో బందీగా వున్నాడు. ఇక యిప్పుడు వారు అతడి అనుచరుల ఏరివేతకు ప్రయత్నిస్తూ వుంటారు...

విష్ణుమిత్రుడు ఫలానాచోట దాగి వున్నాడని ఆ సైనికులకు చెపితే ఏం జరుగుతుంది?...నవభోజుడి సైనికులు వెంటనే వచ్చి, విష్ణుమిత్రుణ్ణి పెడరెక్కలు విరిచికట్టి లాక్కుపోతారు. అయితే, తన గృహంలో రాజద్రోహికి ఆశ్రయం యిచ్చాడన్న కారణంగా ప్రసేనుడికి-తన కాబొయ్యే మామకు ఏదైనా హానిజరగ వచ్చా? తప్పక హాని జరుగుతుందని బేతాళవర్మ భావించాడు. కాని, తన ఆనందానికి అడ్డువస్తున్న యీ విష్ణుమిత్రుణ్ణి నాశనం చేయాలంటే, అందుకు అది తప్ప మరొక మార్గంలేదు. కోరి, రాజద్రోహిని ఇంట వుంచుకున్నందుకు ప్రసేనుడు ప్రతిఫలం అనుభవించవలసిందే!

ఇలాంటి ఆలోచనలతో బేతాళవర్మ, కూర్మశైలం చుట్టుపట్లన్నీ తిరిగి విష్ణుమిత్రుణ్ణి గురించీ, నవభోజుడి సైనికుల రాకపోకలను గురించీ చాలమందిని విచారించాడు అలాగే విష్ణుమిత్రుడి గత జీవితాన్ని గురించి లోతుకుపోయి, ఒకరికి నలుగురిని అడిగిన తరవాత, తన ఊహలూ, ఎత్తుగడలూ చిందరవందర అయేలాటి దెబ్బలు తిన్నాడు.

బేతాళవర్మ విచారించిన ప్రతి ఒక్కరూ విష్ణుమిత్రుడు మరణించి వుంటాడనే చెప్పారు. కూర్మశైలం దగ్గిర నవభోజుడి సేనాని హనుమప్ప నాయకుడితో జరిగిన పోరులో, అతడు ప్రాణాపాయకరమైన గాయాలు తినటం చూచిన వాళ్ళున్నారు అంతేకాక, ఆ యుద్ధభూమికి చాలా దూరంలోవున్న ఒకానొక అడవి మొగను అతడు ప్రాణాలు వదిలినట్టు మరికొందరు చెప్పారు అయితే, అతడి శవం ఎక్కడున్నట్టు? ఈ ప్రశ్నకు ఏ ఒక్కరూ తృప్తికరమైన జవాబు చెప్పలేదు. శవాన్ని నక్కలూ, కుక్కలూ పీక్కుతిని వుంటవనేది కొందరి నమ్మకం...

ఈ రకం భోగట్టాతో బేతాళవర్మ కాస్త మతీ చెడింది. దీనికితోడు అగ్నిపాలుడనబడే, నవభోజరాజు మిత్రుడొకడు...ఆ ప్రాంతాల ఎక్కడో దారి తప్పి కనబడకుండా పోయినట్టు మరి కొన్ని పుకార్లు బయలుదేరినై ఈ అగ్నిపాలుడు మల్లూరి ప్రభువైన రాజాప్రసేనుడి దగ్గిరకు ప్రయాణమై వెళుతున్నట్టు చాలా మంది చెప్పారు. బహుశా మరణించి వుంటాడనేతప్ప, అతడి శవాన్ని చూచినవారు కూడా ఎవరూ లేరు

ఈ వార్తలూ, పరస్పర విరుద్ధమైన సాక్ష్యాలూ బేతాళవర్మను గగ్గోలు పరిచినై. "విష్ణుమిత్రుడు మరణించాడు; అందుకు సందేహంలేదు!" యీ వాక్యాన్నే బేతాళవర్మ పదే పదే మనస్సులో వల్లించుకున్నాడు. అతడికి కావలసిందికూడా ఆ విష్ణుమిత్రుడనే వాడి మరణమే అప్పుడు వకుళమాలకూ, తనకూ మధ్యగా నిలబడే వాడెవడూ వుండడు—

అయితే, యీ అగ్నిపాలుడనే నవభోజరాజు మిత్రుడెవడు? వకుళమాల దగ్గిర తన గొప్పతనం బయటపెట్టుకునేందుకు, ఆ అగ్నిపాలుడు తన మిత్రుడని చెప్పాడేతప్ప, బేతాళవర్మకు అతడితో ముఖపరిచయమైనా లేదు.

ఈ అగ్నిపాలుడు మార్గమధ్యంలో ఏమైనట్టు? ఈ ప్రశ్న బేతాళవర్మను నిలువెల్లా కుంగదీసింది. 'అగ్నిపాలుడూ మరణించాడు, అందుకు సందేహంలేదు!' అని మనస్సును సరిపెట్టుకుందామని అతడు ప్రయత్నించాడు. కాని, ఆ వెంటనే అతడికి, వకుళమాల ఆదరగౌరవాలనూ ... బహుశా ప్రేమనుకూడా చూరగొంటున్న ఆ వ్యక్తి గుర్తుకు వచ్చాడు.

"అతడు తప్పక విష్ణుమిత్రుడై వుంటాడు — ఊహుఁ, అగ్నిపాలుడై వుంటాడు; కాదు..." ఇలాంటి భావ సంఘర్షణలోబడి ఉక్కిరిబిక్కిరౌతూ, బేతాళవర్మ ప్రసేనుడి గృహానికి తిరిగి వచ్చాడు. ఆ సమయంలో ప్రసేనుడూ, ఆయన భార్య చంద్రాదేవీ ఉద్యానవనంలో వున్నారు. అగ్నిపాలుడూ,

అగ్నిపాలుడు — విష్ణుమిత్రుడనే రాజద్రోహి అని బేతాళవర్మ గట్టిగా విశ్వసించాడు. కూర్మశైలం దగ్గిర జరిగిన పోరులో అతడు గాయపడి, ప్రసేనుడి గృహానికి శరణార్థిగా వచ్చాడు. అతడి ఉనికి బయటివారెవరికీ తెలియదు. బహుశా, నవభోజుడి సైనికులు అతడి కోసం, దేశంఅంతా గాలిస్తూ వుండి వుండాలి! తిరుగుబాటుకు ముఖ్యనాయకుడైన కాలభోజుడు వారి చేతిలో బందీగా వున్నాడు. ఇక యిప్పుడు వారు అతడి అనుచరుల ఏరివేతకు ప్రయత్నిస్తూ వుంటారు...

విష్ణుమిత్రుడు ఫలానాచోట దాగి వున్నాడని ఆ సైనికులకు చెపితే ఏం జరుగుతుంది?...నవభోజుడి సైనికులు వెంటనే వచ్చి, విష్ణుమిత్రుణ్ణి పెడరెక్కలు విరిచికట్టి లాక్కుపోతారు. అయితే, తన గృహంలో రాజద్రోహికి ఆశ్రయం యిచ్చాడన్న కారణంగా ప్రసేనుడికి-తన కాబొయ్యే మామకు ఏదైనా హానిజరగవచ్చా? తప్పక హాని జరుగుతుందని బేతాళవర్మ భావించాడు. కాని, తన ఆనందానికి అడ్డువస్తున్న యీ విష్ణుమిత్రుణ్ణి నాశనం చేయాలంటే, అందుకు అది తప్ప మరొక మార్గంలేదు. కోరి, రాజద్రోహిని ఇంట వుంచుకున్నందుకు ప్రసేనుడు ప్రతిఫలం అనుభవించవలసిందే!

ఇలాంటి ఆలోచనలతో బేతాళవర్మ, కూర్మశైలం చుట్టుపట్లన్నీ తిరిగి విష్ణుమిత్రుణ్ణి గురించీ, నవభోజుడి సైనికుల రాకపోకలను గురించీ చాలామందిని విచారించాడు అలాగే విష్ణుమిత్రుడి గత జీవితాన్ని గురించి లోతుకుపోయి, ఒకరికి నలుగురిని అడిగిన తరవాత, తన ఊహలూ, ఎత్తుగడలూ చిందరవందర అయేలాటి దెబ్బలు తిన్నాడు.

వకుళమాలా నదీతీరంలో మెట్లమీద కూర్చుని వున్నారు.

బేతాళవర్మ సరాసరి ఉద్యానంలో ప్రవేశించి ప్రసేనుడున్న చోటుకు వెళ్ళే సరికి, అతడు చిరునవ్వు నవ్వుతూ, "ఏమోయ్, వర్మా! ఎవరితో చెప్ప కుండానే చీకటిమాటున వెళ్ళిపోయావ్, ఏమిటంత ముఖ్యకార్యం?" అని ప్రశ్నిం చాడు.

"ఏ ముఖ్యకార్యాన్నీ దృష్టిలో పెట్టు కుని వెళ్ళలేదు. కాని, వెళ్ళింతర్వాత మన చుట్టుపక్కల ప్రాంతాల తెలిసిన వార్తలు చాలా ముఖ్యమైనవిగానే కని పించినై!" అన్నాడు బేతాళవర్మ.

"ఏమిటావార్తలు?" అన్నాడు ప్రసే నుడు ఆశ్చర్యపోతూ.

"విష్ణుమిత్రుడు మరణించాడని అందరూ చెప్పుకుంటున్నారు," అన్నాడు బేతాళవర్మ ఎంతో తాపీగా.

"అందులో వింతపడవలసిందేమీ లేదే!" అంటూ ప్రసేనుడు భార్యకేసి చూసి చిరునవ్వు నవ్వాడు.

"అతడి శవాన్ని కూడా చూసిన వాళ్లున్నారు!"

బేతాళవర్మ జవాబు ప్రసేనుణ్ణీ, చంద్రాదేవినీకూడా ఉలిక్కిపడేట్లు చేసింది.

"నిజమా?" అన్నది చంద్రాదేవి.

"ఎలా నిజమవుతుంది, చంద్రా? దాదాపు రెండు వారాలనుంచి మనఇంట్లో మాస్తున్నాం. ఈ సమయంలో మన వకుళా, ఆ విష్ణుమిత్రుడూ నదీతీరంలో వుండి వుంటారు," అంటూ ప్రసేనుడు బిగ్గరగానవ్వి, "నేను భూతాలు వున్న వంటే నమ్మితాగాని, అవి పగలే మనతో తిరుగుతూ, సంభాషిస్తూంటవంటే మాత్రం నమ్మను," అన్నాడు.

బేతాళవర్మ ముఖం వెలవెలా

పోయింది. అది గమనించిన చంద్రాదేవి బుజ్జగిస్తూన్నట్టు, "ఏరా, తమ్ముడూ! ఏమిటీ సంగతి, ఆ శవాన్ని నువ్వే చూడలేదు గదా?" అన్నది.

బేతాళవర్మ చిరుకోపంతో మూతి బిగించుకున్నాడు.

"ఆ శవం దొరికితే బావుండును; విష్ణుమిత్రుడైతే తప్పక గుర్తిస్తాడు," అన్నాడు ప్రసేనుడు, బేతాళవర్మకేసి వింతగా చూస్తూ.

"ఇది నవ్వులాడుకునే సంగతి కాదు, బావా!" అంటూ బేతాళవర్మ కోపాన్ని దిగమింగుకుని, "ఈ విష్ణుమిత్రుణ్ణంటూ వచ్చిన మనిషి, అగ్నిపాలుడనేవాడై వుంటాడని నా అభిప్రాయం," అన్నాడు.

"ఇది ఏమాత్రం ఆధారంలేని ఒట్టి ఊహాగానం. ఈ సరికి, ఆ అగ్నిపాలుడి శవం ఎక్కడో కుళ్ళిపోయికూడా వుంటుంది. అలాకాక అతడు బతికి వున్నట్టు ఎవరైనా ఋజువుచేస్తే—ఆ నవభోజుడి బంటును, నా కత్తికి ఎర చేస్తాను," అన్నాడు ప్రసేనుడు.

"మీ దుందుడుకు తనం మనకేనాడో ముప్పుతెస్తుంది! ఈ దేశాలు పట్టుకుతిరిగే కాలభోజుడివల్ల మనకు ఒరిగేదేమిటి? ఈ రాజద్రోహం యింతటితో కట్టిపెట్టి, వకుళను ఆ అగ్నిపాలుడికిచ్చి వివాహం చేద్దాం," అన్నది చంద్రాదేవి.

"చాలు, చాలు!" అన్నాడు ప్రసేనుడు ఎంతో కోపంగా.

"బావా, ఇప్పుడు మన ఇంటచేరినతను, ఎవరైనా అయివుండొచ్చుకాని, విష్ణుమిత్రుడు మాత్రం కాదు. నా మాట నమ్ము," అన్నాడు బేతాళవర్మ బతిమాలుతున్నట్టు.

"అతడు...అగ్నిపాలుడైతే ఎంత బావుండును!" అన్నది చంద్రాదేవి.

"బహుశా, అతడే అయుంటాడు. విష్ణుమిత్రుడు మరణించినట్టు తెలుసుకుని, ఆ పేరుతో యిక్కడ ఆశ్రయం సంపాయించుకున్నాడు," అన్నాడు బేతాళవర్మ.

"నీవు చాలా పొరబడుతున్నావు, వర్మా! అతనికై అతడు ఏనాడూ నాతో తను విష్ణుమిత్రుణ్ణని చెప్పుకోలేదు. నేనే అతడి వెంటవున్న పత్రాలమీద అతడి పేరుచూసి, ఫలానా అని గుర్తించాను, తెలిసిందా?" అన్నాడు ప్రసేనుడు.

"అలాంటి పత్రాలు సంపాయించటం ఏమంత కష్టం!" అన్నది చంద్రాదేవి.

బేతాళవర్మ కళ్ళు మెరిసినై. "అవును బావా!" అంటూ అతడు ఏమో చెప్పబోయేంతలో ప్రసేనుడు అందుకుని, "మీ అక్కకువున్న తెలివితేటల్లో నూరోవంతు నీకున్నా, నీవేనాడో కీర్తి ప్రతిష్ఠలు గడించి, హాయిగా జీవితం వెళ్ళబోస్తూండేవాడివి. అందువల్ల నీకిక్కడ

వకుళ దగ్గిర విదూషకత్వంచేసే బాధా తప్పేది," అన్నాడు.

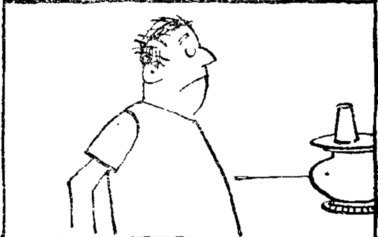
"నీవనేదేమిటి, బావా?" అంటూ బేతాళవర్మ ముఖం కందగడ్డలా చేసుకున్నాడు.

"నేననేదేమిటో, యీసరికి నీ మెదడు కాస్త అర్థమయ్యే భాషలో నీకు చెప్పివుండవలసింది? విష్ణుమిత్రుడు శరీరం నిండా గాయాలతో స్పృహలేకుండా పడివున్నస్థితిలో, అతడి దగ్గిర దొరికిన పత్రాలనుబట్టి, అతడు ఫలానా అని గ్రహించాను. పైగా మణిమంతుడు లోగడ అనేకసార్లు, అతణ్ణి గురించి నాతో చెప్పివున్నాడు. ఇప్పటికైనా అర్థమైందా, వర్మా?" అన్నాడు ప్రసేనుడు.

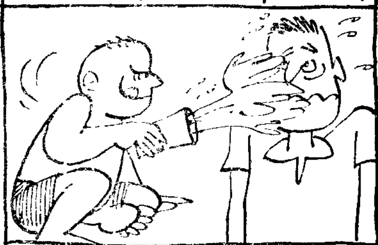
"ఆ పత్రాలలోవున్న విషయం ఏమిటో చదివిచూశావా?" అన్నాడు బేతాళవర్మ కోపంతో వణికిపోతూ.

"ఆ పత్రాల్లోవున్న విషయమంతా చదివి చూడవలసిన అవసరం నాకేం కలిగింది! గౌరవమర్యాదలు పాటించేవాడెవడూ, మరొకరికి సంబంధించిన పత్రాలలో ఏమి రాసివున్నదో చాటుమాటున చదవడనుకుంటాను. ఒకవేళ నువ్వనుకుంటున్నట్టు అగ్నిపాలుడైతే ...అతడు నా ఇల్లు చేరేందుకు ప్రాణగండం కలిగించేంత పెద్ద గాయాలు స్వయంగానో, మరొకరిచేతనో పొడిపించుకునివుండాలి! అలా చేసేటంత బుద్ధిహీనుడు కాడనుకుంటాను, అగ్నిపాలుడు. నే విన్నదానినిబట్టి, అతడు

ఎంతో తెలివితేటలూ, గొప్పవాణ్ణనే అహంకారంవున్న నవభోజరాజుగారి భృత్యుడు," అన్నాడు ప్రసేనుడు.

బేతాళవర్మ మరి మాట్టాడలేదు. ప్రసేనుడు కావాలనే తనను యింతగా అవమానిస్తున్నాడని అతడు భావించాడు. వెంటనే వున్నచోటునుంచి కదలి, గబగబా ఉద్యానవనంనుంచి బయటికి వెళ్ళిపోయాడు.

(సశేషం)

యతో నా దేశమన్నా, నా ఊరన్నా, నా వాళ్లన్నా—నా అనుకున్న మీరన్నా అంతేరా సత్యం ... ఈ ఉత్తరం రాస్తుంటే మిమ్మల్ని చూస్తున్నట్లే వున్నది. మీతో మాట్లాడుతున్నట్లే వున్నది.

కళ్ళల్లో నీళ్లు తిరుగుతున్నాయిరా చిన్నా!'

—మా ముగ్గురిలో చిన్నవాడిని నేనే!

* * *

ఉదయం ఎనిమిది గంటలకు హైద్రాబాద్ ఏర్‌పోర్ట్‌లో రాబోయే రామం కోసరం ఆప్యాయంగా ఆకాశంలోకి చూస్తున్నాం.

నిన్ననే బొంబాయి వచ్చాడు వాడు.

దూరంగా ఆకాశంలో ఎక్కడో మ్రోత...తలెత్తితే దూరంగా, చిన్నగా, చిన్నపిట్టలా మా రామాన్ని దాచుకున్న విమానం...ఆ విమానంమీద మా కెంతో ఆత్మీయత...

రామం వస్తున్నాడు.

చలపతీ, నేనూ క్షణాలమీద పదేళ్ళ క్రితంలో పడిపోయి ఆనాటి రామాన్ని కళ్లముందు కదిలించుకుంటున్నాం.

ఈ పదేళ్ళలో వాడిలో ఎంతో మార్పు వచ్చివుంటుంది.

కళ్లజోడు వచ్చివుండవచ్చు. కాస్త లావెక్కి వుండవచ్చు. తెల్లబడి వుండవచ్చు... సూటూ, బూటూ, టై... ఎప్పుడూ లాల్చీ, పైజమాలనే లైక్ చేసేవాడు. వాటిని మర్చిపోయే వుండవచ్చు.

విమానం మా కళ్ళముందు, మా కాళ్ళముందే వచ్చి ఆగింది. ఆత్మీయంగా హృదయం తెరుచుకుంటున్నట్లుగా తలుపు తెరుచుకుంటే అందులో నుంచి రామం చేతులూపుకుంటూ—పచ్చటి పైరులమీద ఎగిరే పిట్టలా ఎగురుతూ హాయిగా దిగాడు.

'మై గాడ్! రామం వాడే!'.

పదేళ్ళక్రితం రామం - రెండు నిముషాలక్రితం పక్కగదిలోకివెళ్ళి మళ్ళీ తిరిగివచ్చినట్లే వున్నాడు.

—వాడు లాల్చీ, పైజమాల్లోనే వున్నాడు.

నో గ్లాసెస్ ... నథింగ్ ... నో చేంజ్...

"అరేయ్ రామం... రామూ ... రామం..."

ముగ్గురం ఒకళ్ళమీద పడి ఒకళ్ళం కౌగలించుకున్నాం!

* * *

"నో ఛేంజ్ ఎటాల్!" చలపతి వాడి చేతిని పట్టుకొని అన్నాడు.

కారు ఏబిడ్స్‌లోనుంచి దూసుకుపోతోంది. నేను సిగరెట్టు ముట్టించి రామం వళ్ళో పడేశాను సిగరెట్టుపెట్టె అగ్గిపెట్టె ... రామాన్ని అనుకొని కూర్చుంటే అదోహాయి...

"శాంత గుంటూరులోనే వున్నది... నెలయింది వచ్చి!"

"మాకు రాయనేలేదేం...?"

"బొంబేలో వాళ్ల బ్రదర్ దగ్గర ఓ వీక్ వుండి ... మద్రాస్ మీదుగా గుంటూరు వెళ్ళింది...హైద్రాబాద్ టచ్ చేయలేదు!"

"మాకు దూరమవుతున్నావేమో నని భయంగా వున్నదిరా!" చలపతి నిష్ఠూరపు కంఠం.

"నో...బిలీవ్ మీ...నాటెటాల్... అలా అయితే ఇప్పుడు ఇక్కడ దిగే వాడినేకాదు!"

చలపతీ, నేనూ వాడినే కళ్లతో త్రాగేస్తున్నట్లుగా చూస్తూ కూర్చున్నాం.

ఎన్నాళ్ల కెన్నాళ్ళకు?

ఈ రోజు ఎంత సుదినం?

''ఏ హోటల్లో దిగమంటారు నన్ను?' రామం ప్రశ్న.

చలపతి హడావుడిగా జేబులు తడుముకోసాగాడు.

"ఏఁవైందిః" ఆత్రంగా అడిగాను.

"ఊఁహూఁ ... ఏఁవీలేదు ... కత్తి వుందా లే...ఏఁవైందా అని...వెధవని పొడిచేస్తాను..."

ముగ్గురం పగలబడి పగలబడి నవ్వుకున్నాం...పొట్టలు ఎగిరెగిరిపడేలా, ఒకళ్ళమీద ఒకళ్లం పడుతూ—తూళ్లుతూ, తూగుతూ—చలపతి ఇంటిముందు కారు ఆగేటంతటివరకూ — మేం ఎక్కడున్నామో మాకే తెలియదు...

* * *

"సో...ఇది పాతఇల్లుగాదు!" కారు దిగుతూ అన్నాడు రామం...చుట్టూ పరిశీలనగా చూచి.

"అది అమ్మే ఇది కొన్నది!" చలపతి వెనగ్గా దిగాడు.

"వెల్...చాలా బాగుంది ... ఏరా సత్యం నీవూ...?" నా వంక తిరిగాడు.

''నాదీ ఇంత కొంప కాకపోయినా ...ఒక కొంపే! ప్రస్తుతానికి మీ చెల్లెలుగారు...మా కుటుంబాన్ని విస్తృత పరిచే వుద్దేశ్యంతో..."

"ఓ ..కంగ్రాట్స్...భారతదేశాన్ని బాగుచేస్తున్నావన్నమాట...కానీయ్..."

ముగ్గురం మెట్లెక్కాం.

"ఓయ్...నీలూ! అంకుల్ ఆగయా ...''చలపతి కేకవేసాడు.

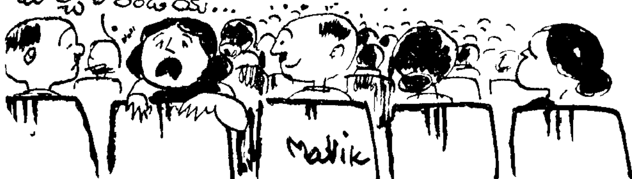
నీలూ చలపతి కూతురు.

నీలూ చెంగుచెంగున మెట్లమీదనుండి దూకుతూ దిగింది...పద్దెనిమిదేళ్ళుంటాయి...లేడిపిల్లలా ఎప్పుడూ ఎగురుతూనే వుంటుంది...ఇంకా ఫ్రాక్ లే వేస్తుంది...బాబ్డ్ హెయిర్ ...

కానీ ఈ రోజు చీరలో ముచ్చటగా ముద్దబంతి పువ్వులా కనిపిస్తోంది—అంతా తల్లిపోలిక!

"హాయ్...నీలవేణా! చాలా పెద్దదయిపోయిందే అప్పుడే!'' రామం

ముందుకు వడివడిగా అడుగులు వేస్తూ అన్నాడు.

"నమస్తే!"

"దట్సాల్ రయిట్...నీవు నీలవేణి వేనా అని!''

"అవునురా పండూ...నీలవేణే!" చలపతి కళ్లు కాంతితో వెలుగుతుండగా కూతురివంక ఆప్యాయంగా చూస్తూ అన్నాడు. "నీవు పది సంవత్సరాల క్రితం ఎత్తుకు మోసిన నీలవేణే!"

"వెల్ బిల్ట్...వెల్ మానర్స్... హార్టీ కంగ్రాట్స్‌రా చలపతీ!" అన్నాడు ఆత్మీయంగా, ప్రేమగా మిత్రుడి కళ్ళలోకి చూస్తూ.

"థాంక్యూ!" చలపతి కళ్ళు గర్వంతో మెరిసినవయ్.

"సో..." అంటూ సోఫాలో కూర్చొని నా ఉనికిని వాళ్ళకు గుర్తు చేశాను.

"నీలూ...కోటీల్ని పిలు!" అంటూనే రామంవైపుకు తిరుగుతూ, ''రామం! కూర్చోరా...కూర్చొని...ఈ పది సంవత్సరాల మన ఎడబాటునూ...ఈ రెండు రోజుల కలయికకూ యాక్వలయిజ్ చేసి ...జీవితంలో మరువలేని మధుర క్షణాలను సృష్టించు...యస్ మాన్!" అన్నాడు చలపతి.

"జీవితం తొంగిచూస్తోంది గతంలోకి ...నీవా, కమ్ హియర్...ఈ క్షణం ఈ క్షణంలాగానే జీవితాంతం నిలిచిపోతే ...బ్రదర్స్! రండిరా దగ్గరకు..." రామం కళ్ళల్లో నీళ్ళు ఒప్పిల్లుతున్నాయి. "మిమ్మల్ని చూస్తున్నాను ... మీలో కరిగిపోతున్నాను...మనం...మనం... మనం ... ఈ క్షణాన మనమంతా ఇక్కడే ఎదురెదురుగ్గా ... అనుకొని కూర్చొని...తనివితీరా కౌగలించుకొని —ఓ ఈ క్షణమా, హాట్సాఫ్!" వాడి కంఠం జీరబోతోంది...

మా కళ్లు చెమ్మగిల్లుతున్నాయి.

కోటీలు వచ్చాడు.

"హాట్ వాటర్ సిద్ధంచేయి ...

బ్రేక్‌ఫాస్ట్ ఎరేంజ్ చేయ్...డియర్! ఎనీ హాట్ డ్రింక్స్..." చలపతే అడిగాడు.

"వద్దు!"

"మిత్రమా! ... నీలో మార్పు లేదోయ్!''

* * *

"ఏమిటి చూస్తున్నావ్?" ఇడ్లీ తింటున్న వాడల్లా ఆగి అడిగాడు చలపతి రామాన్ని.

"అటు చూడు..." రామం కిటికీ లోంచి బయటకు వేలుతో చూపుతూ అన్నాడు.

పక్కింటి మేడమీద మళయాళపు కెప్టెన్ పెళ్ళాం తలనిండా స్నానంచేసి జుట్టు ఆరబెట్టుకుంటోంది...మంచి పక డ్బందీగా వున్న మనిషి...మగవాళ్ళ చూపులను తిప్పుకోనీయలేని మనిషి!

''టిఫిన్ కానీయ్!" అన్నాను— కెప్టెన్ చూస్తే కాల్చేస్తాడు అన్నట్టుగా. కళ్ళు చికిలించి నవ్వుతూ, "నో ఛేంజ్ ఎటాల్...ఈ పదిసంవత్సరాలూ నీలో ఏ మార్పూ తీసుకురాలేదు—అవునా?" అన్నాను ఎగతాళిగా.

నిజమే—వాడిలోవున్న పెద్దలోపం అదొక్కటే!

వాడిలోని ఆ వుమన్ వీక్‌నెస్ మమ్మల్ని చాలాసార్లు ఇబ్బందుల్లో పడే సింది.

ఆ విషయంలో రామం వట్టి వెధవ! దేశం మారాడు. కాలం మారింది. రోజులు మారాయి. వాతావరణం మారింది—అయినా వాడిలో మార్పు రాలేదు!

ఇక రాదేమోగూడా!

వయస్సు నెత్తినపడి ఏం లాభం?

యూనివర్సిటీ జీవితంలో గూడా ఒకటి రెండుసార్లు వాడి పని చావుతప్పి కన్ను లొట్టపడినంత పనయింది.

''బాగున్నదిగదూ—కెప్టెన్ అదృష్ట వంతుడు!" కళ్ళతోనే నవ్వుతూ అన్నాడు రామం.

చలపతి ఇబ్బందిగా కదిలాడు.

"పుట్టుకతో పుట్టిన ఆలోచనలూ, అలవాట్లూ చావుతోగానీ పోవు— అవునా?''

"అక్షరాలా నిజం — సందేహమే లేదు!" అన్నాడు రామం నవ్వును బిగ పట్టుకుంటూ.

గాడిదవెధవ—మొండి ఘటం!

"విదేశాలల్లో భారతదేశానికి ఎంత పెద్దపేరు తెచ్చివుంటావ్!"

''పక్కన కాంత వుండగా తల ఎత్తగలననే మీ ఉద్దేశ్యం!" వాడు ఇంటి కప్పు ఎగిరేలా నవ్వేడు. "కాంతే నా ప్రపంచమోయ్ భగవాన్లూ!"

ఏమో ఎవరు చెప్పగలరు—అక్కడ వాళ్ళనుచూసి భయపడి నోరు మూసుకు కూర్చుండేవాడేమో?

''కిటికీ తలుపు వేయమంటావా...

తలవంచుకొని టిఫిన్ తింటావా?" చల పతి విసుగ్గా అడిగాడు.

''నీలూ...చట్నీ కావాలి!'' రామం పెద్దగా అరిచాడు.

''వచ్చే!'' లోపలినుంచి నీలూ సమాధానం.

"చెప్పరా రామం?...ఎలా వున్నది వుద్యోగం...ఎలా వున్నది నీ జీవితం ...ఎలా వున్నది నీ విదేశీ బ్రతుకు?" నేను మాట మారుస్తున్నట్లుగా అన్నాను.

రామం ఫక్కున నవ్వాడు! "ఈ ఇడ్లీలో ఇప్పుడు నీలూ వేయబోయే చట్నీలా నేనూ ఆ దేశం కలిసిపోయాం ...ఐ లైక్ దట్ కంట్రీ! ఓ కమాన్ నీలూ...నీ ప్లేటిక్కడ...నీవూ ఇక్కడ కూర్చోగూడదూ!"

"అరేయ్! అది ఇక్కడ మనతో మాటలు చెబుతూ కూర్చుంటే...అక్కడ వంటయింట్లో పని ఎలా అవుతుందిరా!"

''సుభద్ర పోయింతరువాత మళ్ళీ నీవు వివాహం ఎందుకు చేసుకోలేదు...? రామం చటుక్కున అడిగాడు ముందుకు వంగి. "నాకేం నచ్చలేదు...ఎంజాయ్ ది లైఫ్ బాబూ!"

చట్నీ వేస్తున్నదల్లా, నీలూ పరుగిడుతున్నట్లుగా ఆ హాల్లోంచి వెళ్ళిపోయింది.

''డ్రాపిట్ డియర్ రామం!" దిగులుగా, సర్వం పోగొట్టుకున్నవాడిలా నిస్సహాయంగా అన్నాడు చలపతి.

''నీలూ...కమ్ హియర్...ఎందుకు వెళ్ళిపోయావ్...నేయి కావాలి!" రామం

అరుపు. "ఈ యింట్లో సుభద్ర లేక పోవడం పెద్ద వెలితేరా చలపతీ!"

'నీలూ ముందు—" నీలూ కెర్టన్ తొలగించుకొని బయటకు వస్తుంటే చలపతి కళ్లల్లో తిరుగుతున్న నీటిని,కళ్ళ జోడు తీసి తుడుచుకున్నాడు.

"సారీ ... వెరీసారీ...! గొణుగు తున్నట్లుగా అన్నాడు రామం. "నీలూ ...ఈరోజు స్పెషల్ ఏమిటి—దగ్గరకు రావాలి...నీకా బాబ్ చేయించిదెవరు? — మీ నాన్నేనా?...వట్టి ఫూల్... పొడుగాటి నీవు పొడుగ్గా జడవేసుకుంటే ఎంత బాగుంటుంది...నో నో..." చిరాగ్గా చలపతి ముఖంలోకి చూశాడు.

చలపతి పేలవంగా నవ్వాడు.

"చిన్నప్పుడు నిన్ను ఎత్తుకు మోశాను తెలుసా...ఆఫీసవుతూనే నీ కోసమే వచ్చేవాడిని ఇంటికి...నీవు మరీ పెద్దయిపోయావుగానీ లేకపోతే ఇప్పుడూ ఎత్తుకునే వాడినే!'' పగలబడి నవ్వు తున్నాడు రామం.

నీలవేణి బుగ్గలు అతడి మాటలకు సిగ్గుతో ఎఱ్ఱబడినయి.

చలపతి చిత్రంగా రామం ముఖం లోకి చూస్తున్నాడు.

"అంకుల్...కాఫీ!''

కాఫీ అందిస్తున్న నీలూ గులాబీరంగు చేతిని చేతిలోకి తీసుకుంటూ, "నీలూ ...ఐ లైక్ యూ..." అంటూనే ఆ చేతిమీద ముద్దుపెట్టుకున్నాడు రామం. "నీలూదంతా సుభద్ర పోలికే గదూ చలపతీ!"

నీలూ తుర్రున వంటయింట్లోకి పారిపోయింది.

* * *

గడియారం పదకొండుగంటలు కొట్టింది

"అయ్యో మాష్టారూ! మనం చేయా ల్సిన పని ఏమిటి ఇప్పుడు...'' చల పతి ఆవులిస్తూ బెడ్‌మీదనుంచి లేచాడు —పక్కనే పడుకున్న రామం ముఖం లోకి ఆత్మీయంగా చూస్తున్నాడు.

''నీలూ...'' రామం పెద్దగా కేక వేశాడు.

"ఏం కావాలి?'' చలపతి అడిగాడు. "ఏమైనా యివ్వమంటావా?"

"ఏం అక్కర్లేదు...నీలూ నా ఎదు రుగ్గా కూర్చొని కబుర్లు చెబుతుంటే చాలు!" అన్నాడు కళ్ళు మెరుస్తుండగా.

క్షణం చలపతి విసురుగా రామం ముఖంలోకి చూశాడు.

నేను గమనిస్తూనే వున్నాను— సగంకళ్లు మూసుకుపడుకొని ఇదంతా!

"ఓయ్...నీలూ!"

చలపతికి ఏం మాట్లాడాలో అర్థం కావడంలేదు.

చలపతిని నేను అర్థంచేసుకుంటు న్నాను.

సాత్వికులు ఎప్పుడూ అంతే—ఏ విషయాన్నీ గుటుక్కున మ్రింగనూ

లేరు — బయటకు వెళ్ళగ్రక్కనూ లేరు...

రామం గుణమూ తెలుసూ—అంద మయిన ఆడపిల్లలు ఎదురుగా కూర్చుంటే వాడికి అన్నం నీళ్ళూ అక్కర్లేదు...వాడికి సిగ్గూ, భిడియం లేవు...

నీలూను పదే పదే పిలుస్తున్నాడూ అంటే—?

—అలాంటి వాడి ఆలోచన నిజమే నేమో అనిపించినప్పుడు నాకు అసహ్యమే కలిగించింది...వికారం కలిగించింది.

అయినా—

వాడిలో ఆ ఉద్దేశ్యం ఉన్నదా అని?...

నలభై దాటినయి. చెంపలునెరిసినయి. ముఖంలో వయస్సు వచ్చినట్లుగా ముడతలూ పడుతున్నయి...

ఊఁహూఁ...అవన్నీ వదిలేసినా—

నీలూ ఎవరు?

తన మిత్రుడి కూతురు...

తన ఆత్మీయుడి కూతురు!

—తను ఎవరితో అయితే రెండు రోజులు సర్వం మరిచి ఆనందంగా గతాన్నంతా నెమరువేసుకుంటూ గడపాలనుకుంటున్నాడో అతడి కూతురు...

ఆ అమ్మాయిని గూడా ఆ రాస్కెల్ ఆ దృష్టితోటే చూస్తున్నాడా?

ఛ! ఛ!

అదే గనుక నిజమయినట్లయితే చలపతికే గాదు—నాకూ భరించరాని విషయమే!

"వడ్డన రెడీ!" నీలూ వచ్చింది.

"అరేయ్ చలపతీ!...నీలూకు ఆ రింగులు బాగోలేదురా...వెడల్పాంటి రవ్వల దిద్దులు చేయించు...చక్కగా లక్ష్మీదేవిలా వుంటుంది!" రామం నీలూ ముఖంలోకే కళ్లార్పకుండా చూస్తూ అన్నాడు.

చలపతి ఏద్వలేక నవ్వినట్లుగా నవ్వాడు.

ముగ్గురం భోజనాలముందు కూర్చున్నాం.

నీలూ వడ్డిస్తోంది. అది కావాలీ, ఇది కావాలీ అంటూ నీలూను పదే పదే పిలుస్తూ అమె కళ్ళల్లోకే నవ్వులు చిలకరిస్తూ భోజనం చేస్తున్నాడు రామం.

నిజమే-పది సంవత్సరాల క్రితం నీలూ చిన్నపిల్ల అవ్వవచ్చు—కానీ, ఈనాడు వయస్సువచ్చి, ఒడ్డులు వరుసు కుంటూ నిండుగా పారే సెలయేరులా వున్నది...

కొన్ని పరిధుల్లో వుంచవలసిన వయస్సు...

మూడుగంటలప్పుడు ముగ్గురం రోడ్డు మీదకు బయల్దేరాం.

నీలూనుగూడా రమ్మన్నాడు రామం.

నీలూ రానన్నది.

చలపతీ వద్దని చెప్పాడు.

-ఆ క్షణాన రామం కళ్లల్లో ఎంత

నిరాశ కనబడిందో, చలపతి కళ్ళల్లో అంత కోపమూ కనబడింది నాకు.

రామం నసుక్కుంటూ బయటకు వచ్చి కారెక్కాడు.

కారులోకూర్చున్నతరువాత "రుక్మిణి ఎక్కడ వున్నది ఇప్పుడు?" రామం అడిగాడు.

"ఢిల్లీలో వున్నదనుకుంటాను ... భర్త సెంట్రల్ సెక్రటేరియట్‌లో వున్నాడు!"

"శారద...ఇక్కడే...హెపీ ఎల్రక్ట్రికల్స్!"

"రాగిణి?"

"రాగిణా?...ఆ మధ్య ఎగ్జిబిషన్‌లో కాబోలు కనబడి చెప్పింది...భర్తకు డైవర్స్‌కు ప్రయత్నిస్తున్నదట!"

"అదేం?" ఉత్సుకతతో ముందుకు వంగాడు రామం.

"పాత గాథలన్నీ బయటపడివుండ వచ్చు!" నేనూ ఎగతాళిగా నవ్వుతూ వెనక్కు జారిగిలబడ్డాను.

"నిర్మల!"

"అరేయ్ రామిగా! ... శారద, వకుళ, పద్మ, ఖర్మ...అంతా వాళ్ళ వాళ్ళ మొగుళ్ళతో కాపురాలు చేసు కుంటూ, కలో కంజో త్రాగుతూ సుఖంగా బ్రతుకుతున్నారు ... వాళ్ళ గురించి మర్చిపో...పెళ్ళయిపోయిన మరుక్షణంలోనే వాళ్లూ నిన్ను మర్చిపోయి వుంటారు!" అన్నాడు చలపతి విసుగ్గా.

రామం తేలిగ్గా నవ్వేశాడు.

"నాకు అందుకేరా చలపతిగాడిని చూస్తే కోపం...వాడు జీవితాన్ని అనుభవించలేడు...మరొకరిని అనుభ వించనీయడు!"

"ఇలాగేనా!" విసురుగా అడిగాడు చలపతి.

-తన కూతురి వెంటబడి తిరిగే రామం అంటే చలపతికి అరికాలి మంట నెత్తికెక్కుతున్నది.

దాన్ని వెళ్లగ్రక్కటానికే అవకాశం కోసరం ఎదురుచూస్తున్నాడు వాడు.

"నీవు ఏమైనా అనుకోరా చలపతీ! నా చేతికొచ్చిన అవకాశాన్ని నేను ఎన్నడూ జారవిడుచుకోను...అంతే గాదు, అది మరొకరికి కష్టం కలిగించ నీయ్...నష్టం కలిగించనీయ్...నా ఆనందమే నాది!" అన్నాడు నొక్కి పలుకుతూ స్పష్టంగా రామం.

మా మధ్య ఓ జుగుప్సాకరమైన నిశ్శబ్దం తెరలు తెరలుగా జారిపడింది.

తరువాత పదినిముషాలకు బొంబే బజారుముందు అందర్నీ కారులోనుంచి దింపాడు రామం.

ముగ్గురం లోపలికి వెళ్లాం.

అద్దాల నడుమ...రంగుల తెరల మీదగా...అదో ప్రపంచం...

రామం పురమాయిస్తున్నాడు ...

కుర్రవాడు మా ముందు కుప్పలు కుప్పలుగా బుట్టలతో మంచుకుమ్మరిస్తున్నట్లుగా గుడ్డలు కుమ్మరిస్తున్నాడు.

"ఎన్ని కౌంటావ్ శాంతకి?" చలపతి రామం ప్యాక్ చేయిస్తున్న తీరు చూస్తూ అడిగాడు.

"కానగల్గినన్ని!" కళ్లు చికిలించి నవ్వాడు రామం

నాకు అనిపించింది—శాంతంటే ఈ వెధవకి ప్రేమకంటే భయంజా స్త్రీ-అని!

ఏ గుర్రాన్నయినా కళ్లాలులేకుండా ఆపటం మహాకష్టం!

ముగ్గురం బయటపడేటప్పటికి వాడి బిల్లు పదివందలు దాటనేదాటింది.

"తరువాత?"

"బార్ –"

"ఇప్పుడా?"

"ఇండియాకువచ్చి నేను ఎంతసేపయిందో తెలుసా?...నేను పక్కా త్రాగుబోతుని!" ఫక్కున నవ్వాడు రామం.

"తిరుగుబోతువి మాత్రం కాదేమిటి?" కసిగా అన్నాడు చలపతి.

నాకు అనిపించింది — చలపతిలో రామం రాకముందున్నంత అప్యాయత వాడు వచ్చింతరవాత లేదేమోనని!

అందులో సందేహించవల్సిందేమీ లేదు.

అందుకు కారణం స్పష్టంగా కనబడుతుండగా–

"నీలా... నీలా ... నీలా ..." అంటూ వాడు తిరగటమే...

వెనక సీట్లో కూర్చొని నేను-డ్రైవ్ చేస్తున్న చలపతిని-కళ్లు చించుకొని రోడ్ల పక్కన అందమైన ఆడవాళ్ళు కనబడతారేమోనని ఆవురావురుమంటూ చూస్తున్నట్లుగా చూస్తున్న రామాన్ని-చూస్తున్నాను.

ఎవరినిచూచి జాలిపడాలి నేను.

భగవంతుడా! మనుష్యుల్ని బలహీనతలకు ఎందుకు అంతగా దాసోహం చేస్తావ్?...

దేవుడూ! నిన్ను మన్నించలేను నేను...ఈలాంటి మనుష్యులను మార్చ గలిగినవాడే దేవుడు...

బారులో గ్లాసుల చప్పుళ్లనడుమ బీరు మాత్రమే పుచ్చుకొని బయటపడ్డాం ముగ్గురం...

రామం వాగుతున్నాడు-కాల్రాలో తన కొలీగ్, లేడీ ఫ్రెండ్ స్టెల్లాను గురించి...తనంటే పడిచచ్చిందిట అది!

ఏ క్షణాన తను 'ఊఁ' అంటే ఆ క్షణాననే ఆ పక్షి మొగుడికి విడాకులు గూడా ఇచ్చేస్తుందిట!

"కానీ..." వాడు నవ్వుతూ అన్నాడు. "శాంత ఇండియానుంచి వస్తూ వస్తూ ఓ కంట్రీ చీపురుకట్ట తన సూట్ కేసులో భద్రంగా పెట్టి తెచ్చుకున్న దని నాకు అక్కడకు వెళ్ళేటంతవరకూ తెలియదు!"

ఆ మాట అంటూ వాడు నవ్వు తుంటే, మాకూ నవ్వాగలేదు.

యింటికి వచ్చేటప్పటికి రాత్రి తొమ్మిదిగంటలయింది.

"నీలా..." మెట్లమీదనుండే అరి చాడు రామం.

చలపతి ఏదో విసుగుగా అనబో యాడు.

నేనే భుజంమీద చేయివేసి నొక్కాను "శాంతించు" అన్నట్లుగా.

నాకు చలపతిని చూస్తే సానుభూతే కలుగుతోంది.

కాని చాలా యిరకాటమైన పరిస్థితి.

ముగ్గురం హాల్లోకి వెళ్లేటప్పటికి కెర్టెన్ సగం వక్కకునెట్టి తలుపుదగ్గరే నిలబడివున్నది నీలా.

"యా ... నీలా ... ఇవి ఎలా వున్నయ్యో చూడు...కమాన్...నీ కోసమే తెచ్చాను!"

చేతిలో ప్యాకెట్లన్నీ సోఫాలో పడే శాడు.

"రామం!" చలపతి పెద్దగా అరి చాడు—కోపాన్ని నిగ్రహించుకోలేక పోతున్నట్లుగా.

నేను వడివడిగా ముందుకు అడుగులు వేశాను. రామం చేయి పట్టుకుంటూ, "ముందుగా చెప్పలేదేం ... చలపతికి ప్రజంటేషన్స్ అంటే గిట్టవని నీకు తెలియదూ!" అన్నాను...అలా అంటూ న్నప్పుడు నా గొంతు తడబడింది.

చలపతి అప్పటికే మెట్లెక్కి-తనని తాను నిగ్రహించుకోవటానికే అన్నట్లుగా పైకివెళ్ళిపోయాడు

నీలా నిలబడివున్నచోట కర్టెన్ ఊగుతున్నట్లుగా కనబడింది.

"ఐ లైక్ హర్...ఐ లైక్ హర్ మాన్!" నసుగుతున్నట్లుగా అన్నాడు రామం చిన్నగా...నీరసంగా తను తెచ్చిన చీరల ప్యాకెట్లవంకే చూస్తూ నిల్చున్నాడు.

వాడిని పట్టుకొని బెడ్‌రూంలోకి తీసుకువెళ్ళాను.

— చివాట్లు పెడదామనిపించింది.

— మహావుంటే ఇంకో ఇరవై నాలుగు గంటలు మా మధ్య వుండవచ్చు...అటు వంటివాడి మనస్సును కష్టపెట్టటం భావ్యమా?...

కానీ వాడు వట్టి వెధవే!

మధ్యలో నేను నీటిబయటపడ్డ చేపలా గిలగిలలాడక తప్పటంలేదు...

మౌనంగా యిద్దరం ఒకళ్ల ముఖం లోకి ఒకళ్ళం చూసుకుంటూ కూర్చున్నాం.

"కమాన్ పండ్లూ—భోజనం చేసే ద్దాం!" అంటూ నవ్వుకుంటూ పైనుంచి వచ్చాడు చలపతి.

అంటే—వాడికి నాలాగే కొద్ది గంటలలో వెళ్ళిపోబోయే రామం ప్రవ ర్తనను గురించి పట్టించుకోవటం, బాధ పడటం-మనస్కరించలేదన్నమాట ...

గుడ్ స్పిరిట్...

నన్ను చలపతిమీద జాలి సంపూర్ణంగా ఆవరించింది.

భోజనాల టేబుల్ ముందు చలపతే అన్నాడు: "అవన్నీ శాంతకు తీసుకు వెళ్ళు...చాలా బాగున్నాయి గూడా!"

"నేను తీసుకు వెళ్ళినా శాంతకు నచ్చాలని ఎక్కడున్నది!" ఫక్కున నవ్వాడు రామం.

"నీవు శాంతకోసమే గదా వాటిని కొన్నది!"

"కాదు—నీలూ కోసమే!" నొక్కి చెప్పాడు రామం. "అప్పుడే చెబితే అసలు కొననీయవేమోనని అబద్ధమాడాను!"

—ఆ రాత్రి వాళ్ళు నడుమే పడుకున్నానుగాని—నాకు నిద్రపట్టలేదు ... చలపతీ నిద్రపోయివుంటాడని నేను అనుకోను!

* * *

మరునాడు మధ్యాహ్నం గోల్కొండలో రామం వెళతానన్నప్పుడు చలపతి ఏమీ అడ్డుచెప్పకపోవటంలోని ఆంతర్యం నాకు అవగతమైపోయింది!

నిజమే ... అంతకుమించి చలపతి చేయగలిగిందేమీలేదు.

రామం తన ప్రయాణం సంగతి చెబుతూ, "నీలూ...రెడీ అవ్వాలి త్వరగా!" అన్నాడు.

"దేనికి?" చలపతి కళ్ళు పెద్దవి చేసుకు చూస్తూ అడిగాడు.

"కొద్దిగా షాపింగ్ వున్నది... యిద్దరం కలిసి వెళ్ళివస్తాం!"

"నాన్సెన్స్ ... అలా వెళ్లటానికి వీల్లేదు!"

రామం గమనించాడో లేదోగాని నేను మాత్రం కనిపెట్టేశాను-చలపతి ముక్కుపుటాలు కోపంతో ఎగిరిపడుతున్నాయి.

"నీలూ—నీవు లోపలికి వెళ్లు!" అన్నాడు కసురుకుంటున్నట్లుగా చలపతి. "అదన్నమాట రామం!...నీవు హైద్రాబాద్ వచ్చిన కారణం...సాయంత్రందాకా వుంటానన్నవాడివి...మధ్యాహ్నానికే వెళ్ళిపోతానంటావా...అంతేగాకుండా...ఆ మధ్యాహ్నందాకా గూడా మా మధ్య వుండకుండా-నీ కోసం సెలవుపెట్టి మేంపడి ఏడుస్తుంటే-దాన్ని వేసుకొని రోడ్లవెంట తిరుగుతానంటావా ...సిగ్గులేదటరా నీకు!" వాడు కోపాన్ని నిగ్రహించుకొని, అసలు విషయాన్ని ట్విస్ట్‌చేసి రామాన్ని చివాట్లుపెట్ట ప్రయత్నిస్తున్నాడూ అంటే-చలపతిమీద నాకు గౌరవమే పెరిగింది.

"నీవు కదలటానికి వీల్లేదు...పద నా గదిలోనే కూర్చుందాం...కదిలావో కాళ్ళు విరగ్గొడతాను...మన ముగ్గురమే కూర్చోవాలి...మన ముగ్గురిమాటలే మన మధ్యనడవాలి...మరొకరు రావడంకాని, వారి ప్రసక్తి తీసుకురావడంగాని నేను సహించలేను...మళ్ళీ ఎన్ని సంవత్సరాలకో మన కలయిక...వీల్లేదురా పందూ ... ఈ కొద్దిగంటలయినా మనకు మరువలేని క్షణాలుగా చేయి!" వాడు ఆవేశపడుతున్నాడు.

—వాడి ఆ ఆవేశం వెనుక వున్న ఆదుర్దా, కోపం, నిగ్రహం-నాకు కళ్లకు కట్టినట్లే కనబడుతున్నాయి!

* * *

గోల్కొండకు ఇంకొక అరగంట టైం వున్నదనగా ముగ్గురం కార్లో బయల్దేరాం.

చలపతికి రామం రాక మనశ్శాంతినే కరువుచేసిందనటంలో అబద్ధమేమీలేదు.

నాకూ వాడి ప్రవర్తన అసహ్యాన్నే కలిగించింది.

రామం మా మధ్య లేనప్పుడు చలపతి చాలా బాధపడుతూ ఆ విషయం నాముందు ఎత్తాడుగూడా.

నేను వాడు చెప్పిందంతా మౌనంగా విని చివరికి అన్నాను. "నీవు త్వరబడి ఏమీ అనబోకు...నేనే వెళ్ళేలోగా అవకాశం చూసుకొని ఆ నాలుగు చివాట్లూ పెట్టేస్తాను!"

"పోనీయ్ లేరా...ఎవరి పాపం వాడిదే...ఈ జీవితంలో వాడిని మరోసారి కలుస్తామోలేదో...నాలుగు మాటలు

అని వాడి మనస్సు కష్టపెట్టినందుకు జీవితాంతం నేనూ...నేను బాధపడ్డానని తెలిసి వాడూ బాధపడటందేనికి...నన్ను ఒక్కడినే బాధపడనీయ్ ఈ విష యంలో!''

వాడి మాటలకు నాకు జాలివేసింది. అదే రామంమీద కోపాన్ని ఇనుమడింప చేసింది.

రైల్లో కిటికీ పక్కగా వాడు కూర్చు న్నాడు. మేం ప్లాట్‌ఫారంమీద నిలు చున్నాం.

ప్లాట్‌ఫారం అంతా పెళ్ళిఇల్లులా హడావుడిగా వున్నది.

"చలపతీ ఏమైనా పుస్తకం కొనుక్కు రారా! ప్రయాణంలో వాడికి కాలక్షే పంగా వుంటుంది!'' అన్నాను వాడిని మా మధ్యనుంచి పంపే ఉద్దేశ్యంతో.

చలపతి అటు తిరగ్గానే రామం పేల వంగా నవ్వుతూ, "నరే కానీయ్...ఇక నీవు నన్ను తిడతావన్నమాట!" అన్నాడు.

నేను ఉలిక్కిపడ్డాను-వాడు నన్ను చదివేస్తున్నాడా?

"తిట్టేందుకు పెద్ద ఏమున్నదిగాని ...'' సర్దుకోసాగాను.

"మీకు తెలిసిన నాలోని బలహీనతే నామీద అసహ్యాన్ని మీకు కలిగిస్తోంది-అవునా?" అన్నాడు.

ఆ క్షణాన వాడు - ముఖమంతా పీక్కుపోగా ముసలివా డయినట్లే కనబడుతున్నాడు.

నేను చెప్పదలుచుకున్నదేదో సూటిగా అలస్యంచేయకుండా చెబుదామన్నట్లుగా నోరు తెరవబోతుండగానే, రామం, "నీ వేం చెప్పనక్కరలేదురా...చలపతి బాధా, నీ బాధాగూడా నాకు తెలుసు...అయినా ...అయినా..." తల అంటూ లోపల బాధను ఇముడ్చుకోలేకపోతున్నట్లుగా ఊపసాగాడు.

ఏదో తెలియని ఆవేశం వాడి శరీ రాన్ని ఊపేస్తోంది.

నా చేతిని వాడిచేతిలో బిగించివేశాడు.

"అరేయ్ సత్యం! నీలూ తల్లి ఎవర్రా?" అన్నాడు-నా కళ్ళల్లోకే కన్నార్పకుండా చూస్తూ.

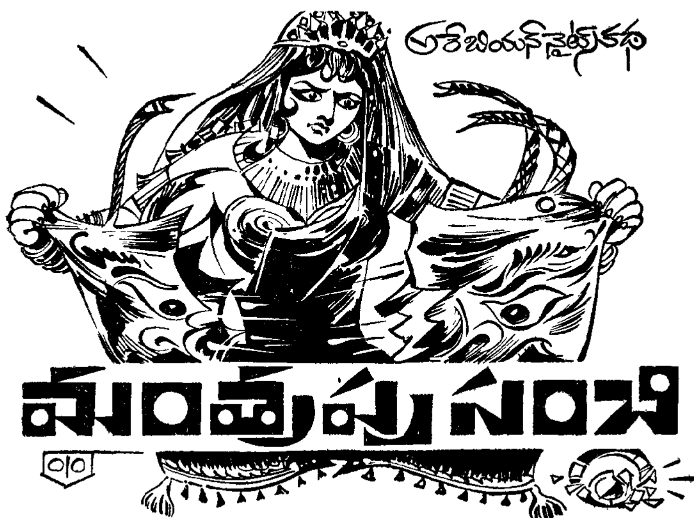
అర్థంలేని ప్రశ్న!

"సుభద్ర!"

"అయితే, నేను నీలూ తండ్రినిరా, చిన్నా!"

ఆ క్షణాన అతడి కళ్లు చమరుస్తు న్నాయి.

[గత సంచిక తరువాయి)

3

మర్నాడు రాత్రి మంత్రి కుమార్తె తిరిగి కథ చెప్పనారంభించింది.

మూర్ జూదర్‌తో ఇలా అన్నాడు:

"నేను మంత్రాలు చదువుతూ పోతూంటే నది నీరు క్రమంగా క్షీణించి, చివరకు పూర్తిగా ఇగిరిపోతుంది. అప్పుడు నీకు నదిగట్టులో ఒక బంగారు తలుపు కనబడుతుంది. అది నగరద్వార మంత ఎత్తుంటుంది. దాని తలుపులు రెండు వలయాలు, ఒకే లోహంతో చేసినవి, ఉంటాయి. నువు ఆ తలుపు వద్దకువెళ్ళి, ఒక వలయాన్ని నింపాదిగా తట్టి, క్షణంసేపు వేచిచూడు. తరవాత మరింతగట్టిగా తట్టి, మళ్ళీ క్షణం ఆగు. నువు వలయాన్ని మూడోసారి తట్టిన మీదట లోపలినుంచి ఒక గొంతు ఇలా అంటుంది: 'మంత్ర విప్పడం తెలియకుండానే నిధి తలుపు తట్టేది ఎవరు?' దానికి సమాధానంగా, 'నా పేరు జూదర్. కైరోకు చెందిన బెస్తవాణ్ణి. ఉమర్ కొడుకును,' అనిసమాధానంచెప్పు.

"అప్పుడు తలుపు తెరుచుకుని, ద్వారంలో ఒక మనిషి కనిపిస్తాడు. అతడి చేతిలో ఒక ఖడ్గం ఉంటుంది. ఆ మనిషి నీతో, 'నువు నిజంగా అతడివే అయితే, నీ మెడ చాచి, నీ తల నరక నియ్యి,' అంటాడు. నువు నిర్భయంగా మెడ చాచాలి. అలా చేస్తే ఆ మనిషి నీ తల నరకటానికి కత్తి ఎత్తే క్షణంలోనే నీ కాళ్ళదగ్గిరపడి చచ్చిపోతాడు. నీకు ఏ అపాయమూ కలగదు. అలాకాక నువు భయపడి మెడ చాచకపోయావో వాడు తప్పక నిన్ను చంపేస్తాడు.

"ఆ విధంగా మొదటి మాయను విరుగుడుచేసి, నువు లోపలికివెళ్ళి,

అక్కడ నీకు రెండోద్వారం కనిపిస్తుంది. నువు దాని తలుపుమీద ఒక్కసారే గట్టిగా తట్టు. వెంటనే గడపవద్ద ఒక మనిషి పొడుగుపాటి ఈటె పట్టుకుని ప్రత్యక్షమై, "మనుషులుగాని, యక్షులుగాని ప్రవేశించరాని ఇక్కడికి ఎందుకు వచ్చావు?" అని అడుగుతాడు. నువు ధైర్యంగా వాడి ఈటె ములికికి నీ రొమ్ము చూపించు. నీకేమీ అపాయం కలగదుగాని, వాడు చచ్చిపడిపోతాడు. అలాకాక, భయపడి వెనకడుగు వేశావో వాడు నిన్ను చంపేస్తాడు

"తరవాత నువు మూడో ద్వారం వద్దకు వస్తావు. అక్కడ ఒక విలుకాడు బాణం ఎక్కుపెట్టి, నీకు గురిచేస్తాడు. నువు ధైర్యంగా వాడికి రొమ్ము చూపించి, ముందుకు వెళ్ళు. వాడు చచ్చిపడిపోతాడు. నువు తటపటాయించావో వాడు నిన్ను చంపేస్తాడు.

"నాలుగో ద్వారంవద్ద ఒక భయంకరమైన సింహం, నిన్ను తినేలాగా నోరు తెరుచుకుని, నీపై దూకుతుంది. దాని నోట్లో నువు చెయ్యి దూర్చావంటే అది నీకు ఎలాటి అపాయమూ కలిగించకుండానే చచ్చిపడిపోతుంది.

"అయిదో ద్వారం తలుపు ఒక నీగ్రో తెరిచి, నీ పేరు అడుగుతాడు. నువు నీ పేరు చెప్పినమీదట వాడు, 'నువు అతడివే అయితే ఆరో ద్వారం తెరవటానికి ప్రయత్నించు,' అంటాడు. ఆరోద్వారం వద్దకువెళ్ళి నువు, 'ఓయేసూ మోజెస్‌ను తలుపుతెరవమని ఆజ్ఞాపించు!' అని కేకపెట్టు"

"వెంటనే ఆరోద్వారం తలుపు తెరుచుకుని రెండు మహా సర్పాలు, కుడి ఎడమలనుంచి, నోళ్ళు తెరుచుకుని నీకేసి వస్తాయి. అవి నిన్ను కాటువేసేలోపల వాటిని నీ రెండు చేతులతోనూ తాకు. అవి శక్తి ఉడిగి నీకాళ్ళముందు పొర్లాడుతాయి. నువ్వు భయపడ్డావో, నిశ్చయంగా చస్తావు

"తరవాత ఏడో తలుపు తట్టు. నీ తల్లి తలుపుతెరిచి, 'రా, నాయనా, రా!' అంటూ నిన్ను దగ్గరికి పిలుస్తుంది. అప్పుడు నువు, 'అక్కడే ఉండు! నీ బట్టలు విప్పెయ్యి!' అనాలి. 'నీకు పాలిచ్చి పెంచిన తల్లిని కాదట్రా, నాయనా? నన్ను దిగంబరి కమ్మంటావుట్రా?' అంటుంది. 'నువు బట్టలు విప్పకపోయావో నిన్ను చంపేస్తాను,' అని కసురుకో. అలా అంటూ కుడిచేతివైపు గోడకు వేళ్ళాడే కత్తి తీసుకుని ఆమెను తొందరపెట్టు. ఆవిడ నీలో జాలి ప్రేరేపించటానికి ప్రయత్నిస్తుంది. ఆమె ఒక్కొక్క ఉడుపే తీసేటప్పుడు, నువు కత్తి ఝళిపిస్తూ, 'మిగిలినవికూడా విప్పు!' అని భయపెట్టు. అన్ని బట్టలూ విప్పేసిన మరుక్షణం ఆమె అంతర్థానమవుతుంది.

"అప్పటికి అన్ని మాయలూ విడి

పోతాయి. నీకు ఎలాటి ప్రమాదమూ కలగదు. నీ శ్రమకు ఫలితం నీ చేతికి అందుబాటులోకి వస్తుంది. అప్పుడు నువు చెయ్యవలసిందేమంటే, ఏడో గదప దాటి బావడిలోకి అడుగుపెట్టు. దాని నిండా బంగారు అచ్చులుంటాయి. నువు వాటిని పట్టించుకోకుండా బావడి మధ్యకు వెళ్లు. అక్కడ ఒక మండపానికి అడ్డంగా తెరకట్టి ఉంటుంది. ఆ తెర పైకెత్తావంటే మహామాంత్రికుడు అల్ షమర్దల్ ఒక బంగారు శయ్యమీద నిద్రిస్తూ కనిపిస్తాడు. ఆయన తలవద్ద గుండ్రంగా చంద్రుడిలా మెరుస్తూ ఒక వస్తువు కనిపిస్తుంది అదే ఖగోళం. ఖడ్గం ఆయన నడుమునుచుట్టి ఉంటుంది. ముద్రిక ఆయన వేలికి ఉంటుంది. కాటుక డబ్బీ బంగారు గొలుసుకుకట్టి ఆయన మెడలో ఉంటుంది ఏ మాత్రమూ సంకోచించకుండా ఆ నాలుగు వస్తువులూ తీసుకుని, నా వద్దకు వచ్చెయ్యి. నేను చెప్పిన విషయాలన్నీ జ్ఞాపకం ఉంచుకుని, అలాగే చెయ్యి. నీ బుర్రగాని, ధైర్యంగాని సడలిందో తరవాత చేసేది ఏమీ ఉండదు."

మూర్ ఈ పాఠాన్ని జూదర్‌కు ఒకటికి మూడుసార్లు మళ్ళీ మళ్ళీ చెప్పాడు.

చివరకు జూదర్, "అంతా నాకు తలకెక్కింది. కాని మీరు చెప్పే భయంకర శక్తులను మానవమాత్రుడు ఎదుర్కోగలడా?'' అన్నాడు.

"భయంలేదు, జూదర్. ద్వారాలను కాపాడేవి కేవలమూ మాయారూపాలు. వాటిని గురించి నువు నిశ్చింతగా ఉండవచ్చు," అన్నాడు మూర్.

"అన్నిటికీ అల్లానే నమ్ముకున్నాను" అన్నాడు జూదర్.

మూర్ నిప్పులమీద మరింత గుగ్గిలం వేసి మంత్రోచ్చాటన ప్రారంభించాడు. క్రమంగా నదిలో నీరు ఇంకిపోసాగింది. నీరంతా ఇగిరిపోయినాక బంగారుద్వారం బయటపడింది. జూదర్ ధైర్యంగా దాని వద్దకువెళ్ళి తలుపు తట్టాడు. అన్ని ద్వారాలవద్దా మూర్ చెప్పినట్టే జరిగింది; మూర్ చెయ్యమన్నట్టే జూదర్ చేశాడు.

ఏడో ద్వారం తెరిచిన స్త్రీని జూదర్, "ఎవరు నువు?" అని అడిగాడు.

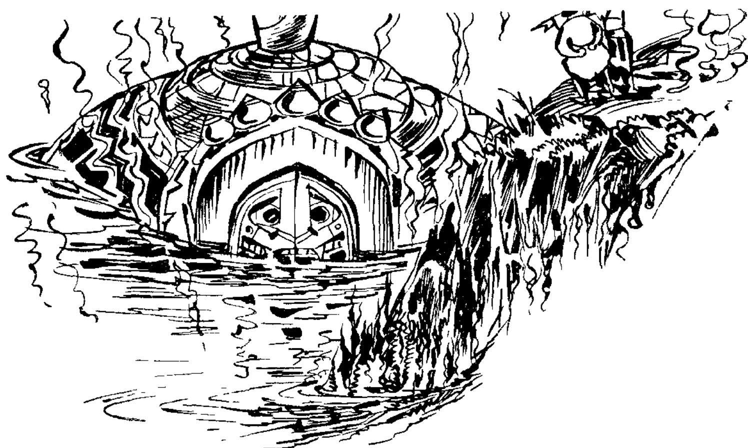
"నీ తల్లినిరా, నాయనా. నిన్ను తొమ్మిదినెలలుమోసి కని, నీకు పాలిచ్చి, పెంచి పెద్దవాణ్ణి చేశాను," అన్నదామె.

"నీ బట్టలు విప్పెయ్యి!" అని జూదర్ అరిచాడు.

"తల్లిని బట్టలు విప్పమని కొడుకు ఎక్కడైనా అడుగుతాడురా?" అన్నదామె.

"విప్పు!'' అంటూ జూదర్ గోడ నుంచి ఖడ్గంతీసి, ''విప్పకపోయావో నీ ప్రాణం తీస్తాను," అన్నాడు.

ఆమె ఒక్కొక్క ఉడుపే తీసే

స్తూంటే, అతను "ఊ! ఊ!" అని తొందరచేశాడు.

"నా కడుపున చెడబుట్టావు గదరా! దిగంబరిగా తల్లిని చూడటం మహా పాతకం కాదుట్రా?" అన్నదామె.

"నిజమే. పోనీ నీ చెడ్డీ విప్పకులే," అన్నాడు జూదర్.

వెంటనే ఆమె, ''జంకాడు! కొట్టండి! కొట్టండి!" అని అరిచింది.

ఎవరో అదృశ్యవ్యక్తులు అతన్ని చచ్చేటట్టు కొట్టి, అన్ని ద్వారాల కుండాను బయటికి తరిమేశారు. అతని వెనక ఆఖరుద్వారం కూడా మూసుకుని, అతను వచ్చిన నదిలో పడ్డాడు. అప్పటికే నదిలో నీరు పొంగుతున్నది. మూర్ అతన్ని నదిలోంచి పైకితీసేసరికి జూదర్ మూర్ఛలో ఉన్నాడు.

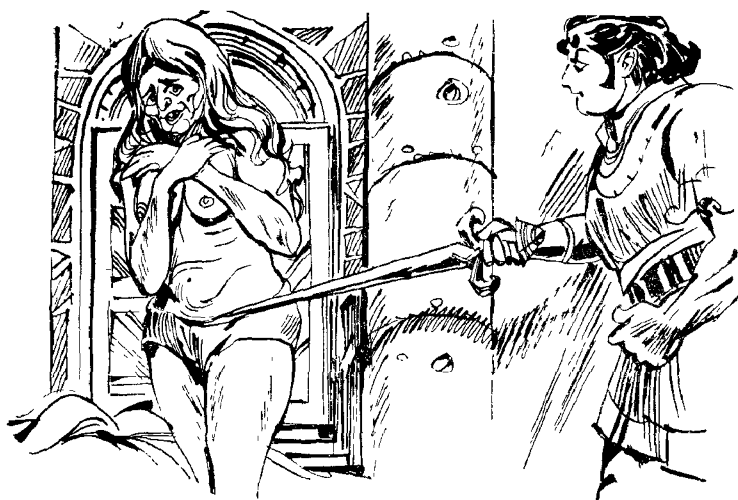
మూర్ కొరాన్ పఠించి, జూదర్‌కు స్పృహరాగానే, "అయ్యయ్యో, ఏం చేశావు?'' అని అడిగాడు.

"అన్ని అవాంతరాలూ దాటాను. మా అమ్మ చెడ్డీమూలంగా సాధించినదంతా బూడిద పాలయింది. దావు దెబ్బలు తిన్నాను. దాన్ని జన్మలో మరవలేను," అన్నాడు జూదర్.

"నేను చెప్పినట్టు చెయ్యకపోతే ప్రమాదమని ముందే హెచ్చరించానే! ఆమెను చెడ్డీ ఉంచుకోనిచ్చి, నాకు ద్రోహం చేశావు, నీకూ ద్రోహం చేసుకున్నావు. ఈ యేటికి ఇంక చేసేదేమీ లేదు. మళ్ళీ వచ్చేయేడు ప్రయత్నించాలి. అంతదాకా నువు నా వెంటనే ఉండు," అన్నాడు మూర్.

అతను ఏదో అనగానే ఇద్దరు నీగ్రోలు ప్రత్యక్షమై, గుడారంవిప్పి, కంచరగాడిదలను రప్పించారు. వాటిమీద జూదర్! మూర్ ఫెజ్‌నగరం చేరుకున్నారు.

ఒక సంవత్సరంపాటు జూదర్ మూర్‌కు అతిథిగా ఉన్నాడు. ప్రతి ఉదయమూ అతనికి మేలి అంగీ

అందింది, మంత్రపు సంచీనుంచి దివ్యమైన భోజనం లభించింది.

సంవత్సరం గడిచి, నిధిని సంపాదించే తరుణం రాగానే, మూర్ జూదర్‌ను నగరం బయటికి తీసుకుపోయాడు. అక్కడ వాళ్ళను ఇద్దరు నీగ్రోలు కలిశారు. కంచరగాడిదలు వచ్చాయి వాళ్లు నదివద్దకు వెళ్ళి, గుడారం ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. మూర్ ధూపం వెయ్యబోతూ జూదర్‌తో, "నీకొక్క సలహా చెబుతాను?" అన్నాడు.

"అవసరంలేదు, మహాప్రభో! నేను తిన్న బావు దెబ్బలు మరిచిపోతానేమోగాని, మీరు చెప్పినది మాత్రం మరవను," అన్నాడు జూదర్.

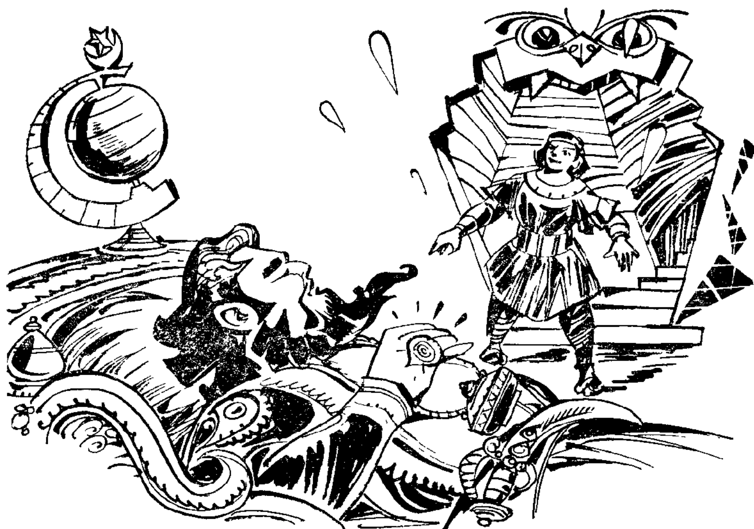
"నీకు నిజంగా అంతా జ్ఞాపకం ఉన్నదా, జూదర్? నువేమీ కంగారు పడకు. ఆమె నిజంగా నీతల్లికాదు, నీతల్లి ఆకారం ధరించిన ఒక మాయ. అది కూడా నీకు కీడుకలిగించటానికే! ఈసారి మాత్రం పొరపాటుచేశావో, నీవు ప్రాణాలతో బయటపడవు," అన్నాడు మూర్.

"ఈసారి పొరపాటు చేశానంటే నన్ను నిలువునా దహించినా పాపం ఉండదు," అన్నాడు జూదర్.

మూర్ గుగ్గిలం ధూపంవేసి మంత్రాలు చదవటం ప్రారంభించగానే నదిలో నీరు తగ్గిపోయింది. జూదర్ బంగారు ద్వారం వద్దకు దిగివెళ్ళాడు. అది పూర్వంలాగే తెరుచుకున్నది. జూదర్ ఒక్కొక్క ద్వారాన్నే జయించుకుంటూ ఏడోద్వారం చేరి తన తల్లిని చూశాడు. ఆమె అతణ్ణి లోపలికి ఆహ్వానించింది.

"ముసిలిడొక్కు నువు నాకు ఏమన్న తల్లివి? గుడ్డలువిప్పు," అన్నాడు జూదర్.

ఆమె అతన్ని మభ్యపెట్టటానికి విశ్వ

ప్రయత్నంచేస్తూ, తన దుస్తులు ఒక్కొక్కటే విప్పి, చివరకు చెడ్డీతో నిలబడింది.

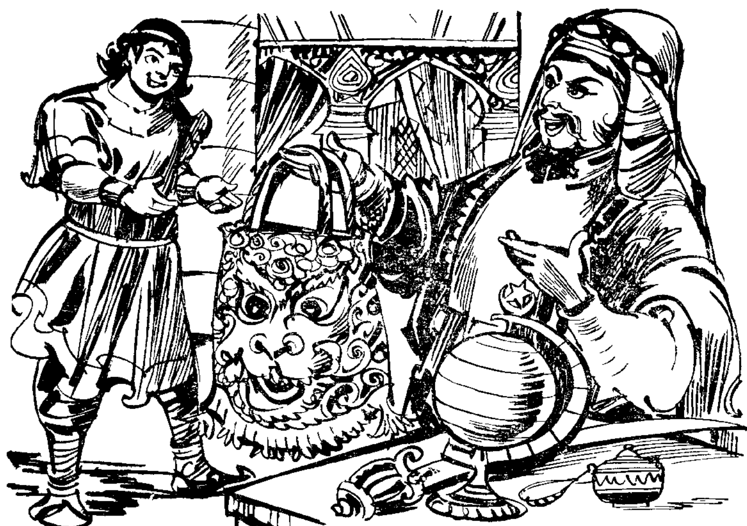
"అదికూడా తీసెయ్యి!" అని జూదర్ అరిచాడు.

అదికూడా విప్పేసి ఆమె అదృశ్యమయింది.

జూదర్ సావడిలోకి ప్రవేశించాడు. అతను అక్కడ గుట్టలుపోసిఉన్న బంగారు అచ్చులను పట్టించుకోకుండా మండపంవద్దకు వెళ్ళి, తెర పైకి ఎత్తి చూశాడు. మూర్ చెప్పినట్టుగానే అల్ షమర్దల్, నడుముకు ఖడ్గం చుట్టుకుని, వేలికి ముద్రిక పెట్టుకుని, మెడలో బంగారు గొలుసుకు కాటుకడబ్బీ ఉంచుకుని, బంగారు శయ్యమీద శయనించి ఉన్నాడు. ఆయన తలమీద ఎగువగా చంద్రబింబంలాంటి, ప్రకాశవంతమైన ఖగోళం ఉన్నది.

జూదర్ కత్తినీ, ముద్రికనూ, కాటుక డబ్బీనీ, ఖగోళాన్నీ తీసుకుని తిరుగుముఖమైనాడు. అతని విజయానికి ఎక్కడినుంచో మధుర సంగీతం వినిపించింది. ఏవో కంఠాలు, "శభాష్, జూదర్! శబాష్!'' అని అతన్ని మెచ్చుకున్నాయి. అతను తిరిగి నదిలోకి ప్రవేశించినదాకా ఆ ధ్వనులు వినిపిస్తూనే ఉన్నాయి.

అతన్ని వస్తువులతోసహా చూస్తూనే మూర్ ధూపాలూ, మంత్రోచ్చాటనా కట్టిపెట్టి, పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చి, జూదర్‌ను గాఢంగా ఆలింగనం చేసుకున్నాడు. అతను పిలవగానే ఇద్దరు నీగ్రోలూ ప్రత్యక్షమై, గుడారం విప్పేసి, కంచరగాడిదలను తెచ్చారు.

మూర్ జూదర్‌తో కలిసి తన భవ నానికి తిరిగివచ్చి, మంత్రపుసంచీనుంచి భోజనంతీసి, తిని, పళ్లాలు సంచీలో పెట్టేసినాక, "జూదర్, నాకోసం నువు నీ స్వస్థలం వదిలివచ్చి, నా పనిపూరి చేశావు. నేను నీకు ఎంతగా ఋణపడి ఉన్నానో చెప్పటం సాధ్యంకాదు. నువు నీకోరిక తెలిపినట్టయితే, అల్లా దయవల్ల దాన్ని తీర్చుతాను. మొహమాట పడవద్దు. నువు ఎంత కోరటానికైనా తగుదువు," అన్నాడు.

"స్వామీ, అల్లానుంచీ, మీ నుంచీ నాకు కావలసినది ఆ మంత్రపుసంచీ మాత్రమే," అన్నాడు జూదర్.

మూర్ [అబ్దుల్ సమద్] జూదర్‌కు సంచీ ఇస్తూ, "అవశ్యం తీసుకో. కాని నువు ఇంకేది కోరినా ఇచ్చి ఉండేవాణ్ణే. ఈ సంచీ నీకు ఆహార పానీయాలు మాత్రమే ఇవ్వగలదు. నాకోసం నువు కష్టాలుపడి, ఘోరప్రమాదాలను ఎదు ర్కొన్నావు. నిన్ను తృప్తిపరచి మీవాళ్ల వద్దకు తిరిగి పంపుతానని మాట ఇచ్చి ఉన్నాను. నిన్ను కేవలం ఆహారసమృద్ధితో వెళ్ళనియ్యలేను. బంగారమూ, రత్నాలూ నించిన ఈ రెండోసంచీకూడా తీసుకుని మీ దేశానికిపోయి, గొప్ప వర్తకుడివై, డబ్బుకు ఎలాటి లోటూలేకుండా నువ్వు సుఖపడి, నీ వాళ్ళనూ సుఖపెట్టు. మంత్రపుసంచీని ఎలాగ ఉపయోగించాలో విను. సంచీలో చెయ్యిపెట్టి, 'సంచీలోని ఖానిసా, మంత్రశక్తుల సహాయంతో ఫలానా వంటకం పట్టుకురా. ఇదే నా ఆజ్ఞ!' అను. తక్షణమే నువు కోరినది సంచీ అడుగున సిద్ధంగా ఉంటుంది," అన్నాడు.

అబ్దుల్ సమద్ పిలిచేసరికి ఒక నీగ్రో,

ఒక కంచరగాడిదా ప్రత్యక్షమయారు. ఆయన కంచరగాడిదమీద ఒక పక్క బంగారం నింపిన సంచీ, మరొక పక్క రత్నాలు నింపిన సంచీ వేసి, వాటిమీద ఖాళీగా ఉన్న మంత్రపుసంచీ పరిచి, జూదర్‌తో, "దీనిమీద ఎక్కు. నీగ్రో ముందు నడుస్తూ మీ ఇంటిదాకా వస్తాడు. ఇల్లు చేరాక సంచులు తీసుకుని, కంచర గాడిదను నీగ్రోకు ఇచ్చెయ్యి. మన రహస్యం మూడోవాడికి తెలియనివ్వకు. క్షేమంగా వెళ్ళిరా," అన్నాడు.

"అల్లా మిమ్మల్ని చల్లగా చూడాలి," అని జూదర్ ఆయనవద్ద సెలవు పుచ్చుకుని, కంచరగాడిదనెక్కి, నీగ్రో వెనక రాగా బయలుదేరాడు.

ఈసారి కంచరగాడిద తన పూర్తి వేగంతో పోతూ, ఆ పగలూ, రాత్రీ ప్రయాణంచేసి, తిరిగి తెల్లవారేసరికి కైరో నగరప్రాకారాలకు కనుచూపుమేర లోకి వచ్చేసింది. జూదర్ విజయద్వారం కుండా నగరం ప్రవేశించి, తన ఇల్లు చేరుకుని, తన తల్లి గుమ్మంలో కూచుని వచ్చేపోయేవాళ్ళను బిచ్చం అడుగుతూ ఉండటం చూశాడు.

ఇది చూడగానే కడుపుమండిపోయి, జూదర్ కంచరగాడిదమీదనుంచి ఉరికి, చేతులు చాచుకుని తల్లివద్దకు వెళ్ళాడు. ఆమె అతన్ని చూడగానే బావురు మన్నది.

అతను కంచరగాడిదమీదినుంచి సంచులు దించి, కంచరగాడిదను నీగ్రో పరంచేసి, తల్లిని ఇంట్లోకి నడిపించుకు వచ్చి, చాపమీద కూర్చోబెట్టి, "అమ్మా, అన్నలు ఎలా ఉన్నారు?" అని అడిగాడు.

"బాగానే ఉన్నారు," అన్నది తల్లి.

"మరి నువు వీధిన బిచ్చమెత్తుతున్నా వేం? నేను వరసగా నీకు మూడురోజులు నూరేసి దీనారాలూ, వెళ్ళిపోయేటప్పుడు వెయ్యి దీనారాలూ ఇచ్చానుగద?"

"నాయనా, నీ అన్నలు నన్ను మోసంచేసి ఆ డబ్బంతా కాజేశారు. నేను తిండికికూడ గడవని స్థితిలో బిచ్చం ఎత్తుతున్నాను."

"అమ్మా, నేను తిరిగి వచ్చానుగా, ఇంక నీకే కష్టమూ ఉండదులే. ఇదుగో ఈ సంచీనిండా బంగారమూ, రత్నాలూనూ. ఇక మనకు తిండి కొరతకూడా ఉండదు."

తల్లి కన్నీటితోనే నవ్వుతూ, "నాయనా, అదృష్టమే నీ రూపంలో పుట్టిందిరా. అల్లా అనుగ్రహం నీకుండాలి! ఇంత రొట్టె కొనుక్కురా, నాయనా. రాత్రినుంచీ పస్తున్నాను," అన్నది.

రొట్టె అన్నమాటకు జూదర్ నవ్వి, "నువు ఏది తినాలనుందో చెప్పు. పోయి రాజకుండా, అంగడిలో కొనకుండా నువు కోరిన వంటకం వస్తుంది," అన్నాడు.

"నువు తెచ్చినవి ఈ సంచిలోనివే గదరా, బాబూ? ఆహారం ఏదీ?"

"ఉన్నదిలే, అమ్మా! నీకేం కావాలి?"

"ఆకలి తీరటానికి ఏదైనా సరేరా!"

"అది నిజమేలే. అవసరం వచ్చిపడి నప్పుడు మనిషి దేనితోనైనా తృప్తి పడాలి. కాని కొల్లగా ఉన్నప్పుడు ఇష్టమైనది కోరవచ్చుగద," అన్నాడు జూదర్.

"నాకు వేడివేడి జున్నుముక్క తినాలనున్నదిరా."

"నీ హోదాకు తగిన కోరిక కాదమ్మా."

"అయితే తగినది ఏదో నువే చెప్పు."

"కోడిమాంసం వేపుడూ, గొర్రె మాంసమూ, తేనే!" అంటూ జూదర్ పెద్ద దండకం చదివాడు.

ఇదంతా విని, పాపం, ఆ వృద్ధురాలు తనను కొడుకు హాస్యం పట్టిస్తున్నాడో, లేక వాడికి మతే పోయిందో తేల్చుకోలేక "నీకేం వచ్చిందిరా, జూదర్?" అని అడిగింది.

"నేను చెప్పిన వంటకాలన్నీ ఈ క్షణం నీ కియ్యగలనమ్మా. నీ చేత తినిపించగలను. ఆ ఖాళీసంచీ ఇలా తే!" అంటూ జూదర్ సంచీ అందుకుని, అందులోనుంచి, వెండిపళ్లాలలో, తాను చెప్పిన వంటకాలన్నీ ఒక్కొక్కటిగా బయటికి తీశాడు.

అతను తనముందు పేర్చిన ఆహారం చూసి నిర్ఘాంతపోతూ తల్లి, "నాయనా, సంచీ అంత చిన్నదిగదరా! పైగా ఖాళీది కూడానూ! ఇదంతా ఏమిటి?" అన్నది.

"అది మంత్రపు సంచీలే, అమ్మా. దీన్ని నాకు మూర్ ఇచ్చాడు. ఇందులో ఒక భూతం ఉంది, అడిగిన వంటకమల్లా

ఇస్తుంది,'' అంటూ జూదర్, సంచిలో చెయ్యి పెట్టి ఏమనాలో చెప్పాడు.

"ఈసంచీలోనుంచి నేను తీసినా వంటకాలు వస్తాయా?'' అని తల్లి అడిగింది.

"తప్పకుండా!'' అన్నాడు కొడుకు.

ఆమెకూడా మంత్రం చదివి తాను కోరిన వంటకం పైకి తీసింది.

"ఏమైనా, నాకు వేడివేడి జున్నుమీద భ్రమపోలేదు, నాయనా," అంటూ ఆమె రొట్టే, జున్నూ తీసింది.

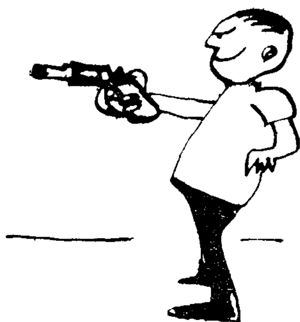
"చూడమ్మా, తినటం అయిపోయాక పళ్ళాలు తిరిగి సంచీలో పెట్టెయ్యాలి. అది చాలా ముఖ్యం. సంచీని అవతల పెట్టేసి, అవసరమైనప్పుడే పైకితియ్యి. నువ్వు కావాలంటే చుట్టుపక్కలవాళ్ళకూ పేదలకూ ఎంత తిండి అయినా పెట్టు గాని, ఈ రహస్యంమాత్రం ఎవరికీ చెప్పకు. అన్నలకుకూడా, నేను ఉన్నా, లేకపోయినా భోజనం పెట్టవచ్చు." అన్నాడు జూదర్.

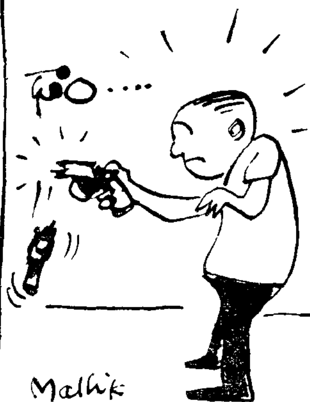
అతను ఇలా అంటూండగానే అతని అన్నలు వచ్చి, కింద పరిచిఉన్న విందు భోజనం చూశారు

జూదర్ తిరిగివచ్చినట్టు వాళ్ళకు చెప్పినవాడు, "మీ తమ్ముడు ఒక కంచరగాడిదమీద, ఒక నీగ్రో వెంట తిరిగి వచ్చాడు. అతను ధరించిన దుస్తులు ఎవరూ ఎన్నడూ చూసి ఉండరు —అంత అద్భుతంగా ఉన్నాయి,'' అన్నాడు.

"ఛీ, ఛీ! మనం అమ్మను మోసం చెయ్యకుండా ఉండవలసింది," అన్నాడు సాలిం.

"అమ్మ వాడికి మనం చేసినదంతా

చెప్పి ఉంటుంది. వాడు మనని గడప తొక్కనియ్యడు?" అన్నాడు సలీం.

"అయినా అమ్మది మెత్తని గుండె. అంతకంటే సాధువు మన తమ్ముడు. మన ప్రవర్తన సమర్థించుకునేటందుకు ఏదన్నా సాకు చెప్పుకుంటే వాడు ఒప్పుకుంటాడు," అనుకుని వాళ్ళు ఇంటికి తిరిగి వచ్చారు.

వాళ్ళను చూడగానే జూదర్ లేచి నిలబడి, భోజనానికి ఆహ్వానించాడు. డొక్కలు మాడుతూ ఉండటంచేత వాళ్లు సుష్టుగా భోజనం చేశారు. వాళ్లు తినటం అయిపోయాక జూదర్ వాళ్ళతో, "మిగిలినది పేదలకు పెట్టండి," అన్నాడు.

"మరోసారి తినటానికి దాచిఉంచితే నేం?" అన్నారు వాళ్ళు.

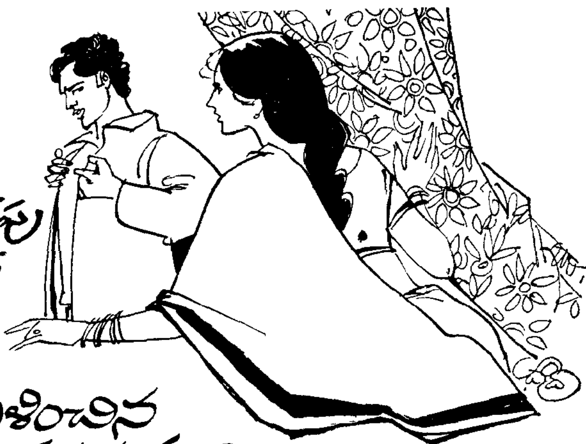
జూదర్ నవ్వి, "మరోసారి తినేవేళ అయితే ఇంత తిండీ ఉంటుంది—ఇంకా ఎక్కువే ఉంటుంది," అన్నాడు.

ఆ మాటతో ధైర్యంవచ్చి వాళ్ళు తినగా మిగిలినది బీదవాళ్ళకు పంచి, "తినండి," అని, ఖాళీ కంచాలు తెచ్చి జూదర్ కిచ్చారు. అతను వాటిని తల్లి కిచ్చి, సంచీలో పెట్టించాడు.

ఆ రాత్రి భోజనానికి జూదర్ సంచీ నుంచి నలభైరకాల వంటకాలు పైకితీసి, తల్లి వాటిని అమర్చినమీదట, తన అన్నలను భోజనానికి పిలిచాడు. భోజనానంతరం వాళ్లకు మిఠాయి మొదలైనవి పెట్టి, మిగిలిపోయినదంతా బీదలకు పంచి పెట్టమని అతను అన్నాడు

ఇలా జూదర్ అన్నలు పదిరోజుల పాటు తమ జన్మలో ఊహించని విధంగా విందులు కుడిచారు. అప్పుడు సాలిమ్ సలీమ్‌తో—

ఇంతలో తెల్లవారటంచూసి మంత్రి కుమార్తె షహరాజాద్ కథ చెప్పడం చాలించింది. (సశేషం)

ఇచ్ఛాపురపు జగన్నాథ రావు

పరిమళించిన నిర్గంధకుసుమం

ఆఫీసునించి బయటపడి రోడ్డుమీదికి మరలగానే వెంకట్రావు ఒకసారి స్వేచ్ఛగా తన చుట్టూ చూసి చేతులు దులుపుకున్నాడు. ఉదయాన్నించీ తాను రాసిన కాగితాలూ, తిన్న చీవాట్లూ, చేసిన పొరపాట్లూ లెక్కకి మించిపోయాయి. అయితే అనుదినమూ జరిగే విషయాలు అట్టే కాలం బాధపెట్టవు; నిత్యం చచ్చేవాడికి ఏడిచేవాడెవడూ?

అలాగే అనుకుంటూంటాడు వెంకట్రావు ప్రతీ రోజూ.

"ఏం వెంకట్రావ్?''

ఎవరో తనను పిలుస్తున్నారు. గిరుక్కున వెనక్కి తిరిగాడు. దూరాన తన పూర్వమిత్రుడు ఆచారి తనని పిలుస్తూ, తనవైపే నడిచి వస్తున్నాడు. తానూ, వాడూ పూర్వం గడిపిన చక్కటి రోజులూ, వాడి చేష్టలూ, తన కనేక విధాల వాడు చేసిన ఉపకారాలూ జ్ఞప్తికి వచ్చాయి వెంకట్రావుకి.

"ఎప్పుడొచ్చావురా?"

"ఇప్పుడే బస్సు దిగాను."

"అంతా కులాసాగా?"

"ఆఁ..."

వెంకట్రావుకి మంచి రోజులు కరువు. డబ్బు కరువు. స్నేహితులు కరువు- ఇప్పుడు మాటలూ కరువయ్యాయి.

"హెల్తు ఆఫీసులో పని మీద వచ్చాను."

"అహా..."

ఇద్దరూ మౌనంగా నడుస్తున్నారు.

కాఫీహోటలు దగ్గరికి వస్తున్నకొద్దీ వెంకట్రావు గుండెల్లో దడ పట్టుకుని ఎక్కువకాసాగింది. ఆవేళ ఒకటో తారీఖు. జీతం అందుకుని తెచ్చుకుంటున్నాడు వెంకట్రావు. ఆచారికి కాఫీ

ఇచ్చుకోవాలి. వాడిచేత డబ్బులు ఇప్పిస్తే ఏం బావుంటుంది?

ఈ ఆలోచనల మధ్య రానేవచ్చింది కాఫీహోటలు. ఆచారి ఏమీ ప్రయత్నం లేకుండానే హోటల్లోకి దారి తీశాడు. వెంకట్రావు గుండెలు చేతితో పట్టుకుని వెనక నడిచాడు.

ఇద్దరూ వెళ్ళి ఓమూల కూర్చున్నారు. సర్వర్ వచ్చి "ఏం కావాలి సార్?" అన్నాడు.

"రెండు స్వీట్—"

ఆచారి నిస్సందేహంగా ఆర్డర్ చేసే సరికి గతుక్కుమన్నాడు వెంకట్రావు-రెండు ఆర్లు పన్నెండణాలు...

"ఒకటే తీసుకురా..." అన్నాడు ఎంత తగ్గినా మంచిదేనని.

"అదేమిట్రోయ్? కాశీలో వదలిపెట్టా వేంటి?"

"అహాఁ...స్వీటెందుకు అని—"

సర్వరు తెల్లబోయి చూసి, వెళ్ళి రెండు స్వీట్సు తెచ్చాడు. వెంకట్రావు కాల్తోన్న ఇనుములాగ నోట్లో పెట్టుకున్నాడు స్వీట్ని. స్వీట్ అరణాలూ హాట్ ఓ పావలా, కాఫీ—వెధవది... స్పెషల్ హోటలు—ఎనిమిదణాలు... రెండుంపావలా...

వెంకట్రావు ఓసారి తన జేబులోని డబ్బువేపు చూసుకున్నాడు. అందులో ఒక్క రూపాయి తరిగితే రుక్మిణమ్మ చేసే రాద్ధాంతమూ, గోలా చెవిలో మారుమోగటం మొదలెట్టాయ్.

పోనీ, ఆచారిని బిల్లు పే చేయనిస్తే?

"ఛా" అనుకున్నాడు వెంకట్రావు. తన కెన్నిసార్లు ఇచ్చుకోలేదు కాఫీ? తను ఎలా లేదన్నా ఆచారి చేస్తూన్న అయ్యవారి ఉద్యోగంకన్న ఎక్కువ ఉద్యోగమే చేస్తున్నాడు.

బూందీ—కాఫీ...సర్వర్ యిచ్చిన బిల్లూ తీసుకున్నాడు వెంకట్రావు. ఇంత సేపూ ఏంమాట్లాడుతున్నాడో తనకి తెలీదు. ఈ క్షణంకోసం తాను భయంగా ఎదురుచూశాడు. ఆచారి బిల్లు తీసుకునే ప్రయత్నం కూడా చెయ్యలేదు.

వెంకట్రావు బిల్లు ఇచ్చుకుని బయటికి నడిచాడు — సంతోషంతోనూ, విచారంతోనూ...వెనకాలే ఆచారి వస్తూ రెండు కిళ్లీలు కొని, ఒకటి వెంకట్రావు కిచ్చాడు.

"మరి నేను వెళ్తానూ?" అన్నాడు ఆచారి.

వెంకట్రావుకి తన పరువుప్రతిష్ఠలు త్రాసులో ఉన్నట్లు కనిపించాయి. కొంచెం ఆలోచించకుండా "రాత్రికి యింటికి వచ్చేయ్" అన్నాడు.

"చెప్పలేనురా. మూ దొంతులు వస్తాన్లే"

ఆచారి అటువైపు నడిచాడు. వెంకట్రావు ఇంటివైపు నడిచాడు

* * *

గుమ్మం ఎక్కి, తలుపు తోసుకుని వెంకట్రావు గదిలోకి వెళ్ళాడు. చొక్కా తీసి పాగాకొయ్యకి తగిలించాడు.

రుక్మిణమ్మ వచ్చి, "ఏం ఆలస్యం ఐంది?" అన్నది.

"చిన్న పని ఉండి ఆలస్యం అయిందిలే—" అన్నాడు వెంకట్రావు.

అతని జేబు తడుముతూన్న రుక్మిణమ్మ ఓసారి డబ్బంతా లెక్కచూసి తెల్లబోయి, "డబ్బు తక్కువుందే?" అంది.

"ఆ-కొంచెం తక్కువుంటుందిలే" అన్నాడు వెంకట్రావు.

"ఏం?" అన్నది రుక్మిణి ఛర్రున.

"కొంచెం ఖర్చు చేసాను." దోషిగా, దీనంగా అన్నాడు వెంకట్రావు.

"ఎందుకనీ అడుగుతున్నాను?"

"స్నేహితు డొచ్చాడులేవే."

అనేశాడు వెంకట్రావు. మరి చేసేది లేక? రుక్మిణి దగ్గర ఈ ఆటలు సాగవు. రెండుం పావలా?

"ఇలా తగలేస్తారని తెలిసే నేను తోలపెడుతూంటాను. హయ్యో! ఎంత దూబరా! ఎవడో వస్తే, మూడు రూపాయిల ఖర్చా?"

"రెండుం పావలాయే!"

"అదంటే అంతే. అయినా మగాళ్ళకి బుద్ధి ఉండకపోతే ఇంతే" నన్నది రుక్మిణి.

అంతటితో ఆ పతివ్రత శాంతించినందులకు చాలా సంతోషించాడు వెంకట్రావు. కాని, తరవాత విషయం ఇంకా అతన్ని భయపెడుతూనే ఉంది.

పోలికలు

నెమ్మదిగా, "రాత్రికి వాడిని భోజనానికి రమ్మన్నాను" అన్నాడు వెంకట్రావు - ఇల్లంటుకుందన్నట్లు.

"ఎవరినీ?" అంది రుక్మిణి కోపంగా చూస్తూ.

"నా స్నేహితుణ్నే."

"ఎందుకూ?"

"భోజనానికి."

"ఇక్కడ సేవ చేసేందుకో మనిషుందని, అడ్డమైనవాళ్ళనీ నా పీకలమీదికి తెచ్చి ఎక్కిస్తే, నేనేంచెయ్యలేను" అంది రుక్మిణి.

"అదికాదే-వాడు నాకు చాలా..."

"పీల్లేదు-అంటే పీల్లేదు" రూలింగు ఇచ్చేసింది రుక్మిణి.

వెంకట్రావుకి కోపం రాదు. వచ్చినా లాభం లేదనే విషయం అతనికి తెలుసును. అతను రుక్మిణిని బ్రతిమాల సాగాడు. కొన్ని పడికట్టు మాటలున్నాయ్ ఆమెని అంగీకరింప జెయ్యడానికి. ఆమెనీ, ఆమె తల్లినీ, చెల్లెల్నీ పొగిడే మాటలవి. వెంకట్రావు వాటిని ఆపత్సమయాలలో మాత్రమే ఉపయోగిస్తూంటాడు.

ఇవాళ అవన్నీ వాడేశాడు. అవి పని చేశాయి. ఇంకెప్పుడూ ఎవరినీ ముందరగా తన అనుమతి తీసుకోకుండా భోజనానికి పిలవనని వెంకట్రావు దగ్గర మాట తీసుకుని, రాత్రికి మిత్రుణ్ణి పిలిచినందుకు క్షమించింది రుక్మిణమ్మ.

వీధి అరుగుమీద కూర్చుని మామూలు ప్రకారం వచ్చేపోయే వాళ్ళని చూస్తున్నాడు వెంకట్రావు. సాయంత్రాలు అతను బయట తిరిగేందుకు రూల్సు అంగీకరించవు.

ఎవడో - పిచ్చివాడల్లే ఉన్నాడు. వీధంతా ధూళిచేస్తూ వస్తున్నాడు. ఓ క్షణం వినోదంగా వాడివైపు చూశాడు వెంకట్రావు. కాని, వాడు దారినిపోతోన్న ప్రతీవాడి చెయ్యీ పట్టుకొని ఏదో అరుస్తున్నాడు. తరువాత వాడిని వదిలి ఇంకో చెయ్యి. తరువాత ఇంకోటి...

కొంచెం దగ్గిరికి వచ్చాడు పిచ్చివాడు. ఒకడి చెయ్యి పట్టుకుని, "నువ్వు పుట్టినందువల్ల ఏం ఉపకారం జరిగింది?" అని గట్టిగా అడిగాడు. చెయ్యి స్వంతదారు తెల్లబోయి చూస్తూండే వికటంగా ఒక అట్టహాసంచేసి వాణ్ణి వదిలి మరో చెయ్యి తీసుకున్నాడు

వెంకట్రావు కొంచెం భయపడ్డాడు-వాడు తన జోలికి వస్తాడని.

లేవబోయాడు. కాని, పిచ్చివాడు గభీమని వచ్చి అతని చెయ్యి పట్టుకున్నాడు. ''నువ్వు పుట్టినందువల్ల లోకానికి ఏం ఉపకారం జరిగింది?" అని అరిచాడు.

వెంకట్రావు ఇంతసేపూ పిచ్చివాడికి భయపడ్డాడు—కాని, ఏదో కాంతితో వెలుగుతూన్న వాడి కళ్ళని చూశాక, అతనికి ఆ ప్రశ్న వెయ్యిరెట్ల బలంతో భయపెట్టసాగింది.

"చచ్చిపో- నీ వల్ల ఎవ్వరికీ ఉపకారం జరిగి ఉండకపోతే నువ్వెందుకూ? చచ్చిపో."

పిచ్చివాడు నవ్వాడు. వెంకట్రావు చెవుల్లో ఆ మాటలు తిరిగి తిరిగి బలంగా మారుమోగుతున్నాయ్. పిచ్చివాడు వెళ్ళిపోయాడు.

వెంకట్రావు కూర్చున్న చోటునుంచి లేవలేకపోయాడు. తాను ఎవరి కుపకారం చేశాడు? అయితే ఎందుకు బ్రతికి ఉండాలి?

అన్నీ ఆలోచించుకుంటూ కూర్చున్నాడు

వెంకట్రావు. ఎనిమి దయింది. ఆచారి జాడలేదు. అప్పుడే రుక్మిణికి కోపం రాసాగింది. వే గ ం గా ఆచారి వస్తే బాగుండు ననుకున్నాడు.

ఎనిమిదిన్నర, తొమ్మిది. ఆచారి రాలేదు.

"ఈ మాత్రందానికి నన్ను చంపేరు. స్నేహితుడువస్తాననిఎందుకు చెప్పాడు?"

రుక్మిణి నోటికి హద్దులులేవు. ఇష్టం వచ్చినట్లు మొగుణ్ణీ, వాడి మిత్రుణ్ణీ తిట్టి తరువాత భోజనం చేసింది. కోపంలో వెంకట్రావుకి అన్నం పెట్టడం మరిచి పోయింది.

* * *

వీధి అరుగుమీద పడుకున్న వెంక ట్రావు అర్ధరాత్రివేళ లేచాడు. వెన్నెల విరివిగా కాస్తోంది.

ఆ నిశ్శబ్ద వాతావరణంలో అతనికి సాయంత్రంనించీ జరిగినదంతా జ్ఞాపకం వచ్చింది—ఆ పిచ్చివాడి మాటలన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చాయి.

"నువ్వు పుట్టడంవల్ల లోకానికి ఏం ఉపకారం జరిగింది?"

ఏం జరిగింది? తాను చిన్నప్పుడు వారాలు చేసుకుని చదివి స్కూల్‌ఫైనల్ పాసయ్యాడు. తరువాత గుమాస్తాగా చేరాడు. నాటినుంచి నేటివరకూ అదే ఉద్యోగం. వచ్చిన కాగితానికల్లా నెంబరు వెయ్యడం, అది ఎవరికి చెందాలో వాళ్లకి పంపడం. వెళ్ళాల్సిన కాగితాలకి పోస్టేజి సరిగ్గా అతికించి చిరునామా జాగ్రత్తగా వ్రాసిపంపడం.

ఇందులో ఏం ఉపకారం జరిగింది? ఏమీలేదు. పోనీ గృహస్థుడుగానైనా తానెవరికైనా ఉపకారం చేశాడా? అంత కన్నా లేదు ఈ గయ్యాళి భార్యతో ఎవరికీ ఓ పూట అన్నం పెట్టడానికైనా తనకి స్వతంత్రం లేదు.

అయితే?

తాను చచ్చిపోవాలి. తనవల్ల ప్రయో జనం లేదు లోకానికి పిచ్చివాడు చెప్పాడు - తను చచ్చిపోవాలి. వాడు పిచ్చివాడు కాదు—మహాజ్ఞాని.

ఒక్కసారి మరణం ద్వారా తాను పొందబోయే సుఖాలు వెంకట్రావు కళ్లకి కనబడసాగాయ్. తప్పు కాగితాలు పంపి నందుకు గుమాస్తాలు తనని తిట్టరు. అర్ధ మృతుడిగా ఈ జీవితం గడపనక్కర లేదు. బాధ వదిలిపోతుంది.

నిజమే, చచ్చిపోవాలి.

వెంకట్రావు లేచాడు. ఎలా చచ్చి పోవాలనే సమస్య అతనికి ముఖ్యమైనది కాదు. ఊరుబయట నుయ్యి ఉంది. బావుల నుయ్యి. తొందరగా నడవ సాగాడు. ఈకష్టాలకీ, ఈజీవితానికీ, ఈ నాటితో స్వస్తి. నడిచాడు, నుయ్యి కని పిస్తోంది వెన్నెట్లో. తనకోసమే అది అక్కడ ఉన్నట్లు కనిపిస్తోంది.

చిరునవ్వు నవ్వుదామనుకున్నాడు వెంకట్రావు. నవ్వలేకపోయాడు. కాళ్ళు

కొంచెం నెమ్మదిగా అడుగువెయ్యడం ప్రారంభించాయ్.

హఠాత్తుగా, ఆ ప్రశాంతతని చీల్చుకుంటూ ఓ వికటాట్టహాసం వినిపించింది. వెంకట్రావు అడుగుతీసి అడుగు పెట్టలేకపోయాడు...భూత ప్రేత పిశాచ...

ఎవరూ కాదు. పిచ్చివాడు ఆ నూతి పక్కనించి నడిచివచ్చి వెంకట్రావు చెయ్యి పట్టుకుని, "ఎందుకొచ్చావ్?" అన్నాడు.

"చచ్చిపోడానికి..."

"ఏం?"

నిశ్చింతగా చెప్పాడు వెంకట్రావు- "నేను ఎవరికీ ఉపకారం చెయ్యలేదు" అని.

ఈసారి తేలిగ్గా నవ్వాడు పిచ్చివాడు.

"మూర్ఖులు!... మూర్ఖుడివి!" అని అరిచాడు.

వెంకట్రావు తెల్లబోయాడు.

"నువ్వు చావొద్దు. పో" అన్నాడు.

వెంకట్రావుకి కొండంత ధైర్యం వచ్చింది.

"కాదు-నువ్వే చెప్పావ్ చావమని. నేను చచ్చిపోతాను" అన్నాడు.

"...లేదు. నువ్వు చాలా ఉపకారం చేశావ్. నీవల్ల ప్రపంచానికి గొప్ప ప్రమాదం తప్పించబడింది" అన్నాడు పిచ్చివాడు.

వెంకట్రావు తెల్లబోయాడు.

"నావల్లనా?ఉపకారమా?"అన్నాడు.

"అ! నీ భార్య గయ్యాళి కదూ?"

"ఔను...మహా గయ్యాళి!"

"వెర్రివాడా! ఆమెని పెళ్ళాడి ఓ మనిషిని రక్షించావ్. ఆ బాధలన్నీ వాడికి బదులు అనుభవిస్తున్నావ్. ఇంతకన్న ఉపకారం ఏముంది? పో" అన్నాడు పిచ్చివాడు

వెంకట్రావు ఇక ముందడుగు వెయ్య లేకపోయాడు. వెనుదిరిగి వేగంగా నడవ సాగాడు. తరువాత పరిగెట్టసాగాడు. ఉపకారం చేశాడు! తనవల్ల లోకానికి ప్రయోజనం ఉంది! పరుగు...వేగం... మహా వేగం.

మర్నాడు ఉదయం వెంకట్రావుకి పెద్ద జ్వరం వచ్చింది. అలా జబ్బు పడ్డందుకు రుక్మిణి అతన్ని చెడతిట్టి పోసింది.

మేం చేసిన తప్పు మీరూ చేస్తారా?

అవసరాల రామకృష్ణారావు

తెలతెల్లవారే ఆ చల్లనివేళ కిటికీ తలుపులు తీసిచూసింది దయామయి. అంత వెర్రెత్తిపోడానికేముంది. అడవిలాంటి ఈ లోకంలో విరబూసిన, వెర్రి వేపపూగుత్తులు తప్ప! అంత మైమరచిపోడానికేముంది. ఎడారిలాంటి ఈ ఆకాశంలో నలనల్లని పిచ్చిమబ్బులు తప్ప!

అట్టడుగుకు మునిగిపోతున్నవారికేనా సరే ఒక చల్లనిచూపుతో ఒక మెత్తని స్పర్శతో ఒక తియ్యని మాటతో జీవితంమీద ఆశ రేకెత్తించగల క్రైస్తవ మత ప్రచారకురాలు ఆమె. ఎటువంటి మోహపుభ్రాంతికీ సందు ఇవ్వకుండా బండరాయిలా బ్రతుకుదామని ప్రభువు ముందు ప్రతిజ్ఞతీసుకున్నా ఆ రాయిలో బీటలు తప్పలేదు. అందులో మళ్ళీ అనురాగపు ఊటలు ఉబికి ఉబికి ప్రవహించకనూ మానలేదు!

క్రమబద్ధంగా విధి నిర్వహించుకుపోతున్నా ఆమెను ఆ ప్రశ్న ఇరవైనాలుగుగంటలూ నిలదీయకమానలేదు. 'పాపం ఆ అమ్మాయి మళ్ళీ మనుషుల్లో పడుతుందా?'

'నీ కర్తవ్యం మాత్రమే నువ్వు నిర్వహించు, ఫలితం ఆ ప్రభువుకువదిలిపెట్టు' అనే సూక్తి ఆమె ఎవరికేనా బోధించగలుగుతోంది, తనకి తప్ప!

'చూడండి దయామయీ అన్నీ తెలిసినవారు మీరు. ఎందుకింత కలవరపడతారు? ఆ అమ్మాయి శారీరిక ఆరోగ్యానికి ఎటువంటి లోపమూలేదు. పోతే మనస్సే బాగా గాయపడ్డట్టు కనిపిస్తోంది.

మేం చేసిన తప్పు మీరూ చేస్తారా?

అవసరాల రామకృష్ణారావు

తెలతెల్లవారే ఆ చల్లనివేళ కిటికీ తలుపులు తీసిచూసింది దయామయి. అంత వెర్రెత్తిపోడానికేముంది. అడవిలాంటి ఈ లోకంలో విరబూసిన, వెర్రి వేపపూగుత్తులు తప్ప! అంత మైమరచిపోడానికేముంది. ఎడారిలాంటి ఈ ఆకాశంలో నలనల్లని పిచ్చిమబ్బులు తప్ప!

అట్టడుగుకు మునిగిపోతున్న వారికేనా సరే ఒక చల్లనిచూపుతో ఒక మెత్తని స్పర్శతో ఒక తియ్యని మాటతో జీవితంమీద ఆశ రేకెత్తించగల క్రైస్తవ మత ప్రచారకురాలు ఆమె. ఎటువంటి మోహపుభ్రాంతికీ సందు ఇవ్వకుండా బండరాయిలా బ్రతుకుదామని ప్రభువు ముందు ప్రతిజ్ఞతీసుకున్నా ఆ రాయిలో చీటలు తప్పలేదు. అందులో మళ్ళీ అనురాగపు ఊటలు ఉబికి ఉబికి ప్రవహించకనూ మానలేదు!

క్రమబద్ధంగా విధి నిర్వహించుకుపోతున్నా ఆమెను ఆ ప్రశ్న ఇరవైనాలుగుగంటలూ నిలదీయకమానలేదు. 'పాపం ఆ అమ్మాయి మళ్ళీ మనుషుల్లో పడుతుందా?'

'నీ కర్తవ్యం మాత్రమే నువ్వు నిర్వహించు, ఫలితం ఆ ప్రభువుకువదిలిపెట్టు' అనే సూక్తి ఆమె ఎవరికేనా బోధించగలుగుతోంది, తనకి తప్ప!

'చూడండి దయామయీ అన్నీ తెలిసినవారు మీరు. ఎందుకింత కలవరపడతారు? ఆ అమ్మాయి శారీరిక ఆరోగ్యానికి ఎటువంటి లోపమూలేదు. పోతే మనస్సే బాగా గాయపడ్డట్టు కనిపిస్తోంది.

డానికి కాటోలు అప్పుడే సూర్యుడు ఉదయించాడు.

మరొకమారు కళ్ళెత్తి చూసింది దయామయి.

ఆ క్షణం ఆమె కి లోకం అడవిలా గాని, ఈ ఆకాశం ఎడారిలా గాని కనిపించలేదు. వెర్రి వేపపూగుత్తులయితేనేం, వెన్నెలలో సిల్వర్ ఓక్ వింత సోయగాన్ని గుర్తుకు తెస్తున్నాయి, పిచ్చి మబ్బులని పేరు పడితేనేం, రోజ్ పౌడరు అద్దుకుని ముస్తాబు చేసుకుంటున్నాయి! ఎంత చక్కనిది ఈ ఉదయం!

* * *

ఆ తరువాత నెలరోజులు గడిచేక ఓ రోజు దయామయి యాలిస్‌కి బైబిల్ చదివి వినిపిస్తోంది;

'ఇప్పుడు మనం మత్తయి సువార్త అయిదవ అధ్యాయంలో ఉన్నాం.

అప్పుడు ఏసుక్రీస్తు ఆ జనస మూహాల్ని చూసి కొండ ఎక్కి కూర్చుండగా ఆయన శిష్యులు ఆక్కడికి వచ్చారు. అప్పుడాయన చేసిన బోధ ప్రారంభం ఇదే:

దీనాత్ములు ధన్యులు - పరలోక రాజ్యం వారిది.

దుఃఖితులు ధన్యులు - ప్రభువు ఓదార్పు వారిది

సాత్వికులు ధన్యులు-సజ్జనుల సానుభూతి వారిది.

అందరి మంచికోసం ఆకలిదప్పులు మరచేవారు ధన్యులు-సరియైన సంతృప్తి వారిది.

దయామయులు ధన్యులు-ప్రభువు కరుణ వారిది.

పరిశుద్ధాత్ములు ధన్యులు-ప్రభువు దర్శనం వారిది.

శాంతిదూతలు ధన్యులు-దేవుని బిడ్డలని పిలవబడే అదృష్టం వారిది.

మంచికోసం హింసకు గురి అయ్యేవారు ధన్యులు-పరలోక రాజ్యం వారిది.'

'ఆపండి. అక్కడితో ఆపండి. మనిషిని మత్తులో ముంచే ఈ మత బోధనలు ఇక చాలు!' యాలిస్ అరిచింది. చదువుతున్నది ఆపి, తెల్లబోయి ఆమె వైపు చూసింది దయామయి.

'పరలోక రాజ్యంమాట ప్రభువు ఎరుగు, ఇక ఇహలోక ప్రాప్తం అంటూ లేదా? దుర్మార్గాలికీ వంచనకీ గురైనిండు జీవితానిలా భగ్గున మండిపోవలసిందేనా? అనుక్షణం అరిగిపోతూ ఎదుటివారికి సుగంధం అందజేసే మంచి గంధపుచెక్క మాత్రమేనా మానవ జీవితం!'

దయామయినుంచి ఎటువంటి జవాబూ రాకపోవడంచూసి యాలిస్ ఇటుతిరిగింది. ఆమె అక్కడలేదు! కనుకొలుకుల్లో గూడు కట్టుకుంటున్న తేమను తుడుచుకుని ఆతృతతో లేచింది యాలిస్. వంచిత అయిన తనని చేరదీసి రక్షించిన కృపామయి ఆమె. నెలరోజుల క్రితం

ప్రమాదవశాత్తు తను ఆమె కారుకింద పడితే ఆస్పత్రిలో చేర్పించి చికిత్స చేయించింది. పూర్తిగా కోలుకున్నాక అయినా తన దారిన తాను పోతానంటే ఒప్పుకోక 'యాలిస్, ఎవరూ లేనిదాన్లా కనిపిస్తున్నావు. అలాంటిదానివి నువ్వు ఒక్కర్తివే కాదు, నేనుకూడా. మనిద్దరం ఒకచోట ఎందుకుండకూడదు?' అని తన ఇంటికి తీసికెళ్ళి ఆశ్రయం కల్పించింది. దయామయితో ఉండడానికి యాలిస్ రెండు షరతులు పెట్టింది. తనకి పూర్తిగా బలం చేకూరిన తర్వాత ఏ చిన్న ఉద్యోగమేనా చేసి తన పొట్ట తను పోషించుకోనివ్వాలి. తన గత జీవితంగురించి దయామయి ఏమీ అడగకూడదు.

ఉన్నట్టుండి ఈమె ఎక్కడికి వెళ్ళినట్టు? యాలిస్ లోపలి గదిలోకి వెళ్ళింది. అటువైపు తిరిగి, కన్నీళ్ళను ఆపుకోడానికి వ్యర్థప్రయత్నం చేస్తోంది దయామయి. ఎంతో ప్రయత్నంమీద తప్ప యాలిస్ ఆమె దుఃఖాన్ని ఆపించి తన వైపు తిప్పి కూర్చోబెట్ట లేకపోయింది.

'బాధ అంటే తెలియనిదాన్ని కాను. సేవలో ప్రేమలో కప్పిపుచ్చుదామని ప్రయత్నిస్తున్నా మీ చిరునవ్వుల వెనక దాగిఉన్న వేదనల బారికలు పసిగట్ట లేనంత పసిదాన్ని కాను. అయినా తవ్వుకున్నకొద్దీ లోతు పెరిగే గోతిలాంటిది దుఃఖం. అందుకని నా గురించి చెప్పలేదు, మీ గురించి అడగలేదు. కాని నా మామూలు మాటకి మీ హృదయం ఈ రోజు ఎందుకిలా స్పందించి రోదిస్తోందో తెలుసుకోకుండా ఉండలేకపోతున్నాను ...'

'తెలిసో తెలియకో ఇందాక నువ్వు అడిగేవే, మానవ జీవితం మంచి గంధపు చెక్కమాత్రమేనా, అని? కఠోరమైన ఆ సత్యాన్ని తట్టుకోలేక తల్లడిల్లి పోయిందమ్మా నా మనసు! మత బోధల ముసుగులో మనసుని దాచిపెట్టినా ఆత్మీయురాలి ముందు అసలు రూపం బయటపడిపోక తప్పలేదమ్మా యాలిస్!'

దయామయి ఆమె రెండుచేతులూ పట్టుకుంది.

ఆ స్పర్శకి యాలిస్ కళ్ళు రెండూ మళ్ళీ వెన్నెల మడుగులయ్యాయి.

'తల్లీ తండ్రీ తెలియనిదాన్ని. ఆప్యాయతా, ఆత్మీయతా పోగొట్టుకున్నదాన్ని. నన్నెందుకింకా ప్రలోభ పెడతారు? భరించలేని ప్రేమ పంచి నన్నెందుకింకా పిచ్చిదాన్ని చేస్తారు?'

దయామయి నయనజలధారల్లో క్రొత్త మెరుపు ఒకటి స్పష్టంగా కనిపించింది యాలిస్‌కి. అంతకుముందు వినిన గర్జన లాంటిదికూడా వినిపించింది. 'ఎందుకా? ఎందుకంటావా? నేనూ ఓ పిచ్చిదాన్ని కనక. భవబంధాలు తెంపుకోలేకపోతున్నాను కనక. తాత్కాలికంగా కట్టుదిట్టం చేసుకున్నా, నిన్ను చూడగానే

మళ్ళీ నాలోని పిచ్చి తిరగబెట్టింది తనక.'

'మిమ్మల్ని అర్థంచేసుకోలేకపోతు న్నాను, నన్ను క్షమించండి, మదర్.'

'మదర్! ఎంతమంచి పిలుపు! ఎన్నేళ్ళకు విన్నాను మళ్ళీ ఇంత ప్రాణప్రదమైన పిలుపు! నాతల్లీ, మెర్సీ, మళ్ళీ ఇన్నాళ్ళకు బతికొచ్చేవా? ఇరవై ఏళ్లై ఎండిపోయి, మోడులా బతుకుతున్న ఈ హృదయంలో నునులేత చిగుళ్లు నిండుగా నెలకొల్పడానికి ఈ రూపంలో మళ్ళీ మా యింటికి వచ్చావా మెర్సీ?'

దయామయి యాలిస్‌ని దగ్గిరగా తీసుకుని ముద్దులవర్షం కురిపించింది. ఆ కళ్ళల్లో నీరు, ఆ నోటిలో తడి, ఉద్రేకంతో గగుర్పొడిచిన ఆ వృద్ధురాలి శరీరంలోని స్వేదం—అన్నిటినీ మించిన ఆ ఆర్ద్రిత యాలిస్‌ని ఉక్కిరి బిక్కిరి చేశాయి. ఏవిధంగా చూసుకున్నా సృష్టికి మూలకేంద్రం ఒక బిందువేమో అనిపించింది ఆమెకి.

'మెర్సీ ఎవరు మదర్, మీ డాటరా? పాపం చిన్నతనంలోనే పోయిందా?'

ఉన్నట్టుండి గంభీరంగా మారి పోయింది దయామయి మొహం.

'అవును. చాలా చిన్నతనంలోనే అద్దంలాంటి నా జీవితం చేతుల్లోంచి జారి ముక్కలయి పోయింది. ఇవాళ నీకది పూర్తిగా చెబుతాను. ఎందుకు లేచి నిలు చున్నావ్, కూచో...ప్రేమకు శాసించే హక్కుకూడా ఉందని నీకు తెలీదా? చెప్పకపోవచ్చు, వినడానికికూడా నువ్వు నోచుకోలేదా?'

చిన్న చినుకుగా ప్రారంభించి పెను తుఫానుగా పరిణమించిన తన గత జీవితాన్ని ఆ సాయంకాలపు చిరుచీకటివేళ దయామయి తనకు తానుగా యాలిస్ ముందు బయటపెట్టుకోక తప్పలేదు.

* * *

దయామయికి ఇరవై అయిదేళ్లున్నప్పుడు ఒక ప్రైవేటు హాస్పిటల్‌లో నర్సుగా పనిచేసేది. నర్సు ట్రైనింగ్ అయినప్పుడు చెప్పబడ్డ విధులకి మంచితనం మానవత్వం కలిపి రోగులసేవలో మునిగిపోవడం తప్ప ఆ రోజుల్లో ఆమెకింక వేరేలోకం ఏమీ ఉండేదికాదు. అక్కడే అసిస్టెంటు సర్జన్‌గా నియమితుడైన జేమ్సుకి కూడా కర్తవ్య నిర్వహణతప్ప వేరే ప్రపంచం ఉందని ఆరోజుల్లో ఓ సాయంకాలంతప్ప ఆమెకి తెలిసిరాలేదు.

'ఎంతసేపూ ఈ మందుల వాసనలూ ఈ మందభాగ్యుల మూలుగులూ... మీకేం విసుగెత్తడంలేదా మిస్ దయా?'

'అన్ని మబ్బులున్నా అక్కడక్కడ మెరుపులున్నాయనేకదా మనంబతుకుతాం డాక్టర్? ఎవరైనా అంతే ... ఈ క్షణం చల్లబడి పోతుందనుకున్న శరీరం ఇంకో గడియకి వేడెక్కుతుందనే ఆలోచన, అలా జరగడంలో శతాంశమైనా

మన కృషి ఉందనే తృప్తి ఇంతకు మించిన వరముందా? తడారిపోయిన దీపిక ఒకసారైనా మళ్ళీ వెలగడంలో మనం సాయం చెయ్యగలుగుతే ఎలాంటి చీకటి అయినా పారిపోక ఏంచేస్తుంది డాక్టర్?'

జేమ్సు ఆమెవైపు రెప్పవాల్చకుండా చూశాడు.

'ఎందుకలా చూస్తున్నారు?'

'ఈ వయసులో ఇలాంటి పాఠాలు మీరెక్కడ నేర్చుకున్నారా అని.'

దయామయి వాచీ చూసుకుంది.

'సరిగ్గా సమయానికి జ్ఞాపకంచేశారు. ఇప్పుడే బయల్దేరితేగాని అయిదున్నరకి నేనక్కడికి చేరలేను. మీకు తెలుసుగా, న్యూబైబిల్ స్కూల్లో ఈవెనింగ్ క్లాసెస్ ఓపెన్ చేశారు. ఇన్‌స్ట్రక్షనూ, బుక్సూ అన్నీ ఫ్రీ. ఎవరేనా చేరొచ్చు. అప్పుడే సగంకోర్సు కంప్లీట్ చేశాను. ఏదో సాయంకాలం సత్కాలక్షేపం... వేళయిపోతోంది.'

'అలాగే వెళ్ళొచ్చుగాని చిన్న రిక్వెస్టు.'

'ఏమిటది డాక్టర్, బెడ్ నంబర్ ట్వంటీ మళ్ళీ అల్లరిపెడుతున్నాడా?'

'అబ్బబ్బ ఎంతసేపూ ఆస్పత్రీ చర్చి...ఇంతకన్న మనిషికి ఇంకేం లేవా?'

'ఉన్నాయా?'

'ఉన్నాయి. ఈ రోజు ఈ ఒక్క రోజూ నువ్వు నాకోసం వాటికి గుడ్‌బై కొట్టక తప్పదు.'

ఉన్నట్టుండి తనని ఏకవచనంతో పిలిచే జేమ్సుని చూస్తే దయామయికి ఆశ్చర్యం ఆగలేదు. అయితే ఆశ్చర్య మంతా మిగిలిన వాక్యంలోనే ఉంది. దాని పతాకశీర్షిక అతను ఆఖర్న చేసిన చేష్టలోనే ఉంది.

'ఇవాళ మనిద్దరం 'హౌటు లీడ్ ఎ ప్లెజెంట్ లైఫ్' సినిమాకు వెడుతున్నాం. అక్కడ నీకో ముఖ్యమైన విషయం చెప్పాలి. అంత సస్పెన్స్ అంతవరకూ నువ్వు భరించలేవు గనక దానికి సూచనగా, కెన్ ఐ క్లెయిమ్ ఎ స్వీట్ లిటిల్ కిస్ ఫ్రమ్ యు ఫర్ ది టైమ్ బీయింగ్?'

మరుక్షణం మిస్ దయ అక్కడ లేదు.

అంతేకాదు.

అనుకున్న ప్రకారం సినిమాహాల్‌కి కూడా రాలేదు!

'దయా, నీకొక్కరికేనా మానవ సేవలో మాధుర్యం తెలిసింది? నువ్వు చెప్పుకున్నావు. నేను చెప్పాలను కున్నాను. అంతే. మన జీవనగమ్యం ఒక్కటే. వేరు వేరుగా మనుషులం కనిపిస్తున్నా మన మనుగడల లక్ష్యం ఒక్కటే. అసలు మనిద్దరం ఒకటే. ఆ శుభముహూర్తం ఎప్పుడంటావు?' అని చెప్పాలనుకున్నాడేమో జేమ్సు.

అరగంటకంటె ఆ సినిమాహాల్‌లో వెయిట్ చెయ్యలేకపోయాడు.

బరువెక్కిన హృదయంతో బయటకు వచ్చేస్తూంటే దయ కనిపించింది.

ఆలస్యంచేసి అతని ఆనందాన్నంతా చేతులారా ధ్వంసం చేశాననే పశ్చాత్తాపం కొంచెమైనా ఆ మొహంలో కనబడలేదు. పైగా రోజూకంటె హుషారుగా కనిపించింది!

'రూమ్‌కి వెళ్ళేసరికి న్యూయార్క్ టైమ్సువచ్చి పడుంది డాక్టర్. ఇంకా టైం ఉంది కదా ఓసారి హెడ్‌లైన్స్ తిరగేస్తూంటే 'హౌ చెషైర్‌హోమ్స్ స్టార్టెడ్' అనే వ్యాసం నన్ను ఆకర్షించింది. చెషైర్ ఎవరో మీకు తెలుసుగా, సెకండ్ వరల్డ్ వార్‌లో బాంబర్ పైలట్. జపాన్‌లో హిరోషిమామీద ఏటం బాంబులు వేసిన విమానం నడిపింది అతనే. అంత ఎత్తునుంచి అంత లోతుకి ఎలా చూడగలిగాడోగాని, ఆ దారుణ విధ్వంసకాండ పరికించి కళింగయుద్ధం చూసిన అశోకుడికంటె అతను సశోకుడై ఉండాలి. 'నా బతుకు మనుషుల్ని ఏడ్పించడానికి కాదు, ఏడ్చేవాళ్ళని ఓదార్చడానికి' అని అప్పుడే తెలుసుకుని ఉండాలి చెషైర్. ముప్పై ఏళ్ళు రాకుండానే అత్యున్నతమైన ఉద్యోగస్థాయికి చేరుకోగలిగిన ఆ యువకుడు ఆ అనుభవంతో కళ్ళుతెరిచి వెంటనే రిజైన్ చేశాడు. నిర్మాణాత్మకమైన కృషి ఎలా ప్రారంభించాలో ఓ పట్టాన అర్థంకాక అతను మొదట్లో చాలా ఎదురుదెబ్బలు తినవలసి వచ్చిందట. ఏం డాక్టర్, గబగబా చెప్పుకుపోతున్నానేమో, ఫాలో అవగల్గుతున్నారా?'

'నిన్ను ఫాలో అవడం అంత సులువు కాదు మిస్ దయా! కాస్సేపు నాకు టైం ఇయ్యి. ఈ పార్కులో ఇక్కడ కూచుందామా?'

ఇద్దరూ కూచున్నారు.

'హాల్లో సినిమా చూస్తూ నీ పక్కన కూచోడం ఎంతో బాగుంటుందనుకున్నాను. హౌ ఫూలిష్ ఐయామ్! నీ కబుర్లలో ఎన్ని సినిమాకథలు లేవు, చెప్పు, చెప్పు.'

'అలాంటి అయోమయపు అవస్థలో పడిన చెషైర్‌కు పాత ఫ్రెండ్ పంపిన కబురు ఒకటి ధృవతారలా దొరికింది. 'నాకు కేన్సరు అని నిర్ణయించారు. ఇక మూడునెలలకంటె ఎక్కువ బతకనని చెప్పారు. గుండె పగిలే ఈ దారుణ వార్తకికూడా నేను చలించడంలేదు. అన్నిటికీ ఏనాడో సిద్ధపడి ఉన్నాను కనక. కాని ఇక వ్యాధి కుదరదని నిర్ధారించబడిన రోగికి ఇక ఈ ఆస్పత్రిలో చోటులేదట. ఇక్కడే కాదు నాలాంటి రోగులకి ఏ ఆస్పత్రిలోనూ బెడ్ ఇవ్వరుట. ఉన్న పాళంగా ఎక్కడికిపోను, ఇంకా మూణ్ణెల్లు బతకాలిగా, నీ దగ్గరకి రానా?' ఇదీ ఆ కవరులోని కబురు. ఈ

లేఖ అందేసరికి చెషైర్ ఇల్లు అప్పుల్లో మునిగి ఉంది. పొలం తనఖాకు పెట్టబడి ఉంది, విలువైన ఫర్నిచరు అంతా కోర్టు స్వాధీనంలో ఉంది. అయినా ఎవరూ ఎప్పుడూ ఆక్రమించలేనిది అతన్లో ఒకటి మిగిలే ఉంది. కష్టపడో కన్నం వేసో గదికి సరిపడే కరెన్సీ సంపాదించ వచ్చు. ఆ ఎత్తు వజ్రాలు తూచి ఇచ్చినా అగ్గిపెట్టెకు సరిపడే ప్రేమ ఎక్కడా బజార్లో దొరకదుగా! చెషైర్ దగ్గిర ఉన్న అమూల్యమైన సంపదే అది! అతనికంటె సౌభాగ్యవంతుడెవరు ఈ లోకంలో. అందుకే నిలుచున్న పళాన్ని ఇచ్చాడు టెలిగ్రాం ఆ ఫ్రెండుకి 'వెంటనే రా' అని! వింటున్నారా డాక్టర్?'

'వినడమే కాదు, ఇంకా చాలా చాలా చేస్తున్నాను. కేరీ ఆన్.'

'చెషైర్ ఇంటికి చేరుకున్నాక అనుకున్నట్టే ఆ ఫ్రెండ్ మూడు నెలలలో చనిపోయాడు. క్యాన్సరువల్ల కలిగేవ్యధ ఊహకుకూడా అందనంత దారుణమైనది అంటారు. మృత్యు ముఖంలో ఆమూడు నెలలూ ఎంత దుర్భరమైనవో అని ఎవరైనా అనుకుంటారు. కాని ఆ ఫ్రెండ్ తన డైరీలో రాసిందేమిటో తెలుసా? 'ఇన్నేళ్లు బతికేను, కాని ఈ చివరి మూడు నెలలంత ఉల్లాసకరంగా నేనెప్పుడూ జీవించలేదు!' ఈ వాక్యమే చెషైర్ జీవితానికి మార్గదర్శి అయి ఉండాలి. ఇలాంటి ఇన్‌క్యూరబుల్స్, అన్‌వాన్‌టెడ్, అన్‌కేర్డ్‌ఫర్, డిసేబుల్డ్, క్రిపుల్డ్ ఇంకా ఎందరెందరున్నారో! విధి వక్రించిన సాటి మానవుడు వెదలనడిపిన ఆర్తులూ అనాథలూ ఇలాంటి వారికోసం శరణాలయాలు స్థాపించడంకన్న మానవత్వం ఏముంది! అవే స్థాపించాడు ఆయన. మొదట్లో సహజంగా కొన్ని ఇబ్బందులకు గురైనా భూదేవి పూర్తిగా పుచ్చిపోలేదు గనక అతని పనికి త్వరలోనే గుర్తింపు కలిగి, ధారాళంగా విరాళాలు వచ్చిపడ్డాయి. నోబిల్ శాంతి బహుమతి ముక్కున కరుచుకునే వరకు అతని కీర్తి కపోతం ఎగిరింది. నేడు విశ్వవ్యాప్తంగా ఉన్న చెషైర్ హోమ్స్ పుట్టుక అదిట...అయ్యయ్యో, నాకెంత మతిలేదు, ఇదంతా మీకు తెలియదనేనా చెప్పడం?'

జేమ్సు మనోహరంగా నవ్వుతూ అన్నాడు.

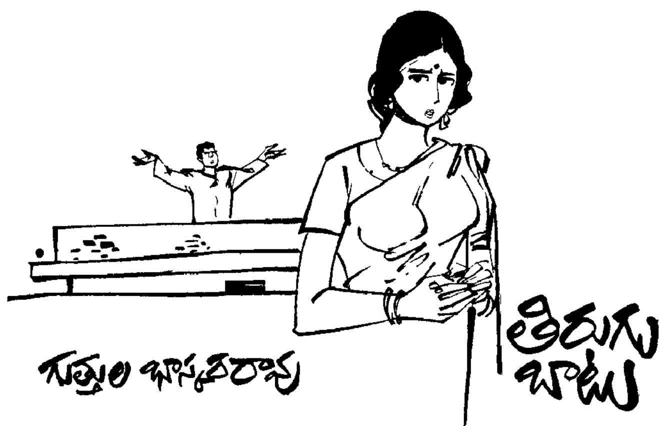
'తెలిసినా తెలియకపోయినా మనకు ఇష్టమైనవాళ్ళ నోటినుంచి ఎన్నిసార్లు విన్నా తనివి తీరదు దయా!'

'అంత ఇష్టమైనదాన్నా మీకు!'

'మనిద్దరి ఇష్టా ఇష్టాలూ ఒకటే అయినప్పుడు ఒకరికొకరం ఇష్టం కాకుండా ఎలా పోతాం దయా! ఇవాళ చాలా తెలుసుకున్నాను నీ దగ్గిర.'

'ఏమిటి! చెషైర్ చరిత్రా? అది అంతకుముందు మీకు తెలీదా!'

(సశేషం)

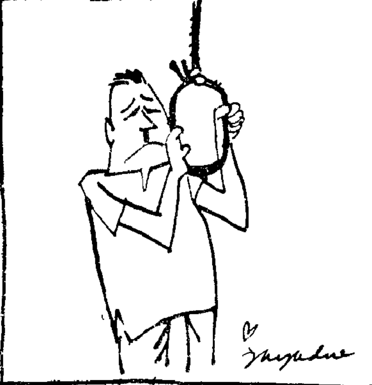
మనిషి మెత్తనైతే మొత్తబుద్దేస్తుంది.

మురహరి మెత్తటివాడనడంలో ఏమీ సందేహంలేదు. పైగా సిగ్గరి. ఆడపిల్ల కనిపిస్తే-నిద్రగన్నేరాకులా ముడుచుకు పోతాడు. సిగ్గుపడి తప్పుకు తప్పుకు నడుస్తాడు. ఆడవాళ్ళు దార్లో తగిలితే వాళ్ళు దగ్గరయ్యేకొద్దీ ... పాతకాలపు పెళ్ళికూతుర్లా తలదించుకుని ఊపిరి బిగబట్టి వాళ్ళని ఎప్పుడు దాటుకుపోతానా, ఎప్పుడు గండం గడుస్తుందా అని ఉక్కిరిబిక్కిరవుతాడు. చాలామంది అమ్మాయిలకి మురహరి మొహంలో ఈ రసాయనిక మార్పుల్ని చూసి తరించడమంటే ఎంతో సరదా. అతను ఒంటరిగా కనిపిస్తే ఓ పట్టాన వదిలేవారుకారు. అల్లరిపెట్టి వినోదించేవారు. మురహరంటే కాలేజీ అమ్మాయికీ అలుసే. హైస్కూలు అమ్మాయిలకీ అలుసే — ఎలిమెంటరీ స్కూలువదలి అపుడే హైస్కూల్లో అడుగుపెట్టిన ఆరోక్లాసు పాపకీ అలుసే.

మురహరి ఒకనాటి సాయంత్రం— షైర్టు షికార్లు ఆమడదూరం గాబట్టి-బుద్ధిగా డాబామీద చదువుకుంటున్నాడు. గణగణ చదివే అలవాటేమో-వాయింపు ధోరణిలో సాగిపోతున్నాడు. కాస్సేపటికి మరో గణగణధ్వని-ఆడధ్వని వినిపించి అదిరిపడ్డాడు. ఎంతసేపట్నుంచి తనని గమనిస్తుందో ఉష వాళ్ళ మేడమీద బాల్కనీలోనుంచి తనవంక చూస్తూ - రెండు అరచేతుల్ని ఉత్తుత్తి పుస్తకంలా చేసుకొని తొడతొడ చదువుతున్నట్టు నటిస్తూంది. 'అంటే తన చదువుని గేలి చేస్తుందన్నమాట' అన్నభావం రాగానే మురహరి ఉడికిపోయి ఠక్కున పుస్తకం మూసేసాడు. ఉష పెద్ద చప్పుడుతో ఉత్పత్తి పుస్తకమనే చేతుల్ని మూసి పారేసింది. ఛి ఛి. అని మూలుక్కున్నాడు. ఆమె అచ్చం అలాగే విసు

క్కుంది. అతను చేతుల్లో మొహం దాచు కొని కణతలు నొక్కుకున్నాడు. ఓరగా చూస్తే—ఆమెకూడా మొహం చేతుల్లో యిరికించి కణతలు నొక్కుకుంది. మరో సారి...మరోసారి అయితే తల దించు కొనేవాడేగానీ మురహరికి ఆమె అభి నయం...ఆ రకం ఆటపట్టింపుచూసి తల దించబుద్ధి కాలేదు. తను ఏం చేస్తే ఆమె అది చేస్తుంది. వట్టి కవ్వింపు. ఆక తాయితనం. విసిగిఉన్నాడేమో 'ఎన్నాళ్లీ ఆడపోరు. చివరికి యింటిపక్క ఉషకి కూడా లోకువా నా బ్రతుకు' అని వాపో యాడు. అతనిలో తిరుగుబాటుతనం తలెత్తింది.

ఊపిరితిత్తులనిండా గాలి పీల్చుకొని రొమ్ము విరుచుకు చూశాడు...ఉషవంక. ఆమెకూడా అలాగే చేసింది. అతను ఠీవిగా నడుంమీద చేతులుంచాడు. ఆమె అతని చర్యలకి విస్తుపోతూ...అలాగే నడుంమీద చేతులుంచింది. 'తను ఏం చేస్తే అది చేస్తుందా?' అనుకొని ఒక్క సారి "హాయ్ ఉషా" అని గాలిలో ఒక ముద్దు విసిరాడు.

అవతలినుంచి— మరి జవాబు లేదు ...మనిషి జాడా లేదు.

రహస్య సాగరం

పాప ౧౦

(గత సంచిక తరువాయి)

21

ప్రభు—చిన్నా

తిరిగి సాగరం చెప్పసాగాడు...

"ఆ రోజుల్లో తెల్లదొరలు మారు మూల అడవుల్లో కొండల్లో అనాగరిక జాతులవాళ్ళనీ, పాముల్నీ ఫొటోలు తీసుకుపోయి ఇండియా అంతా ఇలాగే ఉంటుందన్న భ్రమ కల్పిస్తుండేవారు.

ఇలాంటి అనాగరిక దేశాన్ని ఉద్ధరిస్తు న్నామని చాటుకుంటూండేవారు. అలాంటి ఫోటోలు తీసుకుపోడానికొచ్చినవాళ్లకు హిరణ్యభూపతి అతిధి మర్యాదలు జరుపుతూండేవాడు. ప్రభు వాళ్లతో వెళ్తూండేవాడు. వాళ్లదగ్గిర్నుంచి ఖరీదైన గొప్ప కెమేరా సంపాదించి విదేశీయులు తీసేలాంటివేతీసి వాళ్లకిస్తూండేవాడు. వాళ్లు మెచ్చుకుంటూంటే కొడుకును చూసి హీరాభూపతి పొంగిపోతూండేవాడు.

ఒకసారి ప్రభు పాలకొండ కొండ లోయల్లో తిరుగుతూ చిన్నమడుగులో ఒక సవర చిన్నదొక్కత్తే జలకమాడుతూంటే ఫోటో తీయడానికివ్యూఫైండర్ కందికానించి చూస్తున్నాడు; కనిపిస్తున్నంత మేరా చిన్నది నగ్నంగానే ఉన్నది, ఎండవడి మేను నిగనిగ మెరుస్తున్నది. ఎరువు జీరకలిసిన కురులు వీపునుంచి జలపాతంలాగ నీటిమీద తేలుతూన్నవి, ప్రభు షట్టర్ నొక్కబోతూన్నంతలో...

సవరచిన్నది రంయిమని దూసుకుపోయి పొదలోంచి విల్లు, అమ్ముతీసి ఎక్కుపెట్టి,

"ఏం దొరా! పొటిగి రాపెత్తుతావా? ఒకదాంతో సూత్తూ మరోటి మూసినావే దానికే కోల గురిట్టినాను తెల్సా?...", అని అంటూంటే ప్రభు బిత్తరపోయాడు.

"ఏం? నిచ్చరబోతున్నావు, సవరది సవరబాస గాకండా నీబాస పలుకుతున్నదనా?"

"ఔను!" అన్నాడు ప్రభు.

"మా యత్త నెరుగుదువా ? ... నువ్వెలా గెరుగుతావులే. అది తెలుగు బాగా నేరిపింది సిన్నప్పుడే నాకు, అప్పుడది మీ బస్తీకి ఓ సిరిమంతుడింటి కెల్తూ, వొస్తూండేదిలే!,...ఏలమానాంటి ఏబ్రాసుల్ని పొటిగి రాపెత్తుతావు మీ ఆడంగుల్ని మానాగ నింసుండబెట్టి పొటువోలెత్తి సీవదొర్లకి సూపి ఆళ్ల బిసకొత్తులూ, దబ్బా మాంవసాలూ దిని, సీసాలుదాగి యెంతబాగా కొవ్వుబట్టినారో సెప్పుకోరాదా? నేదా మాలాంటోళ్లకి మీ బాగ్గెమంతుల్నాగ పాంకుబుసాల్లాంటి బట్టలు గట్టించి నగలెట్టి పొటోల్దీసి సూసొ్కి; మేమే బాగుంతాంవో మీ ఆడంగులే బాగుంతారో? ... ఎల్లు, ఎల్లిపో!—అదెందు సేతో నిన్ను జూత్తుంటే నిన్ను గాయపరసాలని పించదంలేదు—అదేంటోగాని నీతో మాట్లాడాలనిపించుతున్నది, యిసిత్తరం! ముంగి ముచ్చునాంటి నాకు, నీతో శానా సెప్పాలని పిస్తున్నది; నువ్వీ మట్టిమీద బుట్టినోడివనో, నే పలికింది నీకు తెలుత్తుందనో, మరెందుకో?...ఆ యెదవెండి కానుమీద మావోళ్ల పాడుఅ పేచ్చ కనిపెట్టేగదా—మీ పట్టపోళ్లు రెంద్రూపాయలిచ్చి బోలెడంత దినుసు బట్టుకుబోతున్నారు. కావుళ్లకావుళ్లు దాన్నేలు, పప్పులూ,

పళ్ళూ, దుంపా అన్నీను; ఇదేమంత కట్ట మనిపించదుగాని, మీ సిరిమంతులు తుపాకీల్తో సిపాయిల్ని, పోలీసుల్ని కుమ్మకు దీసుకొచ్చి జడిపిస్తున్నారు... ఈ కొండలూ, అడివిలూ పుట్టినప్పుడే మేం వుట్టాం! మేం దున్నుకొంటున్న నేల మాది గాదంట! మాకొండలు మావి కావంట! మేం దుంపా, మొక్కా పెంచితే వాళ్లవంట! ఏంటిది? నీ అమ్మని నీ యమ్మకాదని లాక్కోబోతే నీకెలాగుం టాదో సెప్పు? ... ఎవుడో ఏడ్నుంచో దిగొచ్చి యీళ్లకెవుళ్లకో యిచ్చినాడంట! వంచడానిక ఆడెవడు??...మా అమ్మని మీ కప్పగించం! జీవుడుపోయినా దెబ్బ లాడతాం! అని అంటే మాదేం తప్పు? సెప్పు...ఏం మాటాడవు?..." అన్నది చురచుర చూస్తూ.

నున్నటి రాతిలాంటి తేనెరంగుమేను, జీరాడుతున్న బారెడు కెంపు ఛాయ కలి సిన కురులు, చారెడు కళ్లు, కళ్లల్లో వెన్నెల్లో నల్లత్రాచు మెరిసే మిలమిలా చూస్తున్నాడు ప్రభు.

చిన్నది మళ్ళీ, "ఓ రూపాయకాసుకి బోరమీది గుడ్డపీలికతీసి నుంసుంటాం, మరిన్నికాసులాసపెడితే ఏం పొడిగిరావు లెత్తుకుంటారో యెత్తుకోండి మాదేం పోదు అని మొలగుడ్డలాగేసి నింసుంటాం, జీవు డాదకపోతే ఇది కట్టె! ఈ తోలులో ఏటుంది? అంతా మనసులో ఉంది! ఓయ్ నాటు దొరబాబూ! మనిసి గొప్ప అంతా మనసులో ఉంది...", అని అంటూనే చిన్నది ఛటాల్న ప్రభు రెక్కపట్టుకొని ఒక్క గుంజునలాగింది.

ఆ లాగడంలో ప్రభు చిన్నదాని మీద తూలిపడుతూ పడిపోకుండా అప్ర యత్నంగా గట్టిగా పట్టుకొని తిరిగి చూస్తే గుండె గతుక్కుమన్నది...పెద్ద చింతనాగు, కాటువేయడానికి పడగ పూర్ణించి తోకచుట్టుకొని నిటారుగా నించుని ఉన్నది. మొలనున్న చిన్న రైఫిల్ తీయబోతూన్న ప్రభుచేతిని పట్టు కొని వారిస్తూ "దాంతో యిరోదం పెట్టు కోక!..." అంటూ చిన్నది కొట్టుకుం టున్న ప్రభు గుండెను అదిమిపట్టుకొని, వింటి చివర కట్టిఉన్న ఏదో వేరు తీసి పాముముందు పడేలా విసిరింది. మంత్రించినట్టుగా చింతనాగు పడగదించి ముడుచుకొని జరజరమంటూ చిటికలో మాయమైంది.

"బయంనేదు, పొమ్మని సెప్పితిలే! నిన్ను ఆదుకొన్నాననీ నాగుకి తెలిసిం దిలే, నిబ్బరపడు! దాని సంగతి నీకు తెలీదు. నువ్వుగురెట్టీలోగానే, నిలువెత్తున ఎగిరి కాటేస్తది, నీ బుల్లితుపాకి దాన్నేం సెయ్యలేదు!" అన్నది చిన్నది. అంత భయంకరమైన పామును ప్రభుఎప్పుడూ చూడలేదు. అది యింకా అక్కడున్నట్టే గుండె అదురుతోనే చిన్నదాన్ని వది లించుకొని ఎడంగా జరిగి ముడుచుకు పోతూన్నట్టు నిల్చున్న ప్రభునుచూసి

చిన్నది నవ్వుతూ, "ఏం? సిగ్గేసిందా? ఇలాంటి జెంగిలీ దాంతోనా తాకుడైం దనా? నేక ఆడదాన్ననా?...ఆడా మగా ఎంచుతున్నావా, జీవుడు ఆడదీకాదు, మొగదీ కాదు; అదే అసలు. మిగిలిం దంతా వుట్టిదే, నీలో జీవుడికి నిబ్బరం కోనం పట్టుగున్నానంతే! తమకం అంతా యీ వొంటిదేగాని జీవుడిదిగాదు; ... నేనే నాజూకుదాన్నయితే వొగ్గివోదవా?! ఆ పొదసాటుకి లాక్కుపోయేవోడివి! ఔనా? ... మా అడివి మనుసుడైతే అలాగే జేసును..."

"నిజం చెప్తున్నాను, నాకూ అలాగే అనిపించింది సుమీ!", అన్నాడు ప్రభు నిద్రలో మాటాడినట్టు.

"మరెందుకూరుకున్నావ్?"

"నువ్వొప్పుకోవు — నీకు యిష్టం ఉండదని...!"

"మా మనుసుడు అలాక్కాదు, నా కిట్టం లేకపోయినా బరబరా యీడ్సుకు పోతడు,—ఇప్పుడు నువ్వంటే నాకు యిట్టంగానే ఉంది ! ఎందుకో తెల్సా ? మనిసి గొప్ప మనసులో వుంటాదన్నానే, అది నీకున్నాది; నీ లాంటోడికోసం యెదురు సూత్తున్నాననుకో! అయితే... మీ సదూకున్నోళ్లో, గొప్పోళ్ళో అంతా నీలాంటోళ్లె వుండరులే, ఆ మద్దిన జగ్గ బాబో ఏదో పేరు, అడి మనుసుల్సేత మా ఆడోళ్ళని ఎత్తించుకుబోయి అడవి జంతువుకంటే అన్నేయం సేత్తుంటే, జూసిజూసి మావోళ్ళూరుకోలేదులే— ముక్కలైసీనారు! ... అదుగో ఆకాడ పచ్చంగా గడ్డి యెంతబాగా యెదిగి నాదో!...నా కొప్పుదలే! యిట్టఁవే!..." అంటూ చిన్నది ప్రభు ముఖంలోకి చూసింది.

"మా ఇంటికి తీసుకెళ్ళి పెళ్లాడి నిన్నుంచగలిగితే అలాగే చేద్దును, గాని అలా చేయలేనుగదా మరి..."అన్నాడు ప్రభు.

"పెల్లి! నాకు సిన్నప్పుడే పెల్లి అయి నాది సుమీ! మా సవరోళ్ల పెల్లి, యీ సిన్నదీ, యీ సిన్నోడు జత అని పెద్దోలు బాససేసుకుంటారు, మాకు పెతానఁవూ పెల్లీ ఒకటే; కాని ఏం నాబం ? నావోడు నేడు, ఆడూ మా యత్తా గుడిసెతగలబడి బుగ్గయిపోనారు. మాకు మనువులున్నాయి. అన్న పెల్లాన్ని తమ్ముడేలుకుంటాడు, నా కెవరూ లేరు, నువ్వాడి తమ్ముడంతే ఉన్నావు, మనువాడాకపోతేనేంలే! నా కిట్టఁవే!", అంది చిన్నది.

ప్రభు మాటమారుస్తూ, "మీ దగ్గిర మంత్రాలు, మహిమలూ ఉంటాయంటారు నీకూ తెలుసా? ఆ నాగుకేం మంత్రం వేశావు?", అడిగాడు.

"అలాంటివేవీ మా దెగ్గిర్లేవు...మీ నాగ పుట్టల్లో పాలొయ్యం, పూజెయ్యం, వాటి జాయకనిపెట్టి మసులుతాం. అవి మాకు నేత్తాలు, వాటికీ మాకూ తేడా

పళ్ళూ, దుంపా అన్నీను; ఇదేమంత కట్ట మనిపించదుగాని, మీ సిరిమంతులు తుపాకీల్తో సిపాయిల్ని, పోలీసుల్ని కుమ్మకు దీసుకొచ్చి జడిపిస్తున్నారు... ఈ కొండలూ, అడివిలూ పుట్టినప్పుడే మేం పుట్టాం! మేం దున్నుకొంటున్న నేల మాది గాదంట! మాకొండలు మావి కావంట! మేం దుంపా, మొక్కా పెంచితే వాళ్లవంట! ఏంటిది? నీ అమ్మని నీ యమ్మకాదని లాక్కోబోతే నీకెలాగుం టాదో సెప్పు? ... ఎవుడో ఏడ్నుంచో దిగొచ్చి యీళ్లకెవుళ్లకో యిచ్చినాడంట! వంచడానిక ఆడెవడు??...మా అమ్మని మీ కప్పగించం! జీవుడుపోయినా దెబ్బ లాడతాం! అని అంటే మాదేం తప్పు? సెప్పు...ఏం మాటాడవు?..." అన్నది చురచుర చూస్తూ.

నున్నటి రాతిలాంటి తేనెరంగుమేను, జీరాడుతున్న బారెడు కెంపు ఛాయ కలిసిన కురులు, చారెడు కళ్లు, కళ్లల్లో వెన్నెల్లో నల్లత్రాచు మెరిసే మిలమిలా చూస్తున్నాడు ప్రభు.

చిన్నది మళ్ళీ, "ఓ రూపాయకాసుకి బోరమీది గుడ్డపీలికతీసి నుంసుంటాం, మరిన్నికాసులాసపెడితే ఏం పొటిగిరావు లెత్తుకుంటారో యెత్తుకోండి మాదేం పోదు అని మొలగుడ్డలాగేసి నింసుంటాం, జీవు డాడకపోతే ఇది కట్టె! ఈ తోలులో ఏటుంది? అంతా మనసులో ఉంది! ఓయ్ నాటు దొరబాబూ! మనిసి గొప్ప అంతా మనసులో ఉంది...", అని అంటూనే చిన్నది ఛటాల్న ప్రభు రెక్కపట్టుకొని ఒక్క గుంజునలాగింది.

ఆ లాగడంలో ప్రభు చిన్నదాని మీద తూలిపడుతూ పడిపోకుండా అప్రయత్నంగా గట్టిగా పట్టుకొని తిరిగి చూస్తే గుండె గతుక్కుమన్నది...పెద్ద చింతనాగు, కాటువేయడానికి పడగ పూర్ణించి తోకచుట్టుకొని నిటారుగా నించుని ఉన్నది. మొలనున్న చిన్న రైఫిల్ తీయబోతూన్న ప్రభుచేతిని పట్టుకొని వారిస్తూ "దాంతో యిరోదం పెట్టు కోక!..." అంటూ చిన్నది కొట్టుకుంటున్న ప్రభు గుండెను అదిమిపట్టుకొని, వింటి చివర కట్టిఉన్న ఏదో వేరు తీసి పాముముందు పడేలా విసిరింది. మంత్రించినట్టుగా చింతనాగు పడగదించి ముడుచుకొని జరజరమంటూ చిటికలో మాయమైంది.

"బయంనేదు, పొమ్మని సెప్పితిలే! నిన్ను ఆదుకొన్నాననీ నాగుకి తెలిసిందిలే, నిబ్బరపడు! దాని సంగతి నీకు తెలీదు. నువ్వగురెట్టిలోగానే, నిలువెత్తున ఎగిరి కాటేస్తది, నీ బుల్లితుపాకి దాన్నేం సెయ్యలేదు!" అన్నది చిన్నది. అంత భయంకరమైన పామును ప్రభుఎప్పుడూ చూడలేదు. అది యింకా అక్కడున్నట్టే గుండె అదురుతోనే చిన్నదాన్ని వదిలించుకొని ఎడంగా జరిగి ముడుచుకుపోతూన్నట్టు నిల్చున్న ప్రభునుచూసి

లేదు, ఆటికాట్లకి ఇరుగుళ్లు మాకుతెల్సు, కొన్ని ఏర్లు, ఆకులూ, ఆటివాసనలూ ఆ పురుగు కెలాగుంటాయో, ఏమను కుంటాయో మాకు తెల్సు. ఇందాకిసిరి నానే ఆ తీవదానికి అంచనా, ఎల్లి పొమ్మంటున్నానని; దాన్ని నీ దెగ్గి రుంచుకో, యెందుకేనా మంచిది..."

"అవి మీకు నేస్తాలన్నావు, మీతో నేస్తం కట్టినవాళ్లనీ ఏం చెయ్యవుగదా?"

''మాకవి నేస్తాలే...పోతే మీ వాసనే ఆటికి గిట్టదు. మీ బస్తీ యీదుల్లో మమ్మల్నిజూసి కుక్కలు అరుత్తాయే, అలాగ. ఆటికీ బయం మీరేం జేత్తారో అని; ఆటికీ తెలుసు, దొంగనేస్తాలెవుళ్లో, నిజం నేస్తాలెవుళ్ళో నిజంగా మాకు నేస్తాలైనోళ్లని చూసి దూరదూరంగా పోతాయంతే!"

"అయితే నన్ను నీ నేస్తంగా చేసుకో!..." అన్నాడు ప్రభు.

"నీ నేస్తానికి నమ్మకం ఏంటి?"

"ఇదుగో! ఈ కెమారాని నీముందరే పారేసిపోతా ... '', అంటూ ప్రభు కెమేరా నేలకేసి కొట్టబోయాడు.

"వొద్దు, అది శానామంచిది, నిజం నిజంనాగే ఎత్తుతాది, దాన్ని పట్టుగు నోడు కూడ నిజం సూడాల! మా అడివోళ్లు, కొండోళ్లు ఎంత నిజంతో బతుకుతున్నారో దాంతో సూపెట్టు! అలా మాటివ్వు!"

"అలాగే మాటిస్తున్నా. నీ పేరేంటో?..." అన్నాడు ప్రభు.

"నా పేరడిగినావెందుకూ?...సిన్నా నాపేరు సిన్నా!", అన్నది చిన్నది.

"అందే చిన్నా అన్నమాట; నేస్తం అన్నాక పేరు తెలుసుకోవద్దూ మరి.."

"మర్నీ పేరో?'', అడిగింది చిన్నా.

"నువ్వే పలకలేవు—ప్రభు!..."

"పెబు—పెబు...", అంది చిన్నా.

"లేకపోతే 'దాసు' అను. నా పూర్తి పేరు ప్రభుదాస్!"

"అబ్బే, దాసేంటి దాసు, దాసు డ్నాగ, పెబు అంటానులే!"

"అలాగే అను, చిన్నా! నీ నేస్తం నేస్తానికి గుర్తుగా యిచ్చాడనుకో, యిది నీ దగ్గిరుంచు!'' అంటూ ప్రభు మెడ లోంచి రవ్వల పతకమున్న గొలుసుతీసి యివ్వబోతే,

"వొద్దు...అలాంటిది మేం ముట్టం, అది బంగారం! తగూలమారి, తంటాల మారి...'', అంటూ చిన్నా వారించింది.

"పోనీ, వెండికాసులు...'' అంటూ ప్రభుజేబులోంచి దీయబోతూంటే చిన్నా వద్దన్నట్టు తల అడ్డంగా ఆడిస్తూ," ఇచ్చి పుచ్చుగుంటాంగాని నేస్తానికైనా ముందుచ్చుగోం!'' అన్నది.

"అలాగైతే ఏమిస్తావో ఇయ్యి మరి!"

"నీకోసం మంచి తేనె వెదురుబొంగు నిండా నింపి ఉంచుతా..."

"మళ్లీ రమ్మంటున్నావన్న మాట, వస్తాలే! ... యిక్కడికే గదూ? ... చిన్నా. ఒకటడుగుతాను, చెప్పు! చాలా సంగతులు చెప్పావు, ఇన్నిమాట లెలా గనేర్చావు, ఎవరు నేర్పారు?" కుతూహలంగా అడిగాడు.

"తాత్రాజు...తాత్రాజు నెరగవూ?" అన్నది చిన్నా.

తాత్రాజన్న మాటకు ప్రభుగతుక్కుమంటూ, "తాత్రాజు! పెద్దదొంగ, దోపిడీదారు కదూ!!" అన్నాడు.

"తాత్రాజుని దొంగన్నవాళ్లే దొంగలు! మీ గొప్పోళ్లందరూ దొంగ అంటారు, అంటే అనుకోండి; మా తాత్రాజు తనకోసం దొంగతనాలు, దోపిళ్లూ సెయ్యడు, అంతా వంచుతాడు, సిల్లిగవ్వ ఉంచుకోడు. మాకు తండ్రి నాంటోడు, అన్నలాంటోడు. ఎవళ్లు కటకటపడుతున్నా సూళ్లేడు. తాత్రాజె లాగ నడుసుకోమంటే అలాగ నడుసుకుంటాం! తాత్రాజు మాటలు యింటూ వుంటాను, అబద్దాలు సెప్పదు, తాత్రాజు దగ్గిర నాకెంత సనువనుకున్నావు, బాబయ్యా అంటూ తిరుగుతాను, నామీద సాలా దయ, సిన్నతనం నుంచీ నేనంటే ఎంతో ముద్దు..."

"సిన్నా! తాత్రాజుని నాకు చూపిస్తావా?"

"ఏం? పట్టుగుంటావా? నువ్వేం పని కొస్తావు ఆడిదగ్గర, ఆడ్ని పట్టిచ్చాలని శానా పన్నాగాలు పన్నుతారేగాని, మీలాంటోళ్లకి కనిపించడు; కనిపించినా దొరకడు..."

"అందుగ్గాదు సిన్నా..., చిన్నా! ఒకటి మాత్రం నమ్ము! ఏటవాలుగా పడుతున్న ఎండ నీళ్లమీద మిలమిల మెరుస్తూంటే, చుట్టూరా పొదలు, జీవం లాగ నువ్వు అంతా చూడ్డానికెంతో ముచ్చటగా కనిపిస్తూంటే ఫోటో తీద్దామనిపించింది, అంతే! మరేం అనుకోకు, ...మరి వస్తా..."

"నేనేం అనుకోన్లే—ఇప్పుడు ఫోటో తీసుకో! నీ నేస్తాన్నే గదా!" అంది చిన్నా.

"ఇప్పుడుగాదులే, ఎండపోయింది... వస్తాను మరి..." అంటూ ప్రభు వెనుదిరిగిచూస్తూ చూస్తూనే వెళ్లాడు; అటే చూసిచూసి చిన్నా పైన నారగుడ్డ కప్పుకొని, నీళ్లకడవ నెత్తుకొని విల్లమ్ముల‌తో పొదల చాటుల్లో మాయమైంది.

ఆవిధంగా ప్రభుకి ఆ సవర చిన్నదానితో పరిచయమైంది. అంతటితో ప్రభు కెమేరా విడిచిపెట్టేశాడేగాని, ఆ చిన్నది మాత్రం మనసుని విడిచిపెట్ట లేదు; చిన్నా చెప్పిన మాటలు నెమరు వేసుకోవడంలో పాము పడగవిప్పినట్టు ఏవో కొత్త సంగతులు తెలిశాయి. తలుపులు బార్లా తెరుచుకొని కొత్తలోకం

కనిపించినట్టయింది. తరుచు అదేపనిగా కొండల్లోకి వెళ్తూండేవాడు, చిన్నా కోస మనేకాదు, కాని ఆ చిన్నదికూడా కలు స్తుండేది. కొండ దొరలతో, ఆటవికు లతో స్నేహం పెంచుకొన్నాడు, వాళ్ల గురించి చాలా తెలుసుకున్నాడు.

హిరణ్యభూపతి కొడుకు తిరుగుడూ, కొండవాళ్లతో చెలిమినీ తెలుసుకున్నాడు. నవరచిన్నదానితో తగులాటమూ ఉన్న దనీ విన్నాడు హిరణ్యకశిపుడిలాగ మండిపోయాడు

హీరాభూపతికి కొండవాళ్లన్నా ఆటవికులన్నా మండిపడ్డానికి మరో కారణం కూడా ఉంది!

హీరాభూపతికి జగన్నాధ భూపతి అనే తమ్ముడుండేవాడు. జగ్గభూపతి అని పిల్చేవారు. అన్నదమ్ములిద్దరూ సాక్షాత్తూ హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యకశిపు ల్లాంటి వాళ్లు అనేవారు. ఆటవికుల దగ్గి ర్నుంచీ, కొండవాళ్లనుంచీ నామ మాత్రపు చౌకధరకు దినుసుల్ని రాబట్టు కొని వాటితో విశేషలాభానికి వ్యాపారం చేస్తూండేవారు హిరణ్యభూపతి గడింపు అంతా అటువంటిదే. చిన్నచిన్న అప్పులు యిచ్చి, వడ్డీలు కట్టి దినుసుల్నీ, జాగాల్నీ సొంతం చేసుకుంటూండేవాళ్లు. ఇలాంటిదంతా చూసుకోడానికి జగ్గ భూపతి కొండల చేరువ అడివిలోనే చిన్న బంగళాలో ఉండేవాడు. తుపాకీ పట్టి వేటాడుతూండేవాడు. ఆ జగ్గ భూపతి ఒకనాడు వేటకు వెళ్లినవాడు తిరిగిరాలేదు. ముక్కూ, మొహమూ ఆనవాలు లేకుండా చిత్తుచిత్తు అయి పోయాడు. కుడిభుజం లాంటి తమ్ముడి మరణంతో హిరణ్యభూపతికి ఆటవికు

లన్నా కొండవాళ్లన్నా తీరని పగ, ద్వేషమూ ఏర్పడ్డాయి.

ఆగ్రహావేశంలో భార్య లీలావతితో హీరాభూపతి..."సవరదాని పాలు తాగి పెరిగిన బుద్ధి పోనిచ్చుకున్నాడు కాదు నీ కొడుకు! చెడబుట్టాడు...", అంటూ యింకా ఎన్నో అన్నాడు.

ప్రభు చెవిని పడకూడని ఆ ఒక్క మాట ఎలాపడిందో, ఎక్కడ పొంచి ఉండి విన్నాడో,...పడనే పడింది!

ప్రభు తల్లి లీలావతిని నిలదీసి అడిగాడు, "అమ్మా! నీ పాలుతాగి నేను పెరగలేదా?!" అని.

లీలావతి ముక్కుసూటి మనిషి, నిజం దాచినా ప్రభు ఎలాగైనా తెలుసుకోగలడుకూడా; చెప్పక తప్పిందికాదు.

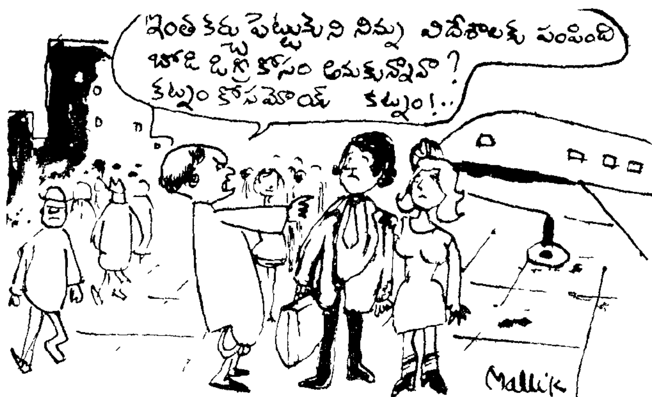
"ప్రభూ! నేను నీకు పాలిచ్చి పెంచలేదు. ఒక సవర మనిషి నీకు పాలదాదిగా చాలాకాలం పాలుపెట్టింది. దాని పాలు నీకు బాగా సరిపడ్డాయి. ఆవు పాలూ, గుండపాలు నీకు పనికొచ్చాయి కావు. డబ్బాపాలు అంత వాడేవారుకారు గూడా. అప్పట్లో నా ఆరోగ్యం అంత బాగుండలేదు, అంతేగాకుండా అందం కూడా చెడుతుందని నీకు పాలు పెట్టనివ్వలేదు మీ నాన్నగారు. ఆ రోజుల్లోనే నాతో ఇంగ్లాండు ప్రయాణం కూడా పెట్టుకొన్నారు కూడ...

చాలారోజులు దాని పాలు తాగే పెరిగావు...బతికావంటే సబవేమో..., ఆరోజుల్లో అందరు శ్రీమంతుల్లాగే నెలకు పదిరూపాయలు, ఒక చీరె యిచ్చి ఆ సవర మనిషిని పాలదాదిగా పెట్టుకున్నాము..."

"ఆ పాలతల్లి ఎవరు? ఎక్కడుంది? ఉందా?!" అడిగాడు ఆతృతగా ప్రభు.

"లేదు! ... పరవతాయి అని పిల్చేవారు దాన్ని; గవర్నమెంటువారికి ద్రోహం తలపెట్టే ఒక మూకను మీ నాన్నగారే ఆచూకీలిచ్చి పట్టించారట. ఆ మూకలోనే దాని మొగుడు ఉన్న సంగతి మాకు తర్వాత తెలిసింది...ఆ తర్వాత ఒక సందర్భంలో రిజర్వు పోలీసులకీ ఆదివాసులకీ జరిగిన ఘర్షణలో ఒక గుడిశె తగలబడి పోయిందట. అందులోనే పరవతాయి, దాని కొడుకు ఉండిపోయారట పాపం! ఆ కొడుకు నీకంటే కొంచెం పెద్ద...", చెప్తూంటే లీలావతమ్మగారి కళ్లనుంచి రెండు బిందువులు జారాయి.

"అప్పుడప్పుడు వాణ్ణి తీసుకొస్తూండేది. రెండోనెలకే అంబలి నాకించి అలవాటు చేసిందట. మీ ఇద్దర్నీ ఎత్తుకొని, 'నా కిద్దరు బాబులమ్మగోరూ! పెద్దయ్యాక మీ ఇంటికొత్తే, ఇప్పుడు నా బాబే ... అప్పుడు మీ బాబు ఎంత బువ్వెట్టిత్తాడో, ఎన్ని కాసులిప్పిస్తాడో, నేక మరిసేపోతాడో! మరిసిపోనివ్వవు లెండి నానెట్టిన పాలు...' అనేది. అది నిన్ను ఎంత యిదిగా చూసుకొనేదను

కున్నావ్!..." చెప్తూనే లీలావతమ్మ కళ్లు ఒత్తుకుంది.

లీలావతి అమాయకురాలు. ఏది చెప్పవచ్చునో, ఏది కూడదో అనే ఆలోచనే లేకుండా చెప్పేసి తర్వాత నాలిక్కరుచుకుంది.

ప్రభు ఒక్క క్షణం ఆగకుండా కొండలోయకు హుటాహుటిని వెళ్లాడు; చిన్నా! అని కేక వేశాడు. చిన్నా వచ్చింది.

"సిన్నా! నువ్వు నాకు వదినవు. వదిన మాకు తల్లితో సమానం ఎంత సంతోషంగా ఉంది సిన్నా! నువ్వు వదినెవు...అన్న భార్యవు చిన్నా!..." ఏదో పెన్నిధి దొరికిన వాడిలాగ సంతోషంతో ఉక్కిరిబిక్కిరి అవుతూ ప్రభు చెప్తున్న దేమిటో చిన్నాకి అర్థం కాలేదు...తర్వాత్తర్వాత అంతా తెలుసుకుంది.

లీలావతి చాలా అందంగా హంస బోరతో రాయంచలాగే ఉండేదట. ఆమె పాదాలు నేలతాకితే కందిపోతాయేమో అన్నంత జాగ్రత్తగా చూసుకుండేవాడట భూపతి. సీమ నుండి అచ్చసీమరాణిలాగ చేసి తీసుకొచ్చాడట. తెల్లని ఉల్లిపొర ఆర్గండీ దుస్తులతో నడుముచుట్టూరా బిగించిన వెడల్పాటి ఎర్రని పట్టుపట్టీతో బోరవిరుచుకొంటూ స్వర్గలోకం నుంచి దిగిన రాజహంసలాగే ఉందట ... ఇవన్నీ తర్వాత ప్రభు వేరుగా, తెలిసినవాళ్ళు చెప్పగా తెలుసుకున్నాడు.

అన్నీ తెలిశాక, ప్రభులో ఎలాంటి భావాలు కలిగాయో మరి...పూర్తిగా మారిపోయాడు. ఆ మార్పు ఎంతవరకూ దారి తీసిందంటే..." అని సాగరం చెప్పబోతూంటే అమ్ము నిద్రలేచి పాల కోసం ఏడుపు మొదలెట్టింది గోదావరి అమృతలక్ష్మి పక్కకు చేరింది ఆవులిస్తూ.

"తర్వాత విందువుగానిలే ..." అంటూ సాగరం లేచాడు.

ఇల్లంతా బోసిగా వుంది.

సాయంత్రం ఎనిమిది అయ్యింది. మిత్రుడు ఇంత దాకా మాట్లాడి వెళ్ళిపోయాడు. శ్రీమతి, పిల్లలు సినిమాకెళ్లారు. ఇంకా రెండు గంటలు కావాలి వాళ్లురావటానికి. అప్పటిదాకా యింట్లో ఏకాకిగా గడపటం బాధగానేవుంది

రేడియో ఆన్ చేశాను. ఏదోసంగీతం మళ్ళీ ఆఫ్ చేశాను

ఏదైనా పుస్తకం చదవాలని అలమారలో పుస్తకాలు వెదుకుతున్నాను.

టెలిఫోన్ మ్రోగుతూవుంది

రిసీవర్ అందుకొని "ఎవరూ?" అన్నాను.

"నేను సేట్ మదన్‌లాల్‌ను మాట్లాడుతున్నాను. ఇవ్వాళో కేసు జరిగింది వకీలు సాబ్. నాదగ్గర రిక్షా కిరాయకు తీసుకపోయే ఒకడు నాకు ఎదురు తిరిగాడు. రెండేళ్ళ నుండి వాడు నా వద్ద రిక్షా కిరాయకు తీసుకెళ్తున్నాడు. ప్రతి నిత్యం కిరాయ తెచ్చియిచ్చేవాడు. ఈ మధ్య పదిహేను రోజులనుండి వాడు కనిపించటంలేదు. కిరాయ కూడా తెచ్చి యివ్వటంలేదు. యివ్వాళ్ళ ఎక్కడో కనిపిస్తే మా జీతగాడు వాన్ని పట్టి తెచ్చాడు. వాడు రిక్షా ఎక్కడో పెట్టి వట్టి చేతులతో వచ్చాడు."

"వింటున్నారా వకీలు సాబ్ ఊఁ కొట్టటం లేదు?"

"ఊఁ" అన్నాను.

"కిరాయ యివ్వమంటే లేదన్నాడు. రిక్షా తెచ్చివ్వమంటే తేనన్నాడు. రెండు సంవత్సరాల కిరాయ కట్టాను. రిక్షా ఖరీదు కంటే డబ్బులిచ్చాను. ఇంకా రిక్షా యివ్వనన్నాడు. కిరాయ ఇవ్వనన్నాడు. నాకుకోపమొచ్చిలోపలేసి తన్నించాను."

"వకీలుసాబ్ పోలీసు స్టేషన్ లో రిపోర్టిస్తానని వెళ్లాడు వాడు బ్రతుకుతాడో చస్తాడో కాని రిపోర్టిస్తాడట వెధవ. నన్ను పట్టుకొని రిమాండ్‌లోవేస్తే విడిపించు సబ్ ఇన్స్పెక్టర్‌కు నేను కొంత పారేస్తాను కాని... ఈ కేసు నీవు తీసుకోవాని రిక్షా రావాలి...వాడు కోర్టుకు తిరిగి తిరిగి చావాలి... వింటున్నారా వకీలు సాబ్."

"మీకే నంబరు కావాలండీ!" అడిగాను.

"264 వకీలు రామనాధం కావాలి."

"రాంగ్ నెంబర్. దిస్ ఈజ్ 364."

చాంద్రాయణం

రైలు నడుస్తోంది. ఆ పెట్టెలో వున్నది చంద్రబాబు ఒక్కడే. చుట్టుపక్కల మరొకవ్యక్తి అంటూ ఎవరూ లేకపోయినా అనేకవేల ప్రజల మనోభావాలు బొత్తులుబొత్తులుగా పడి ఉన్నాయి. రకరకాలసిరాలతో, రకరకాల కాగితాలమీద-రకరకాల భాషల్లో రచింపబడివున్న సహస్రవిధ మనోభావాలవి.. ఎటుచూసినా నిశ్శబ్దమే - కాని బైట కొంచెం చినుకుమాత్రం రాలుతోంది... కారుచీకటి ... స్వప్నవీథిలో విహరించ తలచుకునేవారికి మంచి విలువైన సమయం. చంద్రబాబు నిద్రజోగుతున్న కళ్ళతో రెండాకులకు సున్నంరాసి వేసుకున్నాడు. కోటుజేబులోంచి జరదాడబ్బీ తీసుకుని, ఒకటి రెండుసార్లు దానిమీద చిటికతోకొట్టి, మూతతీసి, రవంత జరదా బుగ్గను బిగించాడు...కిటికీతలుపు పైకి యెత్తి ఒకటిరెండుసార్లు ఉమ్మేశాడు. బైటగాలి జోరుగా ఉండటంమూలంగా మళ్ళీ కిటికీతలుపు మూయక తప్పింది కాదు. స్వప్నజగత్తులో విహరిస్తున్న చంద్రబాబు మళ్ళీ తనస్థానంలోకి వచ్చి కూర్చున్నాడు. అతడు వస్తుతః నెమ్మదయినవాడు: ఇటు వటూ _ అటూ విటూ చెల్లాచెదురుగా పారేసి, హడావిడిచేసే రకం కాదు తాను చేయతలచుకున్నది తాపీగా చేసేరకం...అయిదు ఉత్తరాలు మాత్రం యేరి తీసివాటిని ఒకవైపున పెట్టాడు. అన్ని ఉత్తరాలూ చదవటానికి తగిన అవకాశం లేదతడికి...ఉద్యోగ ధర్మం కూడా నిర్వర్తించుకోవాలిగా

ఒకపక్క...! తీరికవుంటే చంద్రబాబు అన్నీ కాకపోయినా ఇంకా మరికొన్ని ఉత్తరాలైనా తప్పకచదివేవాడు. అలా చదవటం అంటే అతడికెప్పుడూ సరదా యేకాని విసుగంటూ లేదు. కవర్లను జాగ్రత్తగా ఊడదీసి, మళ్ళీ నేర్పుగా అతికించటానికి అవసరమైన సామగ్రి యావత్తూ సమకూర్చుకోవటమే కాదు- అతడెప్పుడూ వెంట ఉంచుకునే వాడు. చంద్రబాబు ఆ ఉత్తరాలను అటూ ఇటూ తిప్పి పరిశీలనగా చూసి, తనపని ప్రారంభించాడు.

* * *

చంద్రబాబు పడుచుతనంలోవున్న యువకుడూ కాడు, పండు ముసిలీ కాడు. ప్రౌఢవయస్కుడు. ఉద్యోగం లెఖ్ఖ ప్రకారమయితే అతడి కిప్పుడు నలభై యేనిమిదేళ్ళు. కాని ఆ లెఖ్ఖ అబద్ధం. అతడప్పుడు యెన్ని యేళ్ళు తగ్గించుకుని చెప్పుకున్నాడోకూడా చెప్పటం కష్టం. ఆనాటి సంగతులు తెలిసినవాళ్ళెవరూ యిప్పుడు భూమ్మీద లేరు. పోనీ ముఖం చూసి చెప్పకూడదా అన్నా చెప్పటం అంత తేలిక్కాదు. మీసాలు నెరవటం మొదలెట్టినప్పటినుంచి వాటికి రంగు వేస్తున్నాడు. మూడో భార్య - మాధురి- యెదుట సమాధానం చెప్పటం చేతకాని అసమర్థుడు కాడతడు. వయస్సు యెంత అయితే యేంకాని, చంద్రబాబు మాత్రం మహా రసికుడు. చిన్నప్ప ట్నుంచీ రసపిపాసువే. నిజానికి గణాలు పేర్చి అతడెప్పుడూ కవిత్వం రాయ లేదనుకోండి— అసలలాంటి మిడిమిడి కవిత్వాలవల్ల అతడికి సంతృప్తి లేదు. కవిత్వంరాస్తే ఏం లాభం? ఆ కవితా రసాన్ని ప్రత్యక్ష జీవితంలో ఆస్వాదిం చటమే ముఖ్యంగా కావాల్సింది. అది అతడు చాలాసార్లు చేశాడు-చంద్రబాబు యెంత ఆసక్తితో- యెన్ని శ్రమలకోర్చి నూతన దంపతుల శోభనగృహంలోకి చాటుగా దూరి వారి రహస్య సంభాష ణలు విన్నాడో, దొంగలాగా ఎన్ని శోభ నపు గదుల కిటికీందగ్గిర పొంచివుండి చెవి ఒగ్గేవాడో, ఎన్నిసార్లు తలుపు సందులోంచి తొంగి తొంగి చూశాడో- వాటికి అంతులేదు. ఆ గాథలన్నీ అతడి మేనమామ కొడుకుంటే చెప్పేవాడే. మిసమిసలాడే యౌవనంలో వుండగా కవిత్వంకూడా మిణికాడుట! కాని ఆ సంగతి అప్పటి అతడి డాక్టర్లకి, చచ్చి పోయిన అతడి భార్య లిద్దరికీ తప్ప యింకెవరికయినా తెలుసునేమో మనకు మాత్రం తెలియదు. 'యాదృశీ భావనా యస్య సిద్ధి ర్భవతి తాదృశీ' అన్నట్లు భగవంతుడుకూడా అతడికి చిత్రమైన వుద్యోగమే వచ్చేట్లు చేశాడు.

ఆర్. యమ్. యస్. సార్టర్ చంద్ర బాబు

అందు చేతనే అతడికి ఎంతో కవి త్వాన్ని అనుభవించే సదవకాశం లభిం చింది, లభిస్తోంది, లభిస్తుందికూడా.

చంద్రబాబు - కవర్లలో చిత్రవిచిత్రాలు యెన్నో చూసివున్నాడు. అవి యెంత తమాషాగా-యెంత అద్భుతంగా వుండే వని; పెద్ద పెద్ద డిగ్రీలతో లెటర్ హెడ్స్ వేయించుకునే మేధావులందరూ తమ భార్యలకు - భార్యలవునో కాదో భగ వంతుడికే తెలియాలి-యెంత అశ్లీలమైన భాషలో వుత్తరాలు రాస్తారో పైకి వుచ్చ రించలేము. చదువుకోటానికి మాత్రం మహా మజాగా వుంటాయి.

మొదట్లో చంద్రబాబు ఆడవాళ్ళ దస్తూరితోవున్న కవర్లు తీసి చూసేవాడు- యిప్పటికీ అప్పుడప్పుడు ఒకటి-రెండూ తీసి చూస్తూవుంటాడు. కాని ఆడవాళ్ళు రసవత్తరంగా వుత్తరాలు రాయలేరని చంద్రబాబు అనుభవం...సాధారణంగా 'నేను కులాసాగానే వున్నాను. మీ రెలా వున్నారు?' ఇలాంటి మామూలు మాటల తోనే నిండి వుంటాయి. మహా వుంటే "మీరు లేకపోవటంవల్ల నా మనస్సు యెలాగో వుంది. ఎప్పుడొస్తారోమరి!'... ఇలాంటి మాటలక్కడక్కడ వుంటాయి. చివరమాత్రం 'జవాబు జరూరు. నమ స్కారములతో...' అని వుంటాయి. ఇందులో వర్ణక్రమం తప్పులు యిహ అడగక్కర్లేదు. 'ముద్దులతో...' అని కూడా కొన్నింటిలో లేకపోలేదు కాని చాలాభాగం చెత్తవుత్తరాలే...ఎప్పుడూ యేవొక్క రసికురాలి వుత్తరమూ అతడి కంటపడలేదని కాదు చెప్పటం!...ఆ ఆశతోనే యిప్పటికీ వొకటి-అరా ఆడ వాళ్ళ వుత్తరాలుకూడా అప్పుడప్పుడు తీసి చూస్తూవుంటాడు. కాని కదాచిత్తుగా గాని అలాంటి వుత్తరం కంటపడదు- ఒక రోజున యిలాంటి వుత్తరం ఒకటి తీస్తే అందులో యే యే వస్తువులు కొనుక్కురావాలో పెద్ద జాబితా దొరి కింది. వుత్తరం అన్న పేరేకాని అంతా జాబితాయే. భర్తకు రాస్తున్నట్లు లేదది- బజారులో కొట్లో గుమస్తాకి చీటీరాసి పంపుతున్నట్లుంది. ఆడవాళ్ళు సరసంగా ఉత్తరాలు రాయలేరనేది చంద్రబాబుకి పూర్తిగా అనుభవమైన విషయం.

కవరుమీది విలాసం ఆడవాళ్ళదై వుండి, ఆ దస్తూరి మగవాళ్లదికనుక అయితే చంద్రబాబు శరీరం పులక రించేది. మగవాళ్ళ ఉత్తరాల్లోనే మజా అయిన సంగతులుంటాయి. కాని ఇక్కడ కూడా చంద్రబాబుకు కొంత నిరు త్సాహం కలగక తప్పేదికాదు. బెంగాలీ- ఇంగ్లీషు తప్ప అతడికి మరోభాష రాదు. మగవాళ్ల దస్తూరీలో ఉన్న ఉత్తరాలు తీసినా వాటిల్లో కొన్ని హిందీలోనో మరే భాషలోనో ఉండేవి. అదీగాక అది తండ్రి కూతురుకు రాస్తున్న ఉత్తరమో కొడుకు తల్లికి రాస్తున్న ఉత్తరమో... తెలియదు. ఏది ఎలాఅయినా మగవాళ్ల ఉత్తరాలయితేనే చంద్రబాబు ఎక్కువ రసాస్వాదన చెయ్యకలిగేవాడు. మరీ రసవత్తరమైన ఘట్టాలుంటే ఒక నోటు

బుక్‌లో కాపీచేసుకుని ఉంచుకునేవాడు. మగవాళ్ళు సిగ్గులేనివాళ్ళు. వాళ్ల కలం ఎన్నివిధాలయినా పరుగెత్తుతుంది. అదీ గాక వాళ్ళకేం? భయమా! బందలా! మగవాళ్ల దస్తూరీలో ఉన్న కవరులోనే అతడికొకసారి వందరూపాయల నోటు దొరికింది. పాపం, ఎవరో అభాగ్యుడు ప్రియురాలికి రహస్యంగా పంపుతున్నాడు! నూరురూపాయలనోటు దొరికింది ఒకసారే కాని, ఫొటోలు మాత్రం చాలాసార్లు దొరికాయి. ఆ ఫొటోలతో ఒక ఆల్బమ్ నిండిపోయింది. ఆడవాళ్ల దస్తూరితోఉన్న ఉత్తరాలనుకూడా ఒక కంట కనిపెట్టకుండా పూర్తిగా చెయ్యిదాటి పోనీయకూడదు. ఒకసారి ఒక ఉత్తరంలో పెదవుల గుర్తులు కన్పించాయి. అయినా చంద్రబాబుకు మగవాళ్ల ఉత్తరాలంటేనే మహా ఆసక్తి!

* * *

చంద్రబాబు విడిగా తీసి ఉంచుకున్న అయిదు ఉత్తరాల్లో ఆడవాళ్ళ దస్తూరీతో వున్న మొదటికవరు ఊడతీసి చాలా నిరుత్సాహపడ్డాడు. అయినా చదవటం మొదలెట్టాడు.

"దీదీ;

నీ రిప్లయికార్డు నిన్ననే చేరింది. నువ్వు రిప్లయికార్డు రాయటం నీకు సిగ్గుగా తోచకపోయినా నాకుమాత్రం చాలా సిగ్గుగావుంది. ఇక్కడ అన్నివిషయాలూ సర్దుబాటు చేసుకోవలసింది నేనేనని నీకు తెలుసుగా! నాన్నగారు ఏ విషయమూ పట్టించుకోవడంలేదు. అదీగాక ఈ ఉద్యోగం మూలంగా నాకు ఒక్కక్షణం కూడా తీరికలేకుండావుంది. అయినా నీ ఉత్తరం ఇంకా రెండురోజులకు వస్తుందనగా గదాధరుణ్ణి కంసాలిగగ్గిరకు పంపాను. నీ నగలు తయారయినాయి. నేను వారంరోజులక్రిందట వెళ్ళినప్పటికే నీ చెవుల దుద్దులు చెయ్యటం పూర్తి అయింది. మొన్న శనివారంనాడు మళ్ళీ వెళ్ళాల్సిందసలు నేను. కాని తీరిక లేకపోయింది. స్కూల్లో బహుమతులు పంచిపెట్టాల్సిన పనితొందరలో ఉండిపోయాను. 'గరల్స్ సెక్షన్' బాధ్యత యావత్తూ నామీదవుంది. ...నీ నగలు ఇవాళే పంపుతున్నాను... నీ దుద్దులు మాత్రం నేను చూశాను. చాలా బాగున్నాయి. మిగతావాటి సంగతి చెప్పలేను. వాటినికూడా తీరుబడిగా చూసేందుకు అవకాశం చిక్కలేదు. ఇహముందు ఇలాంటి కటువైన ఉత్తరాలు రాసి, నా మనస్సును బాధపెట్టవద్దని ప్రార్థిస్తున్నాను.

—సమిత"

చంద్రబాబు అలవాటుప్రకారం—అత్తరువాసనేమైనా కొడుతుందేమో అని—ఆ ఉత్తరాన్ని వాసన చూశాడు. కళ్లుమూసుకున్నాడు. భావనాదృష్టితో—క్రోధకంపితాధర అయిన ఒక స్త్రీ

ముఖాన్ని చూడటానికి ప్రయత్నించాడు. కాని అతడి మానసపటంమీద మాటి మాటికీ కన్పించిన రూపం అతడికి సుపరిచితురాలైన ఒక పంతులమ్మది. మెడనరాలూ చెక్కిళ్ళు ఉబ్బి, చిక్కి శల్యమై, నల్లగా అసహ్యంగా ఉండే స్త్రీరూపం అది...కత్తిలాంటి ముక్కు....

చావనీ—తనకెందుకు?

చంద్రబాబు రెండో ఉత్తరంతీశాడు,

"......

నీ ఉత్తరం అందింది...బియ్యంధర మణుగు నలభైరూపాయలు దాటింది. పప్పుల ధరలు మండిపోతున్నాయి. కూరలు, కట్టెధరలూ చూసినా అలాగే ఉన్నాయి. నూనె మూడురూపాయలు. నెయ్యిధర అడగడానికి ఆస్కారం లేకుండాఉంది. మామూలు పంచెలచాపు ఏదిచూసినా పదిరూపాయలకు తక్కువ లేదు అయినా నెలకు సరిపడ వెచ్చాలన్నీ ఎలాగో అలా కొంటూనేఉన్నా. కాని అన్నీ నగదు యిచ్చి కొనలేక పోతున్నా. నీలాంబరుడి కొట్లో అప్పు చాలా పెరిగింది. అప్పుచెయ్యక తప్పేదేముంది? నవీనుడికి ఇరవైరూపాయలు పంపించాల్సి వస్తోంది. నా ఒక్కడివల్ల ఎలా అవుతుంది చెప్పు? ఇలాంటి గడ్డు రోజుల్లో ప్రెటికోట్ వేసుకోకపోతే జరగదూ నీకు? దానికోసమని అమెరికన్ క్లాత్ అప్పుచేసి మరీకొన్నావా? నేనేం మొగలాయీ నవాబుననుకుంటున్నావేమిటి? మా యజమానిచేత రోజూ చీవాట్లూ చెప్పుదెబ్బలు తప్పటంలేదు. అయినా అతడు నాకేం వెయ్యీ—ఐదు వందలూ ఇవ్వటంలేదు. ఇస్తున్నది డెభై అయిదు రూపాయలు. ఈ సంగతులన్నీ నీకు ఎన్నిసార్లని జ్ఞాపకంచెయ్యను? నా స్థితిచూద్దామా నాకు బొమికెలు బైట పడ్డాయి—"

పాపం! ఎంత ఆపద!—

చంద్రబాబు కనుబొమలు చిట్లిస్తూ ఆ ఉత్తరం కవరులో పెట్టేశాడు. ఆ వ్యక్తి నాలుగు పేజీలనిండా— ప్రత్యక్షరంలో ఆకలి వెళ్ళగ్రక్కుతూఇలాంటి సంగతులే రాశాడు. మూడో ఉత్తరం మగవాళ్ళ దస్తూరి. విలాసం నీలిమాపోస్ అని ఉంది. గులాబిరంగు కవరు. ఈ ఉత్తరంకూడా చంద్రబాబుకు నిరుత్సాహాన్ని కలిగించింది. నీలిమా పురుషుని పేరు.

"నీలిమా బాబూ!

మీరు వెళ్ళేటప్పుడు మీ చేతికర్ర, సిగార్ కేసూ రెండూ మరిచిపోయి వెళ్ళారు. మీ యూరిన్ ఎగ్జామిన్ చేయించిన రిపోర్టు యివాళ వచ్చింది. దీనితో పాటు పంపుతున్నాను. ఫోర్ పర్సెంట్ సుగర్ వుందిట!..."

ఉంటే వుంది! వురిపోసుకోక పోయినారూ!—

ఇలాంటి తుక్కు ఉత్తరాలు చదివేందుకు చంద్రబాబుకు తీరికలేదు.

నాలుగో ఉత్తరం తీశాడు. పెద్ద ఉత్తరం. మగవాళ్ళ దస్తూరి. కవరు వూడతీయగానే ఒక ఫొటో బైటపడింది. భలే ఫొటో. ఎన్నోసార్లు అతడికికవర్లలో ఎన్నెన్నో ఫొటోలు దొరికాయి కాని, ఇంత చక్కటి ఫొటో యెప్పుడూ కంట పడలా. వాహ్! కళ్ళార్పకుండా దాని వంక అలాగే చూస్తూ ఉండిపోయాడు. నిర్జీవమైన అతడి నేత్రాల్లోకి కొత్తతేజస్సు వచ్చినట్లయింది. ఆ ఫొటో అలావుంచి, ఊపిరాడనంత ఆదుర్దాతో ఆ ఉత్తరం చదవటం మొదలెట్టాడు. ఆహాహా! అద్భుతం! యింతసేపూ పడినశ్రమంతా సార్థకమైంది. ఇదీ ఉత్తరమంటే ఉత్తరం! ఈ కుర్రాడెవరో భలే మొనగాడు వాత్స్యాయనుడు, హేవలెక్ ఎలీస్, ఫ్రాయిడ్ ఎవరినీ విడిచిపెట్టలేదు. అందర్నీ జీర్ణంచేసుకున్నాడల్లే వుంది. ఏంభాష! ఏంవర్ణన! చంద్రబాబుకు నాసారంధ్రా లుబికాయ్. పెదవులు కంపించసాగాయ్ చదివిందే మళ్ళీ చదివి-మూడుసార్లు చదివాడు ఉత్తరం అప్పటికీ తృప్తికలగలా. అసలాఉత్తరం వుత్తరం దాచుకుందామా అనుకున్నాడొకసారి. కాని అది మరీ అన్యాయం కాదా అనిపించింది వెంటనే. ఉత్తరం దాచుకోవటమెందుకు? రసవంతంగా వున్న భాగాలు యెత్తి రానుకుంటే చాలు — మాధురికి చదివి వినిపించవచ్చు. ఇంకా మూడు రోజులువరకు మాధురిని చూడటం పడదు. ఆ తర్వాత యెటూ కలుసుకోవచ్చు. ఇలాంటి ఉత్తరాలు ఇదివరలో మాధురికి చాలా వినిపించాడు. చటుక్కున మాధురి ముఖం మనస్సుకు కన్పించింది. మాధురి యేమిటో యెలాగో వుంది. ఆ ముఖంలో నవ్వే లేదు. దగ్గిరకెడితే మనస్సులో ఏదో కుటిలం వున్నట్లు ముఖం పెట్టుకు

కూచుంది. అయితే యేం- ఎంత అందమైన ముఖం! నవ్వితే చాలు బుగ్గలు సొట్టలుపడతాయి — కాని నవ్వదుగా; యేమయినాసరే ఈ ఉత్తరం మాధురికి చదివి వినిపించాల్సిందే! అప్పటికీ నవ్వక పోతుందా!

ఎంతో ఆసక్తితో ఆ రసవత్తరమైన ఘట్టాలన్నీ రాసుకోవటం మొదలెట్టాడు.

రాసుకోవటం పూర్తిఅయినాక చంద్రబాబు ఉత్తరమంతా మళ్ళీ మొదట్నుంచీ చివరివరకు యింకోసారి చదివి, దాన్ని కవరులోపెట్టి అంటించేశాడు. ఫొటో మాత్రం పైన వుంచేశాడు.

ఇహ అయిదో ఉత్తరం!

విలాసం ఇంగ్లీషులో టైపు చేసివుంది. నీలం కవరు.

ఇలాంటి ఉత్తరాల్లో తలవని తలంపుగా చాలాసార్లు చాలా రసవంతమైన వాక్యాలు లభించాయి. చాలామంది భక్తులు తమ అడ్రస్ టైప్‌చేయించిన కవర్లు భార్యలకిచ్చి వస్తూవుంటారు. టైపిస్టు గరల్స్‌కూడా తమ ప్రియులకు అప్పుడప్పుడు అద్భుతమైన ఉత్తరాలు రాస్తూ వుంటారు.

చంద్రబాబు మళ్ళీ యింకాస్త జరదా బుగ్గను బిగించాడు.

పెద్ద మెరుపు మెరిసింది! కిటికీ తలుపు మూశాడు. నాలుగో వుత్తరం మత్తు ఇంకా అతన్ని పూర్తిగా వదల్లేదు. ఎంత ప్రత్యక్షమైన వర్ణన! ఇది చదివి వినిపిస్తే మాధురి యీసారి తప్పకుండా...

అయిదో ఉత్తరం తెరిచాడు.

"అనంగ్!

నువ్వు వస్తావని తెలిసి సంతోషంతో ఉప్పొంగిపోతున్నాను. ఎప్పుడెప్పుడు వస్తావా అని ఆశతో ఎదురుచూస్తున్నాను. ఇంక నేను ఇక్కడ ఉండలేను. నువ్వు నన్ను తీసికెడుదూ — నీ కాళ్ళమీద పడతాను. నీ ఇష్టంవచ్చిన చోటుకు తీసుకెళ్ళు. నువ్వు ఎక్కడ ఎలా ఉంటే నేనూ నీతోపాటు అలాగే వుంటాను. నన్ను ఈ నరకంలోంచి మాత్రం తప్పించు. నువ్వు ఆలస్యం చెయ్యవద్దు. ముసిలాడు నిన్ననే డ్యూటీలోకి వెళ్లాడు. మూడు రోజులు దాకా రాడు. రేపు సాయంత్రంకాని, ఎల్లుండి ఉదయంకాని నువ్వు తప్పక రాగలవని ఆశపడుతున్నాను. నేను సిద్ధంగా ఉంటాను, అనేక వేల ముద్దులతో—

నీ, ప్రియమైన—మాధురి.

ప్రచండమైన ధ్వనితో బైట ఎక్కడో పిడుగుపడింది.

న్యాయం-ధర్మం

ధనికొండ హనుమంతరావు

ఉద్యోగం లేకపోయినా పెద్దలు సంపాయించి ఇచ్చిన ఆస్తిపాస్తులతో చీకూ చింతా లేకుండా కాలక్షేపం చేయగలుగుతున్నా. ఐతే వేరే పనేమీలేదని, ఇతరుల పనుల్లోకి తలదూర్చటం నాకు మొదటినుంచీ తలనొప్పిగానే వుండేది. ఎందువల్లనో కాని ఆ 'ఇతరులు' కూడా నన్ను బాధించేవారు కాదు. బహుశా వారి రాజకీయాలకు నేను పనికిరాని వాణ్ణనే నిశ్చయానికి వారు వొచ్చి ఉండాలి.

ఒకనాడు హఠాత్తుగా వెంకయ్య నాకోసం ఎంతో ఆతృతతో వొచ్చాడు. పరిచయమున్నా, స్నేహంలేని వ్యక్తి వొచ్చాడంటే పెద్ద పని పెట్టుకొనే వొచ్చి వుంటాడనేది స్పష్టంగా తెలుస్తూనేవుంది. మర్యాదచేసి కూర్చోమన్నాను. కాని ఎంతో వినయ విధేయతలతో నమస్కరించి నిలబడేవున్నాడు. నాకు తెలియని గొప్పతనాన్ని దేన్నో వెంకయ్య నాకు స్పష్టీకరిస్తున్నాడనే గర్వంతో కూడిన ఆనందం నాలో తొణికిసలాడింది. అతన్ని బలవంతాన కూర్చోబెట్టి నా ఆనందాన్ని తగ్గించుకోవటం ఉచితంగా తోచలేదు.

"ఏమిటి విశేషం?" అన్నాను.

"మీరు న్యాయం ధర్మం చెపుతారని వొచ్చాను," అన్నాడు వెంకయ్య.

ఏ పైకమో అప్పు అడుగుతాడేమోనని భయపడుతూన్న నాకు, పరమానందమైంది. వూళ్ళో పేరువున్న వ్యవహారవేత్త, ఎన్నో తీర్పులు చెప్పగలిగిన సమర్థుడు—వెంకయ్య నాదగ్గిర న్యాయం,

ధర్మం దొరుకుతుందని రావటమంటే, ఇన్నాళ్ళుగా నేను గుర్తించలేని ఒక అజ్ఞాతశక్తిని మేల్కొల్పినట్లయింది.

దూరం ఆలోచిస్తే నాకు తెలివి తేటలకు తక్కువేముంది? నా స్నేహితుల్లో చాలామంది పూర్వీకుల ఆస్థిని తగలేశారు. నేనుమాత్రం ఆస్తిని పెంచలేకపోయినా ఉన్నదాన్ని జాగ్రత్తగా పట్టుకొస్తూనే వున్నాను. అదీగాక నేను తెలివి లేనివాణ్ణనేమాట ఎవ్వరూ ఎప్పుడూ అనుకోలేదు; నేనే నమ్మలేనుకూడాను. న్యాయం ధర్మం చెప్పగలశక్తి నాలో అణిగిమణిగి వుంది; దాన్ని నే నింత వరకూ గుర్తించలేదు. ఏ అనామకుడో యీమాట అంటే నేను లెక్కచేసి వుండే వాణ్ణికాదు. సర్వ సమర్థుడు వెంకయ్యే ఆమాట అంటే నాలోని శక్తిసామర్థ్యాలు చాలా గొప్పవై ఉండాలి. నేను పెద్ద మనిషిని. కనుకనే వెంకయ్యలాటివాడు నా సహాయాన్ని అర్థించాడు. నాకు వొళ్ళు పరవశమై 'అసలు సంగతేమిటి?' అన్నాను.

"మన శంకరయ్య లేడండీ - వాడి విషయం..."

"అదే ఏమిటంట?" అన్నాను ఉద్రేకాన్ని తగ్గించుకొని; ఎందుకంటే ఏ పొలం తగాదాయో ఐతే కొట్లాటలు వరకూ వెళ్ళటంకద్దు; మధ్యలో తల దూర్చి తరువాత కట్లు కట్టించుకోవటం నాకు ఇష్టంలేదు!

"ఏంలేదండీ-మూడేళ్ళక్రితం శంకరయ్యదగ్గర నాలుగొందలు అప్పు తీసుకున్నాను. ఈ నాటికి అది వడ్డీతో ఐదు వొందల పైచిలు కయింది. ఇప్పుడు ఆ డబ్బంతా కక్కమంటాడు. నాకు మరో రెండునెలలన్నా వ్యవధి యిప్పిస్తే కాని నేను తీర్చలేను...తమబోటి పెద్దలు చెపితేకాని అతను వొప్పుకునేట్టులేదు. నన్ను యీ ఆపదనుంచి కాపాడండి."

వెంకయ్య చెప్పింది చాలా సబబుగానే తోచింది. ఉన్న పళాన కక్కమంటే యెవడితరమౌతుంది? కొద్ది వ్యవధి ఇస్తే -శంకరయ్యచేత నేను—నాలాటి పెద్ద మనిషి—యిప్పించగలుగుతే వెంకయ్య ఒక వొడ్డున పడతాడు. ఇందులో మాట సహాయంచేస్తే స రి పో తు ం ది. అది న్యాయంకూడాను. ఐతే శంకరయ్యతో కొంత ఘర్షణపడి వ్యవహారం ముదిరాకనే వెంకయ్య నా దగ్గిరికి వొచ్చివుంటాడు. ఈ చెడిన వ్యవహారాన్ని ఒక మార్గాన పెట్టటం కష్టమే! కాని నాలో నాకు లేని నమ్మకాన్ని వెంకయ్య ప్రవేశపెట్టాడు. ఆ నమ్మకంతోనే నేను యీ సమస్యను విడదియ్యగల శక్తిని పొందానేమో?

కాని వెంకయ్య నా తీర్పును శిరసావహించేందుకు సిద్ధమేఐనా మరి శంకరయ్య సంగతేమిటి? వెంకయ్య నాలో చూడగలిగిన సద్గుణపరంపరను శంకరయ్య గుర్తించాలికదా! అలా కాని పక్షంలో వెంకయ్య నాకు అంటగట్టిన

పెద్దమనిషితనం, న్యాయధర్మ పరిశీలన వగైరాలకు పెద్ద దెబ్బ తగులుతుంది! అంటే శంకరయ్యను ఏదోవిధంగా మన దారికి లాక్కొని కేవలం నా గొప్పతనాన్ని ఒప్పుకునేందుకు ప్రయత్నం చేయాలి వెంకయ్యకు సహాయం చేయటం మాట అటుంచి, నా న్యాయబుద్ధిని విస్తరించటానికే నేను విశ్వప్రయత్నం చేయవలసివుంది. అది తప్పనిసరిగానే తోచింది.

"మరి శంకరయ్య మన మాట వింటాడా?" అన్నాను, సందేహానికివొచ్చే సమాధానంలోనే ముందు కార్యక్రమాన్ని నిర్ణయించుకునేందుకు వీలుగా.

"వింటాడా—అని మెల్లిగా అంటున్నారా? మీఅంత పెద్దమనిషి చెపితే కాదనేందుకు శంకరయ్యకు గుండేదా?"

బాగానేవుంది. గొప్పతనమనేది గుర్తించబడకుండా ఎలావుంటుంది కనుక? ఐతే యీ శంకరయ్యకోసం నేనే వెళ్ళటం హాస్యాస్పదం; అది కేవలం వెంకయ్యను వెనకేసుకొని వెళ్ళటమే అవుతుంది. న్యాయం, ధర్మం చెప్పవలసినవాడు ఆ విధంగా ప్రవర్తించడు కదా! అదీగాక శంకరయ్య నేను చెప్పిన తీర్పును ఒప్పుకుతీరుతాడని వెంకయ్య అంటున్నాడేకాని, తీరా అక్కడికి వెళ్ళాక యెదురుతిరుగుతే ఆ అవమానానికి నేను యెంతగానో బాధపడాల్సివుంటుంది. కనుక శంకరయ్యే నాదగ్గరికి రావటం అన్నివిధాలా అందరికీ మంచిది. నా మాట ఒప్పుకునేందుకు సిద్ధపడితేనే తప్ప శంకరయ్య నాదగ్గరికిరాడు; శంకరయ్య నా దగ్గరికి వొచ్చేట్టుచేయటం వెంకయ్యవిధి; ఇది నా పెద్దమనిషితనాన్ని నిరూపించేందుకుకాదు—వెంకయ్యకు స్వలాభం యేడిసింది కనుక!

"శంకరయ్యను ఇక్కడికి పట్టుకొని రాగలవా మరి?" అని అడిగాను.

"తమ సెలవైతే క్షణంలో రాడూ?"

"సరే ఐతే—"

వెంకయ్య విప్పారిన మొహంతో వెళ్లిపోయాడు. నేను ఆలోచనతో పడ్డాను. గొప్పవాడి గొప్పతనాన్ని ముందు గుర్తించేది ఇతరులు. ఎవడికైనాసరే తన మొహంతప్ప ఇతరుల మొహాలన్నీ కనిపించినట్లే — తన శక్తి సామర్థ్యాలుతప్ప ఇతరుల శక్తి సామర్థ్యాలే ముందుగా కనిపిస్తవి. నేటికి నా నిజమైన విలువ బైటపడే వాతావరణం ఏర్పడబోతున్నందుకు ఎంతో గర్వం కలిగింది.

శంకరయ్యతో ఏవిధంగా మాట్లాడాలో ఆలోచించుకోకముందే శంకరయ్య వొచ్చాడు; వొస్తూనే నమస్కరించాడు. అరె! నా మాట అంటే వీళ్ళకు ఎంత గౌరవం—నేనంటే ఎంత అభిమానం! ఒళ్ళు తెలియనంతపనై తమాయించుకున్నాను

"ఏం శంకరయ్యా-బాగున్నావా?"

అన్నాను, ముందు కాస్త దువ్వి మచ్చిక చేద్దామని.

"తమ దయవల్ల బాగానేవున్నా నండీ" అన్నాడు శంకరయ్య. "ఎందుకో పిలిపించారట—" అన్నాడు వెంటనే—నేను చెప్పబోయ్యేది శిరసావహించేందుకు సిద్ధంగా ఉన్నవాడల్లే.

"ఏం లేదు—మన వెంకయ్య విషయం—" అని నీళ్ళు నమిలాను.

"ఏం చెయ్యమంటారు? ఎన్ని వాయిదాలు ఇచ్చినా బాకీ చెల్లించటం లేదు. డబ్బుకు కిటకిటగా వుంది. అతని అవసరాన్ని నేను తీర్చాను; మరి నా అవసరానికి లేకుండా పోతే ఎట్లా చెప్పండి—మీరే న్యాయం ధర్మం చెప్పండి" అన్నాడు శంకరయ్య వినయంగా.

నేను చెప్పబొయ్యే న్యాయం, ధర్మం కోసం వాదిప్రతివాదులు నిలబడిఉండటం చూసేప్పటికి, నా గొప్పతనం అర్థమై తల దిమ్మెక్కింది. ఎలాగైనాసరే శంకరయ్యకు నచ్చచెపితేనేకాని నా ధర్మబుద్ధి నిరూపణ అవదు.

"అదిసరే, శంకరయ్యా—ఎలాగూ మూడేళ్ళు ఆగావు. మరో రెండునెలలు ఆగు—"

"ఇంకానా?" అన్నాడు శంకరయ్య నిట్టూరుస్తూ.

"రెండు నెలలకు పంటవొస్తుంది. తీర్చుకుంటాను" అన్నాడు వెంకయ్య.

"ఔను—ఉన్నపళాన ఎలా కుమ్మరిస్తాడు చెప్పు. పంటరాగానే తీరుస్తాడు. వెంకయ్య పెద్దమనిషి." అన్నాను. వెంకయ్య పెద్దమనిషితనం నాకు అంత బాగా తెలియకపోయినా ఆ వినయ విధేయతలూ, నాబోటి పెద్దలపట్ల అతను చూపే గౌరవమర్యాదలూ చూస్తే అర్థమౌతూనేవుంది।

"డబ్బుకు చాలా కిటకిటగా వుంది. వెంకయ్య అవసరాన్ని నేను తీర్చాను. నా అవసరానికి కాకుండాపోయింది—" అని శంకరయ్య చప్పరించాడు.

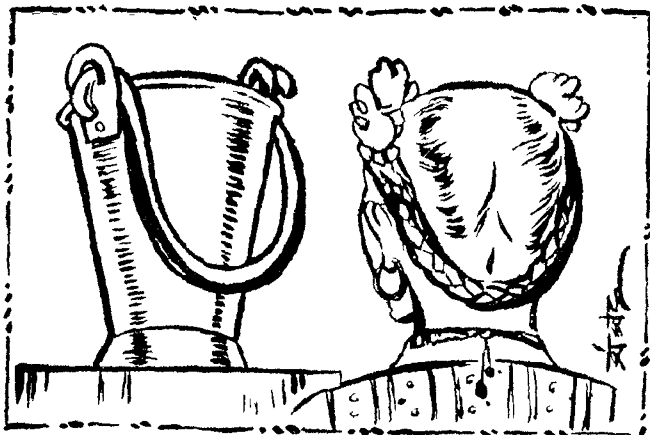
నా మాటను తోసేస్తాడేమో ననే భయం నన్ను ఆవరించింది. అందుకని అన్నాను: "వెంకయ్య చాలా పెద్దమనిషి. కలిసిరాకపోవటంవల్ల నీ బాకీ తీర్చలేక పొయ్యాడు. నీడబ్బుకేమీభయంలేదులే."

"రేపు పంటలోమాత్రం యిస్తాడని యేమిటి?" అని శంకరయ్య సవాల్ చేశాడు.

కాస్త సందుపెట్టినందుకు నాకు పరమానందమైంది. ఆలస్యం చేయకుండా అవకాశాన్ని వినియోగించాను.

"నాబోటి పెద్దమనిషిదగ్గిర మాట అన్నాక తప్పుతాడా వెంకయ్య?" అన్నాను. వెంకయ్య పెద్దమనిషితనానికి సపోర్టుగా నా పెద్దమనిషితనాన్ని నిలబెట్టాను—మరి అంతకన్న మార్గంలేదు.

ఈలోగా సాంబయ్య ఎప్పుడొచ్చాడో కాని అతని గొంతు వినేదాకా నేను గుర్తించనేలేదు.

పోలికలు

"ఆయన అంతగా చెపుతూంటే 'సరే' ననవేం, శంకరయ్యా?" అన్నాడు సాంబయ్య. నా పెద్దమనిషి తనాన్ని పరాయివాడైన సాంబయ్య కూడా గ్రహించినందుకు నాకు పరమానందమైంది.

"సరే తమబోటి పెద్దలమాట కాదనేందుకు నే నెంతవాణ్ణి? పైకం రెండు నెలల్లో యిప్పించాల్సిన బాధ్యత తమది."

"ఓ! అలాగే" అన్నాను. ఇంత తేలిగ్గా పరిష్కారమౌతుందని నేను ఎన్నడూ అనుకోలేదు. వ్యవహారవేత్త అవటం యెంతసులభమో అర్థమైంది. నేనుకూడా, వూళ్ళో వ్యవహారాలకు మధ్యవర్తిత్వాన్ని వహించేందుకు అర్హత వున్నవాణ్ణే! ఐతే నేడే ఆ అర్హతను శంకరయ్యా, వెంకయ్యా కలిసి నిరూపించారు.

"ఏం వెంకయ్యా?" అన్నాను.

"రక్షించారు, స్వామీ?" అన్నాడు వెంకయ్య తృప్తిగా.

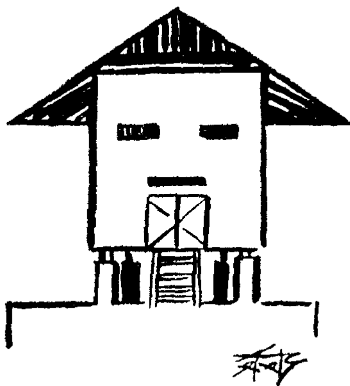
"మరి సెలవా?" అని శంకరయ్య నమస్కరించి వెళ్ళిపొయ్యాడు.

వెంకయ్య యెప్పుడు జారుకున్నాడో తెలియదు. మొత్తంమీదలోకకల్యాణార్థం ఒక గొప్పపనిని చేసిన తృప్తితో మనసు నిండిపోయింది నా ఆధిక్యతను తెలుసుకో గలిగిన జ్ఞానకాంతి నాకు దక్కింది. అలాగే ఆలోచిస్తూ పడకకుర్చీలో కళ్లు మూశాను.

* * *

క్రమంగా యీ తీర్పునుగూర్చి మరిచిపొయ్యాను. మరెవ్వరూ నాతీర్పుల కోసం రాకపోవటమే దీనికి కారణమై వుండొచ్చు.

ఒకనాడు ఉదయానే శంకరయ్య

పో లి క లు

ప్రత్యక్షమయ్యాడు. మరో తీర్పుకోసం వొచ్చాడేమో ననుకున్నాను.

"చూడండి—వెంకయ్య వ్యవహారం!" అన్నాడు. మొహం చిటచిటలాడుతోంది. ఏదో రసాభాస అయి వుంటుందని అర్థమౌతూనేవుంది. నేను చెప్పిన తీర్పుకు రెండునెలల వయసు దాటిందనికూడా ఇప్పుడే తెలుసుకున్నాను.

"ఏమైందీ—" అన్నాను.

"పంటరానూవచ్చింది—అమ్ముకొని తిననూ తిన్నాడు—"

నాకు వొళ్ళుమండింది. వెంకయ్య ఇంత నీచంగా ప్రవర్తిస్తాడనుకోలేదు. ఏదో మంచివాడని, పెద్దమనిషని నేను అతని పక్షాన పోరాడి వ్యవధి ఇప్పిస్తే యీవిధంగా దుర్వినియోగపరుస్తాడనుకోలేదు శంకరయ్య నిజంగా పెద్దమనిషి కనుకనే నేను చెప్పిన తీర్పుకు బద్ధుడై వున్నాడు. నా తీర్పును తృణీకరించి, నన్ను అవమానించిందల్లా-వెంకయ్య!

"కనుక్కుంటాను.ఆగు," అన్నాను.

"కనుక్కోవటంకాదు..తేల్చెయ్యండి."

"సరే" అన్నాను తప్పక.

వెంకయ్యకోసం కబురు చేశాను, రాలేదు. ఎన్ని కబుర్లుచేసినా టలాయిస్తున్నాడు. అతను రాకపోవటమే అతని కల్మషాత్మకు నిదర్శనం. శంకరయ్య పోరు జాస్తయింది. మరో మార్గం లేక నేనే వెంకయ్య ఇంటికి బయలుదేరాను.

అష్టకష్టాలూ పడి వెంకయ్యను వెదికి పట్టుకున్నాను.

"ఏం ఇలాచేశావ్?" అన్నాను, కోపంతో.

"ఏం చెయ్య మంటారు—పంటలో అనుకున్నంత రాలేదు. ఇంటి ఖర్చులు అనుకోకుండా పెరిగిపోయినవి. పై పంటలో తప్పక తీరుస్తాను" అన్నాడు.

ఇదేమిటి-ఇలా చేస్తాడని నే నెన్నడూ అనుకోలేదు. యీ సంగతి శంకరయ్యకు చెప్పి ఔప్పించటం సాధ్యమా? యీ రెండునెలల గడువుకే నా చాకచక్యా న్నంతట్నీ ఉపయోగించాను. ఇప్పుడు మళ్ళీ గడువిప్పించటం నాకు తలకు మించినపని. పోనీ ఆ ప్రయత్నం తరు వాత చేయవచ్చు. ముందు యీ వెంకయ్య ప్రవర్తనగూర్చి విచారణ జరగాల్సిందే!

''ఇదేం బాగా లేదు, వెంకయ్యా-" అన్నాను కాస్త మెత్తగానే; కారం రాచు కున్నట్లు ప్రవర్తిస్తే అసలుకే మోసం వొస్తుందనే భయంతో ముళ్ళమీద ఆరేసిన బట్టను తీసేప్పుడు ఉపయోగించే జాగ్రత్తను మరిచిపోలేదు.

"శంకరయ్యను ఒప్పించగలమా?"

"తమబోటి పెద్దలుచెపితే తప్పక ఒప్పుకుంటాడు..." అని నసిగాడు.

ఏమని చెప్పి ఒప్పించేది? నన్ను పెద్దమనిషిగా, మధ్యవర్తిగావుంచి యీ స్థితికి దింపారు. ఇంకా గడువు ఇప్పిస్తే మిగిలివున్న యీ కాస్త పెద్దమనిషితనం కూడా హరించుకొని పోతుంది.

వెంకయ్యమీద విసుక్కున్నాను. కోప్పడ్డాను. రెండుమూడు దూషణ వాక్యాలుకూడా ఉపయోగించాను. కాని వెంకయ్యలో చలనంలేదు; వొంచిన తల ఎత్తలేదు. నోరు నొప్పిపెట్టి ఇంటిదారి పట్టాను.

శంకరయ్య నాకోసమే కాచుకొని కూర్చున్నాడు. అసలే విసుగ్గావున్న సమయంలో యీ భ్రష్టుడు ఎదురవటం వొంటిమీద గొంగళిపురుగులు పాకట మల్లేనేవుంది. ఐనా తమాయించు కున్నాను,

''ఏమైంది?" అన్నాడు శంకరయ్య.

"పైపంటకు ఇస్తానంటాడు!" అన్నాను.

"ఏమండీ—మీరు చెప్పబట్టి వూరు కున్నాను. ఏంచేశాడో చూశారుగా? పెద్ద మనిషన్నారే."

"మరి ఏంచేద్దామంటావు?" అన్నాను రాజీగా.

"నా పైకం ఇప్పించండి-"

"ఎలాగంట?"

"ఎలాగో నాకేంతెలుసు? మీ అవస్థలు మీరు పడి నా బాకీ ఇప్పించివేయండి. తమ బాధ్యతమీదనే నేను వూరుకున్నాను కదా?"

"పైపంటదాకా ఆగటంతప్ప మరో మార్గం ఏముంది?''

"మార్గం మీరే ఆలోచించండి. రెండు రోజుల్లోగా నాకు పైకంకావాలి-"

నాకు ఛర్రుమంది.

''ఐతే నన్ను యిచ్చుకోమంటావా యేం?" అన్నాను. నే నిస్తే కాదనడని తెలియక కాదు. అతని వుద్దేశ్యం అదే నేమోనని!

"నాకు అనవసరం. ఎవరైనా కాని వ్వండి. ఇవ్వాల్సిందే! నాకు పైకం

ముట్టచెప్పవలసిన బాధ్యత తమమీద వుంది—"

"నామీదా? యేదో తగాదాపడితే సర్దేందుకు చూశాను కాని, నాకు బాధ్య తేమిటి?" అన్నాను.

"బాధ్యత మీరు తీసుకున్నారు. కనుకనే ఆనాడు నేను వూరుకున్నాను. లేకుంటే నా అవస్థ నేను పడేవాణ్ణి-"

"అందుకని నన్ను యిచ్చుకో మంటావా?"

"నేను అనను, కాని నాకు పైకం ముట్టచెప్పండి. పెద్దమనుషులకు ఒకే నాలుక కదా!—"

నా పెద్దమనిషితనాన్ని శంకించటం వరకూ వ్యవహారం ముదిరింది.

"శంకరయ్యా! వెంకయ్య పైకం ఇచ్చేట్లుగా ప్రయత్నంచేస్తాను కాని అది కాకపోతే నీ అవస్థ నువ్వేపడి మీరిద్దరూ కట్టకట్టుకొని గంగలో దూకండి, అంతే కాని నేనేంచేసేది?" అన్నాను.

"ఈనాడు మీరు చేతులు కడుక్కుంటే సరిపోతుందనుకున్నారా? ఆనాడు మీరు మాట అడ్డంవేయకుంటే నేను యేం చేసుకునేవాణ్ణో మీకు అనవసరం. మీ బాధ్యతను ఇంత తేలిగ్గా మరిచిపోతా రనుకోలేదు-"

నాకు కారం రాచినట్లయింది.

"ఏమిటి నీ వుద్దేశ్యం?" అన్నాను నిలవదీసి.

"ఏ పెద్దమనిషికన్నా చెప్పండి-యే మంటాడో!" అన్నాడు శంకరయ్య.

నేనే ఒక పెద్దమనిషినై వుండి, ఇంకో పెద్దమనిషికోసం వెళ్ళటంకన్న తల వొంపులు వుండబోదు. ఐతే లోగడ పెద్దమనిషితనాన్ని డబ్బు ఖర్చులేకుండా సంపాయించాను. ఇప్పుడు ఆ పెద్దమనిషి తనాన్ని నిలబెట్టుకునేందుకు వెంకయ్య బాకిని నేనే చెల్లించవలసిన పరిస్థితి యేర్పడింది. ఎప్పుడైతే 'డబ్బు' ఇందులో ఇరికిందో కాస్త దూరంగా వుండటమే శ్రేయస్కరంగా తోచి "అది నావల్ల కాదు-" అన్నాను.

"ఆ రోజున సాంబయ్యగారుకూడా వున్నారు. ఆయన్ని చెప్పమనండి," అన్నాడు శంకరయ్య.

"ఆ య న చె ప్ప ట మే మి టి ?" అన్నాను కోపంతో వొణికిపోతూ.

"ఆనాడు ఆయనకూడా వున్నారుగా! మీరేదో వొరగబెడతామని చేసిన వాగ్దా నాన్ని ఆయన మరిచిపోయి వుండరు-"

"నాకు యెవరి అభిప్రాయాలతోనూ పనిలేదు," అని, జవాబుకు యెదురు చూడకుండానే లోనికి వెళ్ళిపోయాను.

అరగంటగడిచేప్పటికి, సాంబయ్యతో సహా శంకరయ్య యింటిముందుదిగాడు. ఇందాకటి మంట తగ్గకముందే మళ్ళీ రభస ప్రారంభం.

"ఏ మ ం డీ , సాంబయ్యగారూ?" అన్నాను.

"ఏంలేదు ..ఆనాడు జరిగినదానికి సాక్ష్యంగా శంకరయ్య నన్ను తీసు కొచ్చాడు."

''చూడండి-ఆ డబ్బు నన్ను ఇచ్చుకో మంటాడు; యిదేం న్యాయం స్వామీ?" అన్నాను.

"మీ రివ్వటం కాదుకానండి, ఇప్పిం చాల్సిన బాధ్యత మాత్రం తమదే!"

నాకు చచ్చినంత పనైంది. రెండు ఆబోతులమధ్య యిరుక్కున్న లేగదూడ స్థితిలో పడ్డాను.

"అలాగైతే పైపంట దాకా ఆగ మనండి," అన్నాను, ఓడిపోయే కేసును ఏదోవిధంగా సరిచేసేందుకుగాను ప్రయ త్నించే లాయర్ లాగు.

"ఎట్లా? మీరు రెండు నెలలు వాయిదా ఇప్పించారు అంతవరకూ ఆగనే ఆగాడు," అన్నాడు సాంబయ్య.

అటుతిరిగీ ఇటుతిరిగీ ఇది నా మెడకే చుట్టుకుంది. తీర్పు చెప్పిన న్యాయాధి కారికి ఆ తీర్పును అమలు జరిపేందుకు పోలీసుల సహాయం ఉంటుంది. నాకు అలాటి అవకాశాలేమీ లేవు.

"నన్ను ఏం చేయమంటారు?" అన్నాను సగం చచ్చి.

"అతనిచేత ఇప్పించండి, లేదా ఆ పైకం మీరే ఇచ్చుకొని వెంకయ్య దగ్గర వసూలు చేసుకోండి,'' అన్నాడు శంక రయ్య.

నిస్సహాయంగా సాంబయ్య మొహం వొంకచూశాను. సాంబయ్య "అంతే" అన్నట్లు తల ఆడించాడు.

వెంకయ్య దగ్గర వసూలుచేసి ఇవ్వటం నాకు మించినపని! శంకరయ్య లాటి వాడికే సాధ్యపడలేదు. పోతే నేను ఇచ్చుకోడం ఒక్కటే మిగిలింది. సాంబయ్యలాటి వాడుకూడా శంకరయ్య వైపే మొగ్గుతున్నాడు. వూళ్లో ఇంతెవరి దగ్గిరకి వెళ్ళినా ఇంతకు మించిన న్యాయం దొరుకుతుందనే నమ్మకం నాకు కలగటంలేదు. పైపెచ్చు నేను చేసిన వెధవపనినికూడా విమర్శిస్తారు. నా పెద్దమనిషితనాన్ని నిలబెట్టు కునేందుకుగాను రభసకాకుండా చూసు కోవటం అవసరమైంది.

"సరే, చూస్తాను," అన్నాను.

"చూడటంకాదు; రెండురోజుల్లో నా పైకం ఇప్పించాలి-" అని ఇద్దరూ వెళ్ళి పోయారు.

'ఇప్పించాలి' అంటే 'ఇవ్వు' అన టమే! రెండురోజుల్లోనూ వెంకయ్య వెంటపడ్డాను కాని ప్రయోజనం లేక పోయింది. చూస్తుండగానే గోళ్లూడగొట్టి నట్లు, శంకరయ్య ఐదువందలూ వసూలుచేసుకొని వెళ్ళాడు.

వారం గడవకముందే వెంకయ్యా శంకరయ్యా ఎంతో స్నేహంగా జల్సాగా పట్నానికి బయలుదేరారని తెలిసింది. అది మొదలు ఇంత ఖరీ దైన యీపెద్దమనిషితనాన్ని-న్యాయం, ధర్మం తెలిసిన నేను మరెన్నడూ దాన్ని వినియోగించకూడదని నిశ్చయించు కున్నాను.

చక్రపాణి

కావిలిపాటి విజయలక్ష్మి

(గత సంచిక తరువాయి)

"ఏమో! మీరేం చెప్పగలరు? కళ్ళూ కాళ్ళూ, తెలిసీ ఉన్నవారినే మోసగించే మొనగాళ్ళున్న మన దేశంలో..."

"ఆ బాధ లేదులెండి. అత్తయ్య అప్పుడప్పుడు ఎకౌంట్సు చూస్తుంది. ఆమెకు తెలిసిన మన భాషలోనే పద్దులు వ్రాయమంటాను గుమాస్తాని. తర్వాత చెక్కు సంతకాలు చెయ్యాల్సివస్తే విధిగా రంగారావుగా రుంటారు వారేకారణంగానైనా లేకపోతే మీరుంటారుగా ఇటువైన?"

"నామీద అంత నమ్మకమా మీకు?"

"నమ్మకమే. మీ గొంతునిబట్టి మీరు సంస్కారవంతులని గ్రహించాను. ప్చ్. ఇన్నాళ్ళుగా నాకెవ్వరూ చెప్పని విషయం చెబుతున్నారు మీరు. వ్యాపార వ్యవహా

రాలు చూసే వ్యక్తి కావాలని" అంటూ నవ్వేసి, "అ దిప్పుడు అనవసరం. అవ్వాళ కథ పూర్తిగా చదవరూ!"

అపజయం పొందినట్టు ఫీలయ్యింది పద్మావతి. అసలు వద్దనుకుంటూనే ఆ విషయ ప్రసక్తి ఎందుకు తెచ్చానా అని బాధపడింది.

రెండు క్షణాల మౌనం తర్వాత, "ఇన్సల్టు ఫీలవుతున్నారా పద్మావతీ! ఎవరన్నా పెళ్ళిచేసుకోమని చెబితే మండిపోతుంది, నా మనసు. మీరూ అలా చెబితే చురకత్తితో సూటిగా హృదయాన్ని కోసినట్టయింది నాకు. క్రమంగా ఆ వ్యాపార వ్యవహార బాధ్యతలుకూడా మీ కప్పగించా లనుకుంటున్నాను. సరే మన మధ్య సంభాషణలేవైనా సరదాగా సంతోషంగా దొర్లాలి. కాలం తేలిగ్గా దొర్లిపోవాలి కాని సుదీర్ఘం కాకూడదు. ప్లీజ్ నిన్నటి కథ..."

"పత్రిక ఎక్కడ ఉంది?"

"డ్రాయరు సొరుగులో చూడండి."

గబగబా చదివివేస్తూన్న పద్మావతిని "ఏదీ పుస్తకం ఇలా ఇవ్వండి," అని అడిగాడు పాణి.

అతనిచేతికి మౌనంగా పత్రిక అందించింది పద్మావతి.

"అలా సీరియస్‌గా చదివితే నేను వినను. నామీద కోపం వచ్చినట్టుంది. అవునా?" అన్నాడు పాణి.

"మీమీద కోపమా! బాగుందండీ అనవసర విషయాల్లో జోక్యం పెట్టుకోవద్దనోట యజమానిగా హెచ్చరించారు. మంచిదేగా?"

"సారీ...క్షమించండి పద్మావతీ! ఎలా చెప్పాలో చేతకాక ఏమేమో మాట్లాడేశాను. ఇన్ని సంవత్సరాలుగా ఎవ్వరూ చెప్పని జాగ్రత్తలు చెబుతూంటే."

"మందలించారు. నీకా అర్హతలేదు నోరుమూసుకో అని."

"పద్మావతీ..."

"త్వరలో ఇంకేదన్నా ఉద్యోగం చూసుకుంటాను లెండి."

"ప్చ్. నా ఖర్మ. నన్ను అర్థంచేసుకోలేదు మీరు."

"ఎందుకులెండి. ఎక్కడన్నా వంట పని దొరికినా వెళ్ళిపోతాను."

"భగవంతు దేశిక్ష విధించినా తలవంచుతూన్నవాణ్ణే పద్మావతీ! ఈ ఆరు నెలలూ నా చీకటికళ్ళముందు ఓ తార మెరిసి మురిపిస్తూ వచ్చింది. మళ్ళీ ఆ తార మాయమై కాటుకలాటి చీకటి అలముకుంటే మాత్రం ఈ గుడ్డివాడేం చెయ్యగలడు పద్మావతీ! వెళ్ళిపొండి. మీ ఇష్టాన్ని కాదనే హక్కు నాకు లేదు. నా బ్రతుకు చీకటిలో మెరసి మాయమైన 'తార' స్మృతులతో ఈ గదిలో వంటరిగా బ్రతికి ఎప్పుడో రాలిపోతాను" నెమ్మదిగా గొణిగినట్లున్న అతని గొంతు రుద్ధమై మూగబోయింది

తగ్గుస్వరంతో గబగబా అన్న అతని మాటలు ఆమెకు అర్థంకాలేదు

కాని, క్షణాల్లో వాడిపోయిన అతని వదనం, బాధగా ధ్వనించిన అతని గొంతూ, ఆమె మనస్సుని ద్రవింప జేశాయి.

"బాధపడకండి పాణిగారూ! అస్సలిప్పుడు ఎందుకు వచ్చానో! అనాలోచితంగా, తొందరపాటుగా ఏమేమో వాగేశాను. నేను వెళ్ళిపోవటంలేదు. అస్సలు మిమ్మల్ని మామూలు మనిషిగా, అంటే మీలో జీవితంమీద అనురక్తి రగిలించే దాకా ఎక్కడికీ వెళ్ళను" అంది అర్ద్ర స్వరంతో ఆవేశంగా!

నామీద తాత్కాలికంగా కలిగిన జాలితో అలా అంటున్నారేకాని మీరు వెళ్ళిపోక శాశ్వతంగా ఈ ఉద్యోగంలో ఉండిపోతారా! అలా నా దగ్గర ఉండిపొమ్మనటం అన్యాయం కదూ! పెళ్ళి చేసుకుంటె వెళ్ళిపోరూ!''

"ప్చ్. వెళ్ళా! నేను ఈ జీవితంలో పెళ్ళిచేసుకోను పాణిగారూ! ఈ కళ్ళులేని అన్నయ్యకు తోడుగా ఉండిపోతాను.''

ఏమో అనబోయి, ఆగి, "థాంక్స్" అని బరువుగా నిట్టూర్చాడు పాణి.

"అబ్బ. ఇవ్వాళ ఎండ ఎలా ఉందో!''

"ఎలా వెళతారు. ఈపూట ఉండిపోతాదూ!"

"ఎందుకులెండి వెళ్ళిపోతాను."

"సాయంత్రం చల్లబడిన తర్వాత వెళ్ళొచ్చు." 'అప్పారావ్' గట్టిగాపిల్చాడు పాణి.

అతను రాగానే, "సుశీలమ్మగారికి, పద్మావతిగారు ఇవ్వాళ అహ కాదు, ఈ పూట పాణిగారిఇంట్లో ఉండిపోతారట. భోజనానికి రారట అని చెప్పి, అలా నువ్వు భోజనానికి పో," అన్నాడు పాణి.

అతన్ని వారిస్తూ ఏమో అనబోయిన పద్మావతిని మాట్లాడనివ్వలేదు పాణి. "సాయంత్రం వెళ్ళవచ్చులెండి. సుశీలమ్మగారిలాటిదే మా అత్తయ్య కూడా మీకు." అంటూ.

అతని చేతిలో నలిగిపోతూన్న పత్రిక నవ్వుతూ తీసుకొని, వదిలిన కథ పూర్తిగా చదివింది పద్మావతి.

"ప్చ్. పాపం గుర్నాధంలాంటి వ్యక్తులుంటారు కాబోలు," అన్నాడు పాణి నవ్వుకుంటూ.

పద్మావతి ఆ పూట ఉండిపోయినందుకు సంతోషించింది అన్నపూర్ణమ్మ.

ఇద్దరికీ ఆప్యాయంగా వడ్డనచేస్తూ, "పద్మావతీ! మా ఇంట్లోనే ఉండిపోరాదూ!" అంది ఓసారి.

చిన్నగా నవ్వి మౌనంగా ఉండిపోయింది పద్మావతి. 'పుస్తకం చదవడానికి, మంచి అందగత్తెనే చేరతీశాడురా చక్రపాణిగారు!' అని ఒకరంటే 'కళ్ళులేకపోయినంత మాత్రాన మిగతా

అవసరాలుండవూ!' అని రెండో అతను 'తను రంగారావుగారింటికి వెళ్ళిపోతున్నప్పుడు తన వెకిలకవస్తూ అనడం విందో సారి పద్మావతి. ఇలాటి మాటలు చాలా వింటోంది ఒక్కోసారి మనస్సు అవమానంతో కృంగిపోతుంది. మళ్ళీ తనకు తానే చెప్పుకుంటూంది. తాను పవిత్రంగా ఉన్నప్పుడు ఎవరేమనుకుంటేనేం? అని మొండిగా తిరుగుతూంది. వీరి ఇంట్లోనే ఉండిపోతే ఇంకేమన్నా ఉందా!

''పద్మావతీ, కూరలో ఉప్పు చాల లేదు కదూ!'' అన్నాడు పాణి.

''బాగానే ఉందిలెండి.''

ఆమె జవాబుకు నవ్వాడు పాణి.

కళ్ళున్న మనిషిలా అన్నీ కలుపుకుని తింటూన్న పాణివైపు ఆశ్చర్యంగా చూసింది పద్మావతి.

అతను భోజనం ముగించి చెయ్యి కడుక్కుని తువ్వాలుతో తుడుచుకుంటూ లేచినిల్చుని, ''పద్మావతీ కాస్సేపు రెస్టు తీసుకోండి. పడమటివైపు గదిలో బెడ్ వగైరా ఉన్నాయ్. అత్తయ్యా ఆమెకు చూపిస్తావుకదూ!'' అన్నాడు పాణి.

''అలానే. నువ్వుపోయి పడుకో.'' అంది అన్నపూర్ణమ్మ.

వద్దనుకుంటూనే, తెలుసుకోవాలనే ఆరాటాన్ని అరికట్టలేని పద్మావతి, వారి వ్యాపార విషయాలు అన్నపూర్ణమ్మను ప్రశ్నించి సేకరించింది. అన్నపూర్ణమ్మకు కూడా రంగారావంటే బాగా నమ్మకమున్నట్టు తోచింది. ఇప్పుడు చెప్తే లాభంలేదు. నమ్మరు. వీళ్ళలో ఓ మనిషిగా కలిసిపోయి నమ్మకం కుదిరాక, అప్పుడు ఈ జంబుకాలు చేసే మోసాలు కనిపెట్టి చెప్పాలి. అతని పెన్షనుతో అంత దర్జాగా బ్రతకడమే కష్టం. అలాటిది పట్నంలో మేడ కట్టడమంటే సామాన్యమా! మేనేజరూ, రంగారావూ, మళ్ళీ వారివైపు నడిచాయి ఆలోచనలు.

మంచంమీద పరుపు, పరచిన తెల్లని దుప్పటి, పక్క మెత్తగా ఉండటతో. నడుంవాల్చే సరికే నిద్రవచ్చింది. కిటికీల్లోంచి ఉండి ఉండి చల్లని గాలి వీస్తోంది. కారణం గదికిటికీలను మూస్తూ గుబురుగా ఎదిగిన మామిడి చెట్లు. చాలా హాయిగా ప్రశాంతంగా ఉంది. పోనీ వీరి ఇంట్లో ఉండిపోతేనో. అనేవాళ్ళు ఎలానూ అనక మానరు. రంగారావు చుట్టమా! ఇతను కాక పోయాడా! అవ్వాళ చక్రపాణిగారు అననే అన్నారు. ఇక్కడ ఉండిపో రాదూ! అని. ఇలా కొంచెంసేపు ఆలోచనలు సాగాయి. ఆ ఆలోచనలలోనే కళ్ళు మూతలుపడి నిద్రపట్టేసింది.

ఆమెకు మెలకువ వచ్చేసరికి సిలన్‌లో తెలుగుపాటలు వస్తున్నాయి. బాత్‌రూం కెళ్ళి మొహం కడుక్కుని వచ్చేసరికి, తువ్వాలందిస్తూ, ''అమ్మాయ్, చూడు. పాణి గదిలో పొడరూ, దువ్వెనా

ఉన్నాయి. కాని బొట్టు ఎలా. మహా లక్ష్మి దగ్గర కుంకుమ ఉంది. కాని తొ త్తిగా ఇటుకపొడిలా ఉంది,'' అంది అన్నపూర్ణమ్మ నవ్వుతూ.

"ఫర్వాలేదు. ఇవ్వండి.'' అంది పద్మావతి.

గదిలో అడుగుల సవ్వడి వినరావ డంతో ''ఎవ్వరూ! అత్తయ్యా!" అన్నాడు పాణి.

''నేను. పద్మావతిని. ఆ గదిలో చల్లగా హాయిగా నిద్రపట్టేసింది సుమండీ! ఇప్పుడు నాలుగున్నరయింది టైము. చాలా సేపు నిద్రపోయాను."

"మంచిపని చేశారు. కాఫీ టిఫినూ తీసుకున్నారా?"

"టిఫినెందుకు? కాఫీ తీసుకుంటాను లెండి."

"మీరు లేచాక తీసుకోవాలని నేను ఎదురుచూస్తున్నాను,"

"ఓ. మీ రెందుకున్నా రింతవరకూ, నేనేం కొత్త అతిథినా! అయితే తీసుకు వస్తానుండండి."

"మీరుకూడా తీసుకుంటేనే."

"అలానే లెండి."

జడ అల్లుకోవాలని ముడివిప్పుకున్న దల్లా ముడిచుట్టేసుకుని వంటగదివైపుకు వెళ్ళింది పద్మావతి.

"అమ్మాయ్. ముందు కాఫీ తాగెయ్. ఈ టిఫినుప్లేటు తీసుకొని పాణికి ఒక టివ్వు, ఒకటి నువ్వు తీసుకో,'' అంది అన్నపూర్ణమ్మ పద్మావతిని చూస్తూనే.

మత్తుగా, బద్ధకంగా ఉండటంవలన, ఆమె చెప్పినట్టే కాఫీ తాగేసి టిఫిను ప్లేటు తీసుకొని పాణి గదిలోకి వెళ్ళింది పద్మావతి. ఆమె వెనుకే మంచినీళ్ళ గ్లాసు పట్టుకొని అన్నపూర్ణమ్మ వచ్చింది.

"టిఫిను తీసుకువచ్చాను,'' అంది పద్మావతి, పాణి ఎదురుగా అతనికి దగ్గరలో నిల్చుని.

అతను చెయ్యి ముందుకి చాపాడు.

మంచినీళ్ళ గ్లాసు వారి ముందుంచి వెళ్ళిపోయింది అన్నపూర్ణమ్మ.

అతను టిఫిను తింటున్నప్పుడు ''మంచినీళ్ళు కావాలా?" అని రెండు సార్లు అడిగింది పద్మావతి.

టిఫిను పూర్తయిన తర్వాత, నెమ్మ దిగా ప్లేటు దిగువున పెడుతూ "మంచి నీళ్ళిస్తారా?" అన్నాడు పాణి.

అతని చేతికి మంచినీళ్ళగ్లాసిస్తూ, ''అలా చెయ్యి కడిగేసుకోండి'' అంది పద్మావతి.

అతను వంగి ప్లేటు చేతితో తడిమి చూసి అందులో కొంచెం నీళ్ళతో చెయ్యి కడుక్కుని జేబులో రుమాలుతీసి చెయ్యి పెదవులూ తుడుచుకున్నాడు.

"ఇవ్వాళ ఏం పుస్తకం చదవ మన్నారు?" అడిగింది పద్మావతి. ఇంకా మొదలుపెట్టిన రామాయణం పూర్తిగా చదవనేలేదు. కాని అది విన

కానికి పాణి అంత సుముఖంగా లేదని ఆమె గ్రహించింది.

"ఏ పుస్తకమూ వద్దు. నాలుగు కబుర్లు ఏమన్నా చెప్పండి.''

"కబుర్లయితే మీరే చెప్పండి. నేను వింటాను."

"నేనేం కబుర్లు చెబుతాను? పన్నెండు సంవత్సరాల క్రితమే కనులు మూసుకు పోయాయి. ప్రపంచ మెలాఉందో నాకు తెలియదు.''

"పోనీ, మీరు చదువుకునే రోజుల కబుర్లు. మీ అమ్మా, నాన్నగారూ, మీ తోటివాళ్ళ కబుర్లు!"

"వినాలని ఉందా?"

"మీకు అభ్యంతరం లేకపోతే!"

అతను మౌనంగా ఉండిపోయాడు.

"పోనీ మీకు అభ్యంతరమైతే చెప్పొద్దులెండి. ఇంకేమన్నా చెప్పండి."

"అభ్యంతరాని కేముంది?" అని నవ్వి "చెబుతాను వినండి. పుడుతూనే దురదృష్టం నన్ను వరించిందేమో? నేను పుట్టిన మూడురోజులకు నన్ను కన్న తల్లి కన్నుమూసింది. పసికందుగా విధిచేతిలో నలిగిపోయాను. అస్సలు తల్లిప్రేమ ఎలా ఉంటుందో నాకు తెలియదు. మా అమ్మమ్మ నన్ను తనతో తీసుకుపోయిందట. ఆమె జాలితో అభిమానంతో నన్ను పెంచి ఉంటుంది. మళ్ళీ విధి నాపై దెబ్బతీసింది. నాకు మూడు సంవత్సరాల వయస్సు రాగానే ఆ అమ్మమ్మ స్వర్గస్థురాలయిపోయింది."

"మరి. మీ నాన్నగారు?"

"నాన్నగారు, మా అమ్మపోయిన ఆరునెలలకు పునర్వివాహం చేసుకున్నారట. మా పిన్ని నన్ను వారి దగ్గరకు తీసుకువెళ్ళటానికి అంగీకరించని కారణాన నేను అమ్మమ్మ దగ్గరే ఉండిపోయాను. మా అత్తయ్య తరుచు వచ్చి నన్ను చూసిపోతూ ఉండేదిట. నాన్న కూడా ప్రతివారం వచ్చి నా యోగక్షేమాలు కనుక్కొని వెళ్ళిపోయే వారట. నాకు అంతగా గుర్తులేదు అప్పటి సంగతులు. అమ్మమ్మ పోయిన తర్వాత వారింట్లో కూడా నాకు స్థానం లేకపోయిందనుకుంటాను అని క్షణం తర్వాత నన్ను మా నాన్నగారు ఓ బోర్డింగ్ స్కూల్‌కి అప్పగించారు. నాకు ఎనిమిది సంవత్సరాలు వచ్చేవరకూ అక్కడే పెరిగి చదువుకున్నాను. నా కిప్పటికీ, దిగులుగా విషాదంగా నావైపు చూసి కన్నుల్లో నీరు నింపుకునే మా నాన్న వదనం గుర్తుంది. మా నాన్న వచ్చేసరికి ఎగిరి ఆయన్ని వాటేసుకుని నీతో తీసుకుపో అని ఏడ్చేవాణ్ణి. ఆయన నన్ను వదలలేక వదిలివెళ్తూ వెనక్కి తిరిగిచూస్తూ వెళ్ళిపోయేవారు. నేను ఏడుస్తున్నానని కాబోలు ఆయన ఏవేవో మిఠాయిలు తీసుకొని తరుచు వస్తూండేవారు.

"నేను ఫోర్త్ క్లాసు చదువుతున్నప్పుడు మా నాన్న స్కూలుకి వచ్చి 'నిన్ను తీసుకుపోతాను' అని చెప్పేసరికి నా సంతోషానికి అవధుల్లేవు. నాన్న మాత్రం చాలా విచారంగా ఉన్నట్టు కనుపించారు. మర్నాడు నాన్న నన్ను ఇంటికి తీసుకు వచ్చారు. నేను ఎరుగని మా ఇంటికి వచ్చిన నేను వింతగా, సంతోషంగా మా ఇంట్లో అడుగుపెట్టి నాలుగువైపులా బెదురుగాచూస్తూ నిల్చున్నాను. అత్తయ్యవచ్చి అమాంతం నన్ను ఎత్తుకు ముద్దుపెట్టుకుంది. నువ్వు చాలారోజులై నన్ను చూడటానికి రావడం మానేశావ్. నన్ను ఎత్తుకోవద్దు అంటూ ఆమెను కోపంగా విదిలించుకున్నాను.

"ఆమె కళ్ళల్లో నీళ్లు తిరిగాయి. ఎందుకో నాకు అర్థంకాలేదు. అత్తయ్య ముఖాన్న బొట్టులేదు. చేతిన ఎర్రని గాజులుండేవి. అవికూడా లేవు. తర్వాత మా పిన్ని ఎలా ఉంటుందో చూడాలని వెతికాయి నా కళ్ళు. కాని అన్ని గదుల్లో తిరిగాను కాని మా పిన్ని కనిపించలేను. అని, ఆగి ఎలా ఉంది? కథ? విసుగ్గా ఉందా?" అడిగాడు పాణి.

"లేదు. చెప్పండి." అంది పద్మావతి కుతూహలంగా.

"అప్పటి నా లేత హృదయంలో ఏదో కలవరం. మా నాన్న పిన్నిని తరిమేశారా? అనే ఊహ వచ్చి చలించిపోయాను. అత్తయ్య నేను హాస్టల్లో ఉన్నప్పుడు కూడా తరుచువచ్చి నాకే తినుబండారాలూ, కొత్తబట్టలూ తెచ్చి ఇచ్చేది. మా నాన్న వచ్చి చాలా రోజులైన కారణంగా, అంటే నేను హాస్టల్లో ఉన్నప్పుడు. అత్తయ్య నడిగాను ఓ సారి. 'మా నాన్న రావడంలేదు. ఆరోగ్యంగా ఉన్నారా?' అని. అందుకామె 'ఆ రాక్షసికి జడిసి రావటంమానేసి ఉంటాడు బాబూ!' అంది. ఆ రాక్షసి పిన్నే అని గ్రహించడానికి నాకు ఎంతోసేపు పట్టలేదు. నాకు నవ్వుకూడా వచ్చింది ఎందుకో. 'పోనీ అత్తయ్యా నువ్వు వెళ్ళు నాన్నదగ్గరికి. ఆయన్ని చూశావా? ఈ మధ్య. 'బాగున్నారా?' ఆత్రుతగా ప్రశ్నించాను వ్చ్. నేను కూడా ఆ యింటికి చాలా రోజులై దూరమైపోయాను బాబూ!' అంటూ అత్తయ్య ఏడ్చింది. మా పిన్ని అంత చెడ్డదా? అంత చెడ్డదాన్ని గయ్యాళిని నాన్న ఎందుకు పెళ్ళిచేసుకున్నారు? అనిపించింది. 'నేను పెద్దవాణ్ణయ్యాక నిన్ను ఆ యింటికి తీసుకువెళ్తానులే అత్తయ్యా ఏడవకు.' అంటూ ఆమె కన్నీరు వత్తాను. ఆమె నవ్వుతూ 'అలానేలేరా బాబూ!' అంటూ నా బుగ్గలు పుణికి ముద్దుపెట్టుకుంది ఆ తర్వాత పదిరోజులకు అనుకుంటాను నాన్న వచ్చారు. అప్పుడు మానాన్నని అడిగేశాను. 'అత్తయ్యని మనింటికి ఎందుకు రానివ్వరూ?' అని. దానికి నాన్న తేలిగ్గా

నవ్వేస్తూ 'మీ అత్తయ్యను నేను రావద్ద న్నానా? మీ పిన్నీ, అత్తయా ఎందుకో పోట్లాడుకున్నారట నేనులేని సమయంలో అత్తయ్య వెళ్ళిపోయింది. కోపంగా మనింటికి రావడం మానేసింది' అని చెప్పి, నా చదువూ, భోజనం ఎలా ఉంది? అని ప్రశ్నించారు. అత్తయ్యను మీరు పిలవండి అన్నాను మళ్ళీ. అతని మాటకు జవాబివ్వకుండా. ఆయన అదే నవ్వుతో నేను పిలవలేదనుకున్నావా? నువ్వు పెద్దవాడివయితే కాని ఇటువంటి విషయాల్లో జోక్యం పెట్టుకోకూడదు బాబూ! అన్నాడు మందలింపుగా. తర్వాత నేను మౌనంగా ఉండిపోయాను. మరికొంచెంసేపు ఉండి ఓ ప్రశ్నలువేసి వెళ్ళిపోయారు. ఆ తర్వాత మరి అత్తయ్య నన్ను చూడటానికి రాలేదు. అప్పుడప్పుడు నాన్నే వచ్చేవారు. ఉత్త రాలూ వచ్చేవి ఆయన దగ్గరనుంచి. విన్నారు కదూ!"

"వింటున్నాను. మరి మీ పిన్ని వెళ్ళిపోయారా?"

"చెబుతున్నానుగా. అత్తయ్య ఎక్కువ పాలుపోసిన చిక్కటి కాఫీ నాకు తెచ్చి ఇచ్చింది. నన్ను తీసుకు వచ్చిన నాన్న మౌనంగా తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయారు. కాఫీ తాగుతుంటే ఓ చంటిపాప ఏడుపు వినిపించింది. ఉలికి పాటుగా లేచినిల్చుని గబగబా కాఫీ తాగేసి ఆ ఏడుపు వినిపిస్తున్నవైపు నడిచాను. ఇందాక ఈ గది చూడలేదు. పిన్నికూడా ఈ గదిలోనే ఉండి ఉంటుంది, అనుకుంటూ ఆ పాప ఉన్న గదిలో అడుగుపెట్టాను. గదిలో తొట్లలో అందంగా బొద్దుగా ఉన్న నెలల పాప. అప్పుడు నా హృదయంలో అనిర్వచ నీయమైన ఆనందం. అత్తయ్య పాపో. పిన్ని పాపో. అనుకుంటూ పాపని మృదువుగా చేతుల్లోకి తీసుకుంటూ సంతో షంగా ఆ పాప బుగ్గలు ముద్దుపెట్టు కున్నాను. పల్చటి నీటి తెరలోంచి అంద మైన గుండ్రని కనులు మెరుస్తూంటే ఆ పాప నా వైపు చూసి నోరంతా అవ లించి నవ్వింది అమ్మదొంగా! నన్ను చూసి నవ్వుతున్నావా? అత్తయ్య నిన్ను ఏడిపించేసింది కదూ! అని మళ్ళీ పాపని హృదయానికి ప్రేమగా హత్తుకుంటూ ఒత్తుగా, మెత్తగా ఉన్న పావజుట్టు సవ రించి పాప నుదిటిమీద ముద్దుపెట్టు కున్నాను.

ఆ గదిలో కూర్చున్న నాన్న నన్ను పరిశీలనగా చూస్తూన్నారు కాబోలు ఓ మూల కుర్చీలో కూర్చున్న ఆయన్ని నేను చూడనేలేదు. 'నీకు చెల్లెలంటే అంత ఇష్టంరా పాణీ!' అన్నారు నవ్వుతూ. 'ఈ పాప నా చెల్లెలా? ఇష్టమే. చాలా ఇష్టం పిన్నేదీ! పిన్నిని నాకు చూపిం చరా నాన్నా!' అని అడిగాను. ఆ ప్రశ్నకి ఆయన బాధగా నిట్టూర్చి,'లేదు బాబూ మీ పిన్ని వెళ్ళిపోయింది అన్నారు.

"ఎక్కడికి? నేను రావడం ఆమెకు ఇష్టంకాకపోతే నన్ను మళ్ళీ ఆ స్కూలుకి పంపించెయ్యండి నాన్నా. అంతే కాని చంటిపాపకి అమ్మలేకపోతే ఎలా! అన్నాను.

"ఇహ రాదు బాబూ! నేను దుర దృష్టవంతుణ్ణి. ఉత్తమ సాధ్వి మీ అమ్మ నన్ను అన్యాయంచేసి పోయింది. మనస్సు వికలమై పిచ్చివాణ్ణి అయిపోతానేమో! అనే తరుణంలో ఆ శోకానికి విరుగుడు మళ్ళీ వివాహమే అని పెద్దలు ప్రోత్స హించడంతో, నిజమే అనే గుడ్డి నమ్మ కంతో మీ పిన్ని మెడలో తాళి కట్టాను. కాని...ఆమెతో కాపురంచేసిన ఈ ఎని మిది సంవత్సరాలూ నరకాన్ని చూశాను బాబూ! మానసికంగా చిత్రవధ అనుభ వించాను తల్లిని పోగొట్టుకున్న నీకు కాని భర్తను పోగొట్టుకున్న అత్తయ్యకు కాని ఈ ఇంట్లో క్షణం నిల్చునే అవ కాశం ఇవ్వలేకపోయాను. అని ఒక ఆత్మీయుడి దగ్గరలా ఎనిమిదేళ్ళు నిండిన నా తో అతని హృదయవేదన ఇంకా ఏమేమో చెప్పి వెల్లడించుకున్నారు. ఆ తర్వాత కొంతకాలం పోయాక కాని ఆ మాటల అర్థం నాకు తెలియలేదు. అప్పుడు మాత్రం అలా చెబుతూన్న నాన్నవైపు బిత్తరిచూపులు చూస్తూ నిల్చుండిపోయాను. అప్పుడు నాకు అర్థమైనది పిన్ని చచ్చిపోయిందని. పాపకు తల్లిలేదని. తల్లిలేని పాపని

చూస్తూంటే నా లేత హృదయం జాలితో ద్రవించిపోయింది. నాకు ఏడుపు వచ్చేసింది. అలా చేతుల్లో ఉన్న పాపవైపు చూస్తూ వెక్కి వెక్కి ఏడవటం ప్రారంభించాను. అత్తయ్యా, నాన్న నన్ను ఎంతో ఓదార్చి, ఎందుకు ఏడుస్తున్నావ్? అని ప్రశ్నిస్తూంటే జవాబు చెప్పలేకపోయాను ఎంతోసేపు. తర్వాత చిన్ని చచ్చిపోతే. ఇంత చంటిపాప ఎలా బ్రతుకుతుంది నాన్నా! పాపనెవరు పెంచుతారు! అన్నాను కళ్ళు తుడుచుకుంటూ? ఓరి బడవా! అదా! నేను పెంచుతాలేరా? అందుకా ఈ ఏడుపు? అంటూ నవ్వింది అత్తయ్య. 'పాప ఇంకా ఐదునెలలు అమ్మపక్కలో పడుకుని, పాలుతాగి పెరిగింది. కాని నువ్వు మీ అమ్మ చచ్చిపోయేసరికి కన్ను తెరవని గుడ్డువి. నిన్ను మీ అమ్మమ్మ పెంచారు కదూ! అన్నారు నాన్న. అప్పటినుంచీ నా జీవితం మలుపుతిరిగిందనే చెప్పాలి. నేనూ మా శశి అత్తయ్యా, నాన్న చేసే గారాబంతో, సంతోషంగా, హాయిగా పెరుగుతూ వచ్చాం శశికి నేనంటే చాలా అభిమానం. అదంటే నాకూ ప్రాణమే. ఇంకా ఈ జీవితంలో ఎన్నెన్నో అనుభవిస్తానని అందమైన భవిష్యత్తులోను ఊహించి కలలు కంటూ ఆదమరపుగా ఉన్నవేళ విధి నాపై ఎదురుదెబ్బ తీసింది. బి.ఎ. ఫైనలియరు చదువుతూన్నప్పుడు నా కళ్ళు మండటం. వాటి ఎర్రవారడం ప్రారంభించాయి. నిద్రలేమి. వేడి అని సరిపెట్టుకొనే వాడిని కాని పూర్తిగా అంధుణ్ణయిపోతాననీ, విధి నన్నింత క్రూరంగా శిక్షించబోతూందనీ ఊహించలేకపోయాను పద్మావతీ! నన్ను డాక్టరుకి చూపించి నా కనులు టెస్టుచేయించిన తర్వాత ఆ డాక్టరు నాన్నకు ఏం చెప్పారో. నాన్న ఆరోజు భోజనం చెయ్యలేదు. ఏదో విపరీతంగా బాధపడుతూన్నట్లు, స్వరం కోల్పోయినట్లూ దిగులుగా ఉండిపోయారు. అస్థిమితంగా ఇల్లంతా తిరిగారు. నన్ను ఏ పుస్తకాలూ చదువవద్దనీ కాలేజీకి వెళ్ళవద్దనీ చెప్పారు. పరీక్షలు దగ్గరవుతున్నాయ్ నాన్నా వెళ్ళకపోతే ఎలా? అన్నాను. వద్దుబాబూ! బి.ఎ. పాసవనంత మాత్రాన్న నీకు జరక్కపోదు. నీ కళ్ళు బాగయితే అవే పదివేలు అన్నారు. నన్ను కాలేజీకి వెళ్ళనివ్వలేదు. మాకు డబ్బుకు లోటులేదుగా! ఎవరెవరో పెద్ద పెద్ద డాక్టర్లే వైద్యం చేశారు. కాని విధి నెవరు తప్పించగలరు పద్మావతీ! నా ఖర్మకు ఎవరు కర్తలు చెప్పండి. నాకు పూర్తిగా దృష్టిపోయినరోజు బాగా గుర్తుంది. అవ్వాళ మంచంమీద కూర్చొని రవీంద్రనాధ్ ఠాగూర్ ఫోటోవైపు చూస్తున్నాను. ముందు మసకమసకగా కనుపించి ఒక్కసారిగా కనులముందు చీకటి పరుచుకుంది. రెండు మూడుసార్లు కళ్ళు

నులుముకొని చూశాను. కాని నా కళ్ళ ముందు అంతా చీకటే. శశీ! అని పిల్చాను రుద్ధస్వరంతో. పిల్చావా అన్నయ్యా అంటూ వచ్చింది మా శశి. ఆమె నాకు కనుపించలేదు. ఆ మాట శబ్దాన్ని బట్టి ఆమె నాకు దగ్గరగా వచ్చిందని గ్రహించాను' 'నా కళ్ళు పూర్తిగా పోయాయి శశీ! నాకు కనుపించడంలేదు అన్నాను. ఇంచుమించుగా ఏడుస్తూనే. నా పక్కన కూర్చుని నా మెడచుట్టూ చేతులుచుట్టి నా భుజంమీద తల ఆన్చి, అన్నయ్యా అని వెక్కి వెక్కి ఏడవటం మొదలుపెట్టింది శశి. తర్వాత పిచ్చి తల్లి. దేవుడెక్కడ ఉన్నాడు? అతనికి ఎన్ని మొక్కులు మ్రొక్కుతున్నాం నీ కళ్ళు బాగపడాలని దేముడే ఉంటే నువ్వేం చేశావని ఈ శిక్ష విధించాడు? అన్నయ్యా దేముడు లేడు మనమంతా ఓ మూఢనమ్మకంతో ఈ కాయితపు బొమ్మలకి రాతి బొమ్మలకి మొక్కుతున్నాం అని. నేను వద్దు. తప్పు అని వారిస్తున్నా. ఆ గదిలో ఉన్న దేముడు పటాలన్నీ పగుల గొట్టి కాయితాలు చించి పారేసింది. ఇహ ఆ తర్వాతేముంది? నాన్నగారు వచ్చారు. అవ్వాళ అంతా ఎవరో ఆత్మీయుడు పోయినట్లు ఏడ్చారు.

'నేను చచ్చిపోతాను. ఏదన్నా విష మివ్వండి అని తల బాదుకు ఏడ్చాను. అప్పాళే కొన్ని రోజులు ఆత్మహత్యా ప్రయత్నం చేస్తూ వచ్చాను. ఎవరో ఆ ప్రైముకి అడ్డుపడేవారు ఓసారి నేను తల గోడకేసి కొట్టుకుంటూ ఉంటే, ఇంకె ప్పుడూ ఇలాటి ఆత్మహత్యా ప్రయత్నం చెయ్యకూడదని నాన్న నాచేత ప్రమాణం చేయికచారు వింటున్నారా?"

"వింటున్నాను. ప్చ్. పాపం" అంది పద్మావతి ఆర్ధ్రస్వరంతో.

"ఎప్పుడో ఏదో ఘోరమైన పాపం చేసి ఉంటాను పద్మావతీ! అందుకే నాకీ శిక్ష పడింది. తర్వాత కొన్నాళ్ళకి, ఎవరో అమెరికన్ 'ఐ' స్పెషలిష్టు వచ్చారు. మళ్ళీ నా కనులు బెస్టుచేయించి ఎంత డబ్బు ఖర్చయినా పర్వాలేదు. మీ కెంత ఫీజన్నా ఇస్తాను. నా కొడుకు కనులు బాగుచేయండి. అని అతన్ని ప్రాధేయపూర్వకంగా అర్థించారు నాన్న. దృష్టి రావచ్చు లేదా ప్రాణం కూడా పోవచ్చు. అలా మీరు సమ్మతించి సంతకంచేస్తే ఆపరేషను చేస్తానన్నారట ఆయన. కళ్ళు లేకపోతే పోనీ నాకు ఒక్కడే కొడుకు, నా వంశానికి వాడే వారసుడు అని ఆపరేషను చేయించడా నికి అంగీకరించలేదు. అస్సలు అప్పటి నుంచి నాకళ్ళు బాగుచేయి చాలనే ప్రయ త్నమే మానేశారు. కాని మిగిలిన కాల మంతా, నిరాశా నిస్పృహలలోనే జీవిం చారు. నా గురించి ఆలోచిస్తూ మనస్సు పాడుచేసుకున్న నాన్నగారి ఆరోగ్యం దెబ్బతింది. శశికి పద్దెనిమిదేళ్ళ వయస్సు వచ్చింది. ఏళ్లైవేల రూపాయల ఆస్తి కట్నంగా రాసిచ్చి విద్యావంతుడూ, రూపసీ అయిన వరుడికిచ్చి వివాహం చేశారు. ఈ గుడ్డి అన్నయ్యను వదిలి వెళ్ళలేక ఎంతో ఏడ్చింది మా శశి మా బావగారు కూడా మంచి సంస్కారవం తులు. శశి అత్తవారింటి కెళ్ళిన నాలుగు నెలలకు మా నాన్నగారి ఆరోగ్యం కొత్తిగా పాడయిపోయింది. ఆయనపోయే టప్పుడు నన్ను రంగారావుగారికీ అత్త య్యకూ, మా శశికీ, ఆమె భర్తకూ ఒకరికనేమిటి? మాకు పరిచయమున్న వ్యక్తులేకాక పనిచేసేవారికీ, అందరికీ అప్పగించారు. అశాంతిగానే ప్రాణం వదిలారు."

"మీ నాన్నగారు పోయి ఎన్ని సంవ త్సరాల యిందంటారు?"

"ఆరు సంవత్సరాలయి ఉంటుంది."

"ఆయన మీకు పెళ్ళిచెయ్యాలని ప్రయత్నించలేదా?"

నవ్వి, "చెయ్యకేం? అంతపనీ చేశారు. ఆయన పోయాక అత్తయ్య వత్తిడికి లొంగి మరొక అమ్మాయి మెడలో తాళి కట్టాలని కూడా అను కున్నా నోసారి."

"మరెందుకు మానేశారు? మరొక అమ్మాయంటే?"

"అహ. నేను అనుభవించేది దుర దృష్టం మరొక అమ్మాయికి కూడా ఎందుకు పంచడమని."

"ఓ. అదా!"

"నేను అంధుణ్ణవతానని తెలియ నప్పుడు నాకు పెళ్ళిచెయ్యగలరు ఎవ రన్నా కాని ఇప్పుడు ఎలా చెయ్యగలరు? ఎలా చేసుకుంటాను? కాని ఒక అమ్మాయి, పేదరికంవలన నా ఐశ్వ ర్యంపై మోజుతోనూ కాబోలు నన్ను వివాహం చేసుకోడానికి అంగీకరించింది. నా దగ్గరకు మా అత్తయ్య ఆ అమ్మా యిని తీసుకువచ్చింది. ఆ అమ్మాయి తన అంగీకారాన్ని దృఢంగా వ్యక్తం చేసింది. ఆ క్షణంలో ఆ అమ్మాయిని పెళ్ళిచేసుకోవడం మంచిదేమో! అనిపిం చకపోలేదు. అయితే రెండు రోజుల వ్యవధి నేను ఆలోచించుకోవటానికి కావా లన్నాను. ఆ మరురోజు రంగారావుగారు వచ్చి మీ గురించి చెప్పారు...." ఆగాడు.

"ఆ రెండు రోజుల్లో మళ్ళీ ఆ అభి ప్రాయం మార్చుకున్నారా?"

"అవును." అని "అత్తయ్యా" పిల్చాడు పాణి.

ఆమెరాగానే అత్తయ్యా "ఐస్‌షర బత్ కొంచెం కావాలి. రెండు గ్లాసులు పంపించు'' అన్నాడు.

అలాగే అని ఆమె వెళ్ళిపోయింది.

"నేను చదువుకునే రోజుల్లో ఎంత ఉషారుగా పెంకెవాడిగా ఉండేవాడినో తెలుసా పద్మావతీ! డబ్బులు విరివిగా ఖర్చుచేసేవాణ్ణి స్టూడెంట్సు హీరో అనే వారు నన్ను. నాన్న నాకు అవసరానికి మించి డబ్బు పంపించేవారు. ఫ్రెండ్సంద రినీ తరుచు కాఫీ హోటలుకి తీసుకు పోయేవాణ్ణి. ఓ ఇద్దరు పేద విద్యార్థు లుండేవారు. వారికి అప్పుడప్పుడు ఫీజులు నేనే కట్టేవాణ్ణి అలా కట్టానని చెప్పినా! నాన్న ఏమీ అనేవారు కాదు. వాళ్ళు ఇప్పటికీ నాకు ఉత్తరాలు వ్రాస్తూ ఉంటారు. జానకిరాం అనే అతను బి కాం. ప్యాసై మంచి ఉద్యోగంలో ఉన్నాడు. రాజారావు అనేవాడు వ్యాపారంలో స్థిర పడ్డాడు. అప్పుడప్పుడు నన్ను చూడ టానికి కూడా వస్తూంటారు.

అన్నపూర్ణమ్మ రెండు షరబత్ గ్లాసులు తెచ్చి పద్మావతికి పాణికి చెరొ కటి అందించింది.

"అప్పారావు రాలేదా అత్తయ్యా!" అడిగాడు పాణి.

"రాలేదు బాబూ!" అందామె.

ఆ తర్వాత స్వవిషయాలింకేమీ చెప్పలేదు పాణి. ఆమె ప్రశ్నించనూ లేదు. మరికొంతసేపు. ఏవో సిని మాలూ, పత్రికలూ గురించి మాట లయ్యేక! వెళ్ళిపోయింది పద్మావతి.

(సశేషం)

Printed and Published by A. Chandrasekhar Rao, at 5-9-88, Public Garden Road, Hyderabad, for YUVA Publications and Printed at Dolton Press, Hyderabad-500 001 Controlling Editor "CHAKRAPANI"

విశ్రాంతి పొందండి!
చార్మినార్ త్రాగండి.

అచ్చమైన మేలిరకం
పొగాకుల పరిమళము
కమ్మదనం అనుభవించండి

చార్మినార్ భారతదేశపు
అత్యధికంగా అమ్ముడుబోయే
సిగరెట్

వి.ఎస్.టి. తయారీ

* సిఫారసు చేయబడిన అధికతమ చిల్లర ధర (స్థానిక పన్నుల అనుసారం)

CHVS-133-182 & TEL